

Förutsättningar för budget 2025-2027

Göteborgs stad

Stadsledningskontoret

2024-05-15

Innehållsförteckning

1 INLEDNING OCH SAMMANFATTNING.....	8
1.1 Inledning.....	8
1.2 Sammanfattning.....	10
2 STYRNING OCH UPPFÖLJNING I STADEN	12
2.1 Struktur för budget och uppföljning.....	12
3 ÖVERGRIPANDE OMVÄRLDSFÖRUTSÄTTNINGAR.....	14
3.1 Samhällsekonomisk utveckling	14
3.2 Demografiska förändringar	17
3.3 Långsiktig kompetensförsörjning.....	19
3.4 Ny teknik ställer krav på kompetensutveckling	21
3.5 Förutsättningar och utmaningar inom civil beredskap	21
3.6 Trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete	23
3.7 Det lokala arbetet med agenda 2030.....	24
3.8 Klimatomställning och klimatanpassning.....	25
4 EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	28
4.1 Stadens ekonomiska läge	28
4.2 Ekonomistyrningsprinciper.....	29
4.2.1 Riktlinjer för god ekonomisk hushållning.....	29
4.2.2 Resultatreserv (RER)	34
4.2.3 Resultatutjämningsreserv (RUR).....	35
4.2.4 Regelverk för eget kapital i nämnder	36
4.2.5 Investeringsstyrning	37
4.3 Faktorer som påverkar stadens intäkter och kostnader ...	39
4.3.1 Skatteunderlagsutveckling.....	39
4.3.2 Riktade och generella statsbidrag	40
4.3.3 Pågående översyn av utjämnningssystemet	43
4.3.4 Lön- och prisutveckling.....	43
4.3.5 Befolkningsförändringar	46
4.3.6 Kostnader för försörjningsstöd.....	47
4.3.7 Jämförbara löner och lönestrukturella skillnader.....	49
4.3.8 Lag- och avtalsförändringar inom lön och arbetsrätt.....	50
4.3.9 Stadens interna räntor.....	51
4.3.10 Kostnader för interna tjänster	51
4.3.11 Resursfördelningsmodell Socialnämnder	62

4.3.12	Uppdrag kring gränssnitt	63
4.3.13	Uppdrag kring anslagsfinansiering för sociala boenden...	65
4.3.14	Statlig ersättning för etableringsinsatser och introduktion för nyanlända	67
4.3.15	Ersättning enligt LOV	68
4.3.16	Tilldelning för utbyggnad av bostad enligt LSS	69
4.3.17	Taxor och avgifter	70
4.4	Stadshuskoncernens ekonomiska förutsättningar	74
4.4.1	Koncernövergripande sammanfattning	74
4.4.2	Ekonomisk utveckling och förutsättningarna för utdelning och koncernbidrag 2025–2027	77
4.5	Framställningar från nämnder och styrelser.....	88
4.5.1	Nämnden för Demokrati och medborgarservice – Finansiering Göteborgsförslaget.....	88
4.5.2	Kulturnämnden – Projektkostnader	89
4.6	Fattade beslut och pågående ärende	91
4.6.1	Återrapportering av uppdrag från kommunfullmäktige att utreda en ny inriktning för Göteborgs kulturkalas.....	91
4.6.2	Uppdrag att utreda former och innehåll för den framtida samverkan mellan Göteborg Stad och Universeum.....	91
4.6.3	Teckenspråksforum – Överföring av kommunbidrag från Äldre- samt vård och omsorgsnämnden till Nämnden för demokrati- och medborgarservice	91
4.6.4	Överföring av medel för skolskjuts till och från fritids från stadsmiljönämnden till grundskolenämnden	92
4.6.5	Fördelning av medel avseende låglönesatsning	92
4.6.6	Överföring av kommunbidrag avseende det stadengemensamma dataskyddsarbetet	92
4.6.7	Trygghetsskapande och brottsförebyggande program.....	93
4.6.8	Målsättning för trygghetsboenden	93
4.6.9	Civil beredskap och förmågehöjande åtgärder	95
4.7	Investeringar	99
4.7.1	Kommunkoncernen	99
4.7.2	Exploateringsvolymerna	106
4.7.3	Exploateringsvolymerna 2025–2034	107
4.7.4	Exploateringsverksamheten utifrån god ekonomisk hushållning	111
4.7.5	Fördjupad uppföljning avseende investeringar	112

4.7.6	Drift- och kapitalkostnadskonsekvenser av nämndernas investeringar.....	114
4.7.7	Bolag.....	123
4.8	Skuldutveckling och finansiella risker	128
4.8.1	Stadens skuldutveckling och finansiella risker	128
5	FÖRSLAG OM FÖRÄNDRAD LAGSTIFTNING OCH ANDRA FÖRÄNDRINGAR	135
5.1	Propositioner med ekonomisk påverkan.....	135
5.1.1	Stärkta rättigheter för barn och vuxna i skydda boende .	135
5.2	Övriga propositioner som påverkar stadens verksamhet	136
5.2.1	Stärkt tillgång till läromedel.....	136
5.2.2	Genomförande av EU:S nya dricksvattendirektiv.....	136
5.2.3	Säkerhetszoner-ökade möjligheter för polisen att visitera....	137
5.2.4	Utvidgat reseförbud för barn.....	137
5.2.5	En ny lag om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar	137
5.3	Övriga planerade propositioner	138
5.3.1	En ny ordning för asylsökandes boende.....	138
5.3.2	Tryggare hem för barn.....	138
5.3.3	Tryggare bostadsområden	138
5.3.4	Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd.....	139
5.4	Övriga förändringar	139
5.4.1	Tilläggsskatt för företag i stora koncerner.....	139
6	STYRANDE DOKUMENT	141
6.1	Program och planer	141
6.1.1	Klimatanpassningsplan	142
6.1.2	Biblioteksplan för Göteborgs stad 2024–2028	142
6.1.3	HBTQI-Plan.....	142
6.1.4	Plan för stärkta insatser mot rasism	142
6.1.5	Program för att ersätta folkhälsoprogrammet och program för jämlikstad (KS 2023-09-20).....	143
6.2	Övrigt	143
6.2.1	Aktualitetsprövning av ägardirektiv	143
6.2.2	Tydliggörande av den ekonomiska styrningen för bolag finansierade med koncernbidrag	144

6.2.3	Preliminär bedömning av behov för konsekvensjustering av förslag till Göteborgs stads riktlinje för direktavkastning från Stadshuskoncernen.....	144
7	FORMALIAFRÅGOR.....	146
7.1	Beslut som ska tas i samband med budgeten enligt kommunallagen och kommunfullmäktiges tidigare beslut	146
7.1.1	Förslag till beslutspunkter enligt kommunallagen	147
7.1.2	Förslag till beslutspunkter som en konsekvens av tidigare fullmäktigebeslut	147
7.2	Beslut som kan/bör tas i samband med budgetbeslutet.	149
7.2.1	Fastställande av kommunstyrelsens befogenheter och ansvar	150
7.2.2	Fastställande av utdelning från Stadshus AB	150
7.2.3	Fastställande av internränta	151
7.2.4	Fastställande av indexkompensation.....	151
7.2.5	Fastställande av resursfördelningsmodell avseende socialnämnderna.....	151
7.2.6	Reglering av överskott och underskott för specificerade ekonomiska ramar för stadsbyggnadsnämnden och överförmyndarnämnden	151
7.2.7	Fastställande av ekonomisk ram avseende kostnader för digital utveckling och förvaltning	151
7.3	Frågor som i övrigt bör/kan framgå av fullmäktiges budgetbeslut	152
7.3.1	Privata utförare.....	153
7.3.2	För ekonomin under budgetåret i de kommunala koncernföretagen	153
8	BERÄKNINGSUNDERLAG	154
8.1	Kommuncentrala kostnader och intäkter	154
8.1.1	Utveckling av skatteintäkter, generella stadsbidrag och utjämning	154
8.1.2	Känslighetsanalys avseende skatteintäkter	155
8.1.3	Möjlig användning av resultatutjämningsreserv	156
8.2	Övriga kommuncentrala intäkter	156
8.2.1	Tomträttsintäkter	156
8.2.2	Realisationsvinster och exploateringsbidrag.....	156
8.2.3	Kommuncentrala kostnader.....	158
8.2.4	Personal- och kompetensförsörjningsanslaget	158

8.2.5	Subvention av periodkort.....	160
8.2.6	Avsättning infrastruktur.....	161
8.2.7	Räddningstjänstförbundet Storgöteborg	162
8.2.8	Specifikation kommunövergripande medlemsavgifter	162
8.2.9	Revisors kollegiet	164
8.2.10	Finansiella kostnader och intäkter	164
8.2.11	Arenauppdraget	168
8.2.12	Sammanställning kommuncentrala kostnader	168
8.3	Nämnder	172
8.3.1	Exploateringsnämnden.....	173
8.3.2	Förskolenämnden	176
8.3.3	Grundskolenämnden	178
8.3.4	Idrotts- och föreningsnämnden	181
8.3.5	Kommunledningen	183
8.3.6	Kretslopp- och vattennämnden.....	184
8.3.7	Kulturnämnden.....	186
8.3.8	Miljö- och klimaternämnden.....	187
8.3.9	Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning.....	188
8.3.10	Nämnden för demokrati och medborgarservice	190
8.3.11	Nämnden för funktionsstöd.....	191
8.3.12	Nämnden för inköp och upphandling	194
8.3.13	Nämnden för Intraservice	194
8.3.14	Socialnämnder	195
8.3.15	Socialnämnd centrum.....	199
8.3.16	Socialnämnd Hisingen.....	200
8.3.17	Socialnämnd Nordost.....	201
8.3.18	Socialnämnd Sydväst.....	202
8.3.19	Stadsbyggnadsnämnden.....	204
8.3.20	Stadsfastighetsnämnden	205
8.3.21	Stadsmiljönämnden.....	206
8.3.22	Utbildningsnämnden.....	208
8.3.23	Valnämnden	210
8.3.24	Äldre samt vård och omsorgsnämnden	211
8.3.25	Ekonomiska ramar-särskilda budgetposter.....	214
8.4	Bolag.....	216
8.4.1	Koncernledningsarvode Stadshus	216

8.4.2	Gothenburg European office (GEO)	218
8.4.3	Förutsättningar bolag	218
8.4.4	Underkoncerner/ bolag som bedöms kräva särskild uppmärksamhet från ägaren	218
8.4.5	Energi – Göteborg Energi koncernen	219
8.4.6	Framtidenkoncernen	221
8.4.7	Bolag finansierade med koncern bidrag eller uppdrags ersättning	224
8.4.8	Business Region Göteborg AB	224
8.4.9	Göteborg och Co AB	225
8.4.10	Got Event AB	226
8.4.11	Göteborgs stadsteater AB	226
8.4.12	Stadshuskoncernens proformabudget	227
8.4.13	Lånetak per bolag	229

Bilagor:

PM periodbiljetter

Taxor avgifter

Bolagens investeringsnomineringar

Nämndernas investeringsnomineringar

Strategisk fördjupning investeringsprocessen

Årlig analys 3 nämnder

Kostnad per tjänst

Kostnad per kund

Program och planer

1 INLEDNING OCH SAMMANFATTNING

1.1 Inledning

Göteborgs Stads budget är det övergripande och överordnande styrdokumentet för stadens nämnder och styrelser. Budgetens roll är att inom de ekonomiska ramarna och gällande lagstiftning ge svar på de utmaningar staden står inför, ge inriktning och ge goda förutsättningar för den verksamhet som bedrivs.

Sedan budget 2020 beslutar Kommunfullmäktige om budget för nästkommande år i november. Sveriges kommuner och regioners (SKR:s) skatteprognos per augusti utgör underlag för budgeten. Stadsledningskontoret arbetar fram detta underlag i syfte att möjliggöra för politiken att forma sina förslag och därmed möjliggöra ett budgetbeslut i november månad. En komplettering till underlaget kommer att ske under augusti med en uppdatering av ny pensionsprognos och en skatteprognos från SKR. Enligt kommunallagens bestämmelser ska budgeten antas senast i november av KF. Om särskilda skäl förekommer och budgeten inte antas måste beslut ändå fattas om skattesats. Om särskilda skäl åberopas måste ett beslut i stället tas under december månad.

Stadsledningskontorets underlag syftar till att ge de politiska partierna initiala förutsättningar för att genomföra sitt budgetarbete. Underlaget beskriver ett utgångsläge för budgetarbetet, så långt stadsledningskontoret kan överblicka. Det krävs en tillkommande politisk bearbetning och prioritering för att åstadkomma slutliga förslag till budget för 2025-2027. Även andra underlag såsom tex årsredovisning, uppföljningsrapporter för såväl staden samlat som för respektive nämnd/bolagsstyrelse utgör relevanta underlag för budgetarbetet.

I enlighet med kommunfullmäktiges beslut om riktlinjer för styrning uppföljning och kontroll ska stadens nämnder senast under februari månad inleda ett arbete med att upprätta ett underlag till en verksamhetsnominering, med utgångspunkt ifrån innevarande års nämndbudget. Denna verksamhetsnominering ska beslutas i mars månad. Dessa nomineringar har överlämnats till det politiska budgetarbetet men biläggs också till detta underlag med kommentarer från stadsledningskontoret.

Underlaget består av följande delar:

Kapitel 1 innehåller inledning och sammanfattning.

Kapitel 2 innehåller kort information om strukturen för stadens styrning och uppföljning.

Kapitel 3 beskriver områden som långsiktigt kommer att påverka stadens förutsättningar. Syftet är att skapa ökade förutsättningar för att förstå stadens

utmaningar på längre sikt. Kapitlet inleds med en beskrivning av den samhällsekonomiska utvecklingen.

Kapitel 4 redovisar de ekonomiska förutsättningarna för staden på ett övergripande plan. Här lämnas bedömningar avseende den ekonomiska utvecklingen och beskrivning av ekonomistyrningsprinciper för staden. Antaganden som stadsledningskontoret gjort avseende befolkningsförändringarnas påverkan på berörda nämnders förutsättningar beskrivs också. Därutöver redogörs för de framställningar som berörda nämnder gjort avseende kommande investeringsvolymen samt bolagens investeringsplanering.

Kapitel 5 innehåller såväl beslutade, som eventuella, nationella förändringar som kan komma att påverka Göteborgs stads verksamhet och budget. En del av förändringarna beräknas träda i kraft redan 2025, medan andra redovisas i kapitlet för att de bedöms viktiga att följa utvecklingen av.

Kapitel 6 redogör för nya eller reviderade program och planer som är under beredning och som förväntas behandlas i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige under 2024/2025.

Kapitel 7 redovisar de formaliafrågor som kommunfullmäktiges slutliga budgetbeslut behöver innehålla samt stadsledningskontorets förslag på vad som i övrigt bör övervägas att tas med i samband med kommunfullmäktiges budgetbeslut.

Kapitel 8 redovisar förutsättningar för respektive nämnd och bolag. För nämnderna lämnas de beräkningstekniska förutsättningarna utifrån kommunfullmäktiges budgetbeslut i november, dvs nu gällande budget. Där det finns tydliga underlag och förutsättningar har dessa uppdaterats med nya bedömningar avseende 2025-2027.

Till underlaget följer också bilagor:

- PM periodbiljetter
- Taxor och avgifter
- Årlig analys digitalisering -från 3 nämnder
- Kostnad per tjänst (tillhör årlig analys)
- Kostnad per kund (tillhör årlig analys)
- Investeringsnomineringar nämnder
- Bolagens investeringsplaner
- Strategisk fördjupning investeringsprocessen
- Göteborgs stads program och planer

1.2 Sammanfattning

Den ekonomiska utvecklingen för staden har under en lång tid haft goda finansiella förutsättningar. Skatteintäkterna har utvecklats med historiska mått mätt på höga nivåer och bolagens lönsamhet har kunnat upprätthållas och sammantaget har den kommunala koncernens ekonomiska ställning stärkts. För det senaste året och innevarande år präglas dock den ekonomiska utvecklingen av rådande lågkonjunktur med hög kostnadsnivå och sämre finansieringsförutsättningar. Hög inflation med kraftiga prisökningar och högre räntor som följd blev en verklighet som inte setts på många år och skatteunderlaget vek neråt. Resultaten har blivit svagare och 2023 blev kommunens strukturella resultat negativt och även bolagskoncernens resultat blev negativt. För 2024 visar kommunens prognos efter delårsbokslutet i mars på ett strukturellt resultat på minus 1,4 mdkr medan bolagskoncernens resultat återhämtas något men bedöms vara lägre än tidigare år.

Staden står inför stora utmaningar för att möta en växande stad och behovet av investeringar är stort både vad gäller reinvesteringar men också nyinvesteringar för att möta en växande stad och för att anpassa för och minska klimatpåverkan. Med lägre resultatnivåer och försämrat kassaflöde, ökar behovet av att låna och stadens samlade låneskuld ökar kraftigt.

Som stadsledningskontoret påpekar i delårsbokslutet per mars innebär investeringstakten att en allt större del av kostnadsmassan utgörs av kapitalkostnader vilket för kommunen innebär behov av prioriteringar mellan olika delar av verksamheterna. Eftersom kommunens långsiktiga finansieringsmöjligheter också försämras av den demografiska utvecklingen blir behovet av långsiktiga vägval för att möta detta allt viktigare för att uppnå en god ekonomisk hushållning.

Stadshuskoncernens ekonomi ansträngs framöver av ökande investeringstakt med en högre andel reinvesteringar och klimatomställningsinvesteringar som inte förväntas skapa samma lönsamhet som nyinvesteringar. Tillsammans med lägre resultat och kassaflöden i koncernen minskar självfinansieringsgraden och soliditeten samtidigt som koncernens räntekänslighet ökar. Kontoret konstaterar att bolagens lönsamhet behöver upprätthållas genom väl prioriterade investeringar, förbättrade resultat och kassaflöden i syfte att säkra den finansiella samordning och ge ägaren en rimlig utdelning. Kontoret konstaterar att utvecklingen innebär att det inte är hållbart med höga utdelningar till kommunen.

Stadsledningskontoret bedömer också att den demografiska utvecklingen försämras ytterligare som en konsekvens av ett minskande barnafödande.

I det korta perspektivet skapar färre barn i verksamheterna ett tryck att ställa om verksamhet inom förskola och skola. I det längre perspektivet minskar andelen i arbetsför ålder och om befolkningstillväxten samtidigt kommer ner till mer normala nivåer kommer skatteintäkternas utveckling att påverkas. Denna utveckling sker samtidigt som en alltmer åldrande befolkning tilltar vilket också ställer krav på utbyggd omsorg.

Staden står också inför nya utmaningar och åtagande inte minst vad gäller att möta klimatutmaningen samt säkerhet och civil beredskap. Kostnaderna för dessa åtaganden kommer öka och kräver ytterligare prioriteringar. Stadsledningskontoret menar att dessa åtaganden inte kan bäras av kommunerna enbart utan staten måste vara beredd att ta ett ökat ansvar om kommunerna ska kunna klara sitt kärnuppdrag.

Några ljusglimtar i omvärlden kan komma att påverka positivt. Inflationen, prisutvecklingen, är på lägre nivåer och flertalet bedömare såsom t ex Sveriges kommuner och regioner (SKR) och Konjunkturinstitutet (KI) tror att utvecklingen håller i sig och att Riksbanken sänker styrräntan under året med i storleksordningen en procent. Den lägre inflationen är särskilt viktig vad gäller pensionskostnaderna för kommunen och prognosen för 2025 innebär väsentligt lägre pensionskostnader. Samtidigt är det viktigt att påpeka att årets budget är underbalanserad genom att resultatutjämningsreserven har planerats att nyttjas med drygt 800 mnkr och kommunen har i budgeten beslutat att ta en utdelning på 750 mnkr från bolagen.

2 STYRNING OCH UPPFÖLJNING I STADEN

Kapitlet innehåller information kring strukturen för stadens styrning och uppföljning.

2.1 Struktur för budget och uppföljning

Uppföljningen till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige syftar till att förse kommunstyrelsen med information rörande budgeten och dess mål, program och planer, uppdrag samt strategiskt väsentlig information rörande ekonomi och personal. Uppföljningen utgör en viktig del i att säkerställa kommunstyrelsens uppsiktsplikt. Varje nämnd och styrelse har, utöver den styrda rapporteringen, ett ansvar att på eget initiativ informera kommunstyrelsen och kommunfullmäktige om förändrade förutsättningar och händelser som kan vara av betydelse för den kommunövergripande uppföljningen och styrningen av verksamheten. Detta ansvar är reglerat i såväl reglementen/ägardirektiv som i stadens riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll.

I samband med budget 2024 gavs ett uppdrag åt Stadsledningskontoret att se över uppföljningen och återkomma till kommunfullmäktige med ett förslag på ny uppföljning. Uppdraget återredovisades i mars och antogs av kommunfullmäktige 2024-03-21.

När det gäller formerna för uppföljningen så bygger det på uppföljningsrapporter, fördjupade uppföljningar och enskilda ärenden. Information om uppföljningen att nås via uppföljningsportalen.

Uppföljningsrapporter

Stadsledningskontoret producerar tre gånger per år mer omfattande uppföljningsrapporter. Delårsrapport augusti och stadens årsredovisning motsvarar de lagkrav och riktlinjer gällande uppföljning som återfinns i kommunallagen och tillhörande rekommendationer. Delårsrapport mars är inte lagstyrd men bedöms utgöra en viktig del i den löpande uppsiktsplikten och innehåller väsentlig styrinformation som behöver komma kommunstyrelsen och kommunfullmäktige tillhanda med viss löpande frekvens. Stadsledningskontoret genomför löpande översyn över innehållet i rapporterna för att säkerställa att relevant information når rätt mottagare.

Av budgetbeslutet framgår att delårsrapporten per mars i huvudsak ska fokusera på uppföljning av ekonomin. Beslutet innebär att rapporten är mindre till sin omfattning då återrapportering av väsentliga personalförhållanden minskat och förändrats, plus att nämnders och styrelser återrapportering av arbete med KFs mål också ändrats till att bestå av en översikt över omhändertagandet hos nämnder och styrelser. Utöver

ekonomi kommer rapporten endast att innehålla nämnders och styrelser rapporterade avvikelser samt frågor som behöver lyftas utifrån uppsiktsplikten. Stadsledningskontoret minskar under 2024 omfattningen på delårsrapport augusti till att i huvudsak motsvara de krav på innehåll som följer av lag och rekommendationer. I rapporten följs ekonomi, kommunfullmäktiges budgetmål och väsentliga personalförhållanden upp. Årsredovisningens omfattning förändras inte. Delårsrapport augusti och årsredovisningen kommer att kompletteras med bifogade ärenden för att säkerställa uppsikt, väsentlig styrinformation, uppföljning av program och planer samt uppdrag.

Fördjupade uppföljningar

Fördjupade uppföljningar hanterar fördjupade analyser och resonemang kring strategiskt viktiga frågor och områden, med fokus på uppföljning. De kan vara av tematisk karaktär, gälla grunduppdrag som involverar flera nämnder och styrelser eller uppföljning av program och planer med inbördes samband. De senaste åren har fördjupade uppföljningar av bland annat bostadsförsörjning, kommunal hälso- och sjukvård och planer inom området mänskliga rättigheter genomförts. Fördjupade uppföljningar genomförs utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv med utgångspunkt i de utmaningar staden står inför.

Enskilda ärenden

Uppföljning genomförs även genom enskilda ärenden. Det handlar framför allt om återredovisning av uppdrag beslutade av kommunfullmäktige men det finns även annan uppföljning som hanteras genom enskilda ärenden exempelvis äldre- och funktionshinderombudsmannens rapporter. Enskilda ärenden kan också innehålla strategisk information och väsentlig styrinformation från nämnd/styrelse till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Uppföljningsportalen

Portalen är en del i Göteborgs Stads uppföljningsstruktur och är en webbportal som man kommer åt via stadens intranät. Syftet med portalen är att ge en överblick av den löpande uppföljningen. Uppföljningsportalen vänder sig i första hand till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Den är uppdelad i fyra olika områden; status på uppdrag, utveckling av måluppfyllelse, verksamhetens utveckling samt rapportarkiv. Uppföljningsportalen kommer att utvecklas vidare under de kommande åren. Exempelvis ger digitaliseringen möjlighet att tillgängliggöra mer information och underlag i sök- och filtrerbart skick.

3 ÖVERGRIPANDE OMVÄRLDSFÖRUTSÄTTNINGAR

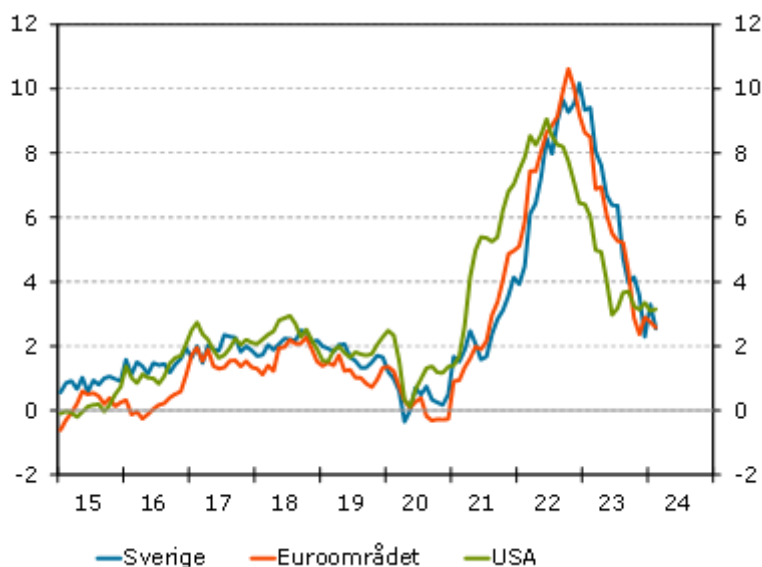
Kapitlet beskriver frågor som långsiktigt kommer att påverka staden. Syftet är att skapa ökade förutsättningar för att förstå stadens utmaningar på längre sikt. Förändringar inom ett antal övergripande områden så som globalisering, demografi, klimat, teknik och värderingar får stor påverkan på såväl Sverige som övriga världen. De är ofta svåra att påverka lokalt och regionalt och konsekvenserna av dem kan se olika ut i olika delar av Sverige. Stadsledningskontoret har identifierat ett antal områden som har och kommer att få stor påverkan på Göteborg. Den samhällsekonomiska utvecklingen och demografiska förändringar är områden som kommer att få effekter på bland annat välfärden och den framtida kompetensförsörjningen.

3.1 Samhällsekonomisk utveckling

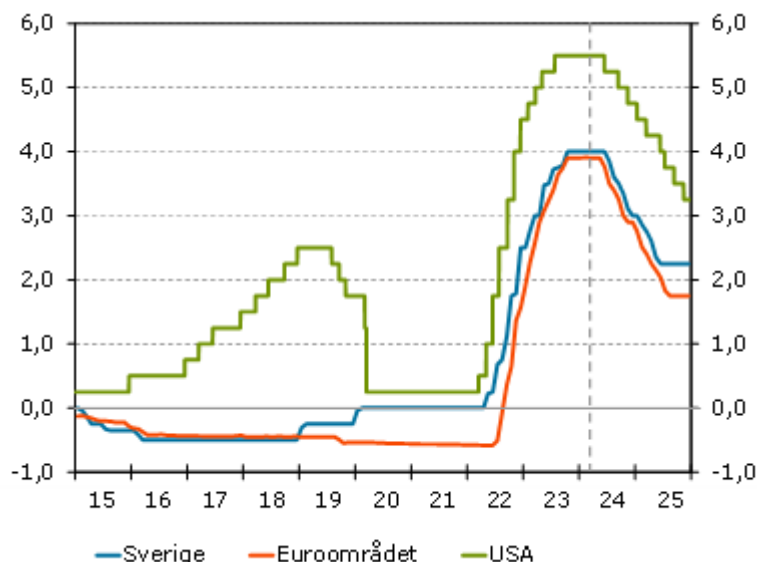
I sin senaste rapport över konjunkturläget konstaterar konjunkturinstitutet (KI) att Sverige befinner sig i en lågkonjunktur sedan snart ett år tillbaka. Inflationen och de stigande räntorna har påverkat både hushåll, företag och den kommunala sektorn. Konsumtionen har minskat och bostadsbyggandet har bromsat in snabbt. Under andra halvåret av 2023 började den svaga ekonomiska tillväxten även att ge avtryck på arbetsmarknaden och enligt flera bedömare kommer arbetslösheten att fortsätta stiga under 2024. För kommuner och regioner innebär det bland annat en kraftig försvagning av skatteunderlagstillväxten.

Samtidigt konstateras i konjunkturinstitutet marsrapport att hushållen har en betydligt mer positiv syn på ekonomin nu än för ett år sedan. Den stigande framtidstron förklaras delvis av att inflationen har fallit tillbaka och snabbt närmat sig Riksbankens mål om 2 procent (se diagram nedan). Den lägre inflationen innebär att reallönerna börjar stiga igen i år, efter att ha minskat kraftigt de senaste två åren. Konjunkturinstitutet (KI) bedömer att inflationsnedgången fortsätter under 2024. Mätt som KPIF (inflation med fast ränta) räknar KI med att inflationen bottnar på 1,2 procent det sista kvartalet av 2024 vilket i så fall skulle vara under Riksbankens mål för inflationen.

Konsumentpriser, årlig procentuell förändring, månadsvärden

Sedan september 2023 ligger den svenska styrräntan på 4,0 procent vilket är den högsta nivån på 15 år. De flesta bedömare räknar dock med att den minskande inflationen kommer göra att Riksbanken börjar sänka räntan under 2024. Konjunkturinstitutet räknar med att Riksbanken inleder en period av räntesänkningar i juni i år i syfte att stimulera ekonomin och undvika att inflationen blir alltför låg framöver. Konjunkturinstitutets prognos innebär att styrräntan kommer ligga på 3,0 procent i slutet av 2024 (se diagram). I slutet av 2025 bedöms styrräntan ligga på 2,25 procent, vilket motsvarar Konjunkturinstitutets bedömning av den neutrala styrräntan.

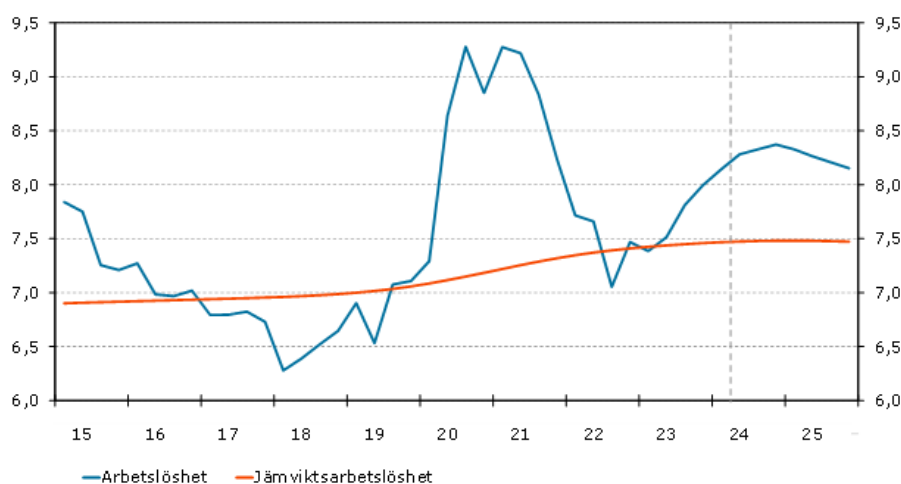
Styrräntor

Källa: konjunkturinstitutet

Konjunkturinstitutet räknar med att lägre räntor och stigande reallöner gör att hushållens konsumtion växer relativt snabbt från och med det sista kvartalet i år efter

att ha minskat kraftigt de senaste två åren. Hushållens konsumtionen bedöms i sin tur, bli en viktig drivkraft i konjunkturåterhämtningen. Konjunkturinstitutet räknar därför med att konjunkturen långsamt börjar återhämta sig redan i slutet av 2024 och att den nedgången på arbetsmarknaden som vi sett sedan andra halvåret 2023 därmed inte blir så långvarig. Konjunkturinstitutet bedömer dock att resursutnyttjandet på arbetsmarknaden normaliseras helt först år 2026.

Arbetslöshet

Källa: konjunkturinstitutet

Även SKR räknar med en relativt kortvarig nedgång på arbetsmarknaden och att en återhämtning för andelen sysselsatta sker 2025 i kölvattnet av stigande BNP-tillväxt. Stigande sysselsättning kommer då även ge en snabbare ökning av skatteunderlaget år 2025. Beaktas även prisutvecklingen för kommuner och regioner konstaterar SKR att skillnaden mellan 2024 och 2025 blir ännu större. Från en betydande nedgång i reala termer 2024 förutses en real förstärkning av skatteunderlaget 2025.

Det är samtidigt viktigt att konstatera att det finns stora osäkerheter i bedömningarna över utvecklingen de kommande åren. Inflationsutvecklingen framöver är fortfarande osäker. Det finns flera faktorer som kan påverka inflationen i endera riktningen. Inte minst de ökade geopolitiska spänningarna i världen. Om exempelvis konflikten i Mellanöstern eskalerar skulle den kunna få en betydligt större påverkan på råvaru- och fraktpriser än den hittills fått. Även kriget i Ukraina kan ge upphov till förnyad osäkerhet bland företag och hushåll runt om i Europa och hämma den ekonomiska aktiviteten.

3.2 Demografiska förändringar

Fortsatt hög befolkningstillväxt i Göteborg

Sveriges befolkning ökade med 30 200 personer under 2023. Det är den lägsta folkökningen i absoluta tal sedan 2001. Ett minskat barnafödande, färre invandringar samt fler utvandringar ligger bakom Sveriges låga befolkningstillväxt. Den till antalet högsta folkökningen i landet, stod Göteborg för som växte med 7 775 invånare. Stadens befolkning uppgick vid årsskiftet till 604 616 personer. De senaste tio åren har, ur ett demografiskt perspektiv, varit turbulenta med stora förändringar i flyttströmmarna till och från Göteborg. Den stora flyktinginvandringen 2015 och pandemin 2020–2021 har haft en stor påverkan på flyttströmmarna. Under andra halvan av 2022 och hela 2023 har flyttmönstren påverkats av osäkerheten på bostadsmarknaden med hög inflation och höjda räntor.

Flyttnettot för inrikes flyttningar 2023 uppgick till 2 126 personer. Det är första gången som Göteborg har ett positivt inrikes flyttnetto sedan 2013. Den främsta förklaringen till årets siffror är att inflyttningarna har ökat kontinuerligt det senaste decenniet, samtidigt som utflyttningarna har minskat de senaste tre åren. I spåren av en försämrad konjunktur och osäkerheten på bostadsmarknaden har färre barnfamiljer flyttat från Göteborg än tidigare år.

Under 2023 minskade invandringen i jämförelse med föregående år, men antalet invandrade till Göteborg ligger fortfarande kvar på en historiskt sett hög nivå. Utvandringen har också ökat vilket till viss del beror på olika registerarbeten hos Skatteverket, där personer som utvandrat tidigare år avskrivits från folkbokföringen. Även om Skatteverkets avskrivningar räknas bort så ökade utvandringen under 2023. Sammantaget gav inrikes och utrikes flyttströmmarna ett tillskott på 5 008 personer till befolkningstillväxten.

Födelseöverskottet, det vill säga födda minus döda, bidrog med 2 496 personer till befolkningstillväxten. Det är något lägre än föregående år men betydligt lägre än åren dessförinnan, vilket helt förklaras av att födelsetalen minskar. Det var 18 år sedan det föddes så få barn som under 2023. Fruktsamheten bland kvinnor, dvs benägenheten att skaffa barn, är nu nere på nivåer som är det lägsta uppmätta någonsin.

Befolkningsprognos 2023–2050

Vid ett antagande där utvecklingen att fler personer vill bo och verka i Göteborg håller i sig kommer stadens befolkning att fortsätta växa, om än inte i en lika snabb takt som det senaste decenniet. Under 2024 förväntas befolkningen öka med 6 800 personer, därefter antas befolkningstillväxten att minska. År 2050 förväntas stadens folkmängd vara 757 200, vilket innebär en genomsnittlig årlig folkökning på 5 700 personer.

På lång sikt kommer alla åldersgrupper att växa. I ett lite kortare perspektiv antas dock barn i förskole- och grundskoleåldern tillfälligt att minska till följd av den sjunkande fruktsamheten. Antalet barn i förskoleåldrarna kommer att minska något de närmaste åren medan antalet barn i åldrarna 6 till 15 år påverkas några år senare. De arbetsföra åldrarna och gruppen 65 år och äldre ökar under hela prognosperioden.

Den relativt största ökningen står de äldre för och fram till 2050 fördubblas antalet som är 85 år och äldre. Denna grupp kommer börja öka i snabb takt de närmaste åren. Nedan beskrivs några områden vars utveckling kan påverka prognosen.

Gynnsam åldersstruktur i Göteborg

Sett till hur försörjningskvoten ser ut idag och hur den förväntas utvecklas framöver så har Göteborg en gynnsam åldersstruktur jämfört med många andra kommuner. Försörjningskvoten är ett mått som speglar förhållandet mellan den ekonomiskt aktiva befolkningen och befolkningen som inte är ekonomiskt aktiv. I den *demografiska* försörjningskvoten jämförs antalet i åldern 20–64 år med antalet som är 0-19 år och 65 år eller äldre. Hänsyn tas bara till ålder och inte till om befolkningen de facto är ekonomiskt aktiv eller inte.

Den demografiska försörjningskvoten ligger idag på 77 för Sverige som helhet, vilket innebär att på 100 personer i åldrarna där flest förvärvsarbetar, 20–64 år, finns det 77 personer som är yngre eller äldre. Denna nivå antas öka till 83 per 100 i yrkesaktiv ålder år 2050. Göteborg har en större andel personer i de yrkesverksamma åldrarna och försörjningskvoten är därmed lägre. Idag är försörjningskvoten 59 och enligt befolkningsprognosen förväntas den öka till 63 fram till år 2050.

Flykting- och arbetskraftsinvandring

Redan åren innan pandemin minskade flyktinginvandringen medan arbetskraftsinvandringen ökade. Migrationsverket har i sin senaste prognos räknat med en fortsatt låg flyktinginvandring de närmaste åren om man inte räknar med den ukrainska invandringen. Hur arbetskraftsinvandringen utvecklas beror på hur den ekonomiska konjunkturen påverkar efterfrågan på arbetskraft i Göteborg.

EU:s massflyktsdirektiv möjliggör för ukrainska medborgare att fritt resa in i Sverige. Osäkerheten är stor om hur länge kriget kommer att pågå, hur många fler som kommer att fly landet och hur många som kommer till Sverige. I dagsläget är de inte folkbokförda i Sverige och räknas därför inte in i befolkningen.

Massflyktsdirektivet går ut nästa år och just nu verkar det som att dessa personer kommer att gå över till ordinarie asylsystem och därmed kunna bli folkbokförda om de får uppehållstillstånd.

Sjunkande fruktsamhet

Förändringar av antal födda påverkar snabbt förskolan och bara några år senare även grundskolan. Förändringar av fruktsamheten, det vill säga benägenheten att skaffa barn, spelar en stor roll för hur många barn som föds. Sedan 2011 har fruktsamheten minskat i Göteborg och i landet som helhet. Historisk sett har förändringar i fruktsamheten förklarats av det ekonomiska läget, förändringar i socialpolitiken eller jämställdheten. Inga av dessa variabler kan förklara den långa nedgången sedan 2011. Det finns en osäkerhet om nedgången är en tillfällig förändring, som innebär att barnafödandet skjuts upp, eller om det är en bestående attitydförändring till att skaffa barn. Den demografiska forskningen står handfallen inför utvecklingen och menar att det är svårare än någonsin tidigare att göra prognoser över barnafödandet.

Hur fruktsamheten utvecklas är i stadens prognos kopplat till SCB:s prognos för utvecklingen i riket. SCB har sedan 2011 med enstaka undantag antagit att fruktsamheten skulle stiga eller vara oförändrad. Det har inneburit att stadens prognoser har överskattat antalet födda och att antalet barn minskat i varje ny prognos som gjorts.

Den allmänna osäkerheten om hur fruktsamheten utvecklas innebär att det är svårt att bedöma hur långt ner fruktsamheten kan sjunka och när vändpunkten kommer. Om nedgången beror på ett uppskjutet barnafödande kan antalet födda inom bara några år komma att öka i snabb takt. Om det beror på en förändrad inställning till att skaffa barn kan antalet födda komma att kvar ligga på en lägre nivå.

Bostadsbyggandet påverkas av den ekonomiska utvecklingen

Bostadsbyggandets omfattning påverkar förutsättningarna att flytta till eller bo kvar i staden. Befolkningsutvecklingen i olika delar av staden påverkas direkt av när enskilda byggprojekt blir genomförda.

De senaste åren har bostadsbyggandet i Göteborg legat på en hög nivå. Under 2023 byggdes närmare 5 500 bostäder och de senaste fyra åren har cirka 21 000 bostäder färdigställts. Osäkerhet kring den ekonomiska utvecklingen, högre räntor och byggkostnader innebär en ökad osäkerhet om byggtakten de närmaste åren. Antalet påbörjade bostäder har sjunkit och under 2023 påbörjades 2 886 bostäder vilket är betydligt färre än föregående år, då 5 051 bostäder påbörjades.

3.3 Långsiktig kompetensförsörjning

Under 2023 gjorde stadsledningskontoret en fördjupad kompetensförsörjningsprognos, Göteborgs stads kompetensförsörjningsprognos 2022–2032. Prognosen baseras på hur stadens behov av personal på tio respektive fem års sikt förändras utifrån demografi, pensionsavgångar samt externa avgångar under förutsättning att allt annat är lika. Stadens kommande behov ställs också i relation till prognos på framtida utbildad arbetskraft. Stadsledningskontoret har gjort en uppdatering av prognosen under 2024 som visar på små förändringar jämfört med föregående år.

Resultatet av den uppdaterade prognosen för kommande femårsperiod visar att stadens förvaltningar kommer att behöva rekrytera runt 3 800 medarbetare på grund av pensionsavgångar. Med hänsyn till den demografiska utvecklingen, där den äldre befolkning ökar, prognostiseras ett behov av nyrekrytering av cirka 1 700 medarbetare. Utöver de behov som pensionsavgångar och demografi genererar, behöver även hänsyn tas till externa avgångar. Behovet av antalet rekryteringar på grund av externa avgångar har i prognosen beräknats utifrån ett historiskt snitt. På grund av förändringar av bland annat konjunkturen och arbetsmarknaden är det svårt

att göra en tillförlitlig prognos över behovet av kommande rekryteringar gällande externa avgångar.

Även stadens bolag gör i princip samma bedömning som förra året. Skillnaderna är marginella med något fler som kommer att gå i pension de kommande fem åren jämfört med tidigare år. Renova, som är en av de personalintensiva verksamheterna, anger behov av cirka 300 ersättningsrekryteringar under kommande 5-årsperiod utöver pensionsavgångar, vilket är samma bedömning som förra året. Spårvägen uppgav föregående år att behovet av ersättningsrekrytering uppgick till drygt 150 på grund av pensionsavgångar. Därutöver bedöms behov av cirka 370 rekryteringar av andra skäl.

Enligt stadsledningskontorets prognoser är det framför allt inom de brukarnära verksamheterna med stora yrkesgrupper som de största behoven finns. Gällande yrkesgrupper så som undersköterskor, sjuksköterskor, lärare, förskollärare och kock kommer Göteborgs Stad ha större rekryteringsbehov än vad som finns tillgängligt och vad som kommer att tillföras arbetsmarknaden de kommande åren. Lyckas staden inte förlänga arbetslivet till 67 års ålder, kommer rekryteringsbehovet att öka ännu mer. Exempelvis stödassistenten och lärare är yrkesgrupper med stora pensionsavgångar framöver.

Den utmaning staden står inför består av såväl brist på arbetsföra personer på arbetsmarknaden som behov av att stärka och utveckla kompetensen hos stadens befintliga medarbetare. Kompetensväxling innebär att förflytta medarbetares kompetens för ökad anställningsbarhet och på så sätt bidra till verksamhetens kompetensförsörjning och möta det förändrade behovet. Den ansträngda ekonomiska situationen som förekommer i flera nämnder och styrelser riskerar att påverka den långsiktiga kompetensförsörjningen.

Faktorer som påverkar kompetensförsörjningen

Trots att Göteborg har bättre förutsättningar än många andra kommuner, både utifrån demografi och attraktivitet kommer efterfrågan på personer med rätt kompetens bli svårare att hitta.

Tankesmedjan för framtidens arbetsliv, Futurion, listade hösten 2023 fem yrkesområden som kommer att finnas kvar på arbetsmarknaden och som även framöver är kompetenser som blir mer attraktiva. Av dessa är tre direkt relaterade till kommunens framtida bristyrken, hälso- och sjukvårdspersonal, socialarbetare och lärare samt utbildare.

Efterfrågan på grundutbildade sjuksköterskor är hög och rekryteringsläget är tufft både i kommuner och regioner, det visar Socialstyrelsens årliga rapport över upplevd tillgång på legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal. Göteborgs närhet till universitetssjukhus ökar dessutom konkurrensen om sjuksköterskor.

Undersköterskor och vårdbiträden, som är de största personalgrupperna inom vård och omsorg är mycket efterfrågade yrkesgrupper, framför allt i kommuner.

Efterfrågan på undersköterskor kan komma att påverkas av att undersköterska blev en skyddad yrkestitel den första juli 2023. Insatser kommer krävas i form av

validering och kompletterande utbildning. Från första juli 2023 måste också den fasta omsorgskontakten vara en undersköterska för de som har ordinärt boende, vilket ytterligare kommer påverka efterfrågan på undersköterskor.

3.4 Ny teknik ställer krav på kompetensutveckling

I takt med utveckling av ny teknik ökar behovet av exempelvis tekniker, men leder också till behov av kompetensutveckling inom flertalet yrkesgrupper i kommunen. Ny teknik möjliggör att vi kan växla kompetenser och nyttja medarbetare inom andra områden.

En av de största utmaningarna för såväl kommuner, regioner som hela näringslivet är förmågan att anpassa sig till den alltmer dynamiska arbetsmarknaden. AI spås kunna prägla en allt bredare uppsättning av yrken framöver, där jobb med fler högtbildade i större utsträckning än idag tros kunna påverkas av tekniken. Inom kommunen kommer bland annat olika typer av handläggare att bli berörda.

Tekniska färdigheter blir alltmer grundläggande, inom områden som tidigare ansågs mindre teknikintensiva, inklusive administrativa arbetsuppgifter. Automatisering och användningen av AI i administrativa processer blir normen snarare än undantaget, vilket kräver att även de som arbetar inom dessa områden har en grundläggande förståelse för teknologi. Det innebär att den allmänna teknologiska kunskapen och förståelsen kommer att höjas i samhället generellt. När nya tekniker utvecklas och börjar samverka ökar tempot i omvandlingen och det sker just nu omvälvande förändringar i samhället. Såväl arbetsmarknad som välfärdstjänster påverkas på en rad olika sätt liksom kraven på utbildningssektorns förmåga att utbilda rätt kompetenser för morgondagens arbetsmarknad. I en framtid med allt fler digitala lösningar behöver kompetenser utvecklas i takt med den digitala omställningen. Anpassning behöver ske i stadens verksamheter till de nya kraven och möjligheterna som omställningen medför.

3.5 Förutsättningar och utmaningar inom civil beredskap

Förutsättningarna för svensk säkerhetspolitik har under de senaste åren förändrats som följd av ett försämrat säkerhetspolitiskt läge på flera håll i världen. Främmande makt bedriver aktivt olovlig underrättelseverksamhet i Sverige där man bland annat samlar information om infrastruktur och samhällsviktig verksamhet för både civila och militära ändamål. Även icke-antagonistiska hot, såsom pandemier och klimatförändringar, påverkar Sveriges säkerhet. I förutsättningar för budget 2023–2025 bedömde stadsledningskontoret att det fanns ett behov av att öka arbetet med att stärka stadens beredskap från 2023 och ett antal år framåt. Denna bedömning kvarstår.

Civil beredskap

Det civila försvaret ska vara ett stöd till det militära försvaret vid höjd beredskap och krig. Sveriges kommuner och regioner (SKR) understryker att Sverige behöver förstärka insatserna för det civila försvaret rejält och menar att kommuner behöver få bättre förutsättningar att utföra sin del av jobbet, framför allt vad gäller robusthöjande åtgärder utöver vad som kan anses tillräckliga för ordinarie krisberedskap. Krig och inte kris behöver vara den dimensionerande faktorn och Sverige behöver kunna klara sig minst tre månader på egen hand enligt Försvarsberedningen.

De risker och sårbarheter som finns i stadens verksamheter och inom kommunens geografiska område, samt den omfattning av samhällsviktig verksamhet som bedrivs i stadens regi, ställer fortsatt höga krav på arbetet med civil beredskap. Skola, förskola och vård- och omsorg behöver fungera och tillgången till bland annat vatten, el, bränsle, elektroniska kommunikationer och transporter måste säkras, såväl i ett fredstida läge som under höjd beredskap. Stadsledningskontoret bedömer att arbetet kommer att behöva fortsätta utvecklas med en mycket hög ambitionsnivå under de kommande åren, i takt med att nationella utredningar, lagar och regleringar ökar kraven inom området. Det svenska Nato-medlemskapet innebär dessutom förändringar för den fortsatta utvecklingen av den civila beredskapen, då Sverige förväntas fungera som en integrerad del i Natos etablerade strukturer och processer.

Konkret utveckling av förmågor i stadens nämnder och styrelser

Inriktningen för stadens nämnder och styrelser behöver vara att komma vidare från analys- och planeringsarbete till en konkret utveckling av förmågor som når hela vägen ut i verksamheterna. Bland annat väntas kommuner få ett stort ansvar när det kommer till försörjningsberedskap. Närmst i tid ligger ett lagförslag som innebär ett utökat ansvar för kommuner vad gäller att säkerställa att hela befolkningen över tid har tillgång till nödvändiga livsmedel vid allvarlig störning i livsmedelsförsörjningen. Stadens verksamheter behöver även vara utbildade, övade och förberedda på det arbete som är mer operativt i en kris- eller krigssituation samt att staden har en fungerande samverkan med samband och kommunikationskanaler. Säkerhetsskyddslagen har förändrats under några års tid och detta tillsammans med resultatet av dialoger med stadens olika tillsynsmyndigheter kopplat till den gör att kraven på Kommunstyrelsen nu är väsentligt högre än för bara ett par år sedan. Stadsledningskontoret har numera ett faktiskt och absolut ansvar för allt säkerhetsskyddarbete inom de förvaltningar som omfattas av lagstiftningen men även ansvaret för inplacering i säkerhetsklass hos bolagen trots att de i alla andra avseenden är att betrakta som enskilda verksamhetsutövare i lagens mening. Det civila försvaret ska vara ett stöd till det militära försvaret vid höjd beredskap och krig. SKR understryker att Sverige behöver förstärka insatserna för det civila försvaret rejält och menar att kommuner behöver få bättre förutsättningar att utföra sin del av jobbet, framför allt vad gäller robusthöjande åtgärder utöver vad som kan anses tillräckliga för ordinarie krisberedskap. Krig och inte kris behöver vara den

dimensionerande faktorn och Sverige behöver kunna klara sig minst tre månader på egen hand enligt Försvarsberedningen.

3.6 Trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete

Den 1 juli 2023 trädde en ny lag i kraft som gav kommunerna ett brottsförebyggande ansvar. Stadsledningskontoret avser att, i enlighet med planeringen, fortsätta arbetet med att öka kompetensen hos stadens medarbetare och chefer. Bedömningen är att kompetenshöjande insatser behöver pågå under två till tre år för att säkerställa en generell kompetens hos medarbetare som i sin yrkesutövning har möjlighet att påverka tryggheten och brottsligheten i staden.

Stadsledningskontoret kommer under 2025 fortsätta att medverka till ökad kompetens inom det brottsförebyggande och trygghetsskapande området. Nämnder, styrelser och ledningsfunktioner bedöms vara särskilt viktiga för att följa lagstiftning samt det trygghetsskapande och brottsförebyggande programmets intentioner.

De e-utbildningar som inletts under 2024 är en viktig del i kompetenshöjande insatser och nya kommer att utvecklas och lanseras under 2025. En ökad medvetenhet hos stadens medarbetare inom det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet ökar möjligheterna till en tryggare stad.

Stadsledningskontoret fortsätter att följa förvaltningar och bolags deltagande och användning av utbildningarna. Under 2025 kommer stadsledningskontoret fortsätta att leda och utveckla ett arbete med stöd av förvaltningar och bolag för att öka stadens proaktivitet på den digitala arenan.

I enlighet med lagen om kommuners brottsförebyggande ansvar kommer stadsledningskontoret den 12 juni att redovisa en kunskapsbaserad lägesbild över brott och otrygghet i Göteborg 2024 (SLK-2024-00359). Lägesbilden syftar till att utgöra ett underlag för kommande prioriteringar inom stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. I redovisningen ingår även stadsområdenas lägesbilder och deras prioriterade problemområden. Det finns ett flertal styrande dokument inom området, men utifrån vad redovisningen visar kan det finnas behov av strategiska satsningar som kräver utökad budget eller särskild fördelning utifrån nämnd- eller bolagsspecifika verksamhetsansvar.

Motverka utveckling av infiltration och utveckling av parallella samhällen genom administrativa åtgärder.

Göteborgs stad ska motverka så att brottsligheten inte kommer åt stadens tillgångar och bidrag. Stadsledningskontoret noterar att det finns fortsatt behov av att utveckla ett mera samordnat kontrollarbete för att motverka ekonomisk brottslighet vid inköp av varor och tjänster, felaktiga utbetalningar av föreningsstöd samt uthyrning av kommersiella lokaler.

Tidigare uppföljningar av förvaltningar och bolags kontrollarbete har visat att stor vikt läggs vid den interna hanteringen av inköp och ett betydligt mindre engagemang

vid uppföljning av leverantörer under avtalsperioden. Inköp och upphandling förvaltningens uppföljning av leverantörer genom arbetsplatskontroller visade att alla leverantörer som kontrollerades uppvisade felaktigheter.

Stadsledningskontoret konstaterar att utvecklingen av organiserad brottslighet, parallella samhällen och infiltration ställer krav på löpande omvärldsbevakning, nya arbetssätt och funktioner i Göteborgs stad. Ett samlat förhållningssätt och organisering av det brottsförebyggande arbetet bedöms vara nödvändigt om staden ska vara trygg och säker för den som lever, verkar och vistas i Göteborg. En gemensam styrning och organisering av ett sådant arbete krävs för att motverka organiserad brottslighet och parallella samhällen.

Rapporten: Kriminella på kartan – en ESO-rapport om den organiserade brottslighetens geograf (Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi 2023:3) framhåller vikten av att arbeta mot den kriminella ekonomin. ”För att nå framgång med det brottsbekämpande arbetet måste djupare kunskap och förståelse för den kriminella ekonomins roll som kapitalgenerator och kriminell drivkraft utvecklas”.

3.7 Det lokala arbetet med agenda 2030

En särskild utredare har haft i uppdrag att fungera som nationell samordnare och stödja regeringen i arbetet med att genomföra Agenda 2030 och FN:s globala mål för hållbar utveckling nationellt. Utredningen tillsattes i februari 2020 och slutredovisades den 31 mars 2024.

Utredarens uppdrag har i korthet varit att initiera, främja, stimulera, stärka och fördjupa andra aktörers arbete med att bidra till målen i Agendan 2030 genom bland annat samverkan, partnerskap och dialog.

Utredarens slutsats är att omställningen till hållbar utveckling går för långsamt och att de åtgärder som vidtas är otillräckliga. Bland annat framhålls behovet av att organisera för hållbar utveckling, att göra ekonomin till en motor för omställningen, att tänka bortom nuvarande system, att skapa nya lösningar tillsammans med samhällets aktörer och att arbeta med målsynergier. När nationella samordnaren avslutar sitt uppdrag har staten fortsatt ansvar att genom länsstyrelserna främja arbetet med Agenda 2030 och samverka med aktörer i respektive län. Sveriges kommuner och regioner, SKR, lyfter att den lokala och regionala nivån är avgörande för att Sverige ska kunna uppnå målen i Agenda 2030. I detta arbete spelar kommunerna och därmed Göteborgs Stad en viktig roll utifrån vårt grunduppdrag såväl som stadens möjlighet till nära dialog med medborgare, näringsliv, akademi och civilsamhället. SKR lyfter också vikten av samverkan med andra kommuner och regioner och att regioner och kommuner behöver bli tydligare i sin styrning och integrera Agenda 2030 och de tre hållbarhetsdimensionerna - ekologiska, sociala och ekonomiska - i sina styrmodeller.

Under 2023 inrättades en central samordningsfunktion för Agenda 2030 på stadsledningskontoret. Funktionen ska samordna stadens hållbarhetsarbete - för

stadsledningskontoret såväl som stadens övriga förvaltningar och bolag - samt bidra med omvärldsbevakning och representera staden i extern samverkan. Vägledande för samordningsfunktionens arbete är de två principerna om odelbara mål och dimensioner samt att ingen ska lämnas utanför. I stadens förvaltningar och bolag pågår hållbarhetsarbete inom flera olika områden och samordningsfunktionen arbetar för att skapa forum i staden för erfarenhetsutbyte, lärande och gemensamt arbete med frågor som kan bidra till att öka takten och kraften i stadens omställningsarbete totalt sett.

3.8 Klimatomställning och klimatanpassning

I februari 2024 presenterade Europeiska kommissionen en rekommendation angående ett gemensamt klimatmål för EU fram till år 2040. Rekommendationen omfattar en minskning av nettoutsläppen med 90 procent till år 2040, jämfört med nivån år 1990. För att uppnå detta mål erkänns betydelsen av att integrera kolfångst och återanvändning av koldioxid som ett medel för att nå målet.

EU-direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD) är färdigförhandlat, men ännu inte beslutat. Direktivet som ska implementeras i Sverige inom 2 år innebär att fler av de byggnader som har sämst energiprestanda kommer att behöva renoveras. Dessutom blir nollutsläpp den nya standarden för alla nya byggnader. För offentliga byggnader gäller detta från 2028. För svensk del kan direktivet innebära att vi tvingas renovera mer än vad som är både ekonomiskt och klimatomställningsmässigt motiverat. För lokalbyggnader, däribland offentliga, innebär revideringen krav på att förbättra energiprestandan så alla lokaler senast 2030 är bättre än de 16 procent sämsta år 2020 och till 2033 än de 26 procent sämsta år 2020.

Sedan december 2019 arbetar EU utifrån den gröna given, vilken strävar efter att omvandla EU:s politik till att främja ett rättvist och välmående samhälle. Detta samhälle ska kännetecknas av en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi som når nettonollutsläpp senast år 2050.

Inom ramen för den gröna given prioriteras åtgärder såsom skydd av den biologiska mångfalden, minskning av luft-, vatten- och markföroreningar samt främjande av en cirkulär ekonomi och förbättrad avfallshantering.

Omställningsrisker inom klimat- och energiområdet

syftar på risken för intäktsbortfall eller värdeförlust till följd av övergången till en koldioxidneutral ekonomi (klimatneutralitet) eller till följd av regeländringar som begränsar exploatering av naturresurser. Den pågående omställningen förväntas påverka olika sektorer och verksamheters konkurrenskraft i betydande utsträckning. Företag med direkt fossilt beroende, särskilt inom energiproduktion och transport, anses vara särskilt utsatta. Elektrifiering och omställning inom fordonsindustrin förväntas minska efterfrågan på flytande bränslen och omstrukturera bränsle- och raffinaderiindustrin globalt.

Lokalt utgör osäkerheten kring raffinaderiernas och avfallsförbränningens framtid i Göteborg en central omställningsrisk, då de står för en betydande del av den producerade fjärrvärmen. Osäkerheten kring biobränslets roll i Sveriges omställning av transportsektorn och raffinaderiernas investeringar i biobränsleproduktion anses också vara en omställningsrisk. Vidare förväntas behovet av fossilfri el öka för att möta industrins omställning, vilket kräver utbyggnad av elnät och effekt. Göteborgs Stad, som äger produktion och distribution av fjärrvärme samt stadens elnät och energihamn, står inför dessa utmaningar som både avser försörjningstrygghet, klimatomställning och finansiell riskfråga för ägaren.

Nya regler för hållbarhetsrapportering för bolag

Vid årsskiftet 2022/2023 trädde EU:s nya direktiv för hållbarhetsrapportering (CSRD, EU 2022/2464) i kraft. Till följd av sin storlek omfattas Stadshuskoncernen (och därmed samtliga dotterbolag som ingår i den) av rapporteringsskyldigheten. Rapportering sker, enligt direktivet, i moderbolagets årsredovisning från och med räkenskapsåret 2025, vilket medför att det är Stadshus AB som ska rapportera för koncernen i sin årsredovisning. Direktivet medför även att Stadshuskoncernen måste rapportera enligt EU:s taxonomi för hållbara investeringar (EU, 2020/852), med start samma år som CSRD. Förberedelser för att klara av att rapportera enligt kraven pågår inom koncernen. Omfattningen av regelverket är stort och kommer initialt att medföra merarbete för vissa bolag, samtidigt som andra redan idag gör egna hållbarhetsrapporter och kan växla över från detta.

Avfallsdirektivet

Revidering av avfallsdirektivet har kommit att bli ett av de verktyg som EU använder för att öka framdriften av den gröna given. Inom avfallsområdet innebär de senaste årens lagförändringar ett utökat ansvar för insamling av förpackningar från 2024, krav på införande av obligatorisk matavfallsinsamling från 2024, textilinsamling från 2025 och tillkommande krav på servicenivån på förpackningsinsamlingen från 2027. Sammantaget en utökning av omfattningen på avfallshanteringen med omkring 50 procent mätt i tömda behållare eller kostnader. Ökade kostnader för Kretslopp- och vattennämnden hanteras genom renhållningstaxan.

Klimatanpassning

Göteborgs främsta behov av klimatanpassning är översvämningshantering följt av värmebölja samt ras- och skredrisk. För att hantera översvämningssrisker i staden krävs omfattande investeringar. Kommunfullmäktige väntas fatta beslut om en klimatanpassningsplan under våren 2024. Inför framtagandet av planen har nämnder och styrelser under 2023 identifierat åtgärder som bedöms kräva samverkan över organisatoriska gränser. Nämnder och styrelser pekar på likartade behov med starka inbördes beroenden, samt vikten av samverkan inom staden mellan de verksamhetsutövande, fastighetsägande och stadsutvecklande parterna. En uppdaterad nationell klimatanpassningsstrategi presenterades i mars 2024. En ny statlig utredning tillsätts som ska analysera och vid behov föreslå ny eller anpassad

lagstiftning för att avhjälpa hinder och effektivisera klimatanpassningsarbetet. Här ingår också att identifiera finansieringsmodeller för att långsiktigt kunna fördela kostnaderna mellan de aktörer som drar nytta av en klimatanpassningsåtgärd.

4 EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR

I kapitlet redovisas de ekonomiska förutsättningarna för staden på ett övergripande plan. Här lämnas bedömningar avseende den ekonomiska utvecklingen och beskrivning av ekonomistyrningsprinciper för staden. Antaganden som stadsledningskontoret gjort avseende befolkningsförändringarnas påverkan på berörda nämnders förutsättningar beskrivs också. Därutöver redogörs för de framställningar som berörda nämnder gjort avseende kommande investeringsvolymen samt bolagens investeringsplanering.

4.1 Stadens ekonomiska läge

Koncernens ekonomiska utveckling präglas just nu av rådande lågkonjunktur med hög kostnadsutveckling och sämre finansieringsförutsättningar. Resultatet i bokslutet för 2023 var betydligt lägre än tidigare för både kommunen och bolagen och för första gången sedan 2018 sjönk koncernens soliditet tillbaka något. I uppföljningsrapporten per mars 2024 bedöms ytterligare sjunkande resultatnivå för koncernen 2024 samtidigt som investeringsvolymen fortsätter växa. Sannolikt kommer soliditeten därmed fortsätta att sjunka under 2024.

Samtidigt konstaterar SKR i sin senaste ekonomiska bedömning att de ekonomiska förutsättningarna för kommunsektorn just nu ser något bättre ut inför 2025. Visserligen bedöms den svaga efterfrågan i ekonomin leda till att antalet sysselsatta fortsätter minska något år 2024, men under senare delen av 2024 räknar SKR med att bland annat mindre åtstramande ekonomisk politik bidrar till att ekonomin successivt börjar återhämta sig. SKR räknar med att återhämtningen kommer leda till att både sysselsättning och arbetade timmar ökar igen 2025. Sammantaget leder detta till en snabbare ökning av skatteunderlaget 2025.

I takt med den successiva nedgången av inflationen konstaterar SKR också att de höga pensionskostnaderna som har kännetecknat den kommunala ekonomin år 2023 och år 2024 kommer att falla tillbaka relativt kraftigt under nästa år. Till följd av de minskade pensionskostnaderna innebär Sveriges kommuner och regioners senaste bedömning över den förväntade kostnadsutvecklingen i kommunal sektor en väsentligt dämpad kostnadsutveckling 2025 i förhållande till 2023 och 2024. Inflationsutvecklingen framöver är dock fortfarande osäker och det finns flera faktorer som kan påverka inflationen i endera riktningen. Inte minst de ökade geopolitiska spänningarna i världen.

Samtidigt som omvärldsförutsättningarna ser något ljusare ut inför 2025 belyser stadsledningskontoret i en bilaga till budgetförutsättningarna investeringarnas växande påverkan på stadens finansiella förutsättningar och ställning. Av fördjupningen framgår bland annat att kommunkoncernens soliditet sannolikt kommer fortsätta sjunka framåt om de tänkta investeringsnivåerna genomförs.

Stadsledningskontoret konstaterar också att den volymutveckling som speglas i nämndernas investeringsplanering innebär betydande kostnadsökningar för staden på sikt, inte minst avseende verksamheternas kapitalkostnadsutveckling. Konsekvensen blir att en allt större andel av kommunens tillgängliga resurser kommer att behöva avsättas för denna typ av fasta kostnader som gör att det läggs ett ökat kostnadstryck på kommande generationer. Med en helt ny räntemiljö i förhållande till de senaste åren krävs därför ett ökat fokus och beredskap för att väga de långsiktiga effekterna och osäkerheterna i förhållande till önskad investeringstakt. Behovet av aktiva prioriteringar mellan olika kostnadsslag ökar alltså men också behovet av prioriteringar mellan våra olika verksamheter, till exempel genom den demografiska utvecklingen som visar på färre barn men fler äldre framåt.

Även Stadshuskoncernens ekonomi ansträngs framöver av ökande investeringstakt med en högre andel reinvesteringar och klimatomställningsinvesteringar som inte förväntas skapa samma lönsamhet som nyinvesteringar normalt gör. Tillsammans med lägre resultat och kassaflöden i koncernen minskar självfinansieringsgraden och soliditeten samtidigt som koncernens räntekänslighet ökar. Kontoret konstaterar att bolagens lönsamhet behöver upprätthållas genom väl prioriterade investeringar, förbättrade resultat och kassaflöden i syfte att säkra den finansiella samordning och ge ägaren en rimlig utdelning. Kontoret konstaterar att utvecklingen innebär att det inte är hållbart med höga utdelningar till kommunen.

4.2 Ekonomistyrningsprinciper

4.2.1 Riktlinjer för god ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige har i det styrande dokumentet Göteborg Stads riktlinje för god ekonomisk hushållning samt resultatutjämningsreserv beslutat om fyra långsiktiga finansiella inriktningar för staden. Förutom en inriktning för årlig lägstanivå på kommunkoncernens samlade soliditet avser inriktningarna kommunen och är satta som tioåriga genomsnittsnivåer på resultat, egenfinansieringsgrad av investeringar och balans i exploateringsverksamheten. Inriktningarna är en viktig utgångspunkt vid utarbetande av de finansiella målen i budgeten. Nedan lämnas en kort redogörelse över befintliga inriktningars utveckling under den senaste tioårsperioden.

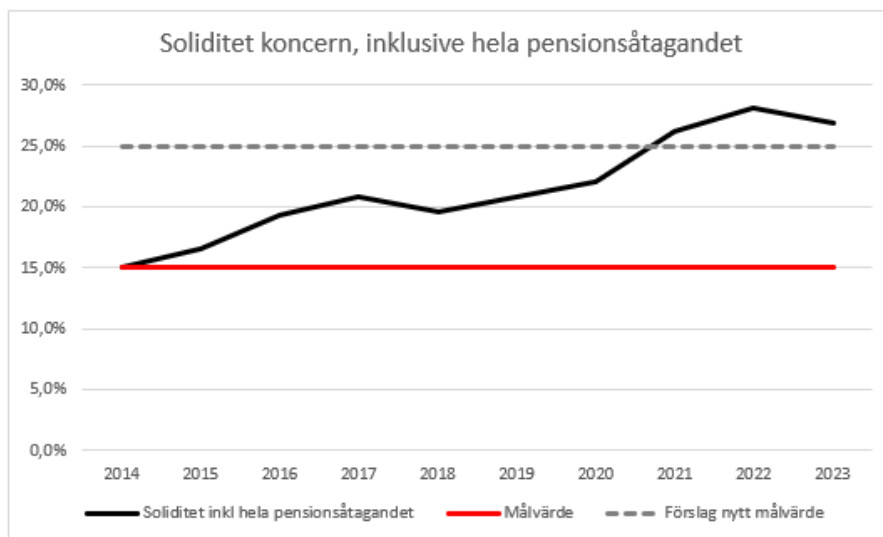
Stadsledningskontoret har i ärendet *översyn av riktlinje för god ekonomisk hushållning samt resultatutjämningsreserv (dnr 0089/23)* föreslagit vissa förändringar av riktlinjen. För var och en av inriktningarna kommenteras därför också stadsledningskontorets eventuella förslag till justeringar.

Finansiella inriktningar kommunkoncernen

Soliditeten för kommunkoncernen bör uppgå till 15 procent (inkluderat ansvarsförbindelsen för pensionsåtagande för pensioner intjänade före 1998)
Soliditeten minskade något under föregående år och uppgick i bokslutet för 2023 till 27 procent. Sett ur ett tioårigt perspektiv har koncernens starka resultat bidragit till

att stärka soliditeten vilket gör att nivån ändå ligger en bit över den långsiktiga inriktningen om en soliditet på minst 15 procent.

Stadsledningskontoret menar att det är viktigt att soliditeten inte försvagas över tid. För att inriktningen fortfarande ska vara relevant och ändamålsenlig föreslår stadsledningskontoret i ärendet "Översyn av riktlinje för god ekonomisk hushållning": att målnivån höjs till 25 procent.

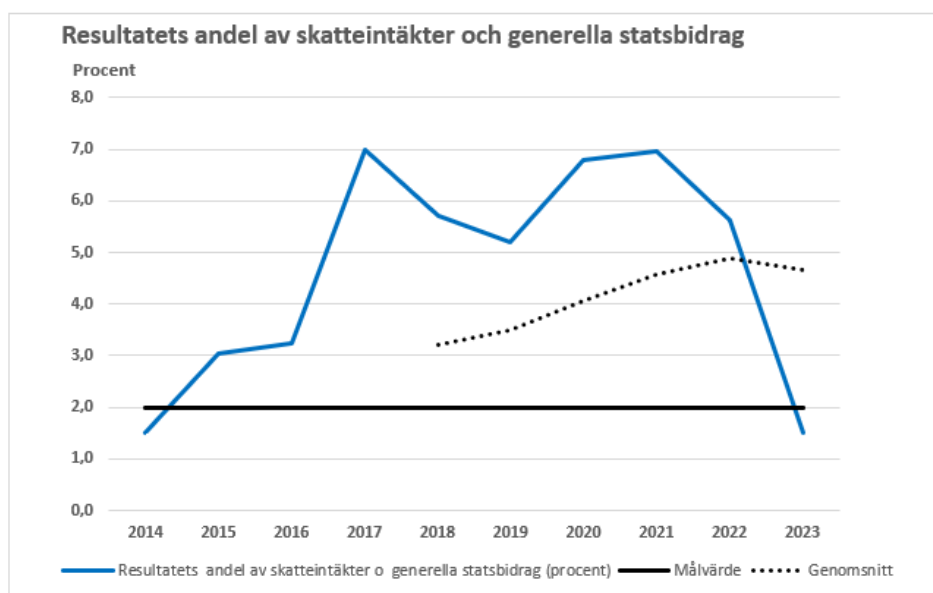

Finansiella inriktningar kommunen

Staden bör över en rullande tioårsperiod uppnå ett resultatöverskott, exkluderat exploateringsbidrag och privata investeringsbidrag, motsvarande minst två procent av kommunens skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning.

År 2023 uppgick resultatet till 1,5 procent, det vill säga något under den långsiktiga inriktningen. Sett ur ett tioårigt perspektiv uppgår dock det rullande genomsnittet till 4,7 procent, det vill säga klart över den långsiktiga inriktningen om ett resultat på minst två procent.

Stadsledningskontoret bedömer att resultatmålet fortsatt är väl avvägt ur ett långsiktigt perspektiv och föreslår i ärendet "Översyn av riktlinje för god ekonomisk hushållning" att nuvarande inriktning bibehålls. Samtidigt menar kontoret att det kan övervägas om inriktningen bör kompletteras med ett målvärde även för det strukturella resultatet. Det vill säga ett resultat där reavinster, utdelning och övriga jämförelsestörande poster exkluderas. Stadsledningskontoret bedömer att en rimlig inriktning i så fall skulle vara att det strukturella resultatet långsiktigt ska uppgå till minst ett nollresultat.

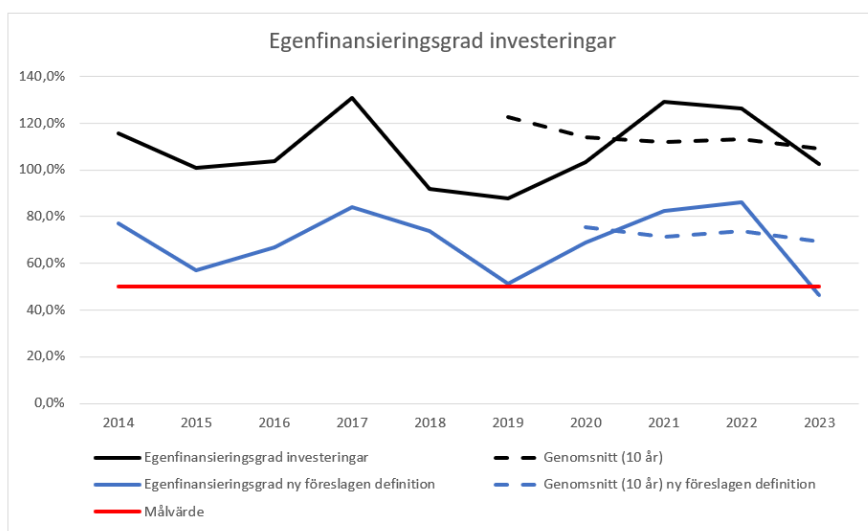

Egenfinansieringsgraden av investeringar, inklusive utdelning från de kommunala bolagen, bör under en rullande tioårsperiod uppgå till minst 50 procent, men eftersträvas överstiga 60 procent.

Lägesbeskrivning:

Det rullande genomsnittet under den senaste tioårsperioden uppgick i bokslutet till 109 procent, det vill säga klart över den långsiktiga inriktningen om en egenfinansieringsgrad på minst 50 procent.

Stadsledningskontoret bedömer att målet fortsatt är väl avvägt ur ett långsiktigt perspektiv och föreslår i ärendet "Översyn av riktlinje för god ekonomisk hushållning" att nuvarande inriktning bibehålls. Samtidigt konstateras att nyckeltalet, enligt nuvarande definition, inte speglar låneskuldens utveckling. Trots egenfinansieringsgraden ligger över 100 procent har låneskulden faktiskt ökat med 7,9 mdkr mellan under den senaste tioårsperioden. För att ge en mer rättvisande bild där sambandet mellan egenfinansieringsgraden och låneskuldens utveckling blir tydligare, föreslår stadsledningskontoret en annan definition av nyckeltalet där egenfinansieringsgraden beräknas: (Årets strukturella resultat + av- och nedskrivningar + reavinster från försäljning av anläggningstillgångar + utdelning) / årets nettoinvesteringar. Enligt stadsledningskontorets föreslagna definition uppgår egenfinansieringsgraden över en rullande tioårsperiod till cirka 70 procent i bokslutet 2023.

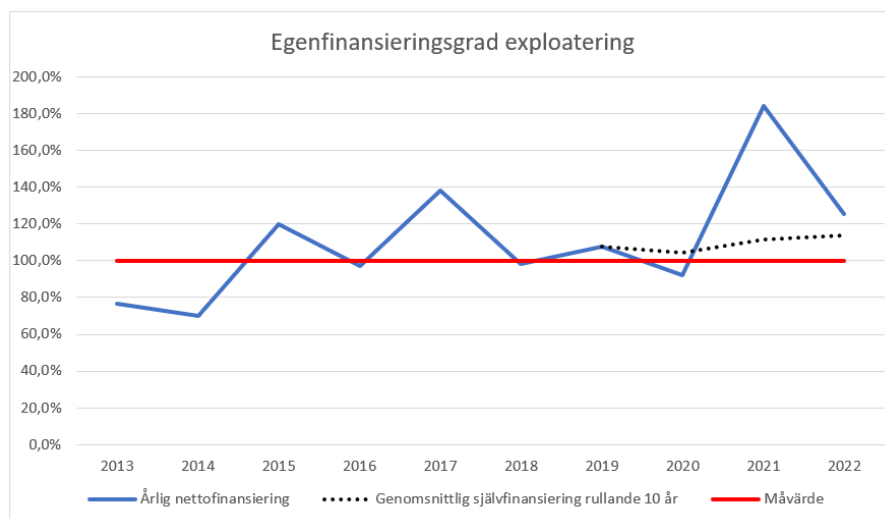

Exploateringsverksamheten skall bedrivas så att inkomster och utgifter över en rullande tioårsperiod är i balans.

Det rullande genomsnittet under den senaste tioårsperioden uppgick i bokslutet till 113 procent, dvs något över den långsiktiga inriktningen om en exploateringsverksamhet där inkomster och utgifter är i balans.

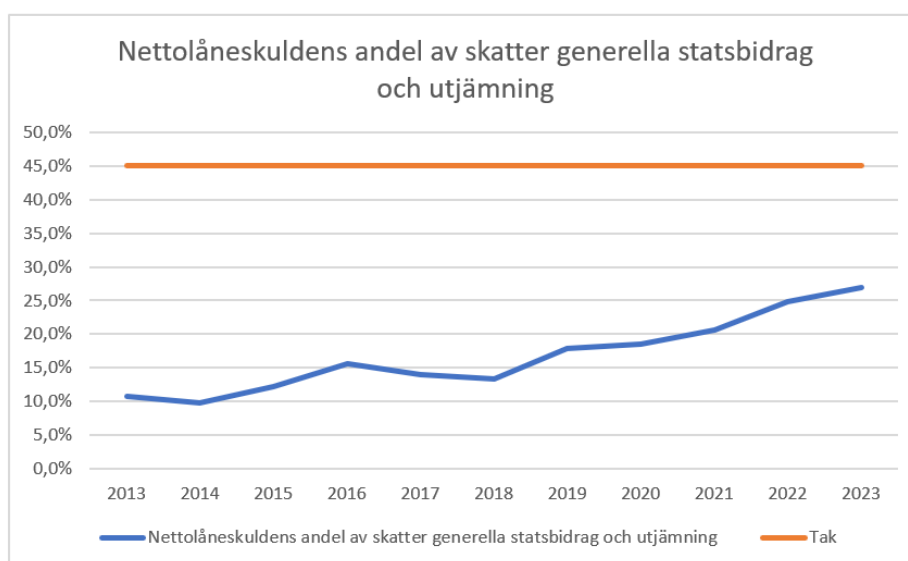
Stadsledningskontoret bedömer att det fortsatt är en rimlig inriktning att exploateringsverksamheten över tid ska bära de kostnader som uppstår som en direkt konsekvens av exploateringsprojekten och föreslår i ärendet "Översyn av riktlinje för god ekonomisk hushållning" att nuvarande inriktning bibehålls.

Stadsledningskontoret menar också att den definitionsföreslagna justeringen som avseende egenfinansieringsgraden av investeringar (se ovan) bidrar till en ökad tydlighet. Genom att exploateringsintäkterna exkluderas när egenfinansieringsgraden av investeringarna beräknas blir båda inriktningarna mer relevanta och rättvisande.

Förslag ny inriktning: Nettolåneskuldens andel av kommunens skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning ska ej överstiga 45 %

Stadsledningskontoret föreslår att befintliga inriktningar kompletteras med en inriktning kopplat till låneskuldens utveckling. Stadsledningskontoret föreslår en inriktning som innebär att nettolåneskuldens andel av skatter, generella statsbidrag och utjämning inte ska överstiga 45 procent. Trots starka resultat under den senaste tioårsperioden samtidigt som investeringsvolymerna inte har genomförts så som planerat har låneskuldens andel ökat från cirka 10 procent till cirka 25 procent av skatter, generella statsbidrag och utjämning. När låneskulden växer i förhållande till skatter, generella statsbidrag och utjämning innebär det att en större andel av skatteintäkterna kommer ianspråkta av finansiella kostnader och en större känslighet för ränteförändringar.

Svagare resultat och växande investeringsbehov utmanar den finansiella ställningen

Sedan stadsledningskontorets i maj 2023 överlämnade förslag till reviderade riktlinjer för god ekonomisk hushållning till kommunstyrelsen har det blivit tydligt att lägre resultatnivåer i kombination med fortsatt växande investeringsvolym utmanar koncernens finansiella ställning mer än tidigare. Resultatet i bokslutet för 2023 var betydligt svagare än tidigare för både kommun och bolag. De lägre resultatnivåerna gjorde att låneskulden ökade mer än tidigare och för första gången sedan 2018 sjönk koncernens soliditet tillbaka något. I uppföljningsrapporten per mars 2024 bedöms ytterligare något sjunkande resultatnivå för koncernen 2024 samtidigt som investeringsvolymen fortsätter växa relativt kraftigt. Det är därmed sannolikt att soliditeten fortsätter att sjunka tillbaka under 2024.

Som en bilaga till budgetförutsättningarna överlämnar stadsledningskontoret en strategisk fördjupning där kontoret bland annat belyser investeringarnas långsiktiga påverkan på de finansiella inriktningarna för god ekonomisk hushållning utifrån

olika scenarier. Av rapporten framgår bland annat att kommunkoncernens soliditet sannolikt kommer fortsätta sjunka framåt om de tänkta investeringsnivåerna genomförs. Utifrån de finansiella utmaningar som pekas ut i rapporten konstaterar stadsledningskontoret att de är centralt att staden har väl avvägda finansiella inriktningar som säkerställer en fortsatt god ekonomisk hushållning.

God ekonomisk hushållning i verksamheten

De mål som fullmäktige formulerar i sitt årliga budgetbeslut utgör också verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning. I årsredovisningen görs en samlad analys av dessa utifrån de målvärden som satts.

Stadsledningskontorets förslag i ärendet översyn av riktlinje för god ekonomisk hushållning:

Stadsledningskontoret menar att verksamhetsperspektivet kan utvecklas genom att kommunfullmäktige i sitt årliga budgetbeslut pekar ut några verksamhetsmål av särskild betydelse för god ekonomisk hushållning. Stadsledningskontoret föreslår att inriktningen omformuleras till:

"Kommunfullmäktige ska i sitt årliga budgetbeslut peka ut verksamhetsmål av betydelse för god ekonomisk hushållning. I årsredovisningen görs en samlad analys av dessa utifrån de målvärden som satts. Om inga särskilda mål av betydelse för god ekonomisk hushållning pekas ut i budget utgör samtliga mål i budgeten också verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning."

4.2.2 Resultatreserv (RER)

Samtidigt som möjligheten att avsätta medel i resultatutjämningsreserv upphör år 2024 införs i stället en möjlighet att reservera medel till en resultatreserv, RER, i syfte att uppnå god ekonomisk hushållning.

I lagstiftningen är förutsättningarna för reserveringen till resultatreserven i princip oförändrade i förhållande till vad som tidigare gällt för reservering till RUR. Det innebär att den del av årets resultat som överstiger en procent av summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning kan avsättas. En skillnad mot RUR är dock att resultatreserven högst får uppgå till fem procent av summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning.

När det gäller disponering av medel från RER så framgår av den nya lagstiftningen att medel från en resultatreserv *"får användas för att en god ekonomisk hushållning ska uppnås."* Vidare framgår att *"om medel från en resultatreserv har använts ska det i förvaltningsberättelsen framgå till vad och varför medlen har använts"*. Eftersom införandet av resultatreserv till stor del syftar till att bidra till en ökad flexibilitet i användningen av sparade medel anges dock inte exakt när disponering kan ske.

Stadsledningskontoret lämnar i ärendet översyn av riktlinje för god ekonomisk hushållning samt resultatutjämningsreserv (dnr 0089/23) förslag till

hanteringsordning för RER. Utifrån lagstiftning och förarbeten föreslår stadsledningskontoret att RER i huvudsak ska kunna disponeras i två olika syften.

1. I samband med omstrukturering av verksamheten för att på sikt nå en god ekonomisk hushållning.

Stadsledningskontoret bedömer att resultatreserven utifrån detta syfte exempelvis skulle kunna användas för att finansiera större engångskostnader i samband med omorganisationer eller för att täcka digitaliseringskostnader av tillfällig karaktär i syfte att effektivisera verksamheten.

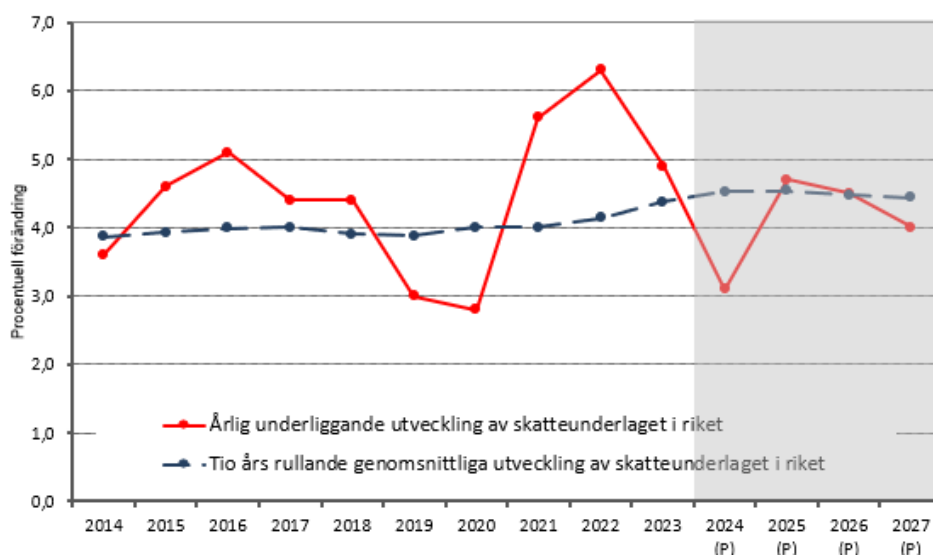
2. I samband med oförutsedda utgiftsökningar eller inkomstbortfall.

Stadsledningskontoret bedömer att resultatreserven utifrån detta syfte exempelvis skulle kunna användas för att täcka tillfälligt ökade kostnader till följd av exempelvis förändrade antaganden om livslängd eller ränta i pensionsskuldsberäkningen.

Stadsledningskontoret kan konstatera att det utifrån stadens nu föreliggande prognos för 2024 inte kommer vara möjligt att avsätta medel i en resultatreserv innevarande år. Därmed finns heller ingen möjlighet att ianspråkta medel ur en resultatreserv år 2025. Det är dock möjligt att budgetera för avsättning av medel till resultatreserven kommande år. Det krävs då att ett resultat, exklusive reavinster, som överstiger en procent av summan skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning budgeteras.

4.2.3 Resultatutjämningsreserv (RUR)

Förändrad lagstiftning innebär att den tidigare möjligheten att avsätta medel i en resultatutjämningsreserv för att utjämna intäkterna över en konjunkturcykel upphör 2024. De kommuner och regioner som vid ikraftträdandet (2024-01-01) har en RUR får dock ha kvar och nyttja den till utgången av 2033. För Göteborg, som i bokslutet för 2023, har 5,8 mdkr avsatt i en resultatutjämningsreserv finns därmed möjligheten kvar att nyttja reserven i ytterligare 10 år. Stadens riktlinjer fastslår att Resultatutjämningsreserven får disponeras om utvecklingen av årets skatteunderlag i riket understiger den genomsnittliga utvecklingen de senaste 10 åren (enligt SKR:s beräkningar). Utifrån Sveriges kommuner och regioners skatteunderlagsprognos i april kommer det inte vara möjligt att använda reserven år 2025 eller år 2026. Däremot kommer det enligt nuvarande prognos vara möjligt att nyttja år 2027.

Enligt stadens regelverk får storleken på disponeringen maximalt uppgå till motsvarande dubbla värdet som skatteunderlagsutvecklingen understiger det tioåriga genomsnittet. Det vill säga om skatteunderlagets utveckling understiger det tioåriga genomsnittet med 0,1 procent får ett belopp motsvarande 0,2 procent av stadens skatteintäkter inklusive generella statsbidrag och utjämning disponeras. Medel från RUR får i ovan angivna situationer användas endast för att täcka ett negativt balanskravsresultat. Stadsledningskontoret föreslår i ärendet ”Översyn av riktlinje för god ekonomisk hushållning samt resultatutjämningsreserv” (dnr 0089/23) att riktlinjerna för disponering av RUR ändras till att disponering maximalt får uppgå till motsvarande del som skatteunderlagsutvecklingen understiger det tioåriga genomsnittet. Det vill säga om skatteunderlagets utveckling understiger det tioåriga genomsnittet med 0,1 procent så skulle enligt stadsledningskontorets förslag ett belopp motsvarande 0,1 procent av stadens skatteintäkter inklusive generella statsbidrag och utjämning disponeras. I kapitel 8 redogörs för prognos över stadens skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning. Baserat på prognosen redogörs där också för möjligt ianspråktagande av RUR år 2027 baserat på prognosen.

4.2.4 Regelverk för eget kapital i nämnder

I det styrande dokumentet Regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning framgår att en nämnd på eget initiativ kan sänka det ekonomiska målet genom att ianspråkta positivt eget kapital upp till totalt 0,5 procent av nämndens givna ram under aktuellt budgetår utan särskild prövning av kommunstyrelsen. Ett ianspråktagande av positivt eget kapital som överstiger 0,5 procent ska prövas av kommunstyrelsen.

I samband med att fullmäktige beslutade om regelverket 2019-10-17, § 12, beslutades också att det kommuncentralt ska reserveras minst 0,5 procent av nämndernas kommunbidrag, eller i de fall detta ej är tillämpligt omsättning, som totalt utrymme för nämndernas eventuella nyttjande av eget kapital.

I budget för 2023 och 2024 har nämndernas möjlighet att nyttja eget kapital, genom beslut i budget, begränsats. Under 2024 gäller att nämnderna måste hemställa till kommunstyrelsen för att få använda eget kapital. Om möjligheten att, genom beslut i nämnd, ianspråkta eget kapital upp till 0,5 procent av kommunbidrag/omsättning återinförs år 2025 behöver kommuncentrala medel reserveras för detta. Utifrån beslutet att minst 0,5 procent av nämndernas kommunbidrag/omsättning ska reserveras behöver 210 mnkr avsättas kommuncentralt år 2025.

4.2.5 Investeringsstyrning

Stadens investeringsstyrning och investeringsprocesser utgår i grunden från två styrperspektiv. Det ena perspektivet avser den årliga budgetprocessen som framför allt hanterar och styr den kortsiktiga volymutvecklingen, övergripande prioritering och resursfördelning mellan stadens investerande nämnder och därutöver ska ge förutsättningar för långsiktiga inriktningsförändringar för att möjliggöra en planering utifrån en god ekonomisk hushållning. Det andra perspektivet avser projektstyrningen som omfattar den aktiva styrningen och avvägningar inom ramen för enskilda projekt och satsningar.

Därutöver behöver investeringsstyrningen knytas till den tidiga strategiska och taktiska planeringen av stadsutveckling, som stadsbyggnadsnämnden fått ett särskilt uppdrag att bereda och skapa förutsättningar för. Det främsta syftet med metodutvecklingen är att möjliggöra för politiska prioriteringar och avvägningar utifrån en mer samlad bild och i ett tidigare skede än vad som sker idag. I det perspektivet är stadens långsiktiga ekonomiska förutsättningar, inte minst utifrån stadens inriktning för god ekonomisk hushållning, ett ramverk för den takt och ambitionsnivå staden kan bedriva sin stadsutveckling.

Kommunfullmäktige beslutade 2023-09-07 § 5 om en ny modell för budgetstyrning av investeringar från och med 2024 och beslutade samtidigt, vilket bekräftades genom kommunfullmäktiges budget för 2024, om förändrad hantering av de driftkonsekvenser som följer av investeringstakten och ambitionsnivån.

Från och med 2025 övergår kommunen till en styrning av nämndernas investeringsramar som innebär att verksamheterna tilldelas årliga nettoramar för de kommande fem åren. De årliga ramarna fördelas mellan ny och reinvesteringar för att peka ut en inriktning för prioriteringen.

Nämnderna ansvarar för att fördela ramarna mellan nämndens investeringsområden och projekt för att linjera med nämndens uppdrag och för att sträva efter kommunens övriga mål och inriktningar. Nämnden har mandat att omfördela ramarna mellan re- och nyinvestering i förhållande till kommunfullmäktiges inriktning, men ska då återrapporera detta till fullmäktige med en analys avseende orsaker och konsekvenser.

Därutöver har nämnden mandat att efter beslut i nämnden överföra 15 procent av nämndens beslutade nettoram till efterföljande budgetår enligt stadens regler för

ekonomisk planering, budget och uppföljning. Detta verktyg ska dock nyttjas sparsamt och ska avse väsentliga förskjutningar i enskilda projekt för att hantera den årsskiftesproblematik som kan uppstå med årliga investeringsbudgetar. Möjligheten ska således inte nyttjas för återkommande allmänna förskjutningar av planering och genomförande i projektportföljerna.

Den förändrade styrmodellen ligger till grund för nämndernas investeringsnomineringar för 2025 och den struktur som nominerade investeringsvolymerna presenteras nedan i kapitlet samt under respektive nämnd i kapitel 8.

Från och med budgetåret 2024 har nya modeller för att hantera driftkonsekvenserna från investeringsverksamheten etablerats och bekräftats.

Hanteringen innebär att:

- Nämnderna (direkt kommunbidragsfinansierade nämnder, eller verksamheter inom nämnder) kompenseras fullt ut för faktiskt upparbetade kapitalkostnader. Kapitalkostnader avsätts kommuncentralt för respektive nämnd för löpande avrop av förvaltningen i takt med att kostnaderna faller ut under året.
- Investeringsrelaterade kostnader (sanering, utrangering, detaljplane-kostnader etc) hanteras för berörda investerande nämnder genom en grundläggande kompensation i nämndernas kommunbidragsramar. En kommuncentral beredskapspost avsätts kommuncentralt för att hantera kommunrisk som berörda nämnder kan hemställa om att ta del av i samband med hastigt uppkomna investeringsrelaterade kostnader eller som överstiger nämndens budgeterade utrymme. En motsvarande kommuncentral post avsätts även för mer lokalknutna investeringsrelaterade kostnader som inte får belasta lokalinvesteringsprojekten i form av exempelvis evakueringar, saneringar och utrangeringar.
- Utrymme för tillkommande drift- och skötselkostnader (volymförändringar) till följd av tillkommande anläggningar och funktioner avsätts kommuncentralt per nämnd för att upparbetas i takt med att anläggningar tas i bruk. Utrymmet kan avropas efter beslut i nämnden.

Hanteringsordningen ovan ligger till grund för de förslag till kommuncentrala avsättningar som presenteras nedan i kapitlet samt i kapitel 8 avseende kommuncentrala poster samt eventuella justeringar under respektive nämnd.

Som ett komplement till den förändrade budgetstyrningen har stadsledningskontoret överlämnat ett förslag till principer för den stadenövergripande projektstyrningen till kommunstyrelse och kommunfullmäktige, genom förslag till Göteborgs Stads riktlinje för ägarstyrda investeringar. Förslaget avser framför allt att förtydliga krav och förväntningar på investerande styrelser och nämnders hantering av projekt och åtgärder som är av principiell beskaffenhet och därmed ska beredas möjlighet för kommunfullmäktige att ta ställning till.

Kommunstyrelsen beslutade 2024-03-06 § 201 att återremittera förslaget till Göteborg Energi AB, Förvaltnings AB Framtiden, Higab AB, Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB, Göteborgs Hamn AB, Business Region Göteborg AB, Göteborg & Co AB, Renova AB och Gryaab AB för yttrande. Yttrandet ska beakta hur styrelserna bedömer vilka sorters ärenden som anses vara av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt och ska underställas kommunfullmäktige.

4.3 Faktorer som påverkar stadens intäkter och kostnader

4.3.1 Skatteunderlagsutveckling

Sveriges kommuner och regioner (SKR) publicerade den 26 april 2024 en uppdaterad skatteunderlagsprognos för åren 2024 – 2027 som ligger till grund för bedömningarna av stadens skatteintäkter i dessa budgetförutsättningar.

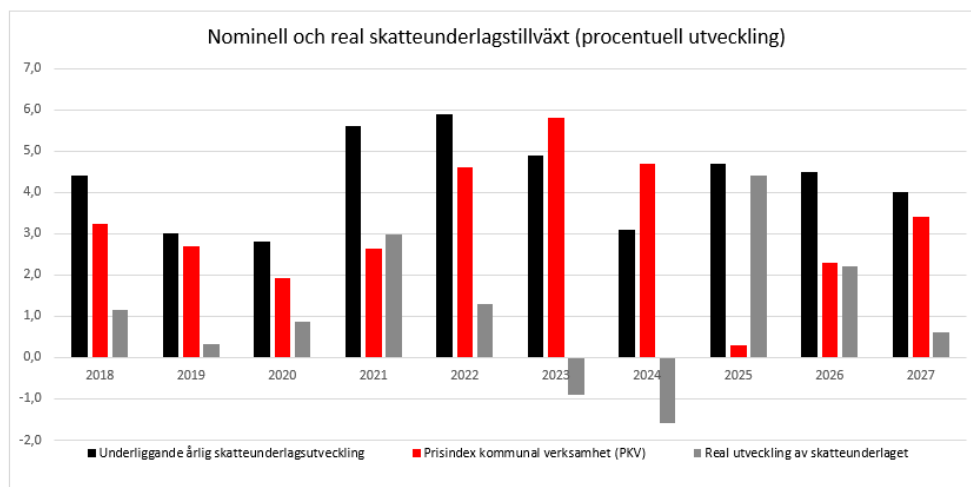
Sammantaget bedömer SKR att den svaga efterfrågan i ekonomin leder till att både antalet sysselsatta och antalet arbetade timmar minskar år 2024. Sammantaget räknar SKR med att andelen arbetslösa kommer öka till 8,5 procent för helåret 2024, en ökning med nästan en procentenhet från 2023. År 2025 räknar SKR med att återhämtningen i ekonomin leder till att både sysselsättning och arbetade timmar ökar igen. Sammantaget leder detta till en svag ökning av skatteunderlaget år 2024, men en klart snabbare ökning 2025.

I jämförelse med den prognos, från augusti, som ligger till grund för kommunfullmäktiges budget är nedgången 2024 betydligt kraftfullare och återhämtningen 2025 något mer dämpad. Samtidigt blev utvecklingen 2023 något bättre vilket gav ett bättre utgångsläge inför 2024.

Underliggande Skatteunderlagstillväxt riket (%)	2023	2024	2025	2026	2027
SKR, april 2024	4,9	3,1	4,7	4,5	4,0
SKR, augusti 2023 (ligger till grund för budget 2024)	4,7	3,8	5,0	4,8	-

I diagrammet nedan illustreras dels den årliga underliggande skatteunderlagstillväxten i nominella termer, dels prisindex för kommunal verksamhet (PKV) och dels den reala skatteunderlagstillväxten från 2018 och fram till år 2027 utifrån SKR:s senaste bedömningar. De senaste fem åren har det reala skatteunderlaget vuxit med i genomsnitt 0,9 procent per år. Framför allt växte skatteunderlaget kraftigt i reala termer år 2021. År 2023 och år 2024 står ut som två mycket svaga år där det reala skatteunderlaget enligt den senaste bedömningen minskar med 0,9 respektive 1,6 procent. År 2025 förväntas en rekyl när prisutvecklingen dämpas samtidigt som skatteunderlaget återhämtar sig. Åren

därefter förväntas den reala utvecklingen gå tillbaka till en historiskt sett mer normal utvecklingstakt.

4.3.2 Riktade och generella statsbidrag

De statliga bidragen till kommunsektorn kan indelas i generella och riktade. De generella statsbidragen är ovillkorade bidrag utan ansökningsförfarande eller krav på återredovisning. De generella statsbidragen intäktsförs kommuncentralt och utgör en del av de samlade resurser som kommunfullmäktige har att fördela inom ramen för den årliga budgeten. De riktade statsbidragen är, tvärtemot de generella, öronmärkta för ett visst ändamål. De flesta riktade statsbidrag betalas ej ut med automatik utan måste sökas och i den mån de inte förbrukas ställs krav på återredovisning. De riktade statsbidragen intäktsförs lokalt per nämnd i takt med upparbetade kostnader och att villkoren bedöms vara uppfyllda.

Utöver riktade och generella statsbidrag så påverkas de ekonomiska förutsättningarna även av så kallade regleringar enligt finansieringsprincipen där det kommunala kostnadsansvaret förändras. Justeringarna innebär i vissa fall att kommunerna tillförs medel utifrån beslut som ökar kommunernas kostnader och i vissa fall att medel dras bort från anslaget utifrån beslut som minskar kommunernas kostnader. Justeringarna påverkar det så kallade regleringsbidraget (se kap 8, Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning) och redovisas i likhet med de generella statsbidragen kommuncentralt. Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige har sedan att värdera eventuella justeringar av kommunbidrag för de nämnder vars kostnader påverkas av justeringarna.

Nedan redogörs översiktligt för utvecklingen avseende generella och riktade statsbidrag samt avseende beslutade och planerade justeringar enligt finansieringsprincipen de kommande åren.

Generella statsbidrag

Det sker ingen automatisk värdesäkring av de generella statsbidragen till kommunsektorn vilket innebär att om staten inte tar beslut om att tillföra nya resurser så sker en urholkning av statsbidragens värde över tid. Dels genom den allmänna

löne- och prisutvecklingen, dels genom att befolkningen ökar. SKR har i olika sammanhang påpekat att det skedde en relativt kraftig urholkning av de generella statsbidragen mellan 2011–2019. Sedan 2020 har staten dock i omgångar tillfört nya resurser till kommunsektorn. Först genom de så kallade välfärds miljarderna och genom de tillskott som tillfördes kommunsektorn för att kompensera för den lägre skatteunderlagsutvecklingen under pandemin. En viss nedtrappning skedde därefter under år 2021 och 2022. Därefter utökades återigen de generella statsbidragen genom det tillskott på 7 000 mnkr som tillfördes kommunerna i budgetproppen för 2024. Vårpropositionen, som presenterades av regeringen den 15 april, innehöll ingen information om ytterligare generella medel till kommuner kommande år. Utifrån nu gällande plan innebär det att de generella bidragen till kommunerna minskar med cirka 2,7 mdkr år 2025 när de medel som år 2024 överfördes, från riktade statsbidrag inom äldreomsorgen till generella bidrag, tas bort från anslaget.

Utveckling av riktade statsbidrag

Till skillnad från de generella statsbidragen så intäktsförs de riktade statsbidragen hos berörd nämnd. Även om stadens hanteringsordning således innebär att nya, förändrade eller borttagna riktade statsbidrag hanteras direkt av berörd nämnd finns anledning att i budgetarbetet beakta större förändringar inom de riktade statsbidragen. De riktade statsbidragen utgör en väsentlig del av finansieringen för flera nämnder inom välfärds- och utbildningsområdet.

Några förändringar inom riktade statsbidrag aviserades i regeringens vårändringsbudget och vårproposition. Till skolväsendet tillförs 500 mnkr. Enligt regeringen är anslaget riktat mot lärare, men kommunerna får använda resurserna brett. Exakta villkor och hur medlen kommer fördelas är dock oklart. Det är dock endast tillfälliga medel under 2024.

Medel för fortbildning av lärare och förskolepersonal förstärks med 117 mnkr och förlängs från 2025 fram till 2027. Anslaget avser utgifter för fortbildning och kompetensutveckling av lärare, förskolelärare, rektorer och annan pedagogisk personal.

Det statliga stödet för vuxenutbildning utökas med 130 mnkr år 2024 med anledning av högre arbetslöshet. Av dessa avsätts 110 mnkr för ökad tillgång till yrkesutbildning och 20 mnkr för utökade möjligheter att erbjuda svenska för invandrare (sfi) för vuxna personer på flykt från Ukraina.

I kapitel 8 redogörs för den bedömda utvecklingen av riktade statsbidrag för samtliga nämnder under rubriken förutsättningar per nämnd.

Justeringar enligt finansieringsprincipen

Utöver riktade och generella tillskott så påverkas de ekonomiska förutsättningarna för kommunerna även av ett antal regleringar enligt finansieringsprincipen där det kommunala kostnadsansvaret förändras. Justeringarna innebär i vissa fall att kommunerna tillförs medel utifrån beslut som ökar kommunernas kostnader och i vissa fall att medel dras bort från anslaget utifrån beslut som minskar kommunernas

kostnader. Justeringarna påverkar det generella anslaget till kommunen och ingår i den bedömning över regleringsbidraget som redogörs för i kapitel 8 i avsnittet utveckling av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning. Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige har sedan att värdera eventuella justeringar av kommunbidrag för de nämnder vars kostnader påverkas av justeringarna. I budget för 2024 valde kommunfullmäktige att kompensera de nämnder vars kostnader påverkas av justeringarna. Stadsledningskontoret har i beräkningsunderlaget utgått från att nämnderna kompenseras även för nya och förändrande regleringar enligt finansieringsprincipen. I tabellen nedan framgår de regleringar som har påverkan på budgetförutsättningarna för kommande år. Under tabellen kommenteras kort stadsledningskontorets förslag till hantering av respektive reglering.

Mnkr (Göteborg)	2024	2025	2026	2027
Digitala och central rättade prov	-0,6	-5,3	-9,4	-9,4
Förstärkning av SFI	1,6	3,2	3,2	3,2
Stärkta skolbibliotek	-	12,4	24,7	24,7

Digitala och centralt rättade nationella prov

Anslaget till kommunerna minskas från och med 2024 utifrån planerat införande av digitala och centralt rättade nationella prov. Den ekonomiska regleringen sker succesivt. År 2024 minskades anslaget till staden med 0,6 mnkr. År 2025 minskas anslaget med ytterligare 4,7 mnkr och 2026 med ytterligare 4,1 mnkr. Totalt sker därmed en minskning av anslaget till kommunen med 9,4 mnkr utifrån införandet. I kommunfullmäktiges budget för 2024 minskades kommunbidraget till utbildningsnämnden och till Grundskolenämnden med 150 tkr respektive 450 tkr utifrån justeringen. Stadsledningskontoret har även inarbetat den utökade justeringen år 2025 och år 2026 i nämndernas kommunbidrag. För Utbildningsnämnden innebär det en ytterligare minskning av kommunbidraget med 1 150 tkr år 2025 och med 1000 tkr år 2026. För Grundskolenämnden innebär det en ytterligare minskning med 3 550 tkr år 2025 och därefter med ytterligare 3 000 tkr år 2026.

Förstärkning av SFI

Utredningen Stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk, KLIVA, har i sitt betänkande Samverkande krafter – för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk (SOU 2020:66) föreslagit krav på dokumentation av kommunernas uppsökande insatser för att få personer att delta i sfi samt en skyndsam bedömning av nyanländas kunskaper. Utredningens förslag innebär ett utökat ansvar för kommunerna. Kommunerna kompenseras därför med 29 mnkr under 2024 och med 57 mnkr från 2025. För Göteborg innebär justering 1,7 mnkr i utökat anslag 2024 och därefter med 3,3 mnkr i utökat anslag 2025 och framåt. I kommunfullmäktiges budget för 2024 utökades kommunbidraget till nämnden för arbetsmarknad- och vuxenutbildning med 1,7 mnkr utifrån justeringen. Stadsledningskontoret har även inarbetat den utökade justeringen år 2025 och framåt i nämndens kommunbidrag.

Stärkta skolbibliotek

Medel tillförs kommunerna från 2025 för stärkta och bemannade skolbibliotek. Syftet med satsningen är att främja elevers läsintresse och läsförmåga och på så vis ge förutsättningar för att öka läsförståelsen. För 2025 tillförs kommunerna 216 mnkr och från 2026 beräknas kommunerna tillföras 432 mnkr årligen. För Göteborg innebär justeringen ytterligare 12,4 mnkr år 2025 och därefter 24,7 mnkr årligen från 2026 och framåt. Se även kap 6 "*Biblioteksplan för Göteborgs Stad 2024–2028*". I avvaktan på förtydliganden gällande vilka skolformer som berörs har stadsledningskontoret satt av medel i en kommuncentral beredskapspost.

4.3.3 Pågående översyn av utjämningssystemet

En parlamentarisk utredning håller på att se över samtliga delar av utjämningssystemet för kommuner och regioner. Utredningen ska även överväga om det finns riktade statsbidrag som kan inordnas i de generella statsbidragen. När det gäller inkomstutjämningen ska utredningskommittén bland annat undersöka om och i så fall hur utformningen av inkomstutjämningen påverkar incitament att stimulera tillväxt i kommuner och regioner med olika strukturella förutsättningar. När det gäller kostnadsutjämningen ska utredningskommittén bland annat undersöka beräkningarna för gles bebyggelse och huruvida systemet tillräckligt kompenserar för socioekonomiska skillnader. Utredningen har även i uppdrag att se över nuvarande system med strukturbidrag till vissa kommuner och regioner samt göra LSS-utjämningen mindre påverkbar. I början på juli i år ska Utjämningskommittén presentera sitt förslag på hur utjämningssystemet kan förändras.

Generellt omfördelas i kostnadsutjämningen resurser från kommuner med stark socioekonomi, tät bebyggelse och stor befolkning till kommuner med svag socioekonomi, gles bebyggelse och liten befolkning. Den senaste översynen (2018) förstärkte denna profil. Beroende på vilka förslag som lämnas i den nya utredningen kan det komma att få relativt stora ekonomiska konsekvenser för Göteborg.

4.3.4 Lön- och prisutveckling

Lönebildning och den årliga löneöversynen är en viktig del i stadens arbete för att kunna kompetensförsörja verksamheterna med rätt kompetens på både kort och lång sikt. De yrken och utbildningar som är aktuella i stadens verksamheter behöver uppfattas som attraktiva val utifrån flera faktorer där lönenivån är en viktig faktor tillsammans med arbetsmiljön.

Inför löneöversyn 2024 har huvuddelen av löneavtalen med förbunden, som stadens förvaltningar är berörda av, omförhandlats. De nya avtalen är ettåriga, vilket innebär att det blir en ny avtalsrörelse inför löneöversyn 2025 som sammanfaller med att även avtalet för den konkurrensutsatta industrin ska omförhandlas. Då industrins avtal är normerande för övriga sektorer kommer det att få stor påverkan på avtalsförhandlingarna för kommuner och regioner inför löneöversyn 2025.

De nya löneavtalen för 2024 innehåller i större utsträckning än tidigare nivåer för garanterat utfall och utrymme. Det är en förändrad inriktning i löneavtalen som hänger samman med inflationen och osäkerheten i omvärlden. I skrivande stund pågår också konflikt inom främst regionsektorn som en konsekvens av att avtalsförhandlingarna har strandat mellan Vårdförbundet och Sveriges kommuner och regioner (SKR).

Stadens övergripande inriktning avseende lön och villkor omfattar även stadens bolag. Kommunen (förvaltningarna) är medlem i SKR medan bolagen, som enskilda arbetsgivare, är medlemmar i den arbetsgivarorganisation som är relevant för respektive bolag. Stadens bolag finns utifrån bransch organiserade inom fem olika arbetsgivarorganisationer (Sobona, Fastigo, Sveriges hamnar, Svensk scenkonst och Visita). Härigenom har bolagen skilda kollektivavtal, fackliga parter, löneavtalskonstruktioner, löptider osv, såväl i jämförelse med förvaltningarna som med bolagen sinsemellan. Flertalet av bolagen omfattades genom sina kollektivavtalade löneavtal av avtalsrörelsen 2023 och erhöll därmed tvååriga avtal i enlighet med industrins avtal. Övriga bolag har i årets avtalsrörelse i huvudsak tecknat ettåriga avtal. Detta innebär att nästan alla bolag har löneavtal som omfattas av avtalsrörelsen 2025.

Vad det gäller prisutvecklingen bedömer Konjunkturinstitutet (KI) i sin rapport från den 26 mars 2024 att konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) kommer att fortsätta att minska under innevarande år, även när nedgången i energipriser bortses ifrån. KI menar att de löneavtalen som slöts ifjol bidrar till att lönerna fortsätter att öka relativt snabbt i år sett till lågkonjunkturen. Det bidrar i sin tur till att företagens arbetskostnader stiger relativt mycket i år, men att lönsamheten är i ett historiskt perspektiv hög i utgångsläget i många delar av näringslivet. Det minskar behovet av att föra kostnadsökningar vidare till slutkunderna, något som är svårare att göra när efterfrågan utvecklas svagt. Samtidigt påverkar minskade importpriser priserna på varor som börjar sjunka svagt senare i år och påverkar KPIF-inflationen negativt. Efter halvårsskiftet i år är det mestadels prisökningar på tjänster och boende som håller uppe KPIF-inflationen.

Regeringen gör en något högre bedömning av prisutvecklingen 2024-2025 medan övriga år är lika som KI. SKR gör en lägre bedömning för 2024 men åren därefter skiljer sig prognosen inte nämnvärt åt jämfört med vare sig KI eller regeringen.

KI:s bedömning är att Riksbanken inleder en serie räntesänkningar i juni, vilket bidrar till att konjunkturen börjar återhämta sig i slutet av året. Lägre räntor och stigande reallöner gör att hushållens konsumtion växer relativt snabbt från och med sista kvartalet i år.

Konsumentprisindex (KPI) beräknas enligt KI öka lite under 2025 då sänkningen av styrräntan påverkar med viss eftersläpning. Det påverkar i sin tur prisbasbeloppet för 2025 som beräknas att höjas med 1 600 kronor eller 2,8 procent för 2025 till 58 900 kronor. Till 2026 beräknas prisbasbeloppet att minska med 200 kronor till 58 700

kronor. Även här gör SKR en lägre bedömning av KPI avseende 2024 medan åren därefter är rätt lika som KI.

Procentuell förändring	2023	2024	2025	2026	2027
Timlön, konjunkturlönestatistiken (SKR)	3,8	3,8	3,5	3,3	3,3
Timlön, konjunkturlönestatistiken (KI)	3,8	3,9	3,6	3,7	3,7
Timlön, konjunkturstatistiken (Regeringen)	3,8	3,7	3,6	3,7	3,7
Konsumentpris, KPIF (SKR)	6,0	1,7	1,6	1,9	2,0
Konsumentpris, KPIF (KI)	6,0	1,9	1,5	2,0	2,0
Konsumentpris, KPIF (Regeringen)	6,0	2,1	1,7	2,0	2,0
Konsumentprisindex, KPI (SKR)	8,5	2,6	0,4	1,7	2,1
Konsumentprisindex, KPI (KI)	8,5	2,8	0,3	1,8	2,0

SKR beräknar också ett sammanvägt index för kostnadsutvecklingen inom kommunal verksamhet (PKV). I dessa indexberäkningar görs en bedömning av dels arbetskraftskostnadernas utveckling dels prisutvecklingen på övrig förbrukning inom den kommunala sektorn. SKR:s senaste bedömning av prisindexet för kommunal verksamhet redovisas i tabellen nedan.

Procentuell förändring	2023	2024	2025	2026	2027
Arbetskraftskostnader*	6,7	5,7	-0,7	2,2	3,8
Övrig förbrukning**	3,8	2,6	2,4	2,5	2,5
Sammanvägd prisförändring	5,8	4,7	0,3	2,3	3,4

* Lönekostnadsförändring inklusive förändring i arbetsgivaravgifter

** 50 procent lönekostnadsförändring och 50 procent KPIF, konsumentprisindex med fast ränta under prognosåren

Jämfört med prognosen som SKR lämnade i februari är PKV för 2024 uppjusterad med två tiondelar och för 2025 är PKV nedjusterad med tre tiondelar. Huvudsakligen beror förändringen 2025 på ett lägre inflationsantagande 2024. Prognosen för PKV 2025 innehåller kraftigt sänkta pensionskostnader som en konsekvens av sjunkande inflation 2024. *Exklusive det sänkta antagandet om pensionskostnaderna är den beräknade kostnadsutvecklingen för den kommunala verksamheten 3,2 procent 2025.*

I budget 2024 kompenserades nämndernas ramar utifrån SKR:s aktuella bedömning av PKV i augusti 2023 på 4,1 procent, som inkluderade ett preliminärt po-pålägg för 2024 på 45,75. I december publicerade SKR det definitiva po-pålägget för 2024 som blev 47,18 procent vilket innebar en höjd nivå med 1,43 procentenheter jämfört med det preliminära po-pålägget. En sådan stor skillnad mellan det preliminära po-pålägget och det definitiva po-pålägget är väldigt ovanlig och berodde på inflationsutvecklingen som gav betydligt högre pensionskostnader än beräknat. Aktuell bedömning av PKV för 2024 är 4,7 procent, vilket är 0,6 procentenheter högre än vad nämnderna gavs i kompensation för 2024.

För 2025 bedöms pensionskostnaderna, som nämnts ovan, att sjunka kraftigt till följd av en sjunkande inflation vilket gör att aktuell bedömning av PKV för 2025 landar på 0,3 procent. PKV 2025 innehåller en sänkning av po-pålägget med 5,79 procentenheter, från 47,18 procent till 41,39 procent. I enlighet med föregående år har PKV inarbetats i beräkningsförutsättningarna 2025–2027. Nämndernas kommunbidragsramar har räknats upp 2025 och för 2026–2027, likt föregående år, har dessa medel lagts kommuncentralt.

4.3.5 Befolkningsförändringar

Nedan följer en beräkning av befolkningsförändringarnas påverkan på behoven för nämnderna inom välfärd och utbildning.

Beräkningarna bygger på årets befolkningsprognos och utgår från att det finns ett direkt samband mellan antal invånare och behovet av utbildning, vård och omsorg. Tydligast är detta samband för de verksamheter som omfattar hela eller nästan hela befolkningen i en viss åldersgrupp; grundskola och anpassad grundskola, förskola och gymnasieskola.

Även för äldreomsorgen bör ett förändrat antal äldre påverka behovet av äldreomsorg. I beräkningen har antal äldre viktats utifrån ålder då behovet antas öka med stigande ålder. En rak framskrivning av behoven ger enligt stadsledningskontorets bedömning en överskattning av de verkliga behoven på grund av successivt förbättrad hälsa och ökad livslängd. Behoven har därför justerats ner med en faktor på 0,4 procent per år för åldersgrupperna 65–84 år och med en faktor på 0,2 procent för åldersgrupperna 85 år och äldre. Inför budgetförutsättningarna 2025–2027 har en uppdatering av viktningen av ålderskategorierna i resursfördelningsmodellen gjorts utifrån faktiska antalet brukare per ålderskategori på särskilt boende respektive i hemtjänst, samt omfattning på hemtjänstinsats. Uppdateringen är gjord med utgångspunkt från den 1 oktober 2023 och har inte varit möjlig att göra på några år i och med att pandemiåren har påverkat nyttjandegraden av äldreomsorgen. Den nya behovsuppdateringen innebar att behoven inom den yngsta och äldsta ålderskategorin har ökat något relativt övriga åldersklasser.

För hemsjukvård i ordinärt boende har en särskild beräkning gjorts då den dels omfattar även personer under 65 år, dels har en mindre ”brant behovskurva” i förhållande till ökad ålder jämfört med äldreomsorgen.

Tabellen nedan omfattar även en framskrivning av behoven för funktionsstödsverksamheten, individ- och familjeomsorgen och socialnämndernas fritidsverksamhet.

Beräkningarna utgår ifrån nämndernas ramar enligt den beslutade budgeten för 2024 inklusive kompletteringsbudget för mars. Därefter görs justeringar för åren 2025–2027 utifrån årets befolkningsprognos.

Nämnd, tkr	2025	2026	2027
Förskolenämnd	-61 171	-111 750	-141 223
Grundskolenämnd	-40 558	-75 667	-88 745
Utbildningsnämnd	69 175	135 018	175 559
Äldrenämnd, äldreomsorg	97 209	224 399	359 928
Äldrenämnd, hemsjukvård i ordinärt boende	9 832	18 860	27 785
Nämnd för funktionsstöd (exklusive bostäder med särskild service)	39 902	67 245	91 055
Socialnämnder, IFO	21 948	41 509	59 025
Socialnämnder, fritid	246	953	1 584

Befolkningsutvecklingen 2023 innebar betydligt fler i åldern 20–64 år jämfört med befolkningsprognosen för 2023 men även de äldre blev något fler totalt sett, även om det skiljde sig åt lite mellan de olika åldersgrupperna. Exempelvis har antalet invånare 95 år och äldre, vilka i stor utsträckning behöver någon form av stöd, blivit färre. Antalet barn och unga i skolåldern blev ungefär lika som året innan vilket var lägre än vad som antogs i prognosen. Antalet födda var något fler än beräknat men färre än året före och fortsatt föds det färre barn än tidigare och man räknar med att denna utveckling fortsätter i och med en lägre fruktsamhet hos kvinnor i barnafödande ålder. Det leder till ett fortsatt minskat resursbehov för förskolenämnden. Även för grundskolenämnden syns ett minskat resursbehov i och med färre barn och unga i skolåldern. För äldre samt vård- och omsorgsnämnden beräknas resursbehovet framöver vara något lägre 2025 men högre 2026 än vad som beräknades i förra årets budgetförutsättningar. För utbildningsnämnden är det marginella skillnader jämfört med tidigare prognoser.

I kapitel 8, Beräkningsunderlag, redovisas en specifikation per nämnd av den beräknade befolkningsutvecklingen 2025 och en jämförelse med ram 2024. Där redovisas även utfallet per socialnämnd. För 2026–2027 föreslår stadsledningskontoret, likt föregående år, att medlen för befolkningsförändringar läggs kommuncentralt.

4.3.6 Kostnader för försörjningsstöd

I den beslutade resursfördelningsmodellen för 2024 avser 933,3 mnkr försörjningsstöd. Dessutom finns en allmän reserv på 220 mnkr avsatt kommuncentralt som en extra beredskap för bland annat ökade kostnader för försörjningsstöd.

Nuvarande årskostnad, exklusive personer i introduktion, uppgår till cirka 813 mnkr beräknat på den senaste 12-månadsperioden (maj 2023 till april 2024).

Socialnämndernas prognoser i mars 2024 uppgår till cirka 850 mnkr avseende nettokostnaden för försörjningsstöd för helåret 2024 exklusive den del av försörjningsstödet från SN Centrum som finansieras med schablonersättning.

Nämndernas prognoser för 2024 förutsätter en kostnadsökning resten av året jämfört

med nuvarande nivå. Genomsnittet av antalet hushåll de fyra första månaderna i år är fortsatt lägre än samma period föregående år. Stadsledningskontorets bedömning är att nämndernas prognoser är något försiktiga men att läget är svårbedömt på grund av konjunkturen och hur den påverkar arbetslösheten.

Med anledning av att det är ett svårbedömt läge och att det finns stora osäkerheter kring arbetslöshetsutvecklingen föreslår stadsledningskontoret att befintlig ram för 2024 räknas upp med beräknad normökning på cirka 2,6 procent för 2025 i enlighet med SKR:s bedömning i april. Stadsledningskontoret kan konstatera att med det förslaget finns det utrymme för en eventuell ökning av nettokostnaderna för försörjningsstöd. Kontoret anser inte att det då behövs någon särskild pott för extra beredskap för försörjningsstöd.

I tabellen nedan presenteras stadsledningskontorets förslag till beräkning av försörjningsstödet ram för 2025.

	Ram 2024	Utfall jan-mar 2024	Prognos 2024	Förslag ram 2025 (Ram 2024 + beräknad normökning 2,6%)
Nämndernas ram enligt resursfördelning	933,3	271,5	850,6	957,6
SN Centrum, introduktion	17,0*	6,4	17,3	15,5*
Totalt inkl introduktion	950,3	277,9	867,9	973,1
Beredskap för ökade kostnader	**	-		-
Totalt	950,3		867,9	973,1

**I budget 2024 tilldelades SN Centrum 3,5 mnkr utöver schablonmedel, vilka här förutsätts finnas kvar i budget 2025.*

***I budget 2024 finns det en allmän reserv på 220 mnkr som bland annat ska täcka ökade försörjningsstöds kostnader.*

Beträffande den del av försörjningsstödet som utgår för personer i introduktion minskar inte kostnaden för försörjningsstöd i samma omfattning som antalet mottagna nyanlända personer. SN Centrums prognos för 2024 uppgår till 17,3 mnkr, vilket är en avvikelse på 0,3 mnkr mot tilldelad budget. Den inkluderar 3,5 mnkr i utökad ram för försörjningsstöd till nyanlända vilket förutsätts finnas kvar 2025. För 2025 beräknas antalet mottagna minska ytterligare vilket innebär en minskad budget för schablonmedel med 1,5 mnkr. För mer information se avsnitt Fördelning av statlig ersättning för etableringsinsatser och introduktion för nyanlända personer i kapitel 4.

Om de antaganden som ovanstående beräkningar bygger på väsentligt förändras avser stadsledningskontoret att återkomma i augusti med en uppdaterad bedömning av försörjningsstöds kostnaderna för 2025.

4.3.7 Jämställda löner och lönestrukturella skillnader

I enlighet med diskrimineringslagen ska arbetsgivare kartlägga löneskillnader mellan kvinnor och män som utför lika och likvärdigt arbete. Lika arbete innebär att arbetstagare utför samma eller nästan samma arbetsuppgifter. För att identifiera likvärdiga arbeten ska kraven i arbetet, oavsett arbetsuppgifter, värderas avseende kompetens, ansvar och arbetsförhållanden. För Göteborgs Stad sker denna identifiering genom arbetsvärdering samlat för stadens förvaltningar respektive enskilt för varje bolag såsom juridisk person. För att en löneskillnad ska bedömas som osaklig enligt diskrimineringslagens definition gäller att den enda förklaringen till löneskillnaden är faktorn kön.

Kartläggningen av lönerna i stadens förvaltningar visar att det som är avgörande för lönenivån är vilken sektor som yrkesgruppen är verksam inom. Det gäller lönenivåerna både i arbeten som kräver yrkesförberedande utbildning på gymnasienivå och för arbeten med krav på högskoleutbildning. Medlingsinstitutet (MI) finner på samma sätt i sin rapport *Löneskillnaden mellan kvinnor och män 2022* att skillnader mellan sektorerna på arbetsmarknaden, där vård, omsorg och utbildning traditionellt har lägre lönenivåer än teknisk och administrativ sektor, är den viktigaste förklaringen till löneskillnaderna mellan kvinnor och män i dessa yrkesgrupper inom Göteborgs Stad.

I lönekartläggningen för stadens förvaltningar framgår att det finns en tydlig skillnad i lönenivå i yrkesgrupper inom vård, omsorg och till viss del utbildning jämfört med yrkesgrupper inom teknisk och administrativ sektor. I yrkesgrupper inom vård, omsorg, utbildning och administration arbetar en övervägande del kvinnor. Vid en jämförelse med privat sektor på arbetsmarknaden i stort kan noteras att lönenivån för flertalet av yrkesgrupperna inom teknisk och administrativ sektor ligger högre även på nationell nivå. För dessa yrkesgrupper är den kommunala sektorn inte den största arbetsmarknaden och marknadspåverkan bör därmed vara förklaringen till den högre lönenivån.

Även om lönekartläggningen inte visar på att det förekommer osakliga löneskillnader mellan likvärdiga arbeten i stadens förvaltningar så kan konstateras att det finns behov av lönerelationsförändringar utifrån att Göteborgs Stad ska vara en attraktiv och konkurrenskraftig arbetsgivare med jämställda löner. Ett viktigt redskap i detta arbete är målbilden för lönenivåer.

Göteborgs Stad har under drygt tjugo års tid konkretiserat lönepolitiken genom att arbeta med en målbild för lönenivåerna som utgår från intervallen i arbetsvärderingssystemet BAS. Syftet med målbilden är att tydligt koppla stadens lönenivåer till löneutvecklingen för arbetsmarknaden i stort och att vara ett redskap i arbetet med jämställda och konkurrenskraftiga löner. Målbilden, som ger nivåer att jämföra med i analys av lönestrukturen på gruppnivå, ska användas av förvaltningarna för att ta beslut om behov av löneprioriteringar i budgetarbetet.

Åtgärder för att åstadkomma lönerelationsförändringar i staden måste framför allt riktas mot de större yrkesgrupperna inom vård, omsorg och förskola. Undersköterska, stödassistent och barnskötare är exempel på tre stora kvinnodominerade grupper där det framkommer löneskillnader vid jämförelse med andra likvärdiga arbeten såsom anläggningsarbetare, administratörer och tekniker. Dessa yrkesgrupper når heller inte målbilden för lönenivåer.

Följande totala beräkning om 182 mnkr visar på uppskattad kostnad för berörda förvaltningar för att, utifrån simulerat läge 2024, komma i fas med målbilden för 2024 för vissa större yrkesgrupper inför löneöversyn 2025. Kostnadsberäkningen avser nio månader och inkluderar PO. Då personalkostnaderna utgör en större andel av budgeten för dessa förvaltningar inom vård, omsorg och utbildning så innebär glappet till målbilden större ekonomiska utmaningar och krav på prioriteringar än för övriga förvaltningar.

Nämnd	Belopp (mnkr)
Äldre samt vård- och omsorgsnämnden	68
Nämnden för funktionsstöd	31
Förskolenämnden (avseende barnskötare och dagbarnvårdare)	31
Grundskolenämnden (avseende elevassistenter)	19
Regionala socialnämnder (avseende vissa socialsekreterargrupper och behandlingsassistenter)	33

Utöver kostnader för att komma i fas med målbilden tillkommer kostnad för ordinarie löneöversyn 2025, vilken är svår att beräkna utifrån aktuellt avtalsläge. Löneöversynen 2023 där utfallet landade på 3,44 procent innebar en kostnad på cirka 660 mnkr beräknat på helår inklusive PO. Utöver detta tillkommer kostnad 182 mnkr i kostnad för att göra lönerelationsförändringar enligt tabellen ovan.

Bolagen i Göteborgs Stad såsom självständiga arbetsgivare arbetar med utgångspunkt i diskrimineringslagen på motsvarande sätt med kartläggning av löneskillnader och vid förekomst av osakliga sådana, åtgärder av dessa inom ramen för respektive bolags budget. Bolagen är personalvolymmässigt små i jämförelse med kommunen som arbetsgivare, och yrkesgrupperna är ofta mer homogena.

4.3.8 Lag- och avtalsförändringar inom lön och arbetsrätt

Höjning av särskilda ersättningar med 3,3 procent från 2024-04-01 i de centrala avtalen exempelvis ersättningar för obekväm arbetstid, innebär en kostnadsökning med drygt 16 miljoner kronor. Detta påverkar främst verksamheter inom vård och omsorg, men även andra verksamheter där det förekommer arbete på kvällar, nätter och helger.

4.3.9 Stadens interna räntor

Internränta nämnder

Internräntan, som fastställs årligen i budgeten, ska spegla kommunens långsiktiga kapitalkostnad och vara relativt stabil över tid.

Under 2024 är internräntan fastställd till 2,25 procent. Inför ställningstagandet kring internräntenivån för 2025, har den långsiktiga räntebilden beaktats. SKR lämnade i februari en bedömning avseende kommunernas internränta för 2025 som innebar en oförändrad ränta jämfört med 2024 om 2,5 procent. Rekommendationen bygger på kommunsektorns egna upplåningskostnader, framtagna av Kommuninvest som årlig genomsnittskostnad.

För att få en så rättvisande internränta som möjligt har stadsledningskontoret gjort en egen bedömning av stadens genomsnittliga räntekostnad för kommunens externa upplåning på både befintliga och framtida lån. Simulering utifrån marknadsränteläge, låneportfölj, refinansiering och skuldökning visar på en något ökande räntenivå de närmaste åren. Likväl hade staden en lägre genomsnittlig ränta för upplåning år 2023 1,96% jämfört med kommunsektorn 2,22 % varför stadsledningskontoret, liksom SKR, kommer fram till att internräntan för 2025 bör ligga kvar på samma nivå som föregående år. För staden innebär det en oförändrad internränta på 2,25 procent.

Ränta bolag

Koncernbankens prissättning ska ske på marknadsmässiga villkor för att möta lagkrav på konkurrensneutralitet. Prissättningen vid utlåning ska baseras på koncernbankens genomsnittliga upplåningskostnad för hela skuldportföljen samt administrativa kostnader hänförliga till upplåningen. Därutöver sker ett bolagsspecifikt marknadsmässigt påslag för bolag som verkar i konkurrens.

Prissättningen till bolagen sker kvartalsvis genom finanschefens delegationsbeslut. Priset för koncernkontoutlåningen under andra kvartalet 2024 är 2,53 procent exklusive marknadsmässigt påslag.

4.3.10 Kostnader för interna tjänster

Lokaler och lokalkostnader

Stadsfastighetsnämnden

Kommunfullmäktige beslutade 2021-09-16 § 25 om en ny princip för internhyressättning av samtliga verksamhetslokaler i stadsfastighetsnämndens bestånd. Enligt den nya principen för internhyressättning är grund för lokalhyra kopplad till självkostnad, där kostnaden bärs av respektive verksamhetsnämnd.

Stadsfastighetsförvaltningen gör två hyresutskick varje år. Nedan tabell visar hyresutskick 1 för hyran 2025, som förvaltningen har kommunicerat ut till samtliga hyresgäster. I oktober kommer hyresutskick 2, som är uppdaterat med eventuella tillkommande eller avgående objekt samt med uppdaterad mediaprognos. De

procentuella jämförelserna är jämfört med hyresutskick 2 som avsåg hyran för 2024. Det är denna jämförelse som bäst speglar skillnaden mellan åren.

Nämnd	Yta, kvm	Δ%	Drift	Underh.	Avskrivn.	Ränta	Kostnad inhyrda	Summa	Δ%
Förskolenämnden	324 295	2,6%	213 679	83 989	226 757	98 002	130 810	753 237	8,5%
Grundskolenämnden	826 606	-1,8%	472 690	116 060	491 659	195 529	176 084	1 452 021	3,2%
Utbildningsnämnden	186 775	0,2%	84 632	15 748	63 990	21 096	133 840	319 306	3,1%
Äldre samt vård och omsorgsnämnden	364 886	1,4%	168 432	51 166	107 047	31 887	265 311	623 843	5,3%
Nämnden för funktionsstöd	191 035	2,6%	94 748	36 175	75 822	29 411	191 889	428 046	5,6%
Socialnämnd Centrum	27 288	-2,6%	7 112	1 239	2 470	620	63 968	75 410	5,4%
Socialnämnd Hisingen	22 519	-5,1%	5 931	691	1 564	355	36 623	45 164	-0,5%
Socialnämnd Nordost	37 366	-0,7%	11 172	1 978	3 097	814	41 369	58 430	4,6%
Socialnämnd Sydväst	75 459	-0,6%	35 816	11 835	14 444	5 000	54 507	121 602	3,2%
Stadsbyggnadsnämnden	13 179	4,5%	8 816	805	3 404	1 007	7 417	21 449	61,1%
Kulturnämnden	11 553	0,5%	8 811	1 473	5 985	1 956	70	18 295	2,4%
Stadsmiljönämnden	13 876	0,0%	8 684	1 120	3 565	1 171	84	14 624	-13,1%
Idrotts- och föreningsnämnden	8 118	0,0%	5 044	919	2 716	1 232	49	9 960	-2,4%
Exploateringsnämnden	1 022	-44,0%	719	246	324	66	1 515	2 870	-8,2%
Kretslopp och vatten	38	-3,9%	32	9	49	8	0	98	-15,8%
Summa	2 104 015	0,0%	1 126 318	323 454	1 002 895	388 152	1 103 537	3 944 355	4,9%
Δ&	0,0%		5,3%	31,2%	1,1%	-0,8%	4,0%	4,9%	

Mediakostnaderna prognostiseras i detta hyresutskick 1 och slutlig hyresnivå för mediakostnader skickas ut i oktober 2024 med hyresutskick 2. Det beror på att i synnerhet elpriset kan fluktuera mycket mellan åren varför tidigare års utfall som utgångspunkt skulle innebära att vissa år blir mediakostnadernas del av hyran alldeles för hög och andra år blir den alldeles för låg.

För 2024 användes en annan beräkningsprincip och därför debiterar stadsfastighetsnämnden under 2024 för låg hyra för att täcka elkostnaderna. För att hantera det har planerat underhåll kraftigt dragits ner. Så planeras inte att ske för 2025 utan då har nämnden en hyra i förhållande till sina faktiska elkostnader. Indexet för media blir sammanlagt 21 procent för båda åren jämfört med utfallet 2023.

Övriga driftkostnader utgår från utfallet 2023 och indexeras enligt stadsfastighetsnämndens beslut 2024-04-24 § 69. Beslutet innebär att indexering sker med Prisindex kommunal verksamhet (PKV) från augusti 2023. För att nå 2024 års kostnadsnivå indexeras utfallet 2023 med 4,1 procent och för 2025 års kostnadsnivå med 0,9 procent. Stadsfastighetsförvaltningens faktiska kostnader är svåra att bedöma utifrån att bland annat lönerörelsen, inflationen och effekten på pensionskostnaden för 2025 är svåra att förutse. Sannolikt kommer nämnden att behöva effektivisera sin verksamhet med denna indexuppräknings.

Självkostnadshyran ökar totalt sett med 4,9 procent jämfört med 2024. Delar av kostnadsökningen beror på inflation och personalkostnadsökningar. Hyran ökar också med anledning av ökade ytor genom investering i nya lokaler eller inhyrning. Delvis beror hyresökningen enligt förvaltningen på att hyran som debiteras 2024 inte

täcker förvaltningens elkostnader, det vill säga egentligen är väsentligt lägre än självkostnaden.

Stadsfastighetsförvaltningen har tagit fram en prognos som sträcker sig fram till och med 2034 för att få en uppfattning om hur kostnaderna förväntas utvecklas. Prognosen är till för att skapa förutsägbarhet för hyresgästerna, vilket ingick i uppdraget från kommunfullmäktige om utvecklad ekonomistyrning. Prognosen har översänts till stadsledningskontoret för att ingå i underlaget till det politiska budgetarbetet. Beräkningarna nedan är gjorda utifrån hyresberäkningarna 2025 och investeringsnomineringarna som beslutades i stadsfastighetsnämnden 2024-03-22 § 48. I enlighet med stadsledningskontorets instruktioner är räntan för investeringsnomineringarna beräknade till 2,25 procent. Beräkningarna presenteras i löpande priser med antagandet att inflationen är 2 procent. Ju längre bort i tiden prognosen sträcker sig, desto mer osäker är den på grund av att investeringsplanerna blir alltmer osäkra.

Nedan tabell visar prognostiserad hyra per hyresgäst till och med 2034

Lokalkostnadsutveckling per nämnd, Mnkr										
Nominellt penningvärde / Löpande priser										
Nämnd	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Förskolenämnden	753	801	860	902	945	977	1 007	1 035	1 064	1 091
Grundskolenämnden	1 452	1 588	1 653	1 768	1 932	1 989	2 052	2 099	2 161	2 221
Utbildningsnämnden	319	333	343	356	365	371	377	376	383	392
Äldre samt vård och omsorgsnämnden	624	665	707	749	764	796	821	846	866	881
Nämnden för funktionsstöd	428	457	488	499	518	526	537	547	556	565
Socialnämnd Centrum	75	77	79	80	82	84	85	87	89	91
Socialnämnd Hisingen	45	46	47	48	49	50	52	53	54	55
Socialnämnd Nordost	58	60	62	63	65	67	69	71	73	74
Socialnämnd Sydväst	122	126	130	135	139	144	149	153	158	161
Stadsbyggnadsnämnden	21	23	24	26	27	28	29	29	31	32
Kulturnämnden	18	19	20	21	21	22	23	24	25	24
Stadsmiljönämnden	15	17	18	19	20	21	22	22	24	25
Idrotts- och föreningsnämnden	10	14	15	16	16	17	17	18	19	19
Exploateringsnämnden	3	4	4	4	4	4	4	4	5	4
Kretslopp och vatten	,1	,1	,1	,1	,1	,1	,1	,1	,1	,1
Samtliga	3 944	4 230	4 449	4 686	4 949	5 097	5 245	5 364	5 506	5 635
<i>Förändring (årlig)</i>	4,9%	7,2%	5,2%	5,3%	5,6%	3,0%	2,9%	2,3%	2,6%	2,3%
<i>Förändring i förhållande till 2025</i>		7,2%	12,8%	18,8%	25,5%	29,2%	33,0%	36,0%	39,6%	42,9%

Stadsfastighetsförvaltningen kan konstatera att genom införandet av självkostnadshyran har kommunala hyresgäster fått ökad medvetenhet om de verkliga kostnaderna för lokalerna de använder. Detta har lett till en mer professionell hantering av lokalresurser, inklusive mer genomtänkta krav och effektivare användning av utrymmen. En bieffekt är dock att frågor kring kostnader för lokaler med särskilda funktioner, såsom övernattningsplatser, skyddsrum och idrottshallar, nu diskuteras mer frekvent. Dessa lokaler, som ofta kräver extra

resurser för underhåll och drift, utgör en utmaning i strävan efter kostnadseffektivitet. I synnerhet när det gäller åtgärder som är kopplade till civilt försvar och krisberedskap är förvaltningens bedömning att det kan komma att behöva värderas om dessa ska inrymmas i dagens självkostnadshyra då det får långtgående konsekvenser för förvaltningens totala uppdrag att tillhandahålla kommunala verksamhetslokaler. Utmaningarna kring denna typ av frågeställningar avser förvaltningen lyfta i samband med att nämnden hanterar underlag för den långsiktiga hyresutvecklingen under maj 2024.

Stadsledningskontoret kan konstatera att hyresutvecklingen utifrån nuvarande ambitionsnivå och investeringstakt ökar kraftigare de närmsta åren i förhållande till skatteunderlagsprognosen. Det innebär fortsatt en undanträngningseffekt där en större del av finansieringen behöver täcka kostnaderna för lokaler.

HIGAB

Inför 2025 har Higab utifrån en tjänstepersonsdialog överlämnat en tioårig prognos över hyresutvecklingen utifrån befintliga kontrakt och planerade investeringar för stadens verksamheter.

Nedan presenteras den hyresutveckling som prognostiseras för stadens nämnder. Utgångspunkter för prognosen baseras likt stadsfastighetsnämndens prognoser på en tvåprocentig inflation, att befintliga kontrakt löper på och förlängs om inget annat är uttalat redan nu samt utifrån de investeringar för tillkommande lokaler där det finns beslut tagna om genomförande. Inga nya anpassningar av befintliga lokaler är inarbetat och räntekomponenten utgår från koncernfackens långsiktiga prognos för räntans utveckling mot bolagen. Stadsfastighetsnämnden utgör mellanhyresvärd och volymerna nedan ingår som del av de inhyrda hyreskostnaderna i stadsfastighetsnämndens hyresprognos ovan.

Lokalkostnadsutveckling per nämnd, Mnkr											
Nominellt penningvärde / Löpande priser											
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Stadsledningskontoret	45,7	46,2	46,8	47,4	48,0	45,1	45,5	45,9	46,4	46,9	47,4
Stadsrevisionen	3,5	3,2	3,3	3,3	3,4	3,4	3,5	3,5	3,6	3,6	3,7
Arkivnämnden	7,3	7,4	7,6	7,7	7,8	7,9	8,0	8,1	8,3	8,4	8,5
Nämnden för intraservice	7,1	7,2	7,3	7,4	7,6	7,7	7,8	7,9	8,0	8,1	8,2
Valnämnden	2,2	2,3	2,3	2,3	2,4	2,4	2,5	2,5	2,5	2,6	2,6
Exploateringsnämnden	18,5	18,8	19,1	19,4	19,7	20,0	20,3	20,6	20,9	21,2	21,4
Stadsfastighetsnämnden*	41,6	43,3	43,6	44,3	44,7	45,0	45,6	46,3	46,9	47,6	48,2
Idrott och											
Föreningsnämnden	38,9	40,6	41,2	41,8	42,5	43,0	43,5	44,2	44,8	45,4	46,0
Stadsmiljönämnden	5,4	5,5	5,6	5,7	5,8	5,9	5,9	6,0	6,1	6,2	6,2
Kretslopp och vatten	38,3	38,6	38,6	61,8	60,6	60,4	60,4	60,8	61,2	61,7	62,2
Kulturnämnden	86,0	87,0	88,1	124,9	126,6	127,1	128,0	129,2	179,0	180,6	182,4
Miljö- och Klimatnämnden	8,7	8,9	9,0	9,2	9,4	9,5	9,7	9,9	10,0	10,2	10,4
Samtliga	303,4	308,9	312,6	375,3	378,3	377,4	380,6	384,9	437,7	442,3	447,3
Forändring årlig		1,8%	1,2%	20,0%	0,8%	-0,2%	0,9%	1,1%	13,7%	1,1%	1,1%
Forändring i förhållande till 2025			1,2%	21,5%	22,4%	22,2%	23,2%	24,6%	41,7%	43,2%	44,8%
*Stadsfastighetsnämnden mellanhyresvärd till övriga verksamhetsnämnder											

Av större tillkommande lokaler som finns inarbetat i simuleringarna för de kommunbidragsfinansierade nämnderna är det framför allt kulturnämndens hyresutveckling som kan lyftas särskilt där ett par beslutade lokalåtgärder skapar nivåskillnader i hyresutvecklingen. Det avser dels nytt magasin som planeras att tas i bruk 2027, dels om och tillbyggnad av konstmuseet som väntas tas i bruk 2032. Hyresprognosen baseras på beslutade investeringsnivåer, men där det finns osäkerheter kring omfattningen, framför allt kring konstmuseets ombyggnad. Kulturnämndens hyresutveckling kommer behöva hanteras inom ramen för kommande års budgetprocess då det innebär väsentliga förändringar av nämndens finansieringsbehov.

Hyresökningen inom kretslopp och vattennämnden mellan 2026 och 2027 hänförs till den nya kretsloppsparken i Högsbo, en hyresutveckling som kommer att behöva hanteras inom ramen för avfallskollektivets taxeutveckling för kommande år.

Till skillnad från stadsfastighetsnämnden som enbart utgår från en självkostnadshyresmodell har Higab några olika hyresmodeller där respektive nämnd kan ha en mixa av dessa modeller för olika objekt som hyrs in. Dels kan det röra sig om mer marknadsanpassade hyror likt majoriteten av de hyror som Higab upprättar för externa hyresgäster. Därutöver har de självkostnadshyror (likt stadsfastighetsnämndens där hyran baseras på samtliga årliga faktiska kostnader som knyts till ett specifikt objekt) och mer produktionsbaserade hyror som utgår på uppförandet av byggnaden, där underhåll och avskrivningar fördelas ut jämnt över livslängden, och där övrig del av hyran förändras med årligt index och med faktisk ränteutveckling på kapitalkostnaderna.

Higab har, likt övriga bolag i koncernen, har en räntemodell, se avsnitt ovan rörande stadens interna räntor, som justeras kvartalsvis utifrån den faktiska upplåningsutvecklingen. Det innebär att även hyresgästernas hyresnivåer kvartalsvis under året för att möta ränteutvecklingen, i de avtal som är självkostnads- och produktionsbaserade. Detta till skillnad mot stadsfastighetsnämndens räntemodell som baseras på kommunens internränta och som sätts för ett helt år i taget i samband med kommunfullmäktiges budgetbeslut. Skulle exempelvis räntan öka ytterligare 0,5 procentenheter under kommande år i förhållande till grundscenariot medför det i storleksordningen 6 mnkr för 2025 och 2026 som ökar till 10 mnkr med de tillkommande nyinvesteringarna 2027.

Lokalknutna investeringsrelaterade driftkostnader – kommuncentral avsättning

I Göteborgs Stads budgetar för 2020 - 2024 har årliga kommuncentrala avsättningar gjorts för investeringsrelaterade driftkostnader, som verksamhetsnämnderna i efterhand kan avropa för att täcka de investeringsrelaterade driftkostnader som lokalnämnden fakturerar.

År 2023 uppgick kostnaderna sammantaget till 126,3 mnkr, och samtliga avsatta medel om 100 mnkr fördelades under året. För 2024 har en post om 120 mnkr avsatts

för ändamålet. I dagsläget är stadsfastighetsnämndens prognos för året motsvarande 152 mnkr och därmed något högre än vad nämnden redovisade inom ramen för investeringsnomineringarna nedan.

Stadsfastighetsnämnden har beräknat investeringsrelaterade driftkostnader för åren 2025-2034 utifrån pågående och planerade projekt samt en långsiktig schabloniserad nivå enligt nedanstående tabell:

(mnkr)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Investeringsrelaterade driftkostnader (rivning, sanering, evakuering, utrangering)	134	143	157	160	163	167	170	173	177	180	184	188
Detaljplanekostnader, myndighetskostnader			5	5	5	5	5	6	6	6	6	6
Summa (årliga totala inv.relaterade driftkost)	134	143	162	165	168	172	175	179	183	186	190	194

Stadsledningskontoret kan konstatera att nivåerna för 2025–2027 ligger i paritet med de prognostiserade volymer som stadsfastighetsnämnden redovisade för motsvarande period även till förutsättningar för budget 2024.

Stadsledningskontoret upplever att det har skett en glidning kring vilka kostnader som verksamhetsnämnderna hemställer om att få täckta genom det kommuncentrala utrymmet. Ur stadsledningskontorets perspektiv skapades finansieringsmodellen i samband med den nya hyresmodellen etablerades och i takt med att regelverken kring vilka utgifter som redovisningsmässigt ska kostnadsföras direkt och inte får belasta investeringsekonomin. Stadsledningskontoret ser därför behov av att förtydliga vilka kostnader den kommuncentrala posten är tänkt att finansiera.

Kostnader som avses:

- Utgifter som tidigare belastade stadsfastighetsnämndens/lokalnämndens investeringsprojekt och direkt relaterade till den fysiska byggnationen.
- Kostnader för exempelvis rivning, sanering, utrangerings- eller avetableringskostnader.
- Tillkommande hyreskostnader för evakuering till tillfälliga lokaler i samband med åtgärder i lokaler där stadsfastighetsnämnden är fastighetsägare (evakueringskostnader, med fokus på extra tillkommande hyreskostnader)

Kostnader som inte avses:

- Verksamhetens flyttkostnader (verksamheternas projektledare, direkta flyttkostnader av material och personal etc)
- Ersättning för tomställda eller tillfälligt tomställda lokaler

De nämnder som har möjlighet att avropa medel:

- Nämnden för funktionshinder
- Socialnämnderna
- Utbildningsnämnderna

- Äldre samt vård- och omsorgsnämnden

Den löpande fördelningen av resurserna har under de senaste åren baserats på de prognoser och utfall som rapporterats av stadsfastighetsnämnden, snarare än på nämndernas hemställningar. Från och med 2025 föreslår därför stadsledningskontoret att värdering och förslag till fördelning beslutas av stadsfastighetsnämnden. Detta då de faktiska kostnaderna i grunden utgår från kostnader som uppstår inom stadsfastighetsnämnden, som har bättre förutsättningar att bedöma kostnader och framdriften i de olika projekt där nämnderna belastas med investeringsrelaterade kostnader. I kapitel 8 har stadsfastighetsnämndens prognos arbetats in som kommuncentral beredskapspost enligt förslaget ovan, för värdering i det fortsatta budgetarbetet.

Kostnader för digital utveckling och förvaltning 2025 (nämnderna intraservice, inköp- och upphandling samt demokrati och medborgarservice)

Kommunstyrelsens strategiska samordningsgrupp har till uppgift att värdera och prioritera behov och omfattning av digital utveckling och förvaltning, som levereras av stadens tre tjänsteleverantörer. Strategisk samordningsgrupp har gemensamt kommit överens om de rekommendationer som lämnas i detta avsnitt.

Kommunfullmäktige behöver fatta beslut om prioriterade förändringsinsatser, ekonomiska ramar samt besluta om ytterligare tjänster ska klassificeras som bastjänster.

De ekonomiska ramarna är de kostnader som leverantörsnämnderna kan fakturera nämnder och styrelser för bastjänster och digital infrastruktur. Nämnder och styrelser kan beställa ytterligare tjänster av leverantörerna såsom tilläggs- och specialisttjänster. Dessa tjänster beslutar varje nämnd och styrelse själva om att beställa. De omfattas heller inte i detta underlag. Nämnder och bolag har även ansvar för sina verksamhetsspecifika system och kostnader relaterade till dessa. Således är de ekonomiska ramar som beskrivs här inte lika med den fulla kostnad som nämnder och styrelser har för it och digitala tjänster.

Undantagsvis kan de ekonomiska ramarna behöva justeras med anledning av väsentligt förändrade volymer. Stadsledningskontoret föreslår att det endast kan ske efter att nämnderna gjort en sådan hemställan till kommunfullmäktige där orsak och omfattning noggrant har beskrivits. En eventuell sådan hemställan ska beredas av stadsledningskontoret i kompletterande budgetunderlag. Stadsledningskontoret föreslår att det indexbeslut som kommunfullmäktige fattar på ramar i 2025 års budget även ska tillämpas på bastjänster och digital infrastruktur. Siffrorna för 2025 i detta material är inte uppräknade med index.

I bilaga Årlig analys finns respektive leverantörs fullständiga underlag och i bilaga Kostnad per tjänst finns respektive tjänsts kostnad beskriven. Nedanstående tabeller visar per leverantör utfall 2023, budget 2024 och för 2025 den rekommendation som lämnas av den strategiska samordningsgruppen.

Demokrati och medborgarservice

Demokrati och medborgarservice har inga förslag på nya förändringsinsatser i sina bastjänster inför 2025. Kostnaderna för bastjänsterna ligger i nivå med 2024. Strategisk samordningsgrupps rekommendation följer nämndens underlag. Indikativ kostnad per kund redovisas i bilagan Kostnad per kund.

Nämnden för demokrati och medborgarservice	Utfall 2023	Budget 2024	Leverantörens underlag 2025	Strategisk samordningsgrupps rekommendation
Ekonomisk ram förvaltning bastjänster	69 900	81 100	86 700 + index	86 700 + index
Ekonomisk ram utveckling bastjänster	3 100	6 700	0	0
Summerad kostnad	73 100	87 800	86 700 + index	86 700 + index

Inköp och upphandling

Inköp- och upphandling har inga förslag på nya förändringsinsatser i sina bastjänster och en förändringsinsats pågår och fortsätter under 2025. Till viss del övergår förändringsinsatsen i förvaltning, under 2025, vilket medför lägre utvecklingskostnad och högre förvaltningskostnad. Indikativ kostnad per kund redovisas i bilagan Kostnad per kund.

Inköps- och upphandlingsnämnden	Utfall 2023	Budget 2024	Leverantörens underlag 2025	Strategisk samordningsgrupps rekommendation
Ekonomisk ram förvaltning bastjänster	23 500	30 500	35 300 + index	35 300 + index
Ekonomisk ram utveckling bastjänster	6 200	10 700	7 000 + index	7 000 + index
Summerad kostnad	29 700	41 200	42 300 + index	42 300 + index

Intraservice

Intraservice uppskattade kostnader för förvaltning av tjänster ökar på grund av volymökningar, nya tjänster och nya erbjudanden i tjänsterna samt att vissa kostnader har flyttats från utvecklingsbudget till förvaltningsbudget. Det handlar till exempel om konkurrensutsättning av avtal som löper ut. En del av kostnadsökningen i tjänsterna förklaras av ökade säkerhetskrav kopplade till bland annat cybersäkerhetslagen som träder i kraft 2025.

Utifrån Intraservice underlag rekommenderar Strategisk samordningsgrupp följande förändringsinsatser 2025:

Förändringsinsats	Kostnad
Utveckling bevarandeplattform	2 850
Tillgängliggöra styrande dokument	2 000
Upphandling av ett eller flera IT-stöd som stödjer processer och arbetssätt för styrning och uppföljning av informationssäkerhet och personuppgiftsbehandlingar	2 000
Införa kontroll av applikationer på klienter	3 200
Stadenövergripande säkerhetsåtgärder pga hotbild	9 000

Etablera tjänst för digitalisering med hjälp av automatisering	5 000
Etablera tjänst för datawarehouse	2 800
Digitala anställningsavtal/överenskommelse om timlön	750
Framtida ev tjänst Organisations-id	500
Framtida ev tjänst Nationell digital infrastruktur för mina ärenden och mina ombud	2 000
Summa	30 100

De förändringsinsatser som den strategiska samordningsgruppen valt att *inte* rekommendera utifrån Intraservice underlag är insatser som saknar bred förankring i staden, som kommer medföra framtida ökade förvaltningskostnader eller insatser där förstudier eller utredningsuppdrag pågår och där utfallet av förstudien påverkar fortsatt arbete. Ytterligare beskrivningar finns under tabellen.

Följande förändringsinsatser rekommenderas *inte* för 2025:

Förändringsinsats	Kostnad
Upphandling stöd för ekonomiprocesser	4 000
Ersättningslösning IT-stöd för personaluppföljning	350
Upphandla stöd för hållbarhetsinformation	4 000
Etablera förutsättningar för AI	10 500
Flexibilitet i finansiering av IT-utvecklingsbehov	5 000
Framtida ev tjänst API-katalog	2 000
Förstudie beslutsmiljö	500
Framtida ev tjänst applikationsförvaltning som tjänst	2 400
Förstudie incidentrapportering	700
Framtida ev tjänst – Tjänstekatalog	1 600
Summa	31 050

Stadsledningskontoret har i beredning kommit fram till följande orsaker till att förändringsinsatserna inte rekommenderas; *Upphandling IT-stöd för ekonomiprocesser* har felaktigt lyfts in med 2 mnkr för mycket. 2 mnkr rekommenderas däremot för att förstärka tjänsten i samband med ny upphandling. *Ersättningslösning IT-stöd för personaluppföljning* kommer inte att behövas eftersom detta IT-stöd inte ska konkurrensutsättas när staden upphandlar nytt ekonomisystem, vilket det initialt fanns en tanke på att göra.

Upphandla stöd för hållbarhetsinformation föreslås bli en tilläggstjänst initialt, och inte bastjänst varför insatsen inte hanteras i detta underlag. Se mer information nedan. Förklaring till att insatsen *Etablera förutsättningar för AI* inte rekommenderas beskrivs ytterligare nedan.

Flexibilitet i finansiering av IT-utvecklingsbehov rekommenderas inte eftersom det i dagsläget är oklart vad förändringsinsatsen ska utveckla. Initiativet syftar främst till att bereda och ta fram underlag inför kommande års förändringsinsatser genom

förstudier. I tjänsterna ska det redan, utifrån beslutad kalkylmodell, finnas utrymme i form av löpande utveckling för att exempelvis kunna genomföra förstudier.

Framtida tjänst API-katalog kommer medföra ökade förvaltningskostnader. Det är oklart hur dessa ökade kostnader ska hämtas hem i nytta i verksamheten samt eventuella minskade kostnader i andra tjänster som Intraservice levererar.

Förstudie beslutsmiljö, Framtida eventuell tjänst applikationsförvaltning som tjänst, Förstudie incidentrapportering samt Framtida eventuell tjänst - tjänstekatalog är insatser som saknar bred förankring i staden, även om de syftar till att förbättra och möjliggöra förändringar, enligt Intraservice. Gällande förändringsinsatsen *Förstudie beslutsmiljö* behöver de pågående förändringsinsatserna som rör datawarehouse och digitalisering med hjälp av automatisering kommit längre, så att en förändringsinsats inom beslutsmiljö eventuellt kan innefatta även dessa viktiga områden. När det gäller *Förstudie incidentrapportering* är stadsledningskontorets uppfattning att Försäkrings AB Göta Lejon behöver vara med och äga och driva frågan och utreda om förslaget ska vara en tilläggstjänst och därmed finansieras av kunder som efterfrågar tjänsten. En *Eventuell framtida tjänst för tjänstekatalog* rekommenderas inte mot bakgrund av att befintlig tjänstekatalog först behöver utvärderas tillsammans med kunderna. Det behöver också analyseras om förslaget ska vara en tilläggstjänst och därmed finansieras av kunder som efterfrågar tjänsten.

Intraservice förslag på nya tjänster:

Intraservice föreslår att två nya tjänster ska bli bastjänster; *Stöd i hållbarhetsinformation* och *Digital signering (elektroniska underskrifter)*.

Strategisk samordningsgrupps rekommendation avseende nya tjänster:

Strategisk samordningsgrupp rekommenderar kommunfullmäktige att den nya tjänsten digital signering kategoriseras som specialisttjänst och inte bastjänst. Detta då tjänsten inte har ett it-system i botten utan innebär ett mänskligt expertstöd som vägleder stadens verksamheter i att tillämpa digital signering utifrån juridik, standarder och verksamhetsföreskrifter.

Tjänsten Stöd för hållbarhetsinformation syftar dels till att omhänderta nya lagkrav från EU, vilket medför att bolagen i Stadshuskoncernen från och med räkenskapsåret 2025 måste rapportera enligt EU:s nya taxonomi. Tjänsten syftar också till att hantera information för uppföljning av stadens miljö- och klimatarbete. Det pågår en förstudie som syftar till att titta på vilket eller vilka systemstöd som bäst lämpar sig för att uppfylla stadens behov. Förstudien ska vara klar i september 2024.

Miljö- och klimatnämnden beslutade 2024-03-19 § 52 om ärende ”Återrapportering av kommunfullmäktiges uppdrag till miljö och klimatnämnden om synliggörande av klimatåtaganden och upprättande av klimatbudget”. Nämnden rekommenderar kommunfullmäktige att, inom ramen för stadens arbete med digitalisering, prioritera att säkerställa en effektiv hantering av miljödata samt möjliggöra att stadens nuvarande och framtida klimatavtryck kan synliggöras.

Strategisk samordningsgrupps rekommendation till kommunfullmäktige är att tjänsten Stöd för hållbarhetsinformation kategoriseras som tilläggstjänst och inte bastjänst i nuläget. En anledning är att kravet på redovisning enligt EU:s taxonomi enbart finns på bolagen. En annan anledning är att resultatet av den pågående förstudien kan påverka tjänstens utformning. Först när förstudien är klar kan det finnas en uppfattning om ett och samma systemstöd kan nyttjas både för redovisning utifrån taxonomin samt för uppföljning av stadens miljödata.

Intraservice förslag på omkategorisering av tjänster:

Intraservice föreslår att tilläggstjänsterna; *Stöd i kemikaliehantering, Processtöd (grundläggande), Stöd i riskhantering och internkontroll samt Stöd i projektverksamhet (projektmodeller)* kategoriseras om till bastjänster. Hantering via en bastjänst skulle enligt Intraservice medföra minskad administration i staden som helhet. Tjänsterna har enligt Intraservice bred förankring i staden och är kopplade till styrande dokument och politiska beslut.

Strategisk samordningsgrupps rekommendation avseende förändrad kategorisering av tjänster:

Strategisk samordningsgrupp rekommenderar kommunfullmäktige att hålla fast vid nuvarande kategorisering av tjänsterna eftersom en bastjänst blir obligatorisk för bolag och förvaltningar att använda, samt att det inte finns tillräckliga underlag för att samtliga förvaltningar och bolag kommer att nyttja tjänsten. Stöd i riskhantering och internkontroll kan ingå i den övergripande tjänsten men enbart faktureras av de kunder som har behov.

Indikativ kostnad per kund redovisas i bilagan Kostnad per kund.

Nämnden för Intraservice	Utfall 2023	Budget 2024	Leverantörens underlag 2025	Strategisk samordningsgrupps rekommendation
Ekonomisk ram förvaltning bastjänster och digital infrastruktur	904 500	989 400	1 091 600 + index	1 093 300 + index
Ekonomisk ram utveckling av bastjänster och digital infrastruktur	85 700	66 800	62 300 + index	30 100 + index
Summerad kostnad	990 200	1 056 200	1 153 900 + index	1 123 400 + index

Finansiering och realisering av nyttor i verksamheterna

Strategisk samordningsgrupps rekommendation innefattar kostnadsökningar på 8,5 procent. Det betyder att stadens förvaltningar och bolag behöver realisera nyttor med digitala satsningar för att inte behöva effektivisera i kärnverksamheten kopplat till ökade kostnader för digitala tjänster. I Intraservice budgetunderlag finns kostnader relaterade till ökade säkerhetskrav, såsom ökade krav på incidentrapportering och teknisk övervakning. Det är svårt för verksamheterna att hämta hem nyttor relaterade till ökade säkerhetskrav och därmed ökade kostnader i Intraservice tjänster.

Finansiering kopplat till att etablera förutsättningar för AI

Strategisk samordningsgrupps rekommendation innefattar inga kostnader för att etablera förutsättningar för AI. Under 2024 pågår en förstudie på Intraservice som ska utreda vilka förmågor och tjänster Intraservice behöver etablera för att möjliggöra drift av AI-applikationer inom staden. SLK och Intraservice arbetar också under 2024 med uppdraget om hur AI-funktioner kan automatisera och effektivisera arbete som utförs i Göteborgs Stad. Förstudien och uppdraget behöver genomföras för att skapa underlag för inriktning och kostnader för stadens arbete med AI. Strategisk samordningsgrupp är överens om att satsningar på AI är viktiga för Göteborgs Stads fortsatta digitalisering och möjlighet att möta de utmaningar som offentlig sektor står inför. Det är investeringar som bedöms kunna ge goda nyttor och effekter till hela staden och som många förvaltningar och bolag efterfrågar. Strategisk samordningsgrupp rekommenderar således kommunfullmäktige att säkerställa finansiering för det fortsatta arbetet från 2025 och framåt.

Stadsledningskontoret uppskattar utifrån den bedömning som är möjlig att göra i nuläget att det för 2025 kommer krävas satsningar kopplade till att bestämma strategiska vägval för stadens AI-arbete, investera i nya kompetenser och teknologier. Stadsledningskontorets rekommendation är att kommunstyrelsen får ett ekonomiskt handlingsutrymme på 5 mnkr att fördela med målet att etablera förutsättningar för AI i enlighet med inriktning från genomförd förstudie och uppdrag. Stadsledningskontoret har inarbetat medlen i en kommuncentral post som kan avropas av kommunstyrelsen.

Fortsatt arbete med nyttor i beslutsunderlag och nyttorealisering

Arbetet med att bli bättre på att analysera nyttor och effekter både i beslutsunderlag och med syfte att följa upp redan genomförda förändringsinsatser pågår i staden. Det är ett arbete som alla verksamheter behöver ta ett större ansvar för. Strategisk samordningsgrupp kommer att följa ett par förändringsinsatser specifikt under 2024 och aktiviteter i plan för digitalisering kopplat till nyttorealiseringsprocessen pågår.

4.3.11 Resursfördelningsmodell Socialnämnder

Enligt principerna i resursfördelningsmodellen för Socialnämnderna ska fördelningen per nämnd och delmodell, (barn och unga, vuxenvård etcetera) uppdateras inför varje ny mandatperiod och däremellan endast justeras för de relativa

befolkningsförändringarna mellan nämnderna. Effekterna av denna justering redovisas i kapitel 8, Beräkningsunderlag. Stadsledningskontoret återkommer i Förutsättningarna för budget 2026–2028 med förslag till ny uppdaterad modell.

4.3.12 Uppdrag kring gränssnitt

Frågan om ett eventuellt förändrat ekonomiskt ansvar för vissa ärenden inom välfärdsområdet, i förhållande till vad som gällde inom stadsdelsnämnderna, aktualiserades under 2023 med anledning av det ekonomiska underskottet för nämnden för funktionsstöd.

Stadsledningskontoret tog i början av 2024 initiativ till att belysa frågan och parallellt med det inkom nämnden för funktionsstöd med en hemställan till kommunstyrelsen om att ge stadsledningskontoret i uppdrag att undersöka om, och i så fall på vilket sätt, fördelning av resurser behöver uppdateras för att möta de förändrade förutsättningar som de sex socialnämndernas reglemente anger.

Välfärdsnämndernas ramar beräknades vid övergången från stadsdelsnämnder till facknämnder utifrån nettokostnaderna för de verksamhetsområden som de nya facknämnderna fick ansvar för. Om ansvaret har förändrats i den nya nämndsorganisationen i förhållande till de som gällde mellan verksamhetsområdena i den tidigare organisationen finns det anledning att justera nämndernas ekonomiska ramar för det.

Stadsledningskontoret kan inledningsvis konstatera att för de allra flesta ärenden finns det inga oklarheter för vilken nämnd som har verksamhets- och ekonomiansvar. De områden där kontoret har identifierat att det kan ha uppstått eller kan uppstå en skillnad mot vad som gällde i tidigare stadsdelsnämndsorganisation är:

- Personer med funktionsnedsättning som fyllt 65 år.
- Personer under 65 år med demenssjukdom.
- Barn och unga med neuropsykiatriska problem och behov av insatser/stöd.
- Vuxna med behov av boendeinsats där det även föreligger en psykisk eller fysisk funktionsnedsättning.

Personer med funktionsnedsättning som fyllt 65 år samt personer under 65 år med demenssjukdom

Under 2023 frångick nämnderna den tidigare praxis som gällt med en 65-årsgräns för ansvarsfördelningen till förmån för ett ansvar grundat på om omsorgsbehovet var åldersrelaterat eller på grund av demenssjukdom respektive på en funktionsnedsättning. Enligt stadsledningskontorets beräkningar har det medfört att antalet hemtjänstärenden har ökat med knappt 20 stycken och antalet boende med cirka 10 personer för nämnden för funktionsstöd och minskat med motsvarande för äldre samt vård- och omsorgsnämnden de första 6-8 månaderna efter förändringen. Det motsvarar en ekonomisk helårseffekt på cirka 15 mnkr för dessa ärenden. Om utvecklingen fortsätter i den takten bör det innebära ungefär dubbelt så många

ärenden per år från och med 2024 med en delårseffekt det första året på 15 mnkr och en helårseffekt på 30 mnkr från och med år 2. Stadsledningskontoret föreslår därför en ramjustering från äldre samt vård- och omsorgsnämnden till nämnden för funktionsstöd enligt följande (belopp i mnkr):

	2024	2025	2026	2027
Ärenden 2023	15	15	15	15
Ärenden 2024	15	30	30	30
Ärenden 2025		15	30	30
Ärenden 2026			15	30
Totalt	30	60	90	105

Senast vid utgången av 2025 bör en uppföljning ske av kostnadseffekten för en ny beräkning av ramjustering i budgetförutsättningarna för 2027–2029. I beräkningen har inte hänsyn tagits till att ett antal ärenden med personer under 65 år med demenssjukdom har identifierats där det är aktuellt med en överföring från nämnden för funktionsstöd till äldre samt vård- och omsorgsnämnden. Dessa bör ingå vid en kommande uppdatering. Om kostnadseffekten kan beräknas tidigare och är väsentlig bör det justeras i kommande kompletterande budget eller i budget för 2026–2028. Likaså bör kostnaden för personer med boendestöd som uppnått 65 år ingå i en kommande uppdatering.

Barn och unga

I de regionala socialförvaltningarna och funktionsstödsförvaltningen har det initierats ett arbete med att förtydliga ansvaret för insatser för till exempel barn och ungdomar där det både förekommer en social problematik och barnet har neuropsykiatriska problem. En eventuell ramjustering med anledning av förändrat ansvar bör avvakta resultatet av detta arbete. Stadsledningskontoret förutsätter att de berörda nämnderna vid behov återkommer till ks/kf med förslag på en justering av kommunbidragsramarna inför budgetförutsättningarna 2026-2028.

Ett undantag från detta bör dock göras för ett antal ärenden som förts över från socialnämnd Centrum till förvaltningen för funktionsstöd där barnen enligt uppgift från socialförvaltningen Centrum varit uppenbart felplacerade organisatoriskt och felredovisade verksamhetsmässigt i en av de tidigare stadsdelsförvaltningarna. Stadsledningskontoret föreslår att kommunbidragsramen utökas med 5 mnkr 2024 och 2025 för nämnden för funktionsstöd och minskas med motsvarande för de regionala socialnämnderna i delmodellen för resursfördelning till barn och unga. Från 2026 bör denna justering ses tillsammans med en eventuell justering för den mer övergripande översynen av ansvarsfrågan.

Boendeinsatser för vuxna

Stadsledningskontoret kan inte på en aggregerad nivå se att det skett någon överföring av vare sig ärenden eller kostnader som visar på ett förändrat ansvar mellan de regionala socialnämnderna och nämnden för funktionsstöd. Det utesluter inte att en förändring kan ha skett men att det på aggregerad nivå motverkas av annan utveckling.

För att framåt skapa klarhet i om det skett eller sker en förändring i ansvar som motiverar en ramjustering föreslår stadsledningskontoret att det temporärt under 2025 och 2026 införs ett gemensamt anslag för att finansiera ärenden på individnivå där ansvaret har förändrats i förhållande till de förhållanden som låg till grund för den ursprungliga ramtilldelningen. Anslaget föreslås fördelas efter likalydande beslut av nämnden för funktionsstöd och de regionala socialnämnderna. Det är svårt att beräkna den lämpliga storleken för ett sådant anslag, men kontoret bedömer att 10 mnkr kan vara en lämplig nivå för 2025 som vid behov kan justeras 2026. Anslaget föreslås finansieras genom en minskning av nämnden för funktionsstöds ram med 3,5 mnkr och med en minskning av de regionala socialnämndernas ramar med 6,5 mnkr fördelat utifrån resursfördelningsmodellens delmodell för vuxna.

Ett viktigt syfte med det gemensamma anslaget är att fördelningen av anslaget 2025 bör kunna ge ett underlag för en eventuell permanent ramjustering för 2027 och framåt.

4.3.13 Uppdrag kring anslagsfinansiering för sociala boenden

Kommunstyrelsen gav i samband med kompletteringsbudget mars, 2024-03-20 § 236, stadsledningskontoret i uppdrag att ta fram förslag på anslagsfinansiering för boendeformer inom hemlöshetsområdet i socialnämnden Sydväst, samt hur resursfördelningsmodellen för socialnämnderna kan anpassas till detta.

Stadsledningskontoret har påbörjat uppdraget men det har inte funnits förutsättningar för kontoret att på den här korta tiden kunna presentera ett färdigt förslag redan nu i förutsättningar för budget 2025–2027. Kontoret håller på med att ta fram ett förslag som kommer att skickas ut på förvaltningsremiss till de sex socialförvaltningarna under maj månad. Förvaltningarna ombeds besvara remissen senast den 6 september 2024. Stadsledningskontoret kommer sedan att sammanställa förslaget samt remissvaren och redovisa uppdraget i samband med kompletteringsbudget oktober.

Stadsledningskontoret kan redan nu konstatera att det finns flera svårigheter och risker med anslagsfinansiering och att det kan vara svårt att uppnå en ändamålsenlig styrning. Stadsledningskontoret kan också konstatera att den situation som har varit med bristande solidariskt ansvarstagande inte heller är optimal. Socialnämnd Sydväst har till följd av boendeverksamheten haft en besvärlig ekonomisk situation under de senaste åren då efterfrågan på de olika boendeformerna har varierat. Nämnden har försökt att anpassa personalbemanning och lokaler för de respektive boendeformerna till den aktuella efterfrågan och intäktsnivån men både 2022 och 2023 redovisades underskott på 13 respektive 35 mnkr som nämnden har försökt att täcka upp med kommunbidrag från det ordinarie socialtjänstuppdraget.

Inför 2024 har organisationen inom socialnämnd Sydväst setts över och ändrats för att bli mer ändamålsenlig och effektiv. Inom kategoriråd IFO har man beslutat att socialnämnderna ska arbeta för att öka antalet kontrakt med ”Bostad först” och minska de sociala boendena vilket ska leda till minskade kostnader framöver. I vilken takt expansionen kommer att ske och vad det får för konsekvenser för de

sociala boendena får följas upp och utvärderas efter hand. Även övriga interna verksamheter ses över och justeras årligen utifrån efterfrågan och om de ska fortsätta bedrivas i egen regi eller om någon verksamhet ska avvecklas. Vid en eventuell anslagsfinansiering behöver det vara möjligt att justera anslaget beroende på hur verksamheterna utvecklas och förändras.

Stadsledningskontoret kan konstatera att vissa boendekategorier i huvudsak köps i extern regi, det gäller exempelvis skyddat boende och akutboende. Även en del kortsiktiga boenden samt stödboenden köps i högre grad externt än i intern regi. Stadsledningskontoret konstaterar också att behovet av dessa skiljer sig åt för de regionala socialnämnderna då några har ett stort behov av dessa boenden och andra ett lägre behov vilket gör att nämnderna i dagsläget köper olika mycket i extern respektive intern regi.

Beroende på hur fördelningen av anslaget går till, det vill säga hur mycket respektive socialnämnd ska bidra med, kan det bli problem om nämnderna sedan inte får tillgång till platser i motsvarande grad som de har bidragit i form av anslaget. Dessutom har ju nämndens budget och därmed tillgängliga resurser för att köpa platser minskat i och med anslagsfinansiering av den interna verksamheten. Det kan då bli risk för suboptimering, om platser står tomma i avvaktan på att behov ska uppstå i en viss socialnämnd. Samtidigt kommer troligen nyttjandegraden av boendeplatserna i egen regi att öka då platsen inte kostar den enskilda nämnden något extra.

Nämnd	Fördelning 2024 (mnkr)	Förslag 2025 (mnkr)	Förslag 2026 (mnkr)	Förslag 2027 (mnkr)
Exploateringsnämnden	2,5	2,5	2,5	2,0
Förskolenämnden	12,5	11,0	11,5	10,0
Grundskolenämnden	19,0	14,5	15,0	13,5
Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning	19,0	16,5	17,0	16,0
Nämnden för demokrati och medborgarservice	0	0	0	0
SN Centrum (Försörjningsstöd)	13,5	12,0	12,0	11,5
SN Centrum (Integration)	17,0	15,0	15,5	14,5
Utbildningsnämnden	8,0	5,5	5,5	5,0
Utbildningsnämnden, stadengemensamma insatser	2,5	2,0	2,0	2,0
Totalt	94,0	79,0	81,0	75,0

Inom särskilt boende är en stor del av verksamheten redan anslagsfinansierad från äldre samt vård- och omsorgsnämnden. Att övergå till anslagsfinansiering på helheten är nog därför inte ett så stort steg. Det som kan vara problematiskt är att det

är brister i lokalerna på Bergsjöhöjd och att det pågår evakuering av de boende till nya platser på Kallebäck. Det är därför oklart i vilken omfattning som verksamheten kommer att bedrivas framöver och till vilken kostnad.

Ytterligare en aspekt är att det är olika prisnivåer beroende på vilket stödbehov som den enskilde bedöms ha och dessutom olika dygnspriser beroende på om hyran ska ingå eller om den ska betalas av den enskilde. Det gäller för lägenhetsboenden, långsiktigt kollektiv och stödboende. Vilket som gäller avgör socialsekreteraren. Fattas beslut exklusive hyra ska den enskilde betala för hyran och nämnden debiteras för dygnspriset exklusive hyra. Dessutom finns olika prisnivåer beroende på vilket stödbehov som den enskilde bedöms ha.

4.3.14 Statlig ersättning för etableringsinsatser och introduktion för nyanlända

I förordning 2010:1122 om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar framgår att en kommun som tagit emot skyddsbehövande för bosättning har rätt till schablonersättning. Schablonersättningen avser kostnader för mottagande och praktisk hjälp i samband med bosättning, introduktionsinsatser inom skola och förskola, SFI och annan kommunal vuxenutbildning, samhällsorientering, tolk och andra insatser för att underlätta etablering i samhället. De statliga schablonmedlen har från och med 2017 fördelats till nämnderna som kommunbidrag som en del av den ordinarie budgetberedningen.

Från och med 2021 betraktas schablonmedlen som en årlig intäkt respektive fördelning som görs i samband med budgetberedningen och en eventuell skillnad mellan budgeterat och erhållet statsbidrag betraktas som en positiv eller negativ avvikelse i bokslutet.

Utöver schablonmedel i budget för 2024 som framgår i tabellen ovan har socialnämnd Centrum tilldelats kommunbidrag för försörjningsstöd med 3,5 mnkr samt för insatser inom integration med ytterligare 10 mnkr. Dessa ligger kvar i ramen 2025.

Prognosen för Göteborgs Stads totala mottagande av nyanlända med uppehållstillstånd för åren 2025–2027 är runt 450 personer per år, enligt Migrationsverkets prognos från februari 2024. Underlag för förutsättningar 2024–2026 baserades på en prognos om cirka 500 personer per år. Fördelning av ersättning har minskat till underlag 2025–2027 i takt med ett prognostiserat minskat mottagande. Schablonbeloppen per individ som ligger till grund för ersättningen är oförändrade från 2023.

Fördelningsnycklarna till utbildningsnämnderna har utgångspunkt i antal prognostiserade personer per ålderskategori för barn och ungdomar i skola. Tilldelningen till övriga nämnder utgår från olika parametrar såsom uppdragets karaktär, antal personer, enhetskostnad etcetera. Uppdragen till nämnderna har inte ändrats.

Ersättning för mottagandet av personer som flytt från Ukraina sker via massflyktsdirektivet och ingår inte i denna fördelning av schablonmedel.

Lagrådsremiss Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd rör individer från Ukraina som har uppehållstillstånd med tillfälligt skydd p g a massflyktsdirektivet. Läs mer i kapitel 5 under rubrik Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd.

Lagrådsremissen kan komma att påverka stadens ersättning för etableringsinsatser och introduktion för nyanlända personer väsentligt från 2025 och framåt. Stadsledningskontoret har inte beaktat konsekvensen av remissen i ovanstående förslag. Om lagrådsremissen antas avser stadsledningskontoret att återkomma i augusti med en uppdaterad bedömning av de statliga schablonmedlen för 2025.

4.3.15 Ersättning enligt LOV

Hemtjänst

I förfrågningsunderlag för ersättning enligt LOV hemtjänst anges att ersättningen ska revideras årligen och beslutas av kommunfullmäktige. 2023-04-27 fattade kommunfullmäktige beslut om en ersättningsmodell som utgår från beviljad tid samt en höjning av ö-tillägget från 17 procent till 20 procent.

I samband med beslut om budget för 2024 har kommunfullmäktige fattat beslut om ersättningsnivåer från och med april 2024 till och med mars 2025 eller fram tills nytt beslut fattats av kommunfullmäktige. Grundersättningen per timme utgår från beviljad brukartid och uppgår från och med 1 april 2024 till 510 kronor för hemtjänstens egna utförare och 518 kronor inklusive momscompensation för externa utförare. När förändring av grundersättningen görs behöver även momscompensationen till externa utförare justeras. Momscompensationen ska förändras procentuellt i relation till den kommunala grundersättningen. I dagsläget uppgår compensationen till 1,6 procent.

Daglig verksamhet

Göteborgs Stad har från och med den 1 april 2019 infört LOV inom Daglig verksamhet. I den utredning som låg till grund för införandet (Dnr 0606/17) bedömdes att det skulle vara möjligt att effektivisera verksamheten motsvarande minst 10 procent, vilket också låg till grund för fastställandet av ersättningsnivåerna.

Ersättning utifrån valfrihet enligt LOV till daglig verksamhet enligt LSS utgår från sju olika nivåer samt deltagandegrad. Nivåerna bygger på hur stort behov av hjälp arbetstagaren har. Ersättningen är per månad. I budget för år 2024 fattade kommunfullmäktige beslut om uppräkningsmodell av ersättning för daglig verksamhet enligt LSS med 4,1 procent enligt tabellen nedan. Beloppen är inklusive momsersättning till privata utförare för perioden från och med april 2024 till och med mars 2025. I samband med kompletterande budget 2024-03-21 beslutade kommunfullmäktige att ersättningsmodell för daglig verksamhet enligt LOV från och med den 1 april 2024

räknas upp med ytterligare 1,2 procent för att kompensera externa utförare av daglig verksamhet för de kostnader som höjd habiliteringsersättning innebär.

Månadsersättning per nivå och deltagandegrad:

Nivå	Deltid 1 5-18 tim/vecka	Deltid 2 19-32 tim/vecka	Heltid 33- tim/vecka
1	4 505	10 814	18 023
2	6 007	14 418	24 030
3	9 011	21 628	36 045
4	12 015	28 836	48 060
5	15 019	36 045	60 075
6	18 023	43 254	72 091
7	24 030	57 672	9 620

4.3.16 Tilldelning för utbyggnad av bostad enligt LSS

Nämnden för funktionsstöd har sedan 2021 tilldelats expansionsanslag för utbyggnad av bostäder med särskild service (BmSS). Syftet är att stödja både utbyggnaden av nya bostäder och verkställighet genom ramavtalsköp.

Nämnden har hemställt om tilldelning av expansionsmedel för år 2025–2027 samt en justering av tilldelning avseende expansion för nya bostäder 2023. Nämndens bedömning av utbyggnad av BmSS i egen regi grundar sig på underlag från stadsfastighetsnämnden. Gällande utökning av antalet platser på ramavtal har dessa bedömts utifrån tidigare års utfall.

Nämnden för funktionsstöd har i sin lokalbehovsplan för 2024 bedömt behovet av nyproducerade bostäder med särskild service till cirka 400 lägenheter för perioden 2024–2028.

Nämnden beräknar en expansion på 355 nya platser genom nybyggnation i stadens regi och genom ramavtalsköp under perioden 2025–2027. Nämnden bedömer att 20 procent av de nya bostäderna ersätter köp av plats på korttidsboenden enligt socialtjänstlagen (SoL) som nämnden redan har kostnad för. Nyckeln om 20 procent är baserad på andelen personer som tidigare bott i korttidsboende SoL under mer än ett år innan flytt till BmSS. Efter beslut av kommunfullmäktige 2023-11-23 § 41 beviljades nämnden för funktionsstöd möjlighet att nyttja eget kapital motsvarande 35 mnkr för att täcka ökade kostnader för expansion. I nämndens underlag gällande expansionsmedel inför budgetföresättningar 2025-2027 blev summan, efter avdrag för ersättningsbostad enligt SoL, 12 mnkr lägre än tilldelade medel för expansion. Justeringen av expansionsmedel avseende 2023 med påverkan på 2025 innebär

således en minskning med 12 mnkr avseende 2023 med effekt från och med anslag 2025.

Förändringspost, mnkr (Belopp i 2024 års nivå)	Prognos 2025	Prognos 2026	Prognos 2027
Helårseffekt av expansion BmSS i egen regi 2024, mnkr (skillnad mellan helårseffekt 2025 och delårseffekt 2024)	31	31	31
Nettokostnad expansion BmSS i egen regi fr o m 2025, mnkr	49	143	245
Nettokostnad förändring köpta platser BmSS enligt ramavtal, mnkr	69	148	218
Avdrag ersättningsplatser (SoL), mnkr	-30	-64	-99
Avdrag nedlagda egna BmSS, mnkr	0	0	0
Nettoförändring expansion år 2023, mnkr	-12	-12	-12
Förslag ramtilldelning, mnkr	107	246	383

4.3.17 Taxor och avgifter

I kommunfullmäktiges budget för 2024 som beslutades 2023-11-09 §4 beslutades en ny hanteringsordning som innebär att taxor och avgiftsmodeller i första hand beslutas i ordinarie budget och i särskilda skäl i kompletteringsbudget.

Hanteringsordning innebär att beslut i nämnd om ny eller föreslagen förändring av taxa ska inkomma som senast i april månad inför stadsledningskontorets (SLK) överlämnande av förutsättningar för budget som underlag för den politiska budgetberedningen. SLK bereder taxeärenden till kommunstyrelsen senast första mötet i september för att möjliggöra för kommunstyrelsen att hantera taxeärenden parallellt med förslag till budget. Kommunfullmäktige fattar beslut om ny eller förändrad taxa i budgeten. Vid särskilda skäl kan en annan hanteringsordning tillämpas. Stadsledningskontoret bereder i de fall taxan till kommunstyrelsen i samband med kompletterande budget under året. Därefter tar den politiska budgetberedning vid. Kommunfullmäktige fattar beslut om ny eller förändrad taxa i budget.

För att ge en överblick över kommunfullmäktiges beslutade taxor och avgifter biläggs en förteckning över respektive nämnds taxor och avgifter, dock utan belopp angivet (*bilaga Taxor och avgifter*). I kapitel 8 redovisas uppgifter om taxor och avgifter per nämnd, som en del av nämndens totala intäkter.

Taxe- och avgiftshanteringen för kretslopp- och vattennämnden omfattas under 2024 inte av ovanstående anvisning utan har en särskild hanteringsordning. En beskrivning

av denna taxa kvarstår därför under detta avsnitt, se vidare nedan. Från och med 2025 gäller ovanstående hanteringsordning även för kretslopp- och vattennämnden.

Nedan följer en sammanställning över nämnders inkomna förslag till beslut om taxeförändringar för 2025.

Kretslopp och vattennämndens taxor

Enligt kretslopp och vattennämndens reglemente ansvarar nämnden för att till kommunfullmäktige bereda underlag för VA- och renhållningstaxor.

Kommunfullmäktiges budget för 2024 innebär en ny hanteringsordning för taxor och därefter har Göteborgs Stads anvisning för hantering av taxor och avgifter reviderats.

Förändringarna innebär att nämnder ska fatta beslut om förslag till nya eller

förändrade taxor senast april året före den föreslås gälla. För kretslopp och vattens VA- och renhållningstaxa görs ett undantag för 2025. Förslag till taxor för 2026 ska beslutas av nämnd senast i april 2025. VA- och avfallstaxorna till 2025 kommer att beredas av kretslopp och vattennämnden till deras möte i september.

Stadsledningskontoret avser att lyfta taxor för 2025 till kommunstyrelsen i oktober i samband med kompletterande budget.

Nämnden avser att arbeta vidare med taxor för 2025-2027 i enlighet med nämndens inriktning i ärende ”Förutsättningar för finansiering 2025”, 2024-04-24 § 74, om inte kommunfullmäktige ger en annan styrning.

Nämndens förslag till investeringsnomineringar för 2025-2029 och en långsiktig investeringsplan för åren 2025-2034 återfinns i kapitel 8, i avsnitt rörande nämnder, och i sin helhet i bilagan avseende nämndernas samlade investeringsnomineringar. Nämndens handlingar för investeringsnomineringar och långsiktig investeringsplan finns till nämndens sammanträde 2024-04-24.

	2025	2026	2027
Avfall, alternativ 1	11-15 %	11-15 %	9-13 %
VA bruksavgift	10-12 %	8-10 %	3-5 %
VA anläggningsavgift	8-14 %	3-10 %	3-10 %

Avfallstaxa 2025–2027

Renhållningstaxan, den så kallade avfallstaxan består av flertalet olika avgifter baserat på vikt, storlek på kärl och hur ofta hämtning av avfall sker. Förslag till taxa för 2025 kommer förutom förändrade priser även innehålla förslag till en förändrad konstruktion. Idag finns tre omfattande miljöstyrningar i avfallstaxan.

Miljöstyrningen för ökad sortering av matavfall försvinner när obligatorisk sortering införs. De andra två som avser viktdebitering och volymdebitering kommer inte att kunna göras på samma sätt som idag. Ett informationsärende ”Information om taxekonstruktion avfall” redovisades på kretslopp och vattennämndens möte den 24 april 2024.

Under perioden 2025–2027 expanderar verksamheten genom ansvar för förpackningsinsamling, med successivt införande av mer insamling för att möta ökade krav från 2027. Obligatorisk matavfallssortering införs 2023 till 2027 och innebär ökade kostnader. Kostnader för hyra och bemanning av den nya kretsloppsparken i Högsbo tillkommer från andra halvan av 2027. Övriga insamlings- och behandlingskostnader ökar utifrån inflations- och befolkningsprognoser. Nämndens förslag till 2025 innebär högre taxehöjningar än vad nämnden prognosticerade i höstens taxebeslut. Kostnaderna för flerförpackningsinsamlingen har blivit högre än tidigare prognosticerat. Nämndens förslag till taxenivå innebär att även om taxorna höjs till 2025 motsvarar höjningen inte kostnadsökningarna för perioden. Taxekollektivets skuld från 2024 avses att regleras helt först under 2026/2027.

Vatten- och avloppstaxan 2025–2027

VA (vatten-och avlopp) taxan består av brukningstaxa som styrs av mängden abonnenterna nyttjar samt en anläggningsavgift som är en engångsavgift för nya abonnenter som ansluter till VA-nätet. Taxekollektivet påverkas av såväl kostnader som intäkter för kretslopp- och vattennämnden och för Gryaab AB. Underlaget till taxeuttaget påverkas även av tidigare års skuld/fordran på abonnenter då taxekollektivet inom tre år ska ha reglerat eventuell skuld eller fordran.

I nämndens Förutsättningar för finansiering 2025 redovisas ett årligt intervall för taxans utveckling under 2025-2027. Taxenivån påverkas av tidigare års beslutade investeringstakt och ambition i form av avskrivningar och ränta samt driftskostnader såsom underhåll och kemikaliekostnader. Nämndens investeringsnomineringar innehåller två olika alternativ. Ett alternativ innebär en proaktiv investeringstakt och det andra en restriktiv investeringstakt. Kretslopp och vattennämnden beslutade 2023-04-25 § 75 att nominera och fortsatt planera utifrån förvaltningens föreslagna proaktiva alternativ.

Vatten- och avloppstaxans brukningsavgift

I nämndens "Förutsättningar för finansiering 2025" framgår att en höjning av taxan med 10–12 procent till år 2025 som utgår från en proaktiv investeringstakt. I slutet av 2024 prognosticeras fordran på abonnenterna vara 74 mnkr. Den fordran föreslås delvis återställas till 2025 vilket förklarar en stor del av ökningen av taxa. Vidare ökar investeringstakten och det innebär en högre kapitalkostnad för 2025.

Utgifterna för investeringar har nästan dubblats från cirka 600 mnkr 2022 till 1,1 mdkr 2023. År 2025 prognosticeras investeringarna uppgå till 1,5 mdkr. Fram till slutet av 2020-talet förväntas investeringstakten öka ytterligare. Investeringarna består både av nyinvesteringar, förnyelseinvesteringar och reinvesteringar. Hälften av behovet består av förnyelse- och reinvesteringar. Investeringstakten påverkar taxan på sikt genom framför allt ökad kapitalkostnad och innebär att en allt större del av kostnaderna utgörs av fasta kapitalkostnader. Det innebär även en ökad känslighet för ränteförändringar.

Vatten- och avloppstaxans anläggningsavgift

I "Förutsättningar för finansiering 2025" prognosticeras ett behov av en höjning av anläggningsavgiften med 8–14 procent till 2025. Anläggningsavgiften baseras på budgeterade investeringar för den VA-utbyggnad som genomförs i staden. Trots lågkonjunktur förväntas investeringsvolymen fortsatt vara relativt stor. För att återställa en genomsnittlig kostnadstäckning på 70 procent med nuvarande beräkningsmodell föreslår nämnden en taxebana som ligger på mellan 8 och 14 procent under 2025 och därefter en något lägre årlig höjning.

Sammantaget innebär nämndens behovsprognos en kostnadsutveckling och därmed en taxebehovsutveckling som överstiger förväntad pris- och löneökningar och den allmänna förväntade konjunkturutvecklingen. Utvecklingen speglar nämndens ambitionsnivå, inte minst vad avser den ökade investeringstakten.

Stadsledningskontoret konstaterar att kretslopp och vattennämndens investeringsnomineringar och förutsättningar för finansiering 2025 visar på en expansiv investeringstakt och ett stort behov av förnyelse och reinvesteringar i befintliga vatten- och avloppsanläggningar, vilket påverkar VA-kollektivet för en lång tid framöver. Enligt nämndens "Förutsättningar för finansiering 2025" motsvarar investeringsbehovet en höjning av taxan med VA-kollektivets kapitalkostnader (avskrivningar och ränta) en höjning av taxan med fyra till fem procent för åren 2025–2027. Taxeavgiften består i dagsläget till en femtedel av kapitalkostnad och majoriteten av avgiften förklaras av andra kostnader såsom underhåll, avgift till Gryaab, kemikaliekostnader med mera. De kostnader som inte är investeringar är mer påverkbara på kortare sikt. Kontoret menar att kretslopp och vatten liksom andra nämnder har möjligheter att arbeta med effektiviseringar och därmed påverka taxenivån. Såväl taxan för renhållning och taxan för VA föreslås till 2025 hanteras genom att en fordran på abonnent skapas på kort sikt. Det innebär att kostnadsökningar skjuts på framtiden och kommer att innebära avgiftsökningar på sikt. Nämndens förslag har på senaste åren inneburit att nämndens förslag till taxehöjning har varit högre än deras långsiktiga bedömningar som arbetats fram under våren.

Kontoret kan samtidigt konstatera att nämndens prognos för första kvartalet 2024 pekar på ytterligare underskott i driftsekonomin i förhållande till budgeterade resultatmål. Det innebär att fordran till abonnenterna kommer att öka i förhållande till budget både för VA- och Avfallskollektivet. Dessa avvikelser är inte inarbetade i nämndens prognos och inriktning för kommande års taxebehov och innebär ett försämrat utgångsläge inför 2025–2027. Stadsledningskontoret bedömer att det finns viss risk för att taxeintervallen redan för kommande år är underskattade om prognostiserade underskott ska återföras enligt praxis under en treårsperiod.

Nämndens förslag till höjning av taxenivå för anläggningsavgift har varierat stort över tid. År 2022 höjdes anläggningsavgiften med 20 procent, 2023 med 5 procent. 2024 med 4 procent. Förslaget till 2025 är en höjning med 8–14 procent. Liksom tidigare år anser stadsledningskontoret att det fortsatt finns frågetecken kring nämndens beräkningsmodell avseende anläggningsavgiftens

täckningsgrad/självfinansieringsgrad för VA-utbyggnaden. Ett fokus på de årliga in- och utbetalningarna ger väldigt stora svängningar i bedömda prognoser för anslutningsavgifterna och ger ingen koppling till den verkliga kostnadstäckningen i enskilda typer av utbyggnadsprojekt eller till den faktiska kostnadsutvecklingen för staden VA-utbyggnad.

I stadsrevisionens ”Revisionsrapport Granskning av avgifter för vatten och avlopp i Göteborgs Stad” framkommer flertalet rekommendationer riktade till framför allt kretslopp och vatten, men även kommunstyrelsen och Gryaab. Rekommendationerna rör bland annat att kretslopp och vatten behöver tydliggöra hur avgifterna beräknas både sett till konstruktionens utformning och tillämpning. Stadsledningskontoret fortsätter att följa och föra vidare dialog med kretslopp och vatten gällande det som har framkommit av granskningen och fortsatt vad kontoret ser att nämndens beslutsunderlag kring taxeförslagen behöver redogöra för.

Stadsbyggnadsnämndens taxa

Stadsbyggnadsnämnden har den 2023-11-21, § 634 beslutat om förslag till förändrad taxa gällande Stadsbyggnadsnämndens taxa 2025.

De förändringar som föreslås är av mindre karaktär. Nämndens bedömning är att intäkterna påverkas marginellt, bortsett från tillkommande indexuppräkning utifrån Prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Den främsta ekonomiska effekten uppkommer till följd av förändrad volym.

SLK bereder taxeärendet till kommunstyrelsen senast första mötet i september. Detta för att kunna finnas som underlag inför kommunstyrelsens beslut om budget i oktober och kommunfullmäktiges beslut om budget i november.

4.4 Stadshuskoncernens ekonomiska förutsättningar

4.4.1 Koncernövergripande sammanfattning

Jämn resultatnivå fram till 2021 för Stadshuskoncernen

Bolagen i Stadshuskoncernen har fram till 2019 sammantaget haft en över åren jämn resultatnivå (resultat efter finansiella poster) på 1,4–1,6 mdkr. 2020 dominerades resultatet av påverkan av pandemin och 2021 skapade realisationsvinster från fastighetsförsäljningar inom Higabkoncernen ett rekordhøgt resultat. 2022 gjorde Stadshuskoncernen ett lägre resultat, starkt påverkat av ett kraftigt försämrat resultat i Göteborg Energi. 2023 skapade samhällsekonomin utveckling avtryck i Stadshuskoncernen. Detta märktes främst för Framtidenkoncernen, Lokalkoncernen, Renova och Liseberg. Sammanlagt redovisade Stadshuskoncernen ett samlat resultat före skatt på -99 mnkr. Nedskrivningar i nyproduktion föranledda av högre avkastningskrav på fastighetsmarknaden och projektrelaterade förgäveskostnader låg till stora delar bakom det låga resultatet men även rensat för jämförelsestörande

poster uppgick koncernens resultat till 681 mnkr vilket var 230 mnkr sämre än budget och 274 mnkr lägre 2022.

Lägre resultatnivåer de kommande åren

Bolagens långsiktiga ekonomiska bedömningar indikerar en viss fortsatt återhämtning av resultatet 2025–2027 men fortsatt till lägre nivåer än vad koncernen tidigare varit van vid.

Göteborgs Energi ser framför sig resultatförbättringar kommande år medan bland annat Framtidenkoncernen, Liseberg, Higab och Parkeringsbolaget lämnar sämre prognoser för planeringsperioden 2025–2027.

Prognosen är osäker främst vad avser Göteborgs Energis resultatnivåer. De är direkt avgörande för Stadshus möjlighet att lämna beslutade kapitaltillskott till de bolag inom Stadshuskoncernen vars kommunala ändamål inte skapar förutsättningar att fullt ut finansiera sin verksamhet och lämna utdelning till ägaren. I kommunfullmäktiges budget för 2024 fastställdes utdelning från Stadshuskoncernen till 750 mnkr vilket Stadshus har föreslagit att till stor del finansieras med extra utdelning ur Parkeringsbolaget.

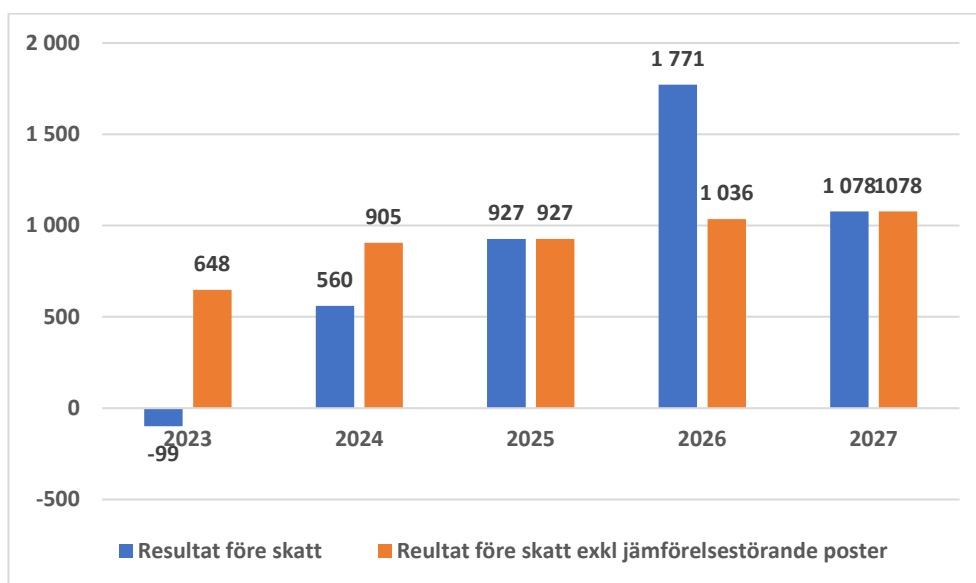
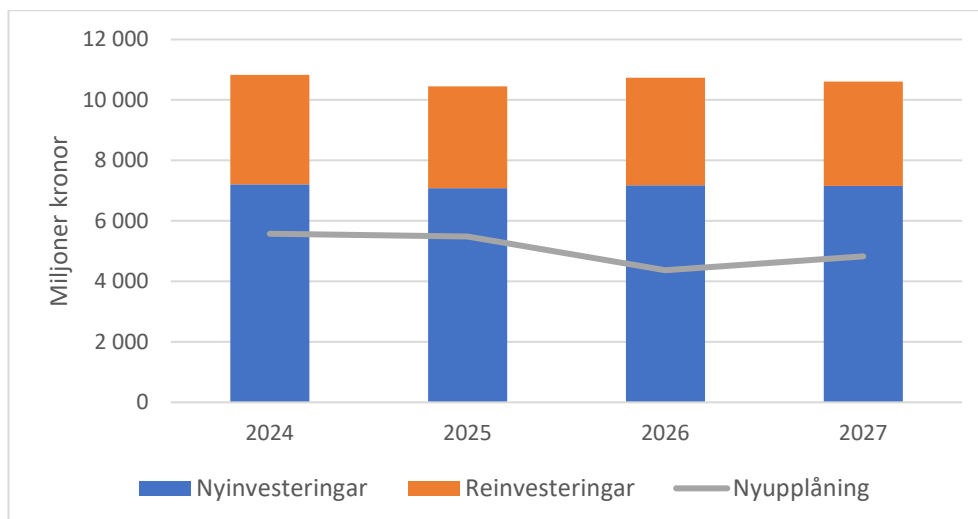

Diagram 1 Stadshuskoncernens resultat före skatt 2023–2027. 2024 avser årsprognos per mars

Omfattande investeringar under planperioden

Stadshuskoncernen står under planperioden inför omfattande investeringar främst inom de investeringstunga sektorerna bostäder-, energi-, hamn- och lokaler. Fram till och med 2027 planeras investeringar för drygt 10 mdkr per år. Under 2024 och framåt märks en nivåhöjning på cirka 2 mdkr från tidigare 7–8 mdkr per år. Planen följer med vissa tidsförskjutningar i stort den plan som redovisades föregående år med undantag för bostadskoncernen som minskar sina investeringsplaner markant jämfört tidigare redovisad plan med anledning av att man gjort en uppdaterad bedömning av produktionsplanen för åren 2026–2028.

Sammanfattande bedömning

Bolagens prognoser indikerar ett svagt resultat för 2024 samt förhållandevis låga resultat fram till 2027. Samtidigt aviserar bolagen att öka sina investeringar. Detta innebär att Stadshuskoncernens soliditet och självfinansieringsgrad sjunker. Våren 2024 finns vissa ljuspunkter i samhällsekonomin samtidigt som omvärldsläget fortsatt är osäkert. Stadshuset gör bedömningen att bolagens resultatprognoser för de kommande åren sammantaget är osäkra. Det finns risk för att bolagens kassaflöden försämrats vilket i så fall ökar bolagens lånebehov givet fortsatt höga investeringsnivåer.

I kommunfullmäktiges budget 2024-2026 gavs en inriktning för utdelning 2025 om 350 mnkr och för 2026 150 mnkr. För 2027 har antagits en fortsatt inriktning motsvarande 2026. Under förutsättning att bolagens prognoser för perioden håller gör dock Stadshuset bedömningen att med nuvarande modell avseende koncernens finansiella samordning kommer Stadshuskoncernen fullt ut kunna finansiera kapitaltillskott (koncernbidrag) på nuvarande nivåer till de bolag vars verksamhet inte medger full egenfinansiering. För 2025 saknas cirka 255 mnkr i kassaflöden från 2025 års resultat för att kunna lämna en utdelning på 350 mnkr. För 2026 och 2027 är bedömningen fortsatt osäker men givet Göteborg Energis prognosticerade positiva resultatutveckling kan en utdelning om 150 mnkr vara möjlig 2026. 2027 bedöms möjligheten till utdelning vara begränsad till 60 mnkr.

Flerårsplan Stadshuskoncernen	2024	2025	2026	2027
Resultat efter finansiella poster (mnkr)	560	927	1 771	1 078
Resultat efter skatt (mnkr)	540	902	1 746	1 053
Soliditet ¹ (%)	29,2	27,7	27,0	25,9
Avkastning totalt kapital ² (%)	2,1	2,9	3,6	2,8
Avkastning eget kapital ³ (%)	2,1	3,6	6,5	3,8
Självfinansieringsgrad (%)	45,6	41,1	54,6	47,3

¹ Eget kapital i förhållande till balansomslutningen (summa skulder och eget kapital)

² Rörelseresultat i förhållande till genomsnittliga totala tillgångar (ränteintäkter försumbara här)

³ Resultat efter skatt i förhållande till genomsnittligt eget kapital

Koncernen består av bolag vars kommunala ändamål ger olika ekonomiska förutsättningar. Det är därför viktigt att inte dra några långtgående slutsatser av de koncerngemensamma nyckeltalen utan att analysen sker på bolagsnivå, eller i vissa fall på delar av bolag med diversifierad verksamhet där trender med försämrad lönsamhet synliggörs.

4.4.2 Ekonomisk utveckling och förutsättningarna för utdelning och koncernbidrag 2025–2027

Inledning

Underlag till tabeller och texter är primärt hämtade från rapporten *Uppföljning av verksamhet och ekonomi*, som bolag med ekonomiska avkastningskrav i sina ägardirektiv rapporterar till Stadshus årligen. Därtill har uppgifter hämtats från bolagens verksamhets-/affärsplaner, delårsrapport mars 2024, bolagens 10-åriga investeringsplaner och andra relevanta källor. Underlagen är framtagna vid olika tidpunkter vilket medför att källmaterialet inte fullt ut är konsistent. Skillnaderna är inte större än att det är möjligt att skapa sig en god indikation på koncernens prognosticerade ekonomiska utveckling.

Svag resultatutveckling framöver

Stadshus ser framför sig lägre resultatnivåer i Stadshuskoncernen jämfört nivåer före pandemin vilket innebär lägre kassaflöden från de bolag som bidrar i Stadshuskoncernens finansiella samordning.

Diagrammet nedan visar att koncernens resultat exklusive jämförelsestörande poster för 2024 återhämtar sin något jämfört 2023. Bolagens prognoser indikerar en viss fortsatt återhämtning av resultatet 2025–2027 men fortsatt till lägre nivåer än vad koncernen tidigare varit van vid. Det är i allt väsentligt Göteborg Energi som ser framför sig högre resultat framöver medan övriga resultatgivande bolag rapporterar resultatnivåer som är lägre eller på samma nivå som tidigare. Enligt Göteborg Energi ska resultatförbättringen ske genom ökade intäkter genom prisökningar och lägre råvarupriser men bolaget konstaterar också att det, speciellt vid kallt väder eller vid fortsatt oro på el- och bränslemarknaderna, finns en tydlig risk för fortsatt svaga ekonomiska resultat från främst fjärrvärmeaffären under 2024–2025. Bolaget menar att energiprisriskerna minskar något från 2026 då nyinvesteringar i biobränsleproduktion förväntas få effekt.

En väsentlig skillnad i Stadshuskoncernens resultat från perioden före 2021 är även lägre resultat i Framtidenkoncernen som beror på bolagets satsningar i utvecklingsområden och för perioden 2024–2027 även högre räntekostnader.

Stadshuskoncernens räntekostnader ökar med cirka 40 procent (370 mnkr) mellan utfall 2023 och budget 2024. Det är delvis en funktion av ökad skuldsättning om 3,6 miljarder kronor men är framför allt en funktion av ökade räntenivåer.

Stadsledningskontorets ränteprognoser för planeringsperioden tyder på att

räntenivåerna sakta stabiliseras, se kapitel 4 avsnittet Stadens interna räntor, men förväntas fortsätta stiga något under planeringsperioden. Lägre resultatnivåer tillsammans med en period av höga investeringsnivåer innebär att självfinansieringsgraden sjunker vilket gör koncernen mer känslig för ökade räntekostnader.

Sammantaget gör Stadshuset bedömningen att det finns osäkerheter i den positiva resultattrend som redovisas och att det inte är givet att trenden fortsätter uppåt de kommande åren.

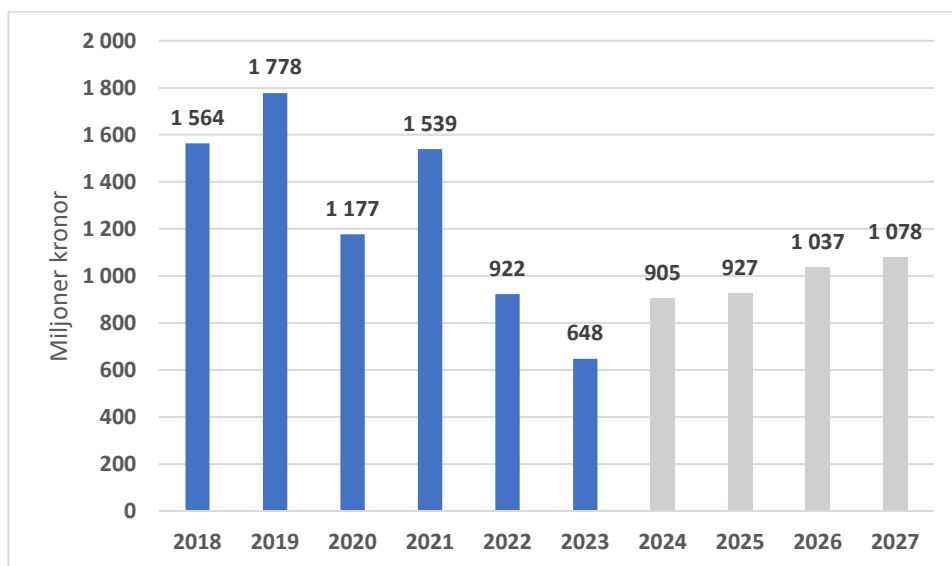

Diagram 2 Resultat före skatt för Stadshuskoncernen, exkl. jämförelsestörande poster 2018–2027

Balansräkningen fortsätter växa snabbt under perioden

Under perioden 2019–2023 växte Stadshuskoncernens balansräkning från 68 till 85 miljarder (26 procent). Under perioden 2024–2027 förväntas balansräkningen växa från 85 till 109 miljarder (28 procent). Balansräkningens tillväxttakt under perioden 2024–2027 är högst i Hamnen (130 procent), Göteborg Energi (38 procent) och i Framtidenkoncernen (22 procent)

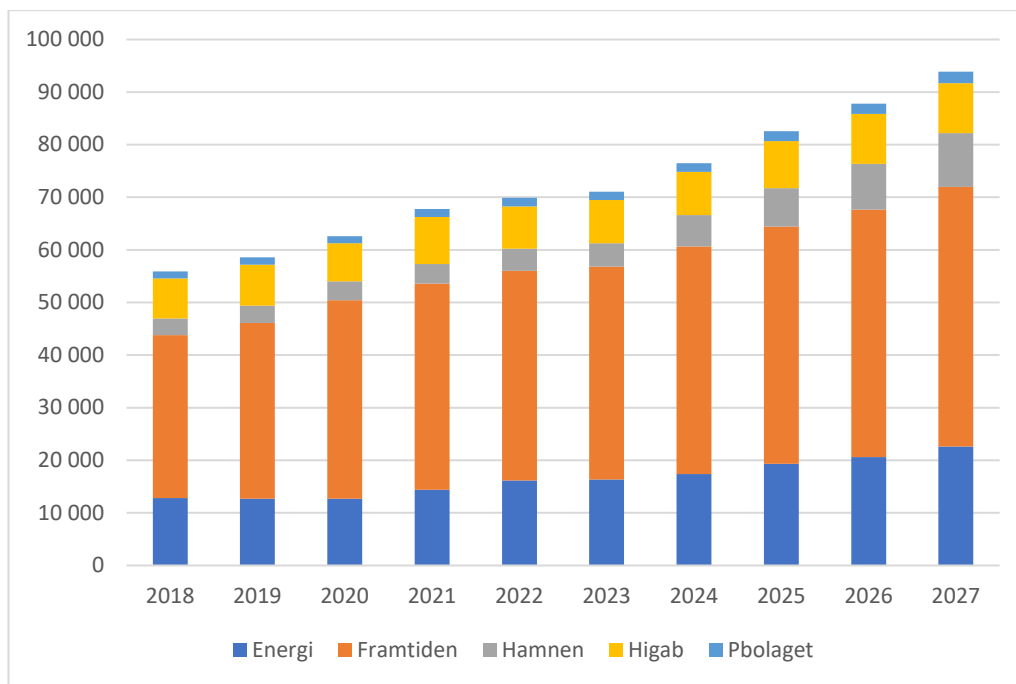

Diagram 3 Tillväxt balansräkningen i ett urval av Stadshuskoncernens bolag 2018–2027

Tillväxten är driven av ökade investeringar, vilket ger ökade tillgångar och skulder. I kapitel 4 avsnitt *Investeringar* lämnas en fördjupad redovisning av Stadshuskoncernens investeringar som sammanfattat visar att det i koncernen planeras för investeringar om drygt 10 mdkr per år mellan 2024–2027 vilket är en nivåhöjning på cirka 2 mdkr från tidigare 7–8 mdkr per år till 10–11 mdkr per år.

I stort sett samtliga investerande bolag har en negativ soliditetsutveckling under planeringsperioden vilket visas i diagrammet nedan. För de flesta bolagen beror utvecklingen på en hög investeringsnivå till en lägre självfinansieringsgrad till följd av lägre eller oförändrade resultatnivåer. Göteborg Energi och Higabs sjunkande soliditet under perioden 2023–2024 är också en effekt av beslutade utdelningar som finansierat återbetalning av Stadshus så kallade förvärvslån. Det gäller även Parkeringsbolaget som föreslagits bidra till 2024 års utdelning till ägaren med cirka 670 mnkr. Framtidenkoncernen som står för cirka 40 procent av koncernens balansräkning har en svag negativ trend. Stadshuskoncernens samlade soliditet visar också en svag negativ trend från 29 till 27 procent under planeringsperioden som inte speglar några av bolagens mer dramatiska utveckling. Det beror dels på att moderbolaget stärker sin soliditet genom återbetalning av skulder och att Framtidenkoncernens dominerande andel av balansräkningen jämnar ut rörelserna på koncernnivå.

För de fastighetsförvaltande bolagen Higab, Parkeringsbolaget och Framtidenkoncernen följs också justerad soliditet som tar hänsyn till fastigheternas marknadsvärden. I diagrammet visas deras synliga (bokföringsmässiga) soliditet.

För mer information om Stadshuskoncernens skuldutveckling se kapitel 4 avsnitt *Skuldutveckling och finansiella risker*.

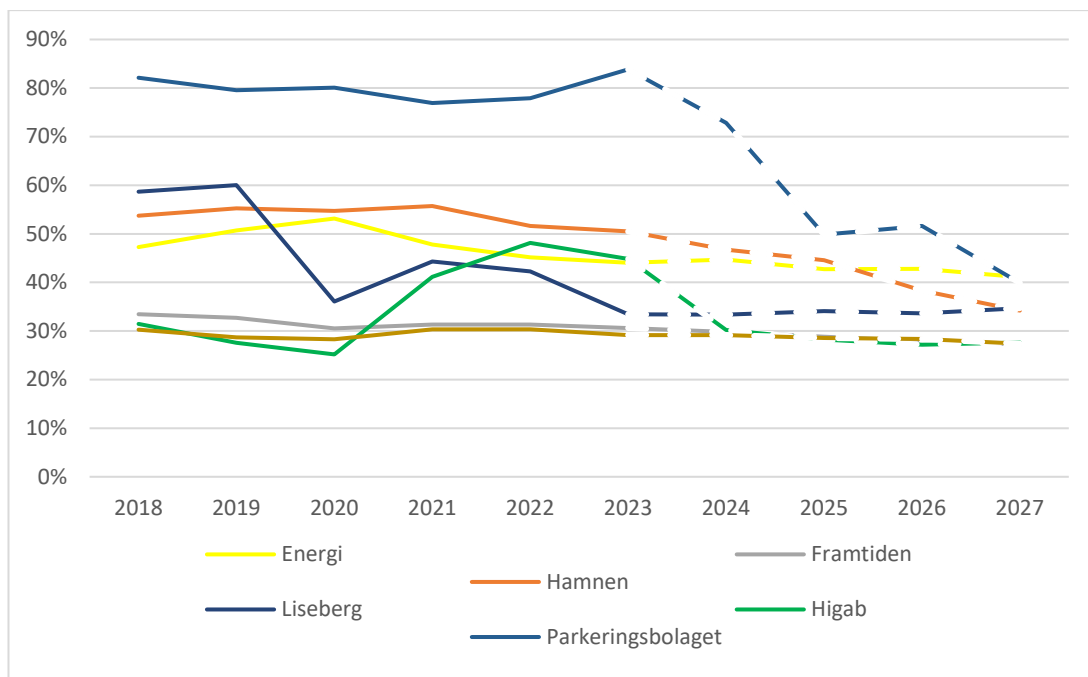

Diagram 4 Bokföringsmässig (synlig) soliditet 2018–2027 för vissa bolag/underkoncerner

Såväl höga som låga soliditetstal måste värderas med avseende på om de är acceptabla ur ägarens och respektive bolags perspektiv. Uppenbart låga eller höga soliditetstal kan fungera som en signal till ägaren att antingen återinvestera vinster, fördela om kapital till andra verksamheter alternativt besluta om utdelning eller amortering av lån. En lägre soliditet kan vara godtagbar i verksamheters tillväxtfaser eller om verksamheter ska expandera. Om låg eller sjunkande soliditet kombineras med låg tillväxt, vikande lönsamhet eller låg investeringsnivå, kan detta vara ett varningstecken som ägaren måste analysera för att förhindra ytterligare försämrade betalningsförmåga på sikt.

Lönsamheten minskar i flera av koncernens bolag

Sedan 2020 har flera av Stadshuskoncernens rörelsedrivande bolag avkastningskrav eller resultatkrav i sina ägardirektiv som är utformade efter gängse mått i respektive bransch i syfte att skapa jämförbarhet. Oavsett bransch är det relevant för Stadshuskoncernen att på bolagsnivå och på koncernnivå följa upp bolagens lönsamhet genom måttet räntabilitet på totalt kapital (Rt). Det vill säga hur förräntas det kapital som bolaget har i sin balansräkning. Måttet ställer resultat före finansiella kostnader i relation till totalt kapital (balansomslutningen) och kan analyseras utifrån rörelsemarginal (resultat/omsättning) och kapitalomsättningshastighet (omsättning/totalt kapital).

Stadshus kan sammantaget konstatera att på koncernnivå är räntabiliteten på totalt kapital stabil men att det finns stora skillnader mellan bolag och att bedömningen är avhängig den stora resultatförbättring som Göteborgs Energi ser framför sig. Vidare finns förutsättningar, som redogörs för nedan, som i nuläget begränsar möjligheten till resultatutveckling

Risker i rörelsemarginalen

Stadshuskoncernens dominerande intäktsflöden är i huvudsak reglerade i avtal (Lokal och Hamn), genom etablerade förhandlingsprocesser (Fjärrvärme och Bostäder) eller genom lagstiftningsstyrda begränsningar (elnät). Det innebär att det kortsiktigt är svårt att genomföra prishöjningar eller öka volymerna mer än marginellt. Kostnaderna domineras av råvarukostnader inom energiområdet, avskrivningar och personalkostnader samt underhållskostnader i koncernens fastighetsbestånd. Ett kontinuerligt effektivitetsarbete kan bidra till förbättrade resultat men att kostnadsstrukturen innehåller en hög andel kostnader som inte kortsiktigt kan påverkas eller om de minskas kan ge långsiktiga konsekvenser för tillgångarnas värde. Dessutom finns det framöver uppenbara risker för sämre resultat än planerat inom energisektorn på grund av det fortsatta beroendet av naturgas under några år framöver samt längre fram resultatrisker kopplade till konkurrenssituation och underhållsbehov i fjärrvärmeaffären samt inom elnätsverksamheten inför en ny regleringsperiod. Göteborg Energi konstaterar exempelvis i en nyligen genomförd scenarioanalys för fjärrvärmen som kommunfullmäktige begärt att fjärrvärmeverksamheten inte kommer att ha förmåga att uppnå fastställda avkastningskrav utan ökad riskexponering eller tappad konkurrenskraft. Av bolagets rapport framgår att målkonflikten riskerar att ytterligare förstärkas genom en snabb avveckling av Rosenlundsverket. Därtill kan scenariorelaterade faktorer, bland annat kopplat till utveckling av kundbehov och leveransvolym och utveckling av utbud och pris på biobränslemarknader förstärka utmaningarna ytterligare. Även Framtidenkoncernen ser framför sig lägre resultat under planeringsperioden vilket speglas i låga operativa kassaflöden. De lägre resultatnivåerna beror bland annat på högre räntekostnader och satsningarna i utvecklingsområden. Ett centralt nyckeltal som illustrerar allvaret är självfinansieringsgraden för nyinvesteringar. Framtidenkoncernens mål är en ackumulerad självfinansieringsgrad om 30 procent. För perioden 2025–2034 ligger den årliga självfinansieringsgraden på cirka 5 procent under periodens första del och strax under 0 procent under den senare delen. Bolaget beskriver att de operativa kassaflödena försämras ytterligare under den senare delen av perioden på grund av antaganden om högre räntenivåer. Att bolagets verksamhet inte genererar överskott som möjliggör att bolagets utveckling helt eller delvis kan finansieras med egna medel är inte långsiktigt hållbart.

Att bolagets verksamhet inte genererar överskott som möjliggör att bolagets utveckling helt eller delvis kan finansieras med egna medel är inte långsiktigt hållbart. Stadshus vill därför understryka vikten av ett ökat fokus på bolagets lönsamhet och att bolaget gör väl avvägda prioriteringar mellan olika målområden med fokus på att långsiktigt säkerställa en hållbar ekonomisk situation för bolaget.

Rörelsemarginalen påverkas också av nivån på kapitaltillskott (genom koncernbidrag) till de bolag inom Stadshuskoncernen vars kommunala ändamål inte skapar förutsättningar att fullt ut finansiera sin verksamhet. Diagrammet nedan visar utvecklingen av koncernbidragen för Got Event, Stadsteatern, BRG de senaste tio åren inklusive tillfälliga anslag för särskilda uppdrag. Ökade koncernbidrag i

kombination med minskade resultat i övriga Stadshuskoncernen innebär att andelen koncernbidrag av totalt resultat efter finansnetto rensat från jämförelsestörande poster och exklusive koncernbidrag under tioårsperioden gått från nivån 16–20 procent till nivån 30–32 procent. På några års sikt väntar eventuellt omfattande investeringar i arenautveckling, vilket kan komma att skapa betydande utmaningar förutsatt nuvarande modell med koncernbidragsfinansiering från resultatgivande bolag.

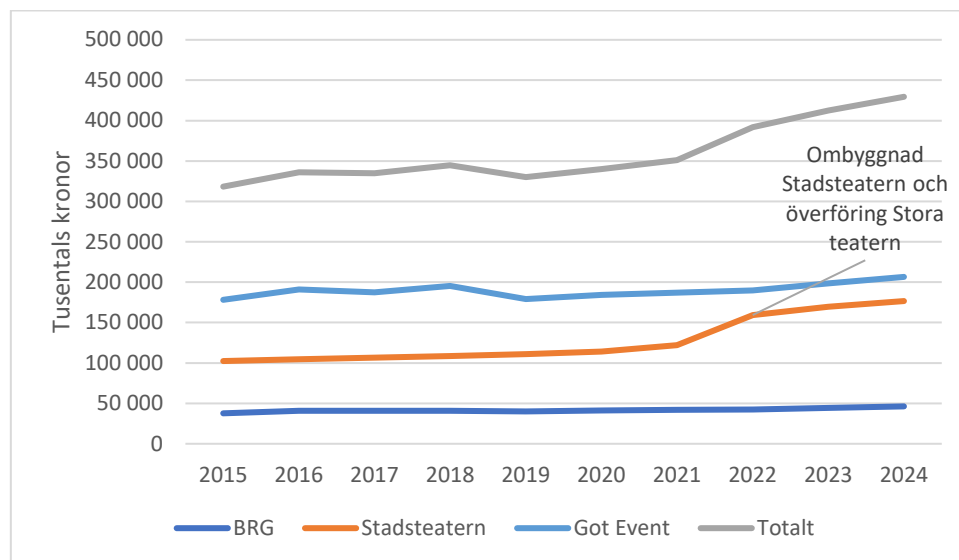

Diagram 5 Utveckling koncernbidrag 2015–2024

Lägre lönsamhet i kommande investeringar

Under kommande år ökar investeringarna i flera av de anläggningstunga verksamheterna Energi, Bostäder och Hamn. Med ökade investeringar i de resultatgivande bolagen är det normalt rimligt att anta att resultatnivåerna nominellt ökar vilket innebär att kassaflöden från verksamheterna ökar. Stadshuskoncernen står dock inför en betydande andel reinvesteringar, klimatomställningsinvesteringar och kapacitetsinvesteringar som snarare bibehåller omsättning och resultatnivåerna eller möjligen bidrar till en lägre ökning av resultaten än en nyinvestering som syftar till ökade resultat.

Energikoncernen har under perioden 2021–2023 redovisat historiskt låga resultat knutet till elhandeln och fjärrvärmen. Avkastningen på totalt kapital har under perioden varit mellan 2–3 procent jämfört med ägardirektivets lägsta nivå 5 procent. Inom energikoncernen har fjärrvärmeverksamheten historiskt varit den ekonomiskt dominerande verksamheten. Bolaget har nyligen redovisat scenarion för fjärrvärmeverksamhetens framtida utveckling. I scenarioanalysen har tydliggjorts att bolaget framåt i tiden har att hantera målkonflikter avseende behov av investeringar och prissättning av fjärrvärmen att det framåt i tiden gör det svårt att uppnå fjärrvärmeverksamhetens lönsamhet och ekonomiska avkastningskrav.

Göteborgs Hamn har under en längre tid haft en jämn avkastning på totalt kapital inom avkastningskravets intervall 4–7 procent. Under planeringsperioden sjunker avkastningen till strax under 4 procent beroende på en period med stora investeringar

i exempelvis Skandiaporten. Att avkastningen inte sjunker ytterligare beror på att resultatnivåerna ökar något.

Higab står inför stora investeringar i fastigheter för kommunal verksamhet och på sikt eventuellt också inför arenainvesteringar som kommer att dominera Higabs balansräkning. De kommersiella fastigheternas andel av Higabs balansräkning kommer sannolikt minska och med lägre marginaler mot den kommunala verksamheten minskar den totala rörelsemarginalen samtidigt som balansräkningen växer.

Ovan utveckling speglas i nyckeltalet kapitalomsättningshastighet som beskriver relationen mellan omsättning och balansräkningens storlek och är ett sätt att visa hur mycket kapital som binds i förhållande till omsättningen. Ju lägre värde desto sämre omsättningshastighet. För Stadshuskoncernen sjunker omsättningshastigheten med 15 procent mellan 2023 och 2027 och exklusive Framtidenkoncernen sjunker den med 25 procent. Den sjunkande omsättningshastigheten behöver kompenseras med en högre rörelsemarginal och som visats ovan finns det för närvarande faktorer som talar för att det inte fullt ut infrias.

Stadshuskoncernens kapitalstruktur

Styrelsen i Stadshus godkände 2024-03-25 slutredovisning av kommunfullmäktiges uppdrag från kommunfullmäktiges budget 2022 att genomföra en genomlysning och föreslå förändringar av bolagens kapitalstruktur. (§66 Änr GSHAB-2021-00069).

Ärendet är överlämnat till kommunstyrelsen för vidare beredning. Av slutredovisningen framgår att det i nuläget och med bakgrund av omvärldsförutsättningar, händelser och beslut som påverkat bolagets kapitalstruktur under perioden som framgår av ärendet inte finns anledning att föreslå förändringar i bolagens kapitalstruktur.

Bilden nedan illustrerar soliditetsrörelser under perioden. Stadshus analys visar att bolagen för närvarande och utifrån beslut som fattats, i huvudsak, uppvisar soliditetstal som ligger i paritet med respektive branschs nyckeltal.

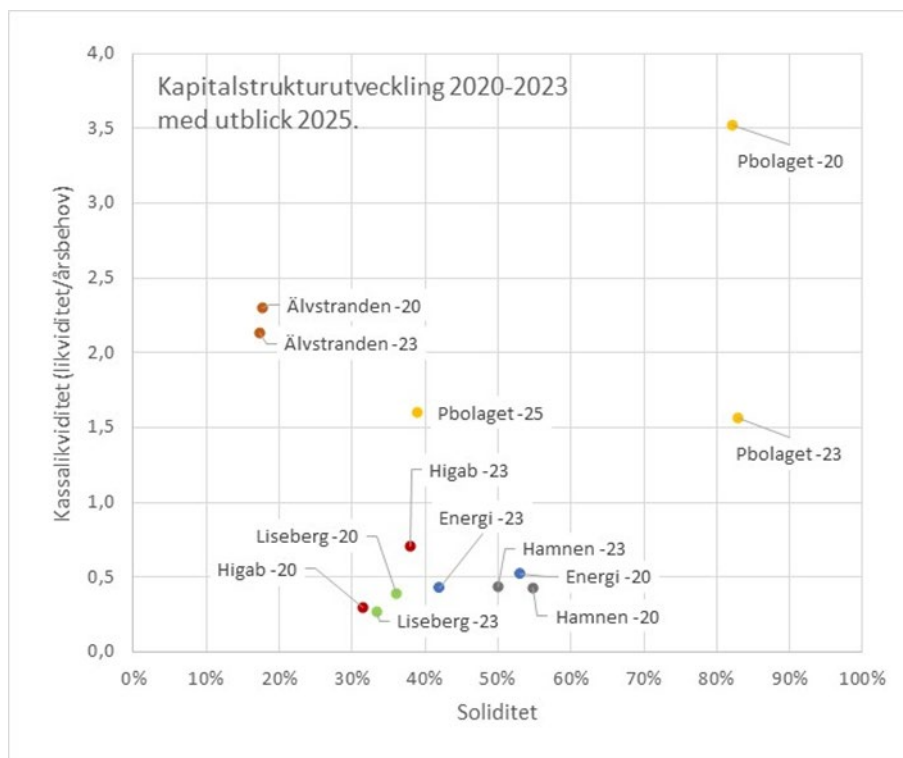

Diagram 6 Kapitalstrukturutveckling 2020–2023 med utblick 2025

Stadshus kommer att löpande återkomma med analyser och beskrivningar av hur kapitalstrukturen förändras samt vid behov föreslå justeringar av kapitalstrukturen.

Möjligheter till förändrad ekonomisk styrning

Kommunfullmäktige kan pröva möjligheten att skapa styrning som ställer krav på resultat och kassaflöden som möter långsiktigt hållbara krav på avkastning som också skapar utdelning och kapitaltillskott (koncernbidrag) till vissa verksamheter. Genom styrning kan långsiktiga resultatförbättringar exempelvis uppnås genom att kommunfullmäktige fattar strukturförändrande beslut som innefattar bolagens och koncernens uppdrag, prispolitik, organisation och hemtagning av delar av den värdetillväxt som över tid kan skapas. Vidare kan ett fortsatt fokus på möjligheten att öka resultaten i vissa av Stadshuskoncernens bolag behöva utökas till att även omfatta en prövning och prioritering av de koncernbidragstagande bolagens uppdrag och möjligheter till ökad självfinansiering inom uppdragets ram och/eller minskade kostnader.

Stadshuskoncernens nya ekonomiska situation, som beskrivit ovan, innebär också ett behov av att investeringar både behöver belysas utifrån bolagens egna prioriteringar och utifrån ett helhetsperspektiv med avseende på konsekvenser för Stadshuskoncernen som helhet.

Kommunfullmäktiges ekonomiska styrning av bolagskoncernen består i nuläget av branschnormerande långsiktiga avkastningskrav för vissa av koncernens bolag, kommunfullmäktiges budgetbeslut med krav på utdelning och beslut om finansieringsnivå för vissa verksamheter vars kommunala ändamål inte medger full

egenfinansiering. Kommunfullmäktige ställer i sitt budgetbeslut inga kortsiktiga krav på vilka resultat och kassaflöden som förväntas från respektive bolag/underkoncern det kommande året för att finansiera årets utdelning och kapitaltillskott. Fullmäktige kan i sin budget vara tydlig med vilken lönsamhet som förväntas för långsiktig självständig utvecklingsförmåga och möjlighet att bidra till Göteborgsamhällets utveckling samtidigt som kommunfullmäktiges kortsiktiga förväntan på utdelning möts.

I Göteborgs Stads regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning framgår att bolagen ska besluta om en affärsplan/budget. Utifrån sitt ägardirektiv, uppdrag och förutsättningar förväntas bolagen att självständigt besluta om realistiska men utmanande budgetar för respektive verksamhet samt att transparent rapportera utfall och årsprognoser under året. För de bolag som har branschnormerande långsiktiga avkastningskrav och/eller ska verka på affärsmässig grund bör resultat, tillgångar och soliditet över tid utvecklas så att avkastningen motsvarar branschnorm. Nuvarande styrning kan exempelvis stärkas genom ökad tydlighet i ägardirektiv och genom en förändrad budgetprocess där fullmäktige i sin budget är tydlig med vilken lönsamhet som förväntas för långsiktig självständig utvecklingsförmåga och möjlighet att bidra till Göteborgsamhällets utveckling samtidigt som kommunfullmäktiges kortsiktiga förväntan på utdelning möts.

Förutsättningar för utdelning och kapitaltillskott för 2024 och budgetperioden 2025–2027

I kommunfullmäktiges budget fastställs krav på utdelning från Stadshuskoncernen och storlek på kapitaltillskott (genom koncernbidrag) till de bolag inom Stadshuskoncernen vars kommunala ändamål inte skapar förutsättningar att fullt ut finansiera sin verksamhet (Got Event AB, Göteborgs Stadsteater AB och Business Region Göteborg AB).

Utdelning och kapitaltillskott har de senaste åren möjliggjorts utifrån praxis att klustren Energi, Hamn och Lokaler (exklusive Älvstranden Utveckling AB) lämnar en utdelning om 50 procent av resultat efter finansnetto i koncernbidrag till Stadshus. Framtidenkoncernen, Liseberg AB och övriga bolag, lämnar koncernbidrag motsvarande skattesatsen i skattesamordningssyfte baserat på sina skattemässiga resultat (vilket skiljer sig från det redovisningsmässiga resultatet).

Med bakgrund av det historiskt låga resultatet 2023, även exklusive jämförelsestörande ej kassaflödespåverkande kostnader, frångicks praxis och de resultatgivande bolagen lämnade 90 procent av resultat efter finansnetto för att finansiera koncernbidrag (412) och utdelning (315 mnr).

2024 års finansiella samordning utgår från kommunfullmäktiges beslut om koncernbidrag (429 mnr) och utdelning (750 mnr). Stadshus har på kommunfullmäktiges uppdrag tagit ett inriktningsbeslut om hur koncernbidrag och utdelning ska finansieras. Inriktningsbeslutet innebär i korthet att uttag ur de bolag som normalt är resultatgivande i den finansiella samordningen tas ut enligt praxis med 50 procent av 2024 års resultat efter finansiella poster och att ett utökat uttag

görs ur Göteborgs Stads Parkering AB (Parkeringsbolaget) med ytterligare 50 procent av resultatet samt en utdelning på 595 mnkr.

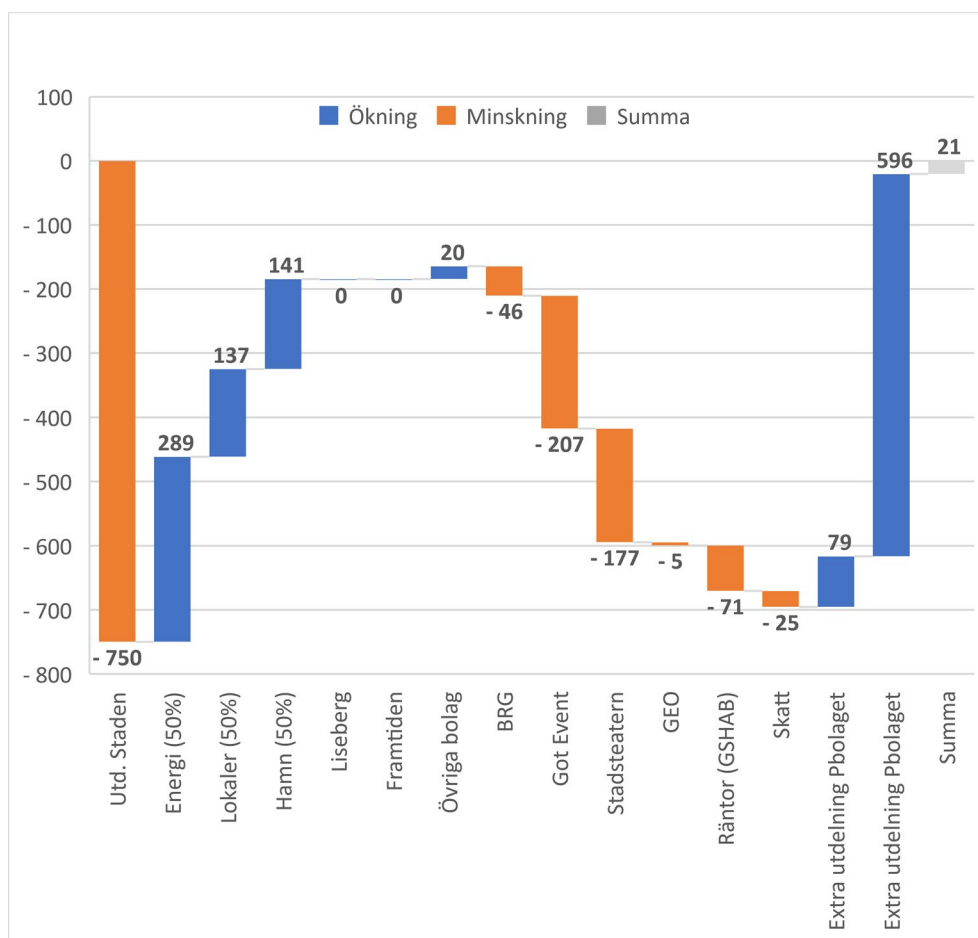

Diagram 7 Finansiell samordning 2024

Nedan prognoser för utfallet av den finansiella samordningen för perioden 2025–2027 bygger på bolagens inlämnade treårsprognoser, en uppräknig av koncernbidrag till Stadsteatern, Got Event och BRG med 4 procent per år och uppgifter i kommunfullmäktiges budget 2024–2026 (350 mnkr respektive 150 mnkr). För 2027 har räknats med en utdelning om 150 mnkr.

Diagrammet nedan visar prognosticerad resultatutveckling för de kluster/bolag i koncernen som skapar underlag för Stadshus finansiella samordning.

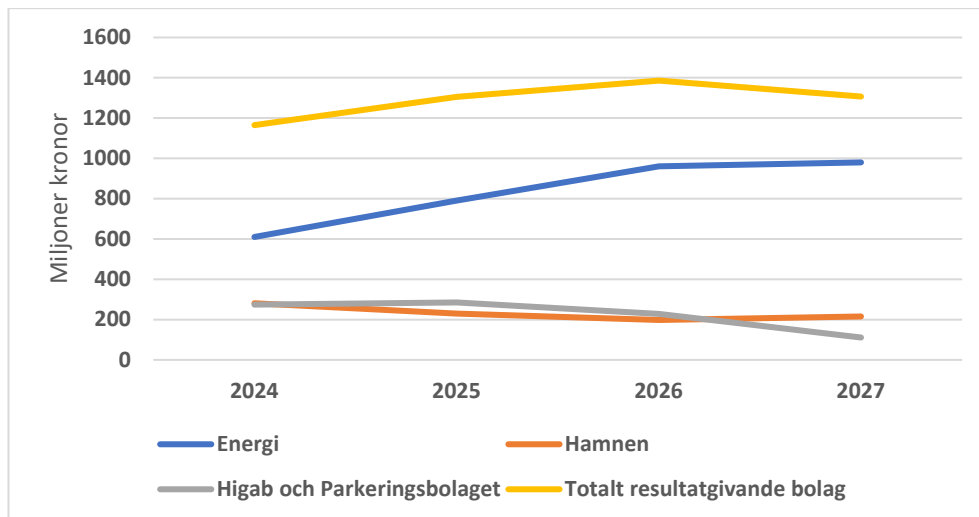

Diagram 8 Resultat efter finansiella poster 2024–2027 (mnkr) för resultatgivande bolag.

Hamnen gör bedömningen att bolagets resultat inte förändras under perioden. Resultatförsämringen i Higab och i Parkeringsbolaget under senare delen av perioden beror främst på ökade avskrivningar samt en planerad nedskrivning i nyproduktion.

Det är således en över 100-procentig resultatförbättring i Göteborg Energi jämfört 2023 som förutsätts skapa möjlighet att hantera den finansiella samordningen för perioden inom ramen för praxis med 50-procentiga uttag ur de resultatgivande bolagen. Som redogjorts för ovan finns det osäkerheter i Göteborg Energis prognos.

Lagen om allmännyttiga bostadsföretag begränsar möjligheten att ta utdelning ur de allmännyttiga bostadsföretagen. Det är enbart kassaflöden motsvarande den skatt som Framtidenkoncernen annars skulle betalat som ingått i den finansiella samordningen men bostadskoncernens investeringsnivåer och lägre resultatnivåer innebär sammantaget att bostadskoncernen redovisat ett skattemässigt nollresultat de senaste åren. Stadshus konstaterade nyligen att Förvaltnings AB Framtiden regelmässigt tagit utdelning ur de allmännyttiga bostadsföretagen. Det finns inget som hindrar att ägaren beslutar att den utdelningen ska gå vidare till ägaren. Med nuvarande statslåneräntenivå uppgår utdelningsmöjligheten till 5 mnkr givet att utdelningsnivån inte överstiger hälften av bolagets resultat för föregående räkenskapsår.

Utifrån bolagens prognoser för 2025 görs bedömningen att det saknas cirka 255 mnkr i kassaflöden från 2025 års resultat för att kunna lämna en utdelning på 350 mnkr som lämnas som inriktning för 2025 i budget 2024-2026. Bedömningen görs utifrån förutsättningen att den finansiella samordningen täcker koncernbidrag, Stadshus räntor och skatt och givet ett uttag från Energi, Hamn och Lokaler (exklusive Älvstranden Utveckling AB) enligt praxis samt att Framtidenkoncernen, Liseberg AB och övriga bolag, lämnar koncernbidrag motsvarande skattesatsen baserat på sina skattemässiga resultat (0 kr).

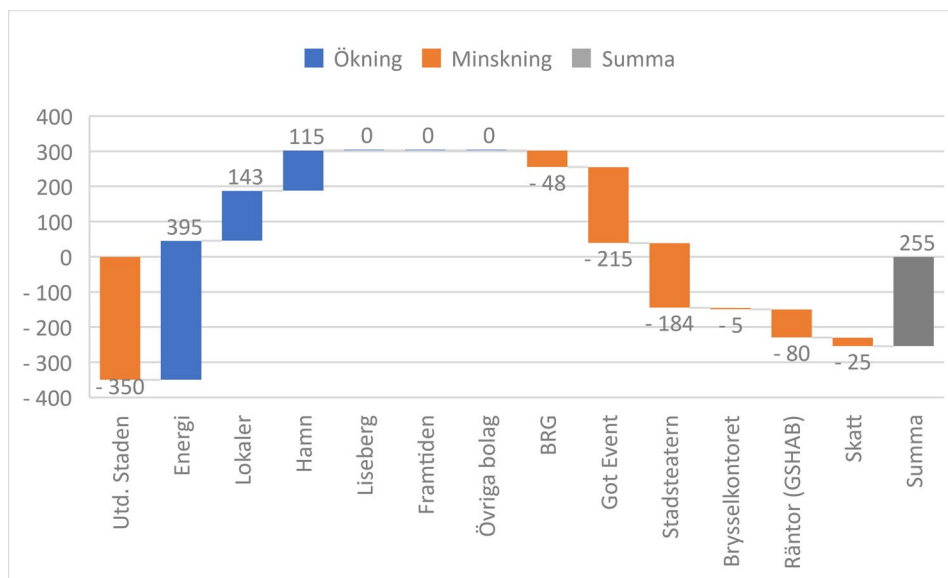

Diagram 9 Prognos finansiell samordning 2025

För 2026 och 2027 är bedömningen fortsatt osäker men givet Göteborg Energis prognosticerade positiva resultatutveckling kan en utdelning om 150 mnkr vara möjlig 2026. 2027 bedöms möjligheten till utdelning vara begränsad till 60 mnkr. (För 2026 lämnas 150 mnkr i utdelning som inriktning för 2026 i budget 2024–2026.)

Stadshus väckte i ärendet Inriktningsbeslut för utdelning 2024 möjligheten för politiska initiativ att utreda möjligheterna att göra uttag ur de regionala bolagen eller ur Göteborgs Spårvägar där det finns avtalsmässiga förutsättningar att ta upp en dialog om uttag med Västra Götalandsregionen. Vidare väcktes på samma sätt frågan om uttag ur moderbolaget Förvaltnings AB Framtiden, som inte omfattas av Lag om allmännyttiga kommunala bostadsföretag, har intjäningsförmåga och ett omfattande fritt eget kapital med ursprung i avyttringar på 90-talet. Bägge alternativen innebär att utdelning behöver finansieras med lån.

Kommunfullmäktige bör i sitt budgetbeslut vara tydlig med hur den förväntade utdelningen ska hanteras i koncernen och vilka förväntningar som finns på respektive bolag. Se även kapitel 4 avsnitt Möjligheter till förändrad ekonomisk styrning.

4.5 Framställningar från nämnder och styrelser

4.5.1 Nämnden för Demokrati och medborgarservice – Finansiering Göteborgsförslaget

Nämnden för demokrati och medborgarservice beslutade, 2024-03-06 § 16, att framställa till kommunstyrelsen om utökat kommunbidrag med 250 tkr från och med år 2025 och framåt. Nämndens framställan beslutades i samband med nämndens hantering av ärendet "Årlig analys av digital utveckling och förvaltning 2025". Förslaget i årlig analys är att Göteborgsförslaget lyfts ur bastjänsten

Demokratistärkande metoder och verktyg till 2025 och hanteras inom nämndens kommunbidragsfinansierade grunduppdrag. Detta medför att finansieringen av drift, utveckling av systemet och modereringen av inkomna förslag inte kommer att ske via intäkter för bastjänsten från 2025. Denna kostnad beräknas till 250 tkr per år som föreslås finansieras av utökat kommunbidrag. Nämnden lämnar i ärendet en fördelning av kostnaden per nämnd för göteborgsförslaget. Om nämnden för demokrati och medborgarservice tilldelas ett utökat kommunbidrag enligt framställan kan motsvarande kommunbidragsminskning ske för övriga nämnder enligt nedan. Det kan dock övervägas om justering behövs för övriga nämnder då det handlar om väldigt små belopp.

Förvaltning	Kostnad i tkr
Stadsledningskontoret	4,4
Revisionskontoret	0,4
Regionarkivet	0,6
Demokrati och medborgarservice	2,6
Inköps- och upphandlingsförvaltningen	1,3
Intraservice	10,5
Valkontoret	0,1
Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen	42,6
Förvaltningen för funktionsstöd	31,1
Socialförvaltningen Nordost	12,2
Socialförvaltningen Centrum	10,3
Socialförvaltningen Sydväst	9,1
Socialförvaltningen Hisingen	8,8
Exploateringsförvaltningen	4,8
Stadsfastighetsförvaltningen	7,7
Stadsbyggnadsförvaltningen	5,8
Idrotts- och föreningsförvaltningen	3,3
Stadsmiljöförvaltningen	8,9
Kretslopp och vatten	7,4
Förskoleförvaltningen	22,1
Grundskoleförvaltningen	31,1
Utbildningsförvaltningen	9,8
Arbetsmarknad och Vuxenutbildning	3,8
Kulturförvaltningen	7,9
Miljöförvaltningen	3,1
Totalt	250,0

Stadsledningskontoret överlämnar framställan utan eget ställningstagande.

4.5.2 Kulturnämnden – Projektkostnader

Kulturnämnden beslutade 2024-03-25 § 76 att överlämna redovisningen av projekt med tidsförskjutning till den politiska budgetberedningen inför 2025. Redovisningen rör projekten *Nya magasin* samt *Om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum*.

Kommunfullmäktige beslutade 2020-10-15 § 25 om uppförande av nya magasin för stadens museisamlingar 2020. I tjänsteutlåtandet redovisades behovet av en tillfällig projektbudget om 65 mnkr under projekttiden 2021–2027. Kommunfullmäktige beslutade 2021-10-28 § 17 om en om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum år 2021. I tjänsteutlåtandet redovisades behovet av en tillfällig projektbudget om 47 miljoner kronor under projekttiden 2022–2028. I kulturnämndens kommunbidrag har sedan 2021 funnits årliga medel för genomförande av projekten. De tidsförskjutningar som har uppstått i projekten har lett till positiva avvikelser i nämndens årsbokslut och behov av att flytta fram projektmedel till kommande år

Nya magasin

Nya magasin ursprungliga tidplan var 2021–2027. Efter förseningar beräknas projektet nu pågå till och med år 2031. Kulturnämnden skriver att den totala kostnadsramen för projektet, om 65 mnkr, inte förändras. Däremot behöver projektmedlen disponeras över en längre tidsperiod och redovisar nedanstående behov av projektmedel och kommunbidrag. Till och med december 2023 har nämnden upparbetat 14,7 mnkr av projektmedlen.

Nya magasin	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Behov, mnkr	4,7	3,8	4,4	9,2	13,6	11,1	3,5
Förändring mot föregående års kommunbidrag, mnkr	-	-0,9	+0,6	+4,8	+4,4	-2,5	-7,6

Stadsledningskontoret har inarbetat justerat kommunbidrag till kulturnämnden år 2025–2027 enligt redovisningen från kulturnämnden.

Om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum

Den ursprungliga tidplanen för om- och tillbyggnaden av Göteborgs konstmuseum var 2022–2028. Efter förseningen beräknas projektet nu pågå till och med år 2032. År 2025–2027 förbereds evakuering, som sedan genomförs 2027. Om- och tillbyggnaden beräknas preliminärt vara klar 2030 och museet öppnas för publiken 2031. Projektet avslutas 2032.

Kulturnämnden skriver att den totala kostnadsramen för projektet, om 65 miljoner kronor, inte förändras. Däremot behöver projektmedlen disponeras över en längre tidsperiod och redovisar nedanstående behov av projektmedel och kommunbidrag. Till och med december 2023 skriver nämnden att 3,4 mnkr av projektmedlen upparbetats.

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Behov, mnkr	1,4	1,6	1,4	13,9	1,2	2,0	5,8	15,6	0,7
Förändring mot föregående års kommunbidrag, mnkr	-	+0,2	-0,2	+12,5	-12,7	+0,8	+3,8	+9,8	-14,9

Stadsledningskontoret har inarbetat de justeringar som kulturnämnden nu föreslår utifrån de uppdaterade bedömningar som nämnden gjort över projektkostnaderna för åren 2025–2027.

Av kulturnämndens ärende framgår att nämnden årligen kommer informera den politiska budgetberedningen om tidsförskjutning i behoven av projektmedel för nya magasin samt om- och tillbyggnad av Göteborgs Konstmuseum. Vidare konstateras i ärendet att tillkommande kostnader för kulturnämndens hyra och drift när projekten är klara ligger utanför detta ärende och att nämnden kommer återkomma längre fram med dessa behov.

4.6 Fattade beslut och pågående ärende

4.6.1 Återrapportering av uppdrag från kommunfullmäktige att utreda en ny inriktning för Göteborgs kulturkalas

I stadens budget för 2024 lämnades ett uppdrag till Göteborg & Co om att utreda hur Kulturkalaset kan göras om till ett Göteborgskalas med en ny inriktning. Bolagets samlade bedömning i den utredning som genomförts är att förslaget på ny inriktning framåt kräver en extra finansiering om 25 miljoner kronor utöver bolagets nuvarande grundfinansiering om 10 miljoner kronor. Ärende med bolagets återrapportering planeras till kommunstyrelsens sammanträde 15 maj.

4.6.2 Uppdrag att utreda former och innehåll för den framtida samverkan mellan Göteborg Stad och Universeum

Grundskolenämnden administrerar ett årligt verksamhetsbidrag om cirka sex miljoner kronor till Universeum. Utifrån en hemställan från grundskolenämnden har kommunstyrelsen (KS 2023-12-13 § 903) gett stadsledningskontoret i uppdrag att utreda formerna och innehållet för den framtida samverkan mellan Göteborgs Stad och Universeum. Utredningens resultat kan innebära förändrade former för stadens samverkan med Universeum, inklusive hur bidraget administreras och utbetalas. Stadsledningskontoret avser att återrapportera uppdraget till kommunstyrelsen i början av kvartal tre 2024.

4.6.3 Teckenspråksforum – Överföring av kommunbidrag från Äldre- samt vård och omsorgsnämnden till Nämnden för demokrati- och medborgarservice

Från och med 1 januari 2022 överfördes verksamheten Teckenspråksforum från nämnden för funktionsstöd till nämnden för demokrati och medborgarservice enligt kommunfullmäktigebeslut 2021-11-25 § 30.

I beslutshandlingen beskrivs även verksamhet som finansieras med medel från Göteborgs Stads äldre samt vård och omsorgsnämnd motsvarande 300 tkr, vilket avser en halvtidstjänst för Äldrevägledare inom Teckenspråksforum. Äldrevägledaren har flyttats över till demokrati- och medborgarservice men någon justering av kommunbidraget mellan nämnderna har inte skett. Verksamheterna har

hittills löst det genom årsvis fakturering. För år 2024 har ett indexuppräknat belopp om 312 tkr fakturerats. För att förenkla hanteringen föreslår stadsledningskontoret att det görs en justering av kommunbidragen från och med 2025. Det innebär således att äldre- samt vård och omsorgsnämndens kommunbidrag minskas med 312 tkr och att nämnden för demokrati och medborgarsservice kommunbidrag utökas med motsvarande. Förslaget är avstämt med förvaltningarna.

4.6.4 Överföring av medel för skolskjuts till och från fritids från stadsmiljönämnden till grundskolenämnden

Stadsmiljönämnden (2024-04-24 § 67) och grundskolenämnden (2024-04-23 § 73) har fattat likalydande beslut om att hemställa till kommunstyrelsen att överföra kommunbidrag om 10 mnkr avseende skolskjuts till och från fritidshem, från stadsmiljönämnden till grundskolenämnden.

Stadsledningskontoret föreslår i ärendet underlag för kompletterande budget maj (dnr SLK-2024-292) att framställan beviljas. Stadsledningskontoret har inarbetat justerat kommunbidrag till nämnderna i beräkningsunderlaget avseende år 2025 och framåt.

4.6.5 Fördelning av medel avseende låglönesatsning

Kommunfullmäktige har för 2024 avsatt 30 mnkr i låglönesatsning för personal i välfärdsverksamhet. Stadsledningskontoret föreslår i ärendet underlag för kompletterande budget maj (dnr SLK-2024-292) att dessa medel fördelas utifrån andelen medarbetare med en månadslön under 25 000 kronor/heltid enligt följande:

Nämnd	Fördelning
Förskolenämnden	12 000 tkr
Äldre samt vård- och omsorgsnämnden	10 600 tkr
Grundskolenämnden	3 500 tkr
Nämnden för funktionsstöd	3 550 tkr
Socialnämnd Sydväst	350 tkr
Totalt	30 000 tkr

Stadsledningskontoret har inarbetat motsvarande justering av nämndernas ramar i beräkningsunderlaget avseende år 2025 och framåt.

4.6.6 Överföring av kommunbidrag avseende det stadengemensamma dataskyddsarbetet

Kommunfullmäktige beslutade 2023-12-07 att godkänna stadsledningskontorets förslag till ny organisation och ansvarsfördelning för det stadengemensamma dataskyddsarbetet. Stadsledningskontorets förslag innebär att några tjänster flyttas från dataskyddsenheten på Intraservice till stadsledningskontoret. Efter nära samverkan mellan stadsledningskontoret och intraservice kommer tre tjänster att flyttas från Intracservice till stadsledningskontoret från och med den 1 september

2024. Stadsledningskontoret föreslår i ärendet underlag för kompletterande budget maj (dnr SLK-2024-292) att 920 tkr överförs för perioden september till december 2024. Stadsledningskontoret har för 2025 inarbetat en justering av nämndernas ramar med 2 770 tkr vilket motsvara helårseffekten av justeringen.

4.6.7 Trygghetsskapande och brottsförebyggande program

I samband med att kommunfullmäktige 2022-06-16 § 4 beslutade om Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2022-2026, fick kommunstyrelsen i uppdrag att komplettera programmet och ta fram förslag på insatser för att motverka och agera förebyggande mot prostitution, människohandel och sexuell exploatering.

I stadsledningskontorets slutredovisning av uppdraget presenteras förslag på kompletteringar i programmet, förslag på åtgärder till nämnder och styrelser som berörs av problemområdet samt en kostnadsredovisning av föreslagna åtgärder.

Kommunstyrelsen beslutade vid sitt sammanträde 2024-04-24 att återremittera ärendet (SLK-2022- 00921) till stadsledningskontoret som får i uppdrag att:

- a. komplettera det trygghetsskapande och brottsförebyggande programmet med en nollvision mot prostitution, människohandel, och sexuell exploatering
- b. återkomma med förslag till beslut från tjänsteutlåtandet som är genomförbara inom budgetram för 2024,
- c. inkludera övriga förslag i underlaget till ordinarie budgetprocess, för politiskt ställningstagande.

De förslag som lyfts här är de som faller inom ramen för den sista beslutspunkten. När det gäller Grundskolenämndens och utbildningsnämndens uppdrag om att säkerställa att sexuell exploatering ingår i undervisningen om Sexualitet, samtycke och relationer samt att öka förmågan att identifiera utsatta och de som utsätter andra, bedöms kräva resurser i form av tid och kunskapsutveckling: 1,1 respektive 0,6 miljoner kronor (ett engångsbelopp).

Socialnämnd Centrums föreslagna uppdrag om kompetenscentrum: 0,8 miljoner kronor årligen.

Socialnämnd Centrums uppdrag om insatser via Barnahus: 0,8 miljoner kronor årligen, åtminstone under en utvecklingsperiod.

Ett utvecklingsarbete med fokus på identifiering och samordning av insatser inom socialtjänsten (fördelat på de fyra regionala nämnderna): 4,3 miljoner kronor (inledningsvis med gradvis nedtrappning för att upphöra när arbetet utvecklats).

4.6.8 Målsättning för trygghetsboenden

Kommunfullmäktige beslutade 2022-01-26 § 19 om en målbild om 600 tillkommande trygghetsboenden till och med 2026. Då inga ytterligare lägenheter

tillkom under 2023, skulle det i snitt krävas 200 nya bostäder per år 2024-2026. Den sjunkande utvecklingen av nya trygghetsbostäder förklaras framförallt av den snabba inbromsningen i byggbranschen och bostadsbyggandet. Minskningen beror bland annat också på att det byggs få trygghetslägenheter i nyproduktion eftersom målgruppen i regel har svårt att klara dessa hyresnivåer.

Med den budgetförstärkning som exploateringsnämnden erhöll 2023 för att finansiera den ökade målsättningen har nämnden totalt erhållit 24 mnkr i sin grundram för att omhänderta åtagandet.

Med utgångspunkt i befintliga antalet trygghetsbostäder och med en utveckling av nya tillkommande bostäder för att nå målet beräknar stadsledningskontoret översiktligt att nämnden kan hantera sitt uppdrag inom befintlig kommunbidragsram för 2025.

Byggkonjunkturen är även 2024 fortsatt lågintensiv och exploateringsnämnden rapporterar i delårsrapport för mars 2024 att det inte har beslutats om några nya lägenheter under året. Det är därför högst osäkert om utveckling kommer att ske i en sådan omfattning som eftersträvas för att nå målet 2026. Stadsledningskontorets bedömning är att nämnden bör kunna finansiera åtagandet under hela budgetperioden fram till 2026. Skulle uppföljningen framöver peka på en förändrad utveckling och betydande ökningar av trygghetsboenden kan nämndens finansiering behöva ses över och värderas i förhållande till stadens övriga budgetbehov i kommande års budgetprocesser. Med nuvarande utveckling har snarare nämnden en viss överbudgetering för uppdraget utifrån ingående antal lägenheter och med senaste årens årliga ökning av nya trygghetsbostäder

(mnkr)	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Antal lägenheter (ingående balans)	1 303	1 378	1 378	1 578	1 778	1 978
Nya lägenheter	75	0	200	200	200	
Subventioner						
Årlig subvention för trygghetsbostäder	12 895 per år					
Startsubvention	7 693 per lgh					
Årliga kostnader						
Årlig subvention befintliga lägenheter			17,8	20,8	23,9	27,1
Halvårseffekt tillkommande lägenheter			1,3	1,3	1,3	0,0
Startsubvention nya lägenheter (max)			1,5	1,6	1,6	0,0
Summa årliga kostnader			20,6	23,6	26,8	27,1
Tilldelat kommunbidrag (mnkr)		24	24	24	24	24
Tillkommande finansieringsbehov			-3,4	-0,4	2,8	3,1

4.6.9 Civil beredskap och förmågehöjande åtgärder

I enlighet med tidigare bedömningar kvarstår behovet av att öka takten och förtydliga ansvaret inom kommunen för att stärka stadens civila beredskap och förmågehöjande arbete.

Säkerhetsskydd och informationssäkerhetsarbete

Det kraftigt försämrade omvärldsläget i kombination med väsentligt ökade krav kopplat till säkerhetsskyddslagstiftningen gör att stadsledningskontoret behöver utöka bemanningen för att leva upp till de krav som detta ställer. I början behövs medarbetare som framför allt arbetar med säkerhetsprövningar för staden vilket är stadsledningskontorets ansvar. Därutöver behövs personal avsedd för fysiskt skydd och bevakning av Rådhuset och Högvakten inklusive alternativa ledningsplatser för kommunstyrelsen. Bedömningen är att detta sammanlagt motsvarar åtta tjänster. Arbetsuppgifterna kräver specialkunskap samt erfarenhet och är att betrakta som utökade uppgifter för stadsledningskontoret och det är därför inte möjligt att omfördela eller prioritera om inom befintlig ram.

I december 2022 antog Europaparlamentet och rådet NIS2-direktivet som skärper kraven på systematiskt informationssäkerhetsarbete i syfte är att uppnå högre cybersäkerhet. Utredningen som haft i uppdrag att se över vilka anpassningar av svensk lagstiftning som är nödvändiga för att genomföra NIS2-direktivet har presenterat sina slutsatser och förslag i delbetänkandet SOU 2024:18, Nya regler om cybersäkerhet. Enligt förslaget ska nuvarande lagstiftning ersättas av en ny lag om cybersäkerhet och en förordning om cybersäkerhet. Till skillnad från vad som gäller enligt nu gällande regelverk innebär förslaget till ny lagstiftning att kommunens verksamhet omfattas i sin helhet och att sanktionsavgifterna höjs.

Stadsledningskontoret bedömer att det kommer att krävas stora resurser och en tydligare central styrning för att implementera den nya lagen om cybersäkerhet som förväntas träda i kraft 2025. Stadsledningskontoret gör bedömningen att det kommer att krävas en utökning med två tjänster på stadsledningskontoret. Dessa kräver så pass hög specialkunskap att arbetet inte kan omfördelas/prioriteras internt och det är arbetsuppgifter som kommunstyrelsen ansvarar för med risk för viten.

Sammantaget bedöms därmed ett behov om ett tiotal årsarbetare för att möta den nya kravbilden. Ska en sådan upptrappning ske är det rimligt att anta att det kan ske stegvis över ett par år. Behovet avser en blandad nivå på kompetenser och bedöms medföra ökade personalkostnader med i storleksordningen 8 mnkr. Det skulle kunna ske med en halvårseffekt motsvarande 4 mnkr för 2025, som ökar till 2026 till sammantaget 8 mnkr.

Lokal- och anläggningsknutna beredskapsåtgärder

Inom ramen för förutsättningar för budget 2023 och för 2024 har ett antal prioriterade områden för förstärkt beredskap och förmågehöjande åtgärder lyfts fram för att skapa en ökad civil beredskap inom staden.

Det har framför allt gällt åtgärder kring, reservkraft, nödvatten, skyddsrum och befolkningsskyddsrum, trygghetspunkter, skyddade ledningsplatser och en förstärkt IT-infrastruktur.

I budget för 2023 och 2024 har cirka 250 mnkr i investeringsutrymme avsatts för att möjliggöra en ökad takt i omställningen och kommuncentrala driftresurser motsvarande 8 mnkr för att komma i gång med mindre inköp, utredningar och vissa driftkostnader för att komma loss i arbetet. Detta inte minst då det har varit oklart och otydligt hur den framtida ansvarsfördelningen och ekonomiska ansvarsfördelningen ska fördelas. I samband med kompletteringsbudget per november 2023 förtydligades ansvaret avseende tillskapande av trygghetspunkter (fastighetsanpassningar), befolkningsskyddsrum och beredskapshöjande ombyggnadsåtgärder, där ansvaret fördelades till stadsfastighetsnämnden.

I ärende ”Upprättande av trygghetspunkter i Göteborgs Stad” (dnr SLK-2023-01135), som beslutades i kommunstyrelsen den 24 april, förtydligas ambitionsnivån att iordningställa 16 trygghetspunkter under de närmsta åren, men där dessa fastighetsanpassningar även avser motsvarande upprättande av reservkraftsperspektiv. Förslaget baseras på att stadsfastighetsnämnden får ett ansvar även för kommunens samlade reservkraftsförmåga.

I enlighet med vad som framgår av kompletteringsbudget och ärendet avseende trygghetspunkter delar stadsledningskontoret stadsfastighetsnämndens bedömning att detta avser lokal- och beredskapsfrågor som inte har en naturlig hyresgäst. Detta då det avser ansvar som inte är direkt knutet till hyresgästens behov utan snarare avser ett bredare samhällsansvar. Stadsledningskontoret bedömer därför att det kräver en finansieringsmodell som snarare är kommunbidragsfinansierad över tid och som hanteras vid sidan av stadens självkostnadshyresmodell.

Tillsammans med stadsfastighetsförvaltningen har stadsledningskontoret gjort en uppdaterad bedömning av investeringsbehov och driftkostnadskonsekvenser utifrån utpekade områden ovan. Investeringstakt och driftkostnadsbedömningar skiljer sig till del från tidigare antaganden både i kompletteringsbudget, investeringsnomineringar och i aktuellt ärende för trygghetspunkter. Frågan omges dock fortsatt av osäkerheter både vad det gäller omfattning och det tidsmässiga perspektivet. Inte minst utgår detta från osäkerheten på marknaden kring denna typ av åtgärder och anläggningar då det är en hög efterfrågan både nationellt och internationellt, tex avseende reservkraftverk och kompetens.

Nedan framgår en samlad grov bedömning av ekonomiska förutsättningar för utpekade åtgärder.

Område	2024	2025	2026	2027
Trygghetspunkter (lokalanpassning och reservkraft)				
Investering trygghetspunkter (lokananpassning)	3	20	35	
Kapitalkostnad trygghetspunkter (lokananpassning)	0,2	1,4	3,4	3,4
Drift trygghetspunkter	0	0,9	1,5	1,5
Befolkningsskyddsrum				
Investering befolkningsskyddsrum	10	30	0	0
Kapitalkostnad befolkningsskyddsrum	0	0,6	2,3	2,3
Drift befolkningsskyddsrum	4,8	4,8	4,8	4,8
Beredskapshöjande ombyggnadsåtgärder				
Investering beredskapshöjande ombyggnadsåtgärder	25	43	0	0
Kapitalkostnad beredskapshöjande ombyggnadsåtgärder	0	2,1	4,1	4
Drift beredskapshöjande ombyggnadsåtgärder	0,9	0,9	0,9	0,9
Total kostnadsbedömning	2024	2025	2026	2027
Investeringar Krisberedskap/Förmågehöjande åtgärder	38	93	35	
Kapitalkostnad	0,2	4,1	9,8	9,8
Drift & underhållskostnader	5,7	6,6	7,5	7,5

Uppdatering av den ekonomiska bedömningen innebär en viss förskjutning av stadsfastighetsnämndens nominerade investeringsvolym. Stadsledningskontoret har därför kompletterat nämndens investeringsnomineringar utifrån bedömningen ovan.

Vad avser kapitalkonsekvenserna ovan bedömer stadsledningskontoret att dessa bör hanteras inom ramen för kapitalkostnadsmodellen för övriga nämnder med kommunbidragsfinansierade verksamhet. Volymerna har arbetats in i den samlade kommuncentrala avsättningen för kapitalkostnader 2025–2027, med hantering likt övriga investerande nämnder.

Vad avser driftkostnadskonsekvenserna ser stadsledningskontoret att detta ansvarsområde över tid bör hanteras som en kommunbidragsfinansierad verksamhet inom stadsfastighetsnämnden. Det finns fortsatt osäkerheter både avseende omfattning på driftkostnader och när i tid kostnader uppstår. Det är i nuläget även oklart kring eventuell statlig medfinansiering för kommunernas förmågehöjande åtgärder eller om nämnden i delar kan knyta vissa hyresintäkter till lokaler och funktioner när de inte är aktiverade. I kostnaderna ovan redovisas inte heller exempelvis lokaler för att reservkraftsuppdraget eller en mer omfattande intern organisation för ett bredare ansvar för civil beredskap. Därför anser stadsledningskontoret att det initialt kan finnas behov av att hantera dessa som kommuncentral avsättning för värdering av omfattning och ambition i förhållande till övriga prioriteringar i budgetarbetet för 2025.

Utöver definierade områden ovan har diskussionerna börjat avseende finansieringsmodellen för hanteringen av skyddsrummen inom lokalbeståndet, skyddsrum som i grunden inte är till direkt för hyresgästerna men belastar hyrorna knutna till enskilda objekt. Utifrån stadsfastighetsförvaltningen är en bieffekt av självkostnadshyresmodellen att frågor kring kostnader för lokaler med särskilda funktioner, såsom övernattningsplatser, skyddsrum och idrottshallar, nu diskuteras mer frekvent. Dessa lokaler, som ofta kräver extra resurser för återställande av funktion, underhåll och drift, utgör en utmaning i strävan efter kostnadseffektivitet. Att identifiera och adressera dessa utmaningar är avgörande för att balansera behovet av säkerhet och tillgänglighet med ekonomisk hållbarhet. I synnerhet när det gäller åtgärder som är kopplade till civilt försvar och krisberedskap är förvaltningens bedömning att det inte kan inrymmas i dagens självkostnadshyra utan att det får långtgående konsekvenser för förvaltningens totala uppdrag att tillhandahålla kommunala verksamhetslokaler.

Därutöver finns även ett perspektiv där finansieringsmodellen kring skyddsrummen kan behöva värderas i förhållande till ersättningsmodellen för lokalkostnader till friskolor. I dagsläget finns ingen monetär bedömning av kostnader, upprustningsbehov och hanteringen av skyddsrum inom lokalbeståndet. Stadsledningskontoret ser dock att det finns behov av att utreda frågan vidare för att hitta en samlad hållbar modell för den fortsatta hanteringen och för att möta de krav som ställs på kommunen som verksamhetsutövare och som fastighetsägare.

Övriga åtgärder

Utöver vad som framgår ovan ser stadsledningskontoret att det kan finnas ett fortsatt behov av kommuncentrala medel för att få framdrift i arbetet kring civil beredskap. Det avser bland annat fortsatt frågan om reservkraft inom stadens verksamhet för särskilt utsatta grupper med verksamhet dygnet runt, fortsatt frågor kring nödvattenkapacitet eller upprättande av trygghetspunkter i det som avser beredskapen för den verksamhet som ska kunna bedrivas när trygghetspunkterna ska aktiveras. Stadsledningskontoret ser därför behov av att delar av redan avsatta centrala medel för civil beredskap avsätts även kommande år.

När det gäller förstärkt IT-infrastruktur, som tidigare lyfts som ett prioriterat område, förutsätts detta område inarbetats inom ramen för Intraservice tjänsteutbud. Därmed hanteras detta ansvar och behov inom ramen för stadens ordinarie prioriterings- och finansieringsmodeller.

Med utgångspunkt i ovan redovisade ökade krav, ambition kring förstärkt beredskap och förändrade finansieringsansvar har stadsledningskontoret lyft in en samlad kommuncentral beredskapspost för att möjliggöra en finansiering och framdrift av arbetet med den civila beredskapen. Med utgångspunkt i osäkerheterna kring omfattning, tempo och prioritering är det kontorets bedömning att det kan finnas skäl för att hantera frågan kommuncentralt snarare än att fördela eventuella medel i utpekade nämnders ramar. Utgångspunkten bör dock vara att kunna arbeta in

utrymmet i berörda nämnders ramar under kommande år, i takt med att säkerheten i bedömningarna ökar och eventuella ekonomiska ansvar fördelas.

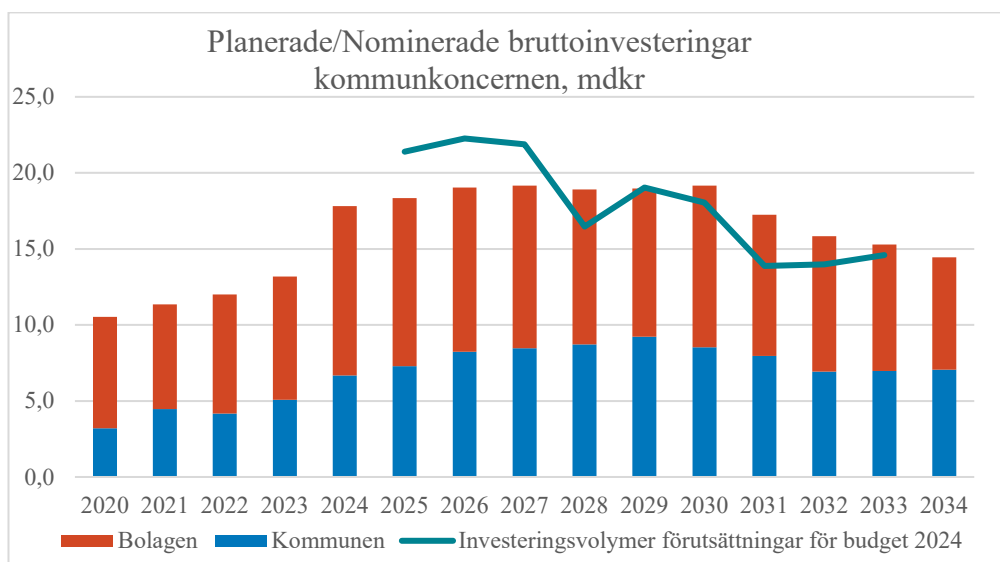
Volymerna nedan har inarbetats i de kommuncentrala posterna i kapitel 8 för värdering kring omfattning och ambitionsnivå i det fortsatta budgetarbetet. För att möjliggöra snabbare beslutsprocesser och tempo i det fortsatta arbetet föreslår stadsledningskontoret att en sådan kommuncentral post kan fördelas direkt av stadsledningskontoret för att kunna initiera arbete så snart budgeten har beslutats för 2025 (*Medel som hanteras genom redovisning i kommunstyrelsens uppföljningsrapporter*).

Område (mnkr)	Budget 2024	2025	2026	2027
Säkerhetsskydd och systematiskt informations- och cybersäkerhetsarbete		4	8	8
Lokal och anläggningsknutna beredskapsåtgärder		7	8	8
Övriga åtgärder för framdrift inom civil beredskap		5	5	5
Summering (avrundad)	8	15	20	20

4.7 Investeringar

4.7.1 Kommunkoncernen

I nedanstående diagram visas nämndernas och bolagens investeringsutfall för perioden 2020 till 2023 samt prognos och planerade/nominerade investeringsvolymerna fram till 2034. Nivåerna avser bruttovolymer exklusive eventuella investeringsbidrag, statlig och regional medfinansiering eller andra direkta investeringsinkomster.

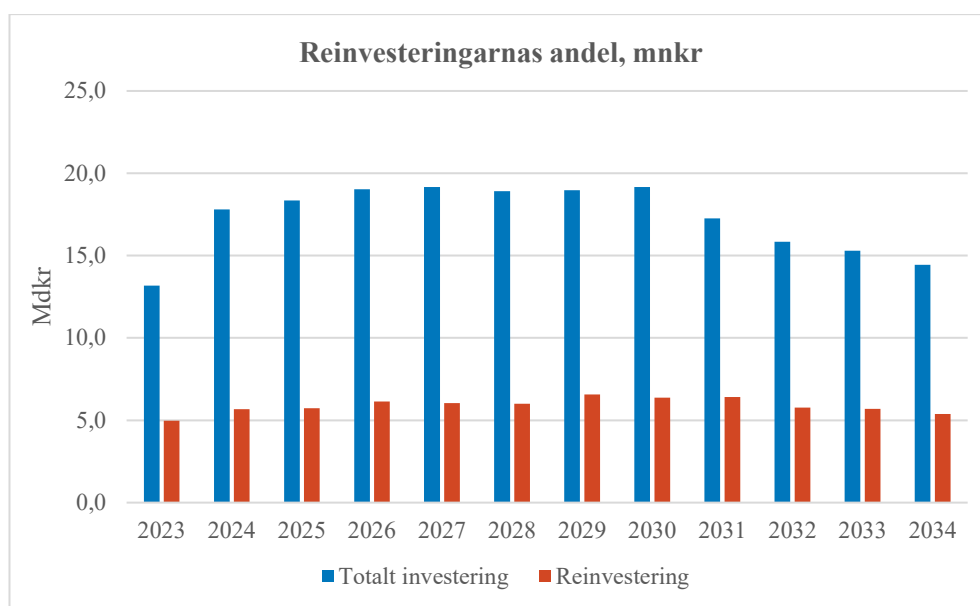

De uppdaterade bedömningarna av det långsiktiga investeringsbehovet ligger sammantaget något lägre än den långsiktiga bedömningen som gjordes föregående år, men innebär fortsatt en betydande nivåhöjning i förhållande till tidigare års utfall

både för kommunen men inte minst för stadshuskoncernen. I förhållande till föregående års nominerade och planerade volymer har framför allt volymer under de närmst kommande åren skjutits längre fram i perioden, till del med anledning av rådande konjunkturläge och likt tidigare en generell förskjutning av projektvolymer i takt med att planeringen fortskrider.

Utifrån nämnder och styrelserns långsiktiga investeringsplaner uppgår andelen reinvesteringar till i storleksordningen 35 procent av de totala bruttoinvesteringarna, vilket är en något högre andel än i föregående års överlämnade material.

Utvecklingen ligger dock i linje med den utveckling och prioritering som sker inom flera verksamheter för att dels upprätthålla en underhållsnivå som inte urholkar värde och funktion på de befintliga anläggningarna, men som även långsiktigt kan minska det eftersatta underhållet från tidigare år. Ökad andel reinvesteringar återfinns både inom VA-verksamheten, lokalområdet och energiklustret och exempelvis i takt med att upprustningen av kanalmurarna tar en större andel av planerade investering inom kommunen. Inom ramen för reinvesteringar ingår även ersättningsinvesteringar, där hela befintliga anläggningar ersätts.

Ökade investeringsnivåer innebär ett ökat lånebehov, ökad skuldsättning och ökade kostnader i den löpande verksamheten. Nedan i avsnittet redovisas ekonomiska förutsättningar och konsekvenser av nämndernas och styrelsernas investeringar och investeringsplaner.

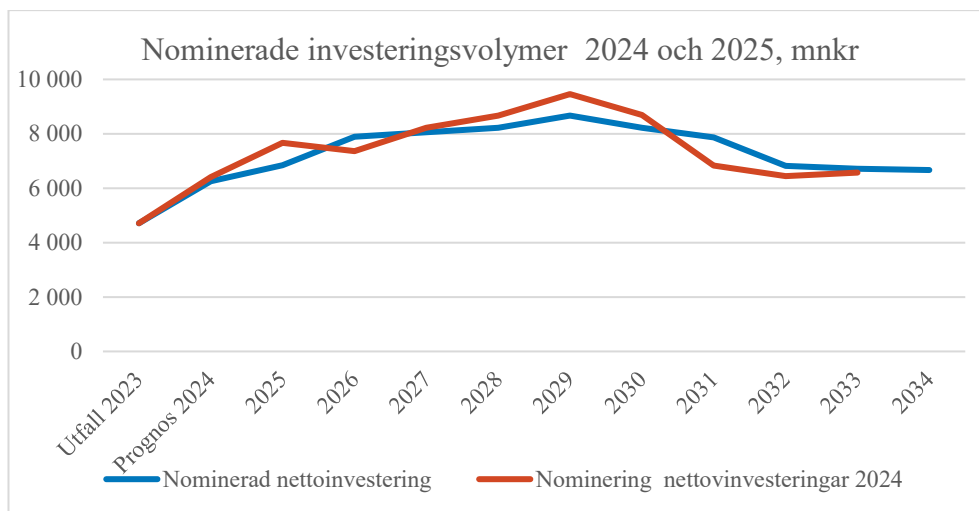
Nämnder - sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2023-09-07 § 5 om en förändrad budgetstyrning avseende nämndernas investeringsbudget. Förändringen innebär att styrningen går från en samlad ram för den fasta femårsperioden 2021–2025 för att i stället styra på årliga investeringsramar för den kommande femårsperioden.

Den förändrade styrningen och de nya spelförutsättningarna har legat till grund för nämndernas nomineringar inför 2025. Nämnderna har överlämnat nomineringar för årliga budgetramar för de kommande fem åren 2025–2029 samt en långsiktig utblick av investeringsplan för ytterligare en femårsperiod fram till 2034.

I årets nomineringsprocess har nämnderna även ombetts att nominera avrundade ramar för att också styra mot att nämnderna inte bara ska bygga sina nomineringar ”underifrån” på samtliga pågående och planerade projekt utan även väga in genomförandekapacitet och historisk förmåga att nå nominerade investeringsvolymerna.

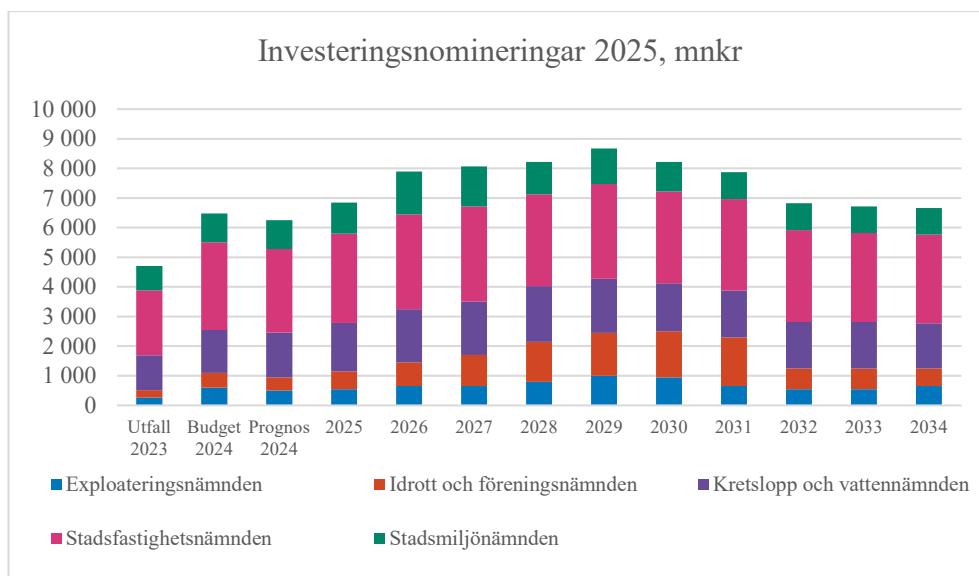
Sammantaget nominerar nämnderna årliga investeringsramar för 2025 till 2029 som är cirka 1,7 mdkr lägre än nomineringarna för 2024. Förändringen förklaras delvis av att projekt som Skeppsbron utgått ur volymerna inom exploateringsnämnden och en ytterligare förändrad befolkningsprognos som till del förändrar lokalbehovet framåt. Därutöver kan stadsledningskontoret konstatera att flera nämnder har värderat sin genomförandekapacitet och gjort generella neddragningar på de underliggande investeringsplanerna. Även de senaste årens kommuncentralt avsatta investeringsmedel för civil beredskap har inför nomineringar 2025 arbetats bort och ersatts av att berörda nämnder har nominerat in det behov av resurser som pekats ut. I materialet är det framför allt stadsfastighetsnämnden och kretslopp och vattennämnden som arbetat in utpekade volymer. De volymer som lyfts fram avser åtgärder som nämnden inte anser ska belasta hyreskollektivet eller taxekollektivet utan utgör anläggningsåtgärder som har en bredare samhällsfunktion. Samtidigt har nämnderna arbetat in en ökad prisnivå utifrån senaste årets konjunkturutveckling, arbetat in förskjutningar från tidigare år som driver upp behovsbeskrivningen något.

Även om nomineringarna 2025 innebär en lägre investeringstakt för kommande år än vad tidigare nomineringar redovisat, innebär de årliga volymerna en fortsatt markant ökning av investeringsnivån 2025–2029 år i förhållande till tidigare års utfall.

Utifrån diagrammet nedan fördelas volymerna relativt jämt mellan nämnderna över tid. Den större förändringen avser framför allt idrott och föreningsnämndens andel av

de totala nettoinvesteringarna som mellan 2028 och 2030 nästan uteslutande hänförs till planeringen kring centralbad, ersättning av Valhalla sporthallar och Lundbybadet.

Sammanställningarna nedan utgår i sin helhet från nämndernas nomineringar. Ingen överprövning har skett av stadsledningskontoret av nämndernas material avseende behov, ambitioner, prioriteringar eller genomförandekapacitet.

Nämndernas nomineringar ligger till grund för kontorets analyser kring direkta och långsiktiga effekter i form av kapitalkostnader, investeringsrelaterade kostnader och tillkommande driftkostnader med anledning av den expansion av anläggningar som följer av investeringstakten. Nämndernas material ligger även till grund för de analyser och bedömningar av hur investeringstakten förhåller sig till stadens inriktningar för god ekonomisk hushållning.

I bilaga *Strategisk fördjupning investeringar* redovisar stadsledningskontoret en fördjupad uppföljning och bedömning av nämndernas och bolagens investeringsplaner i förhållande till stadens finansiella inriktningar för god ekonomiska hushållning och stadens långsiktiga ekonomiska förutsättningar.

I nedanstående tabell redogörs för nämndernas nominerade årliga ramar för 2025–2029. Tabellen är uppdelad i nämnder och verksamheter som finansieras via kommunbidrag respektive annan finansiering. Beloppen är uppdelade i nyinvesteringar, reinvesteringar och investeringsinkomster. I kapital 8 under respektive nämnd redogörs för de väsentligaste förändringarna per nämnd, jämfört med investeringsnominering inför 2024.

I bilaga *Nämndernas investeringsnomineringar 2025* redovisas nämndernas samlade och fördjupande nomineringsunderlag utifrån utpekade investeringsområden, utvalda projekt och bedömda driftkonsekvenser.

Exploateringsnämnden	Budget Prognos							
	Utfall 2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Nominerad bruttoinvestering	549	980	798	850	950	1 000	1 300	1 550
varav nyinvestering	549	976	795	850	950	1 000	1 300	1 550
varav reinvestering	0	4	3					
Investeringsinkomster	284	378	296	300	300	350	500	550
Nominerad nettoinvestering	265	601	502	550	650	650	800	1 000
Idrott och föreningsnämnden								
Nominerad bruttoinvestering	251	494	446	600	800	1 050	1 350	1 450
varav nyinvestering	169	274	291	400	600	950	1 200	1 200
varav reinvestering	82	220	155	200	200	100	150	250
Investeringsinkomster	4	0	0					
Nominerad nettoinvestering	247	494	446	600	800	1 050	1 350	1 450
Kretslopp och vattennämnden (Taxekollektiv)								
Nominerad bruttoinvestering	933	1 285	1 285	1 502	1 752	1 752	1 813	1 760
varav nyinvestering	688	968	968	1 050	1 150	1 050	1 112	1 009
varav reinvestering	245	317	317	452	602	702	701	751
Investeringsinkomster								
Nominerad nettoinvestering	933	1 285	1 285	1 502	1 752	1 752	1 813	1 760
Kretslopp och vattennämnden (Tekniskt vatten)								
Nominerad bruttoinvestering	235	146	220	90	0	0	0	0
varav nyinvestering	235	146	220	90				
Nominerad nettoinvestering	235	146	220	90	0	0	0	0
Kretslopp och vattennämnden (Skattefinansierad verksamhet)								
Nominerad bruttoinvestering	11	20	8	36	44	60	60	60
varav nyinvestering	11	20	8	36	44	60	60	60
varav reinvestering	0	0	0	0	0	0	0	0
Nominerad nettoinvestering	11	20	8	36	44	60	60	60
Total nominerad nettoram Kretslopp och vattennämnden	1 179	1 451	1 513	1 628	1 796	1 812	1 873	1 820
Stadsfastighetsnämnden								
Nominerad bruttoinvestering	2 199	2 964	2 820	3 020	3 200	3 200	3 100	3 200
varav nyinvestering	1 280	1 860	1 662	1 860	2 000	1 950	1 900	1 950
varav reinvestering	919	1 104	1 158	1 160	1 200	1 250	1 200	1 250
Investeringsinkomster	0	0	0					
Nominerad nettoinvestering	2 199	2 964	2 820	3 020	3 200	3 200	3 100	3 200
Stadsmiljönämnden								
Nominerad bruttoinvestering	910	1 100	1 100	1 200	1 500	1 400	1 100	1 200
varav nyinvestering	384	450	450	600	700	800	500	400
varav reinvestering	526	650	650	600	800	600	600	800
Investeringsinkomster	88	130	130	150	50	50	0	0
Nominerad nettoinvestering	822	970	970	1 050	1 450	1 350	1 100	1 200
Totalt kommunen								
Nominerad bruttoinvestering	5 087	6 989	6 677	7 298	8 246	8 462	8 723	9 220
varav nyinvestering	3 315	4 694	4 394	4 886	5 444	5 810	6 072	6 169
varav reinvestering	1 772	2 295	2 283	2 412	2 802	2 652	2 651	3 051
Investeringsinkomster	376	508	426	450	350	400	500	550
Nominerad nettoinvestering	4 712	6 480	6 251	6 848	7 896	8 062	8 223	8 670

Stadsledningskontoret kan konstatera att volymerna innebär betydande ökning av investeringstakten kommande femårsperiod i förhållande till utfall 2023 och prognos 2024. Detta även med de nedjusteringar av volymer som genomförts av nämnderna. Stora delar av volymerna, åtminstone de närmsta åren, är redan ”låsta” i pågående genomförande eller tecknade avtal och överenskommelser, vilket gör det svårare att justera volymerna i närtid. Önskas en annan utveckling behöver därmed fokus läggas på önskad utvecklingen längre fram i perioden som grund för den långsiktiga prioriteringen och planeringen.

De nominerade nyinvesteringsvolymerna för den kommande tioårsperioden uppgår till cirka 52 mdkr. Det kan ställas i relation till kommunens totala bokförda anläggningstillgångar, som vid utgången av 2023 värderades till cirka 50 mdkr.

Icke hanterade åtgärder inom investeringsvolymerna

Stadsledningskontoret kan identifiera att framför allt de långsiktiga investeringsplanerna inte innehåller investeringsvolymerna där det finns pågående uppdrag, planeringsarbeten eller där ett behov är definierat men ännu inte bedömt i monetära termer.

Med den nya organisationen för stadsutveckling har stadsbyggnadsnämnden fått ett tydligare ansvar för att jobba med den strategiska och taktiska stadsplaneringen, även som ett led i en mer samordnad investeringsplanering. Utveckling av arbetsformer och processer pågår för att hitta rätt i nivå och leveranser. Med utgångspunkt i de arbetssätt som utvecklas kring övergripande inriktning för en samordnad stadsutveckling och i den ansvarsfördelning som håller på att fastställas mellan nämnderna innebär att stadsbyggnadsnämnden ska bereda underlag för att möjliggöra beslut kring den tidiga prioriteringen och planeringen av stadens utveckling. Detta gäller framför allt de delar som faller ut som exploateringsprojekt och större infrastruktur-, stadsmiljö- och grönyteprojekt.

Därmed avvaktar berörda investerande nämnder att bära in dessa eventuella investeringsvolymerna i nomineringsunderlagen, till dess det finns inriktnings-/planeringsbeslut eller utpekade som prioriterade i någon form av framtida samlat beslutsunderlag. Det innebär delat att det finns projekt och åtgärder som tidigare ingått i de långsiktiga volymerna som har lyfts ur nomineringarna inför 2025. Det avser bland annat Spårväg i alléstråket och bangårdsförbindelsen där framtagande av planerings/inriktningsbeslut pågår. Det medför även att åtgärder inom klimatanpassningsområdet även i årets nomineringar till del lyser med sin frånvaro, då det saknas utpekade och prioriterade åtgärder inom området, utöver de åtgärder som återfinns inom ramen för redan pågående eller beslutade projekt. Det kan exempelvis avse porten i Stora Hamnkanalen som hanteras inom kanalursupprustningen eller högvattenåtgärder på vissa sträckor i samband med upprustning eller exploatering på och vid kajanläggningar. Här bedömer stadsledningskontoret att det kan komma reviderade investeringsvolymerna/behov kommande år i takt med att verksamheterna prioriterar och föreslår åtgärds paket löpande, åtgärder som kommer att behöva prioriteras utöver eller i stället för andra volymerna i nuvarande planering.

Exploateringsnämnden lyfter även att nämnden inte tar höjd i sina investeringsnomineringar för enskilda större eventuella fastighetsförvärv, utan att volymerna utgår från en mer löpande "normal" nivå. Nämnden avser att återkomma med enskilda beslut om både förvärv och "ramförstärkningar" om sådana förvärv blir aktuella. Det medför att kommunfullmäktige kan komma att behöva ta ställning till utökningar eller omprioriteringar av befintliga ramar.

Stadsledningskontoret kan även konstatera att delar av de volymerna som är knutna till utvecklingen av nya arenan, som centralbad, idrottshallar och eventuella kringliggande åtgärder i infrastrukturen har inarbetats schablonmässigt och utifrån tidigare bedömningar. Här pågår förstudiearbetet med plan för inriktningsbeslut med

uppdaterade kalkyler och ekonomiska bedömningar i slutet av 2024, vilket kan medföra andra värden än vad som är inarbetat i nuvarande nomineringar.

Kontorets bedömning är även att det både på kort sikt och på längre sikt saknas bedömda volymer för åtgärder kring civil beredskap och i övrigt beredskapshöjande åtgärder för att anpassa stadens förmåga och krav kring sitt samhällsansvar i händelse av kriser. Det gäller tex upprustning och utbyggnad av skyddsrum eller utökad förmåga avseende reservkraft och nödvatten eller annan materiel som kan komma att behöva investeras i för att möta krav och förväntningar.

Sammantaget gör därför stadsledningskontoret bedömningen att volymerna längre fram i perioden är för lågt skattade i förhållande till de åtgärder där det pågår aktiv planering och där beslut om inriktning är planerad i närtid. Det kan även innebära att det ”saknas” nominerade volymer som kan komma att behöva prioriteras redan under den kommande femårsperioden, trots att nomineringarna redan nu pekar på historiskt höga investeringsnivåer mellan 2025–2029.

Investeringsnomineringar i förhållande till hållbarhetsdimensionerna

Även i årets nomineringsunderlag har nämnderna utifrån en gemensam mall fått värdera investeringsvolymerna och åtgärderna på ett övergripande plan utifrån ett ekologiskt och socialt perspektiv. Mallen baseras på översiktliga bedömningar i vilken grad nämndernas utpekade investeringsområden bidrar till att nå stadens mål och inriktningar kring de sociala och ekologiska hållbarhetsdimensionerna. Fokuset i denna bedömning avser i första hand att utgå från de fysiska anläggningarnas möjlighet att skapa förutsättningar för eller bidra till en önskad utveckling. Bedömningarna behöver i ett budgetsammanhang göras på en övergripande nivå med ”breda penseldrag” och innebär således att det blir en grov bedömning på helhetsnivå och inte en summering av en analys utifrån alla underliggande projekt och satsningar.

För det ekologiska perspektivet utgår bedömningen från de tre målområdena och dess delmål avseende ”naturen”, ”klimatet” och ”människan” som framgår av stadens miljö- och klimatprogram. För den sociala dimensionen kvarstår ”målområden” med grund i befintliga program och planer. En viktig utgångspunkt för det sociala perspektivet är utgångspunkten att staden ska sträva mot en jämlik fördelning och tillgång till de olika målområdena, där jämlikhetsbegreppet innefattar samtliga diskrimineringsgrunder samt det socioekonomiska perspektivet.

Därutöver har en grov uppskattning gjorts utifrån hur stor andel av ny- och reinvesteringar per investeringsområde under planperioden som uppfyller kriterierna i stadens ramverk för gröna obligationer. Detta för att ge en ytterligare bild av i vilken mån investeringarna klassas som gröna även utifrån finansmarknadens perspektiv. För en stor andel av reinvesteringarna är detta dock inte relevant då dessa inte kan omfattas av regelverket. Syftet är att ge en grov överblick på aggregerad nivå hur nämndens prioriteringar av investeringsvolymerna under planperioden kopplar an till stadens befintliga och beslutade styrmiljö och i

vilken grad investeringarna bidrar till eftersträlvade nyttor. Samtidigt går det att konstatera att en diskussion kring hållbarhetsperspektiven inte fullt ut kan rymmas eller nyanseras i denna typ av övergripande bedömning. I många fall kan arbetet med hur ett investeringsprojekt genomförs, var det placeras eller hur medbestämmande i planeringsprocessen ser ut påverka måluppfyllelsen, snarare än investeringsvolymen eller den ekonomiska omfattningen på ett projekt i sig.

Stadsledningskontoret har inte utifrån underlagen gjort någon samlad bedömning eller värdering av nämndernas bedömning utan de överlämnas som ett komplement till nämndernas ekonomiska nomineringar och interna fördelningar. Utifrån stadsledningskontorets perspektiv är underlaget inte av en sådan karaktär att det kan ligga till grund för direkta omprioriteringar av ramar eller projekt inom nämnder, mellan investeringsområden eller mellan nämnder för att få en ökad måluppfyllelse. Det kan snarare utgöra grund för att kunna efterfråga en utvecklingsriktning eller för att ställa krav på analyser i enskilda projekt.

Stadsledningskontoret ser även behov av att följa den utveckling och de krav som ställs på stadens bolag kring redovisning av sitt hållbarhetsarbete och i vilken mån motsvarande strukturer framöver kan komma att eller skulle kunna utgöra grund även till nämndernas bedömningar och rapportering.

Utöver mallen förväntas nämnderna i övrigt redovisa bedömningar kring nämndens investeringsnomineringar i förhållande till hållbarhetsarbetet. Kontoret kan konstatera att nämnderna har svårt att beskriva eller redogöra för hur eller i vilken mån stadens mål och inriktningar kring så väl det ekologiska som det sociala perspektivet ligger till grund för nämndens övergripande prioriteringar eller avvägningar i sina investeringsåtgärder och investeringsplaner.

Det är även stadsledningskontoret fortsatta bedömning att hållbarhetsperspektivet på ett tydligare sätt dels behöver inarbetas i den tidiga prioriteringen av den samlade inriktningen kring stadsutvecklingen där de tunga prioriteringarna mellan de olika perspektiven kan värderas. Men även att nämnderna utvecklar sätt att bedöma och beskriva avvägningar och konsekvenser i samband med beslut och ställningstaganden i enskilda projekt där vägvalen och effekterna kan konkretiseras.

Nämndernas bedömningar och beskrivningar återfinns inom ramen för respektive nämnds nomineringsunderlag i bilaga *Nämndernas investeringsnomineringar 2025*.

4.7.2 Exploateringsvolym

Exploateringsverksamheten är den del av kommunens verksamhet som avser det kommunala ansvaret för genomförande av beslutade detaljplaner. Detaljplanernas utformning och innehåll och stadens ambitioner avseende utbyggnaden av allmän plats styr till stor del de ekonomiska förutsättningarna för exploateringen.

Inom staden delas exploateringsinvesteringarna i stort in i två delar:

- Markförberedande åtgärder för att skapa exploaterbar kvartersmark (i de fall staden äger den blivande kvartersmarken).
- Utbyggnad av allmän plats för att skapa de funktioner som krävs för att möjliggöra en bebyggelse i enlighet med detaljplanerna.

Allmän platsutbyggnad avser dels lokala anläggningar för områdets behov, som lokalvägar och lokala torg- och parkytor, dels anläggningar och funktioner som är till för ett större områdes behov och inte nödvändiga för den bebyggelse som möjliggörs genom detaljplanen.

Markåtgärder och allmän-plats-åtgärder för det lokala områdets behov ska finansieras av exploitören. Exploatören kan utgöra en extern markutvecklare, kommunalt bolag eller internt inom kommunen (exploateringsnämnden) genom exploateringsbidrag eller genom markförsäljning. Anläggningar som är till för ett större områdes behov är skattefinansierade.

Bedömning och förhandlingar kring vad som avser nödvändiga anläggningar för det lokala behovet och åtgärder för ett större områdes behov utgår från Plan- och bygglagens regelverk kring gatukostnadsersättning samt inom ramen för de förhandlingar som mynnar ut i ett exploateringsavtal mellan staden och markutvecklaren.

Således ingår inte sådana anläggningar som i sin helhet ska finansieras av det offentliga. Det gäller företrädesvis utbyggnad av övergripande kommunalteknisk basinfrastruktur, så som övergripande huvud- och kollektivtrafiknät eller utbyggnad av lokaler för kommunal service.

Utöver markförberedande åtgärder och allmänna platsåtgärder omfattas även kommunens exploateringsverksamhet av utbyggnad av allmänna anläggningar för vatten och avlopp. Dessa finansieras i huvudsak över tid av anslutningsavgifter och den del som inte självfinansieras via anslutningsavgifterna finansieras över tid av det övriga taxekollektivet genom den årliga brukningsavgiften.

4.7.3 Exploateringsvolym 2025–2034

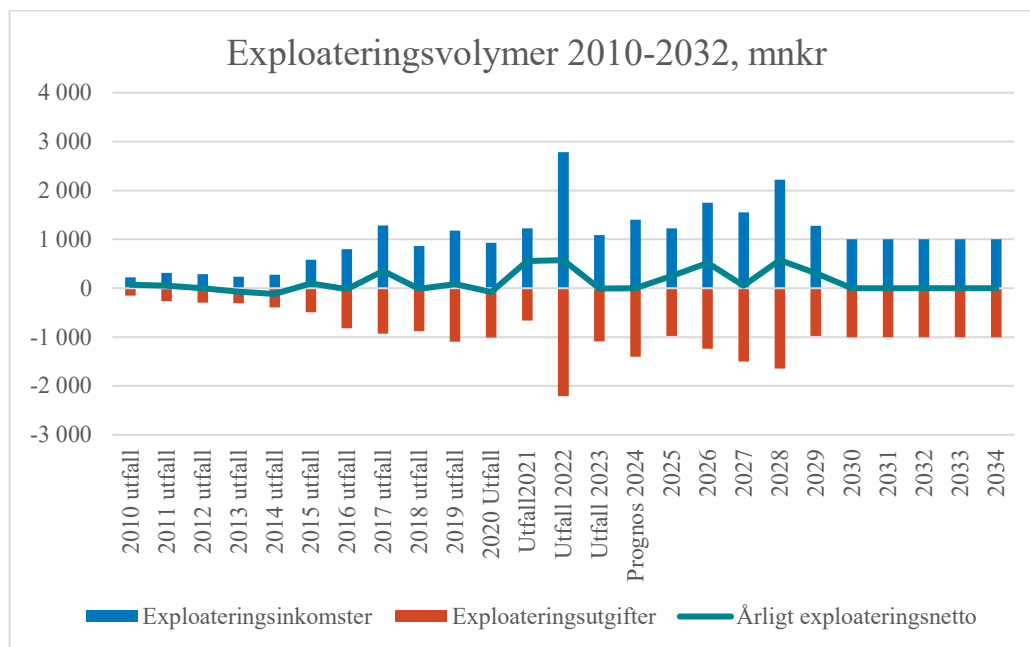
Markutveckling och utbyggnad allmän plats

Redovisade volymer baseras på exploateringsnämndens investeringsnomineringar för planperioden 2025–2029 och för den långsiktiga utblicken åren fram till 2034.

Exploateringsnämnden har det ekonomiska investeringsansvaret för hela de delar som avser markåtgärder och utbyggnad av allmän plats. Kretslopp och vattennämnden ansvarar för den ekonomi som knyts till utbyggnaden av den allmänna VA-anläggningen.

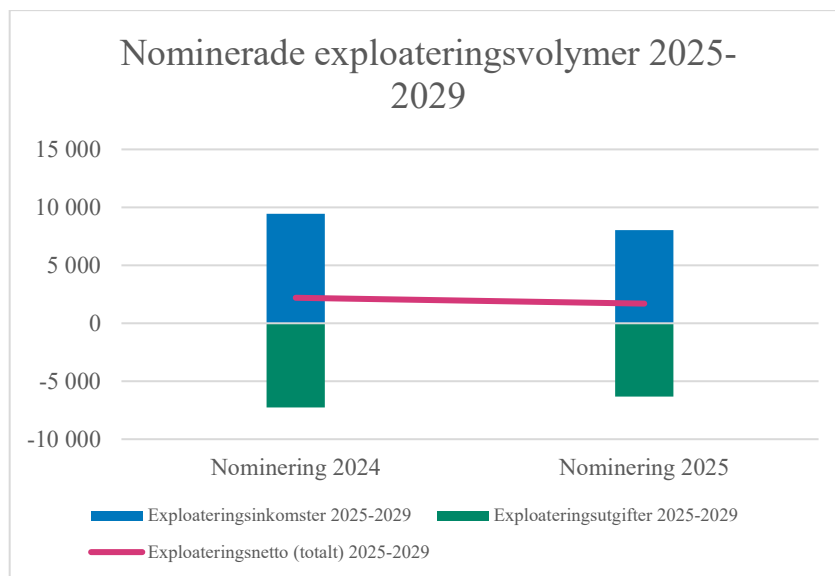
I de volymer som presenteras i sammanställningarna nedan ingår årliga inkomster och utgifter för projekt som är i en genomförandefas eller exploateringsprojekt där det finns ett pågående detaljplanearbete eller finns beslut om att ett detaljplanearbete ska starta. Därutöver ingår enstaka projektvolymerna där det finns ett sammanhållet planprogramarbete av ett större utbyggnadsområde.

Från 2030 och framåt baseras nämndens prognos på schablonmässiga volymer för att möta målsättningen kring en exploateringsekonomi i balans. Den bedömda långsiktiga årliga nivån ligger i paritet med de senaste årens utfall och bygger på målsättningen om en långsiktig exploateringsekonomi i balans.

Trots de senaste årens konjunkturförsvagningar och den kraftiga inbromsningen inom byggbranschen prognostiseras en exploateringstakt som fortsatt är hög ur ett historiskt perspektiv.

För perioden 2025–2034 motsvarar den långsiktiga planeringen en utgiftsvolym motsvarande cirka 11 mdkr och inkomster motsvarande cirka 13 mdkr. Det medför fortsatt en prognos och bedömning med ett positivt exploateringsnetto från exploateringsbidrag och markförsäljningar motsvarande cirka 1,7 mdkr. De långsiktiga volymerna med en balans mellan inkomster och utgifter kräver att kvaliteter och utformningen av den allmänna platsen behöver avvägas mot de möjliga inkomstnivåerna från exploateringsbidrag och markförsäljningar från kvartersmarksutvecklingen. Det gäller även när det avser allmän platsmark knutet till exploateringsprojekt som avser lokaler för kommunal service.

Nämndens nominering för budget 2025 innebär en minskad prognostiserad exploateringstakt för perioden 2025–2029 i förhållande till nominerade volymer för motsvarande period 2024.

I förhållande till tidigare prognoser sjunker nämndens bedömda volymer både vad det gäller inkomster och utgifter justerats ned med i storleksordningen 30 procent för att möta inbromsningen i byggsektorn och för att hantera minskad efterfrågan och betalningsvilja på byggrätter och exploaterbar mark. Intresset har sjunkit för så väl mark för bostäder och på kontorsmarknaden. Sammantaget uppgår den justerade prognosen till cirka 8 mdkr i inkomster och till cirka 6,3 mdkr för utgiftssidan, vilket fortsatt innebär ett exploateringsöverskott under perioden motsvarande 1,7 mdkr. Det är dock cirka 0,5 mdkr lägre än föregående års nomineringar. Exploateringsnämnden lyfter samtidigt att även dessa prognoser är mycket osäkra då många projekt och försäljningar har flyttats fram i tid med en betydande osäkerhet kring framtida byggrättsvärden. Utvecklingen medför dock fortsatt att eftersträvad självfinansiering upprätthålls även om marginalerna minskar i förhållande till tidigare prognoser.

Volymerna för de kommande åren bygger i stort på en exploateringsportfölj som innehåller i storleksordningen 320 exploateringsprojekt. Cirka 40 procent är under planering med pågående detaljplanearbete och övriga 60 procent är projekt med lagakraftvunna detaljplaner som är under eller inför ett genomförande.

Några större projekt som är under genomförande eller genomförande intensifieras under de kommande åren är bland annat

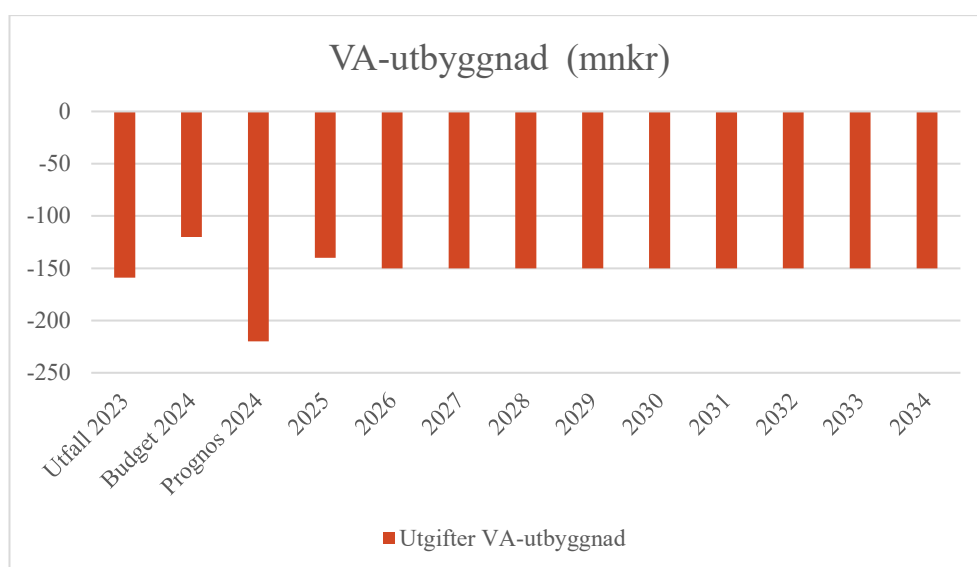
- Utbyggnad Masthuggskajen
- Backaplans omvandling
- Fortsatt utbyggnad och utveckling i Gamlestaden.
- Kvartersutbyggnad vid ny Älvförbindelse (Centralenområdet)
- Överdäckning och bebyggelse Götaleden (Centralenområdet)
- Bebyggelse Norr om Nordstan (Centralenområdet)

De årliga exploateringsnettona för exploateringsverksamheten, det vill säga nettot av de totala exploateringsinkomsterna och exploateringsutgifterna respektive år speglar i vilken mån exploateringsverksamheten är självfinansierande och inte kräver ytterligare upplåning. Det ska i detta sammanhang framhållas att inkomster från markupplåtelser inte redovisas i de presenterade volymerna. Det innebär exempelvis att det inte finns några exploateringsinkomster vid exploatering för byggande av lokaler för kommunal service, vilka sedan upplåts med kommunintern markupplåtelse.

Nominerade årliga volymer återfinns under exploateringsnämnden i kapitel 8.

Exploateringsknuten VA-utbyggnad

Från och med 2024 utgår kommunfullmäktiges budgetstyrning av VA-utbyggnaden utifrån de samlade utgifterna då inkomsterna inte har en så tydlig koppling till pågående projekt utan har en betydande fördröjning mellan utbyggnad och när i tid inkomster faller ut. Nämndens nivåer för kommande period ligger på samma nivå som tidigare år.

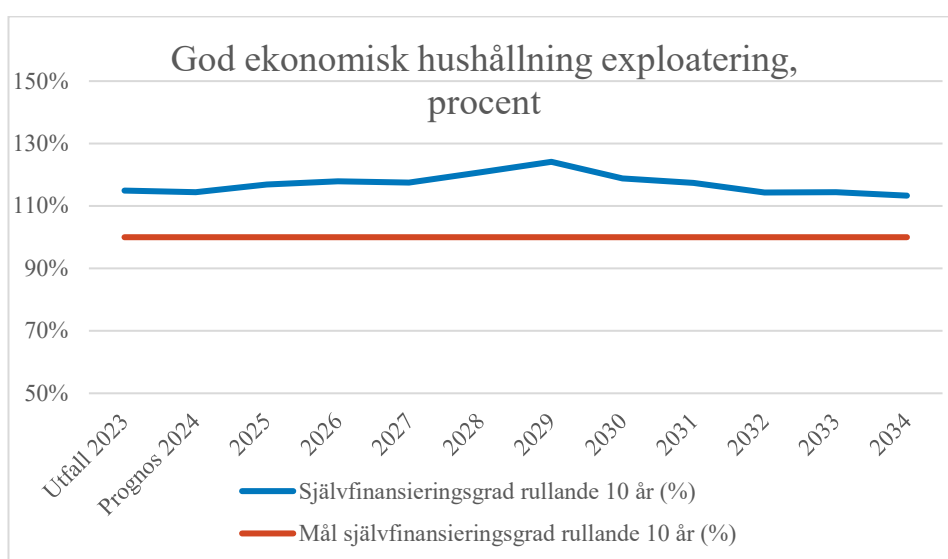

Nämnden levererar fortsatt en prognos avseende förväntade anslutningsavgifter knutna till exploaterings VA-utbyggnad för den närmsta femårsperioden, som pekar på en genomsnittlig självfinansieringsgrad för perioden på omkring 50 procent av utbyggnadskostnaderna. Med nämndens beräkningsmodell får det påverkan på anläggningstaxans utveckling för att nå en eftersträvd täckningsgrad på 70 procent över tid (se avsnitt ovan avseende taxor och avgifter)

Nominerade årliga volymer återfinns under kretslopp och vattennämnden i kapitel 8.

4.7.4 Exploateringsverksamheten utifrån god ekonomisk hushållning

Riktlinjerna för god ekonomisk hushållning avseende stadens exploateringsverksamhet utgår från att kommunens (exploateringsnämndens ekonomiska budgetansvar) samlade exploateringsutgifter fullt ut ska finansieras av kommunens exploateringsinkomster under rullande 10-årsperioder. Nyckeltalet omfattar inte utbyggnad av VA eller anslutningsavgifter kopplade till utbyggnaden. Historiska utfall och nominerade exploateringsvolymen pekar fortsatt på en självfinansieringsgrad som överstiger målet för samtliga år under hela planeringshorisonten.

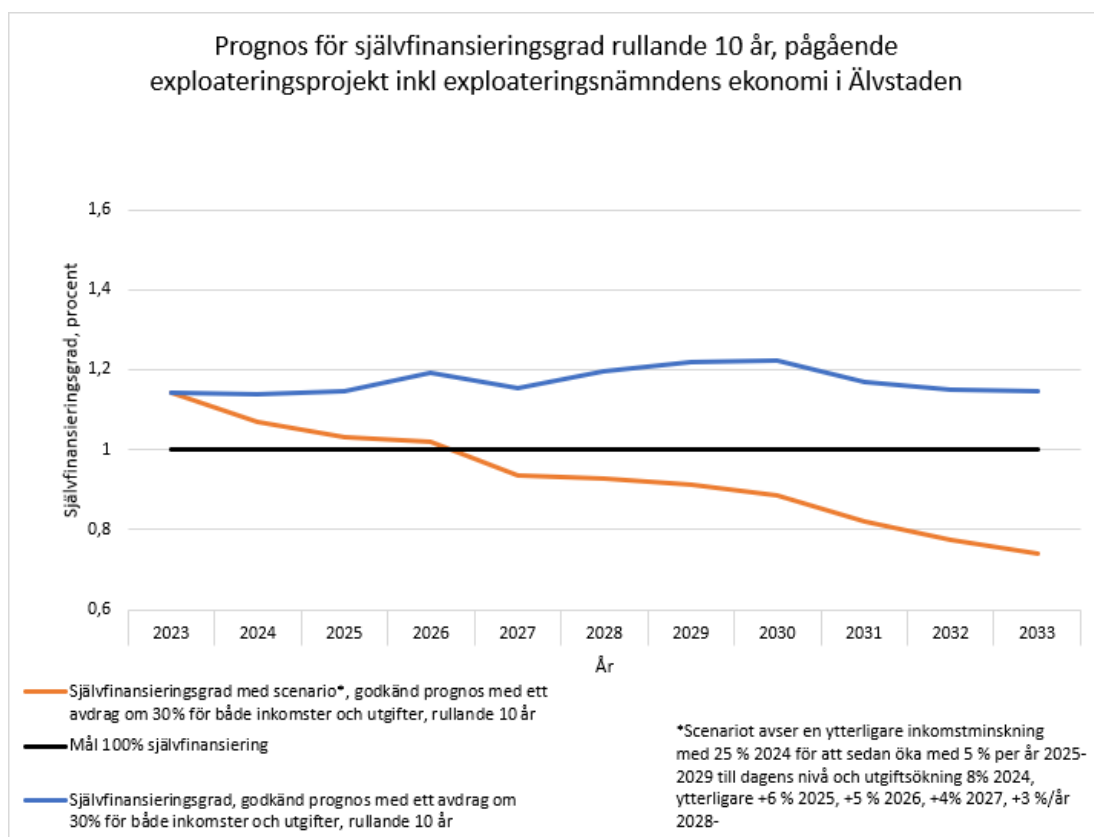
Den långsiktiga planen utvecklas över tid i takt med att förändrade förutsättningar i redan pågående och planerade projekt och i takt med att staden fattar beslut om att starta nya planer och stadsutvecklingsprojekt som gör de långsiktiga prognoserna mer och mer säkra. Det medför att det fortsatt kommer att behöva finnas god balans av projekt som går med överskotts- och underskottsprojekt för att kunna bibehålla en nivå som är fullt ut egenfinansierad över tid.

Inriktningen för god ekonomisk hushållning styr förutsättningarna för den ekonomiska planeringen som helhet för exploateringsverksamheten och ger utrymme för att kunna bedriva enskilda projekt som är finansiellt underfinansierade, men som över tid ska vägas upp av finansiella överskott i andra satsningar. Sådana projekt kan bland annat utgöras av enskilda detaljplaner på kommunal mark för att möjliggöra byggnation och kommunal service som inte medför några exploateringsinkomster eller upprustning i ytterområden för att stärka förutsättningarna på sikt, men som i dagsläget inte har sådana markvärden att de kan finansiera utbyggnaden fullt ut.

Det 10-åriga rullande prognostiserande exploateringsnettot motsvarar i ett nettoöverskott på i storleksordningen 1,7 mdkr kommande tioårsperiod fram till

2033. Det prognostiserade nettoöverskottet ska dock ses i ljuset av att det finns betydande osäkerheter kring exempelvis utvecklingen av efterfrågan och betalningsviljan eller förändringar i krav och omhändertagande av exempelvis klimatanpassning eller luftmiljökvalitet.

Samtidigt som exploateringsnämnden bedömer att eftersträvad självfinansieringsgrad kan upprätthållas utifrån pågående och planerad exploatering lyfter de att det finns osäkerheter med anledning av konjunkturen och den rådande samhällsekonomiska utvecklingen. Nämnden har redogjort för ett scenario i nämndens investeringsnomineringar och i delårsuppföljningen per mars 2024 om att både kostnadsutvecklingen och utgifterna fortsätter att utvecklas negativt samtidigt som det sker ytterligare förskjutningar i intäkter och försäljningsvärden.

Scenariot sätter ytterligare fokus på att det behöver finnas en marginal och en långsiktig finansiell balans i exploateringsportföljen. Det finns därför behov att stadens planering redan i det tidiga strategiska och taktiska planeringsarbetet som kan möjliggöra en långsiktig finansiering av exploateringsverksamheten och som är robust nog för att kunna hantera snabba konjunktursvängningar i en alltmer osäker omvärld.

4.7.5 Fördjupad uppföljning avseende investeringar

Under våren 2024 har en strategisk fördjupad uppföljning genomförts avseende stadens investeringar. Syftet och målsättningen har varit att följa upp ett antal

utpekade fördjupningsområden av strategisk vikt. Analysen syftar dels till att vara ett kompletterande underlag för budget 2025, dels till att föreslå utvecklingsområden för fortsatt uppsikt och uppföljning för att stärka kommunstyrelsens och kommunfullmäktiges möjlighet för aktiv styrning och uppsikt.

En betydande del av fördjupningen avser kommunens och koncernens förutsättningar att följa stadens finansiella inriktningar för god ekonomisk hushållning utifrån styrelsers och nämnders långsiktiga investeringsplanering, med ett särskilt fokus på effekter av kommunens skuld- och kapitalkostnadsutveckling och bolagens förmåga att upprätthålla eftersträvad soliditetsnivå över tid.

Därutöver har en fördjupad uppföljning genomförts av nämndernas formella styrning i nämnden via beslut och återrapporering kring investeringsverksamheten. Detta har kompletterats med intervjuer med förvaltningarna för att bedöma vilka förutsättningar det finns att värdera behovet av reinvesteringar och underhåll för att bibehålla kommunens anläggningars värde och funktion, samt förutsättningar att värdera vilka konsekvenser förskjutna eller uteblivna investeringar får för stadens målpuppfyllelse och för verksamheten.

Sammanfattningsvis konstaterar kontoret att den investeringsplanering som redovisas i nämndernas nomineringar och bolagens långsiktiga investeringsplaner innebär att staden inte kan leva upp till de långsiktiga inriktningarna för god ekonomisk hushållning. Bolagens lönsamhet för den kommande tioårsperioden klarar inte av att bibehålla vare sig stadshuskoncernens eller den samlade kommunkoncernens soliditet eller föreslagna soliditetsnivåer över tid. Kommunkoncernens samlade investeringsplanering medför mångdubblad låneskuld för staden och en ökad finansiell risk och räntekänslighet. Kommunens nominerade investeringsambitioner innebär en kraftig kapitalkostnadsutveckling under den kommande tioårsperioden, som innebär att kostnaderna utvecklas betydligt kraftigare än generella skatter och bidrag. Det innebär att en allt större andel av stadens intäkter behöver finansiera kapitalkostnader, vilket i sin tur medför undanträngning av annan driftverksamhet för att kompensera för ökade avskrivningar och räntekostnader.

Stadsledningskontoret ser att det finns behov av strategiska ställningstaganden till om utvecklingen och ambitionsnivån är önskvärd eller om det kräver en aktiv förändrad inriktning.

Vad avser övriga fördjupningsområden konstaterat stadsledningskontoret utifrån nuvarande rapportering mot nämnderna och utifrån pågående utveckling och status i förvaltningarnas arbete, att det i dagsläget inte finns förutsättningar att kunna värdera verksamheternas reinvesteringsbehov eller eftersatta underhållet på ett tillförlitligt eller strukturerat sätt. Återrapporeringen och nämndernas analysarbete ger inte förutsättningar att värdera effekterna av förskjutna eller uteblivna investeringar får för stadens målpuppfyllelse och för verksamheten.

Stadsledningskontoret ser behov av en ökad kravställning i den löpande uppföljningen avseende dessa områden för att skapa bättre förutsättningar för en aktiv styrning från kommunfullmäktige inom dessa strategiska frågor.

Fördjupade analyser, bedömningar och medskick presenteras i bilaga, Strategisk fördjupning investeringar.

4.7.6 Drift- och kapitalkostnadskonsekvenser av nämndernas investeringar

Kapitalkostnader

Stadsledningskontoret har, i likhet med föregående år, begärt in underlag i form av bedömd kapitalkostnadsutveckling för kommande 10-årsperiod fördelad på avskrivning respektive ränta. Diagrammet nedan visar nämndernas bedömda utfall avseende kapitalkostnader från 2015 till 2023 samt bedömda prognoser fram till 2034 utifrån nämndernas underlag.

Underlagen baseras på simulering av kapitalkostnader för befintliga bokförda anläggningstillgångar, prognoser utifrån när pågående projekt aktiveras samt mer schablonmässiga bedömningar kring aktivering av planerade nominerade investeringsvolymen. Ränteberäkningar utgår från en bedömd internräntenivå på 2,25 procent för perioden 2025–2034.

Nedan redovisas nämndernas samlade bedömda kapitalkostnader för perioden fram till år 2034. Sammanställning avser samtliga nämnder oavsett om de är direkt kommunbidragsfinansierade, hyres eller avgiftsfinansierade.

För 2025 bedöms kapitalkostnaderna uppgå till cirka 3 mdkr vilket är cirka 300 mnkr högre än prognosen 2024. För budgetperioden 2024 till och med 2027 beräknas en ökning av kapitalkostnaderna med cirka 1 mdkr, eller närmre 40 procent. En ökning

som betydligt överstiger prognosticerad befolknings, konjunktur eller skatteunderlagsökning.

Den kraftiga ökningen från 2024 beror framför allt, utöver den generellt ökade investeringstakten sedan ett antal år tillbaka, på förändringen av internräntan, som ökade från cirka 1 procent till 2,25 procent, vilket medförde dubblerade internräntekostnader för verksamheterna. En internränteeffekt som påverkar så väl interna hyresnivåer som taxekollektivens finansieringsbehov.

För perioden 2024 till 2034 beräknas kapitalkostnaderna öka med i storleksordningen 3,7 mdkr utifrån nämndernas investeringsplaner, vilket motsvarar mer än en fördubbling av kapitalkostnaderna från prognostiserad nivå 2024. De senaste fem åren har avvikelsen mellan budgeterade investeringsvolymerna och utfall varit i snitt drygt 30 procent. Det är därför troligt att kapitalkostnadsökningen fram till år 2034 inte blir fullt lika stor som nämnderna bedömt. Ökningen under de närmast kommande åren är dock till stor del en effekt av redan pågående investeringsprojekt och är volymer som därför är svåra att påverka i så hög utsträckning utan betydande konsekvenser i pågående verksamhet.

Stadsledningskontoret ser med viss oro på den långsiktiga kapitalkostnadsutvecklingen framför allt knutet till att kostnadsökningen ökar kraftigare än skatteunderlagsutvecklingen vilket innebär att en större del av stadens finansiering behöver omfördelas till fasta kapitalkostnader på bekostnad av övrig verksamhet.

I bilaga, Strategisk fördjupning investeringar återfinns en fördjupad analys av nämndernas långsiktiga investeringsnomineringar, där även utvecklingen i förhållande till stadens inriktningar för god ekonomisk hushållning fördjupas och problematiseras.

Kompensation till nämnder för ökade kapitalkostnader

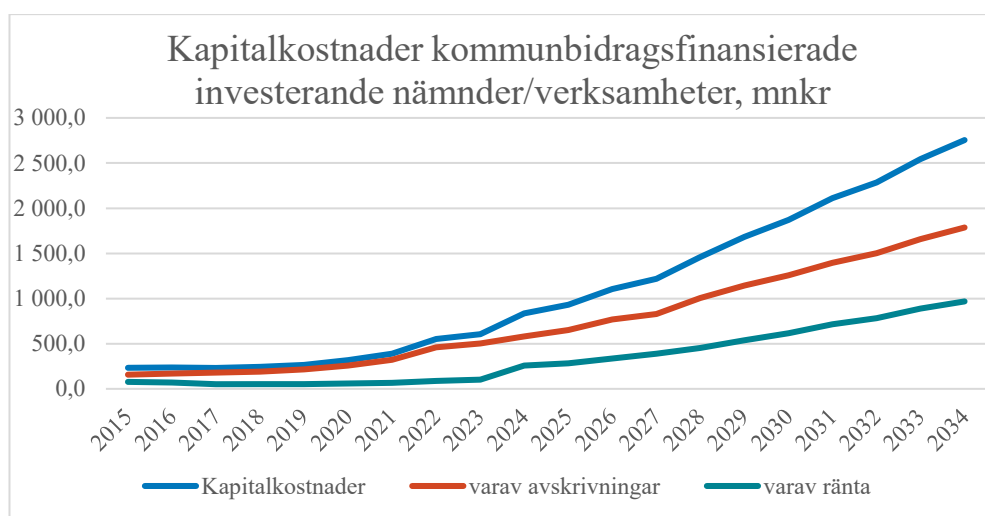
Med den modell för kompensation för kapitalkostnader som gäller från och med budget 2024 avsätts kapitalkostnader centralt för löpande avrop för idrott och föreningsnämnden, stadsmiljönämnden samt för den skattefinansierade verksamheten inom kretslopp och vattennämnden (företrädevis skyfallsåtgärder utanför taxekollektivets ansvar).

Med anledning av de ökade åtgärderna inom civil beredskap har stadsfastighetsnämnden fått ett ökat ansvar för förmågehöjande åtgärder där det inte finnas någon naturlig hyresgäst. Dessa åtgärder avser snarare ett bredare samhällsansvar vid kris som exempelvis anpassning av befintligt lokalbestånd för upprättande av trygghetpunkter, ansvar för befolkningsskyddsrum eller specifika beredskapshöjande ombyggnadsåtgärder. Stadsledningskontoret bedömer att kapitalkostnaderna för dessa åtgärder bör hanteras på samma sätt om för övriga kommunbidragsfinansierade verksamheter, med central avsättning som kan avropas löpande av förvaltningen.

I samband med beslut för budget för 2024 kunde stadsledningskontoret konstatera att kontoret inte tagit hänsyn till den finansiering av internräntekostnader som exploateringsnämnden har inarbetat i sina kommunbidragsramar avseende internränta för tomträtter. Utrymmet fördes över från gamla fastighetsnämnden i samband med organisationsförändringen för stadsutvecklingsnämnderna och historiskt har kommunbidraget justerats i samband med förändrade internräntenivåer. Felet i förutsättningar för budget 2024 innebar att det inte skedde någon justering av kommunbidraget 2024 likt tidigare år trots den väsentliga ökningen av internränta från cirka 1 procent till 2,25 procent 2024. I samband med övergången till den nya stadsutvecklingsorganisationen avsåg cirka 9 mnkr av den nya exploateringsnämndens kommunbidragsram finansiering av internränta för tomträtter. Stadsledningskontoret föreslår och har inarbetat en förändring av hanteringen där även denna del hanteras likt övriga kommunbidragsfinansierade kapitalkostnader genom den centrala avsättningen. I kapitel 8 har därför exploateringsnämndens kommunbidragsram justerats ner med de 9 mnkr som avser befintlig kompensation för dessa räntekostnader.

Kretslopp och vattens övriga kapitalkostnader finansieras genom sina taxe- och avgiftskollektiv, alternativt genom separat avtal som Tekniskt vatten. Stadfastighetsnämndens kapitalkostnader i övrigt finansieras inom ramen för den interna självkostnadshyresmodellen.

Diagrammet nedan visar bedömd kapitalkostnadsutveckling för de nämnder som är i behov av kommunbidragskompensation för att täcka de ökade kostnaderna. Stadsledningskontoret kan konstatera att den pågående och planerade investeringstakten innebär ett kraftigt ökande kapitalkostnadsåtagande under kommande år utifrån nämndernas nominerade investeringsvolym och investeringstakt.

I tabellen nedan redovisas de kapitalkostnader som nämnderna har inarbetat i sina ramar enligt budgetförutsättningarna 2024, dels den uppdaterade bedömning av

utvecklingen år 2025 till år 2027, som nämnderna har gjort i investeringsnomineringarna. Nämnderna har i underlagen räknat utifrån att internräntan uppgår till 2,25 procent 2024–2026.

Kapitalkostnaderna avser totala nettokapitalkostnader, det vill säga exklusive de delar som finansieras via externa intäkter eller periodiserade investeringsbidrag.

Kapitalkostnadsutveckling, mnkr	Prognos 2024	2025	2026	2027
Exploateringsnämnden, tomträtter	16,4	16,4	16,4	16,4
Varav ränta	16,4	16,4	16,4	16,4
Kapitalkostnadsökning, årlig		0,0	0,0	0,0
Idrotts- och föreningsnämnden	139,0	141,0	178,0	211,0
Varav Avskrivning	100,0	102,0	125,0	144,0
Varav ränta	39,0	39,0	53,0	67,0
Kapitalkostnadsökning, årlig		2,0	37,0	33,0
Kretslopp- och vattennämnden	0,9	2,6	4,7	7,0
Skyfall	0,9	2,0	3,0	4,0
Varav Avskrivning	0,5	1,0	2,0	2,0
Varav ränta	0,4	1,0	1,0	2,0
Civil beredskap	0,0	0,6	1,7	3,0
Varav Avskrivning	0,0	0,4	1,0	2,0
Varav ränta	0,0	0,2	0,7	1,0
Kapitalkostnadsökning, årlig		1,7	2,1	2,3
Stadsfastighetsnämnden, civil beredskap	3,0	8,0	11,0	10,0
Varav Avskrivning	2,0	5,0	7,0	7,0
Varav ränta	1,0	3,0	4,0	3,0
Kapitalkostnadsökning, årlig		5,0	3,0	-1,0
Stadsmiljönämnden	677,8	764,0	894,2	973,8
Varav avskrivning	477,2	541,6	632,2	673,2
varav ränta	200,6	222,4	262,1	300,5
Kapitalkostnadsökning, årlig		86,2	130,2	79,5
Totalt nämnder, kommunbidragsfinansierad verksamhet	837,1	931,8	1 104,0	1 217,2
Varav avskrivning	579,7	649,8	766,9	827,2
varav ränta	257,4	282,0	337,2	389,9
Kapitalkostnadsökning, årlig		94,7	172,2	113,1
Nominering 2024		970,0	1 126,6	1 266,1

Totalt bedöms kapitalkostnaderna för de skattefinansierade nämnderna uppgå till 932 mnkr år 2025. I budget för 2024 inarbetades totalt 837 mnkr som centralt budgeterade kostnader för särskilda ändamål. Det innebär ett ökat utrymme för

kapitalkostnader till 2025 med cirka 95 mnkr utöver vad som är budgeterat för 2024. Prognostiserade förskjutningar i projekt och investeringsvolymerna innebär samtidigt att bedömda kapitalkostnadsvolymer samtidigt är cirka 40 mnkr lägre för 2025 än vad som nominerades inför budget 2024. Stadsledningskontoret har i beräkningsförutsättningarna, utifrån nämndernas underlag, inarbetat ett avrundat utrymme om 930 mnkr kommuncentralt och för de kommande åren inarbetas ett avrundat kapitalkostnadsutrymme om 1,1 mdkr för 2026 samt 1,2 mdkr för 2027.

Driftkostnadskonsekvenser

Från och med investeringsnomineringarna för 2024 görs en tydligare fördelning av driftkostnadskonsekvenserna mellan effekterna av tillkommande anläggningar (volymökning) med ökade drift och skötselkostnader och de investeringsrelaterade kostnaderna som avser utgifter i projekten som inte får tillföras anläggningen utan ska belasta verksamhetens driftsekonomi när de uppstår. Uppdelningen görs då dessa kostnader har olika logik.

Likt kapitalkostnaderna ovan har stadsledningskontoret genom samma ärende om förslag till principer för Göteborgs stads investeringsstyrning föreslagit en förändrad hantering i budgeten avseende dessa driftkonsekvenser. Förslaget innebär att hanteringen och eventuell kompensation differentieras mellan kostnadstyperna där ett större kommuncentralt ansvar tas för de investeringsrelaterade kostnaderna medan de långsiktiga tillkommande driftkonsekvenserna ska värderas i förhållande till alla andra satsningar, effektiviseringar och prioriterade åtgärder.

Nedan redovisas sammanställningar och resonemang med fokus på de verksamheter som har en direkt kommunbidragsfinansierad verksamhet, vilket avser idrott- och föreningsnämnden, stadsmiljönämnden, exploateringsnämnden samt de skattefinansierade delarna av kretslopp och vattennämndens verksamhet.

Investeringsrelaterade driftkonsekvenser avseende lokalkostnader hanteras under avsnittet om Lokaler och lokalkostnader ovan.

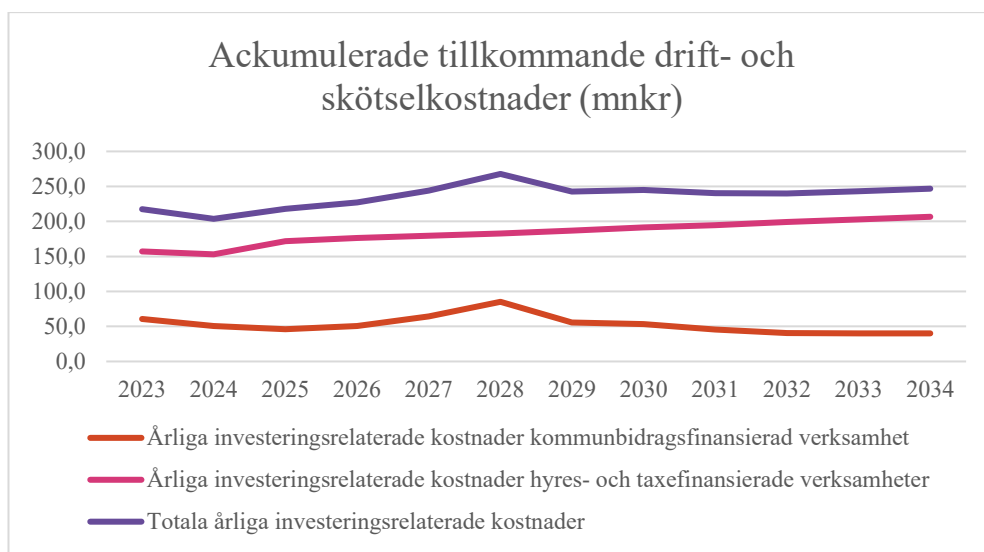
Samtliga belopp som redovisas ska avse bedömda och beräknade nettokostnadseffekter efter att exempelvis extern delfinansiering, hyresintäkter eller avgående driftvolymerna har tagits hänsyn till.

Investeringsrelaterade kostnader

Investeringsrelaterade kostnader avser kostnader för exempelvis sanering, arkeologi, rivningar, utrangeringar eller förgäveskostnader som sker direkt knutet till ett investeringsprojekt, men som inte tillför den nya anläggningen något redovisningsmässigt värde. Dessa får därför inte utgöra en del av anläggningstillgången, utan ska belasta driften när kostnaden uppstår. Under de senaste åren har även regelverket förtydligats avseende de detaljplanekostnader och andra kommunala myndighetskostnader som knyts till utbyggnadsprojekten och som inte längre får ingå i anläggningsvärdet utan ska resultatföras när de uppstår.

Kännetecknande för dessa poster är att de många gånger är kända med omgärdas både av stora osäkerheter kring när i tid de uppstår eller omfattningen av dem. De kan därför uppstå mer plötsligt, men är av engångskaraktär när de uppstår.

I grafen framgår de långsiktigt bedömda investeringsrelaterade kostnaderna under den tioåriga investeringsperioden 2025-2034. Likt övriga prognoser är det stadsledningskontorets bedömning att prognoserna är mer projektbaserade i början av perioden för att sedan övergå till mer schablonmässiga nivåer. Nivån är relativt sett konstant över perioden och den tillfälliga toppen runt år 2027 och 2028 hänförs framför allt till betydande kostnader för ersättningstrafik i exploateringen för Gamlestads torg etapp 2 när stora spårömläggningar planeras att genomföras.

Nedan redovisas berörda kommunbidragsfinansierade nämnders årligen totala bedömda investeringsrelaterade kostnader för den kommande budgetperioden.

Stadsledningskontorets bedömning är att utpekade volymer är relativt måttliga i förhållande till den diskussion som varit med berörda nämnder knutet till dessa kostnader de senaste åren och bedömer att nivåerna utgör någon form av grundläggande årligen återkommande nivå på investeringsrelaterade kostnader.

Från och med 2024 har kommunfullmäktige genom budget för 2024 beslutat om en hanteringsordning där berörda nämnder har en grundläggande finansiering av investeringsrelaterade kostnader. Därutöver avsätts ett kommuncentralt utrymme för att bära en kommuncentral risk för investeringsrelaterade kostnader som uppstår plötsligt eller till större omfattning än planerat.

Med utgångspunkt i nämndernas utfall och prognos för föregående och innevarande år samt utifrån nämndernas nomineringar föreslår stadsledningskontoret att berörda nämnder bibehåller nuvarande grundramar, men att 5 mnkr omfördelas från den kommuncentrala avsättningen till stadsmiljönämnden.

Totala årliga investeringsrelaterade kostnader per nämnd, (mnkr)	Utfall 2023	Prognos 2024	2025	2026	2027
Exploateringsnämnden	12,4	15,1	11,1	10,8	24,5
Idrott- och föreningsnämnden	41,0	25,5	20,0	20,0	20,0
Kretslopp- och vattennämnden (skattefinansierad verksamhet skyfall)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stadsmiljönämnden	28,2	15,6	15,0	20,0	20,0
Totalt nämnder	81,6	56,2	46,1	50,8	64,5

Totala årliga investeringsrelaterade kostnader per nämnd, (mnkr)	Inom ram 2024	Prognos 2025	Förslag till grundram 2025	Justering av ramar från och med 2024-	Central beredskaps-post
Exploateringsnämnden	10,0	11,1	10,0	0,0	
Idrott och föreningsnämnden	20,0	20,0	20,0	0,0	
Kretslopp- och vattennämnden (skattefinansierad verksamhet skyfall)	0,0	0,0	0,0	0,0	
Stadsmiljönämnden	10,0	15,0	15,0	5,0	
Totalt nämnder	40,0	46,1	45,0	5,0	25,0

Stadsledningskontoret har i kapitel 8 arbetat in en årlig beredskapspost om 25 mnkr i de kommuncentrala posterna för att möjliggöra ställningstagande om avsättningens storlek för kommande år. Därutöver har en justeringspost för stadsmiljönämndens kommunbidragsram om 5 mnkr inarbetats i kapitel 8.

Nämndernas prognoser för efterföljande budgetår ökar, men framför allt en betydande ökning 2027 för exploateringsnämnden. Effekterna och finansieringen behöver värderas i kommande budgetprocesser.

Investeringsrelaterade driftkonsekvenser avseende lokalkostnader hanteras under avsnitt Lokaler och lokalkostnader ovan.

Drift- och skötsel för tillkommande anläggningar

Tillkommande drift- och skötselkostnader avser i stället de nettokostnadseffekter som följer av tillkommande eller förändrade anläggningar och funktioner. Dessa kostnader är mer permanenta effekter och volymförändringar till följd av stadens tillväxt eller ambitionsnivå avseende nyinvesteringstakt.

Dock är det av vikt att lyfta att driftkostnaderna många gånger inte går att koppla direkt till investeringsvolymernas storlek även om nyinvesteringsvolymerna i många fall ger en tillkommande anläggning. I många fall, inte minst avseende förändrad

markutveckling inom exploateringsverksamheten, kan omvandlingen kanske snarare medföra att en typ av skötselyta försvinner för att ersättas av någon annan typ av anläggning eller funktion med en minskad eller bibehållen drift- och skötselnivå.

Nedan redovisas de direkt kommunbidragsfinansierade förvaltande nämndernas bedömning av tillkommande nettokostnadseffekter med utgångspunkt i pågående investerings- och exploateringsverksamhet och utifrån de nominerade investeringsvolymerna. Till skillnad från de investeringsrelaterade kostnaderna har exploateringsnämnden inga driftkostnader till följd av sitt investerings- och exploateringsansvar då dessa kostnader i första hand uppstår och redovisas inom ramen för stadsmiljönämndens förvaltningsansvar och driftkostnadsutveckling.

Årligen tillkommande drift- och skötsel per nämnd, (mnkr)	Avsättning 2024	2025	2026	2027
Idrotts- och föreningsnämnden				
Årligen tillkommande driftkostnader		4,0	17,0	14,4
Ackumulerade tillkommande driftkostnader 2025-2027		4,0	21,0	35,4
Ackumulerad tillkommande driftkostnader 2024-2027	16,5	20,5	37,5	51,9
Kretslopp- och vattennämnden (skattefinansierad verksamhet skyfall)				
Årligen tillkommande driftkostnader		0,1	0,2	0,3
Ackumulerade tillkommande driftkostnader 2025-2027		0,1	0,3	0,6
Ackumulerad tillkommande driftkostnader 2024-2027	0,2	0,3	0,5	0,8
Stadsmiljönämnden				
Årligen tillkommande driftkostnader		23,4	18,0	17,0
Ackumulerade tillkommande driftkostnader 2025-2027		23,4	41,4	58,4
Ackumulerad tillkommande driftkostnader 2024-2027	19,1	42,5	60,5	77,5
Totalt nämnder				
Årligen tillkommande driftkostnader		27,5	35,2	31,7
Ackumulerade tillkommande driftkostnader 2025-2027		27,5	62,7	94,4
Ackumulerad tillkommande driftkostnader 2024-2027	35,8	63,3	98,5	130,2
Ackumulerade tillkommande driftkostnader nominering 2024 (2024-2027)	35,7	71,2	112,4	137,2

Stadsledningskontoret kan konstatera att den fortsatt höga investeringstakten speglas i nämndernas bedömning av driftkostnadsutvecklingen. Det ska i detta sammanhang också sägas att stora delar av de investeringsvolymerna som nomineras och som beslutats för de närmsta åren inte har någon direkt påverkan på driftkonsekvenserna för samma period framåt utan att dessa snarare knyts till projekt som redan har genomförts eller är långt gångna i en genomförandefas och har eller befinner sig i en driftsättningsfas.

Berörda nämnder har under de senaste åren i stort kompenserats för sina tillkommande driftkonsekvenser med utgångspunkt i sina nominerade bedömningar. Det är dock fortsatt svårt att utifrån nämndernas underlag och bedömningar få en bild av om driftkonsekvenserna fallit ut i enlighet med de tidiga bedömningarna, inte minst med avseende på att planerade investeringsnivåer inte har upparbetats i motsvarande takt.

Från och med 2024 valde kommunfullmäktige i budget att inte lägga ut någon kompensation direkt i nämndernas ramar för året, utan nämndernas nominerade volymer har avsatts kommuncentralt som avropsposter efter beslut i nämnden. Till och med mars 2024 har ännu inga medel avropats.

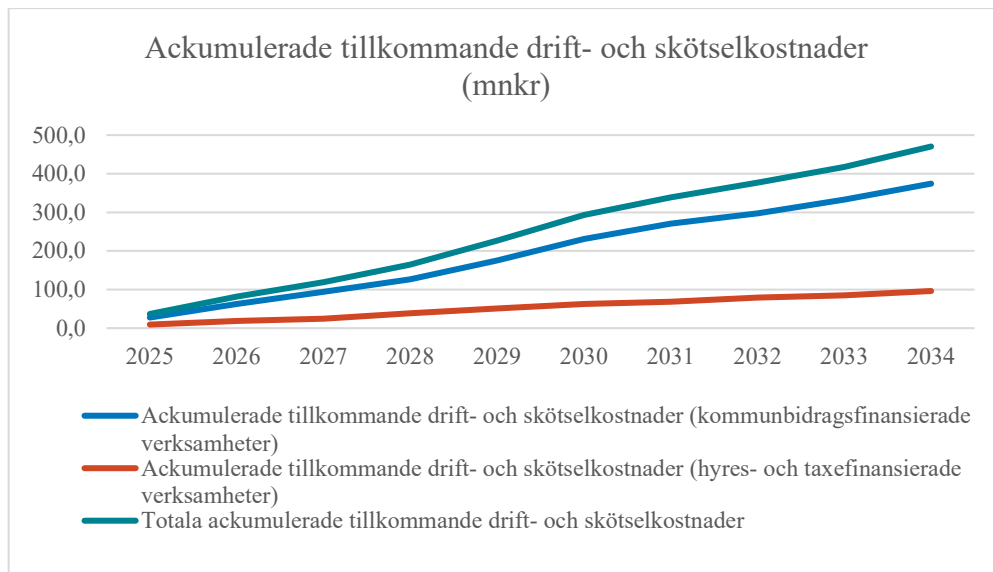
Med utgångspunkt i kommunfullmäktiges hantering av beredskap för nämndernas tillkommande driftkostnadskonsekvenser har stadsledningskontoret arbetat in den ackumulerade bedömda driftkostnadsökningen inklusive 2024 års avsättning i de kommuncentrala posterna som fortsatt kan avropas efter beslut i nämnden. Modellen förutsätter att det sker en slutredovisning av faktiskt tillkommande driftkonsekvenser för 2024 inför 2025 års första kompletteringsbudget, där det kan ske en omföring mellan den centrala avsättningen och nämndens grundramar. Modellen möjliggör att omhänderta de faktiska volymökningarna utan att fördela ut osäkra belopp i nämndernas ramar i förväg. Samtidigt möjliggörs avrop under löpande år för att möta volymökningar då detta fortsatt eftersträvas enligt kommunfullmäktiges inriktning för 2024.

I kapitel 8 hanteras nämndernas nominerade tillkommande drift- och skötselkostnader som centrala avropsposter bland de kommuncentrala medlen för värdering i det fortsatta budgetarbetet.

Nämndernas långsiktiga bedömda och förväntade driftkostnadsutveckling speglar stadens investeringsambitioner och belyser att det finns en tydlig utmaning att kunna omhänderta de framtida volymökningarna i förhållande till den generella ökningen av skatter och bidrag utan att tränga undan annan verksamhet. Diagrammet nedan redovisar samtliga nämnders bedömda utveckling kring tillkommande drift- och skötselkostnader som med bibehållen investeringsambition kommer att behöva finansieras genom kommunbidrag, interna hyror eller i form av taxor och avgifter tillsammans med effektiviseringar i verksamheten.

Ökningstakten behöver framför allt ses tillsammans med den bedömda kapitalkostnadsutvecklingen, se ovan, som utifrån den nominerade investeringstakten innebär en betydande utmaning för kommunen, då dessa sammantaget ökar i en betydligt högre grad än befolkningsutvecklingen och utvecklingen för skatter och bidrag de kommande åren.

Eftersträvas en annan utveckling behöver de långsiktiga investeringsnivåerna ses över för att skapa en mer hållbar kostnadsutveckling och för att långsiktigt kunna bedriva en verksamhet på dagens nivå. Inte minst om de ekonomiska förutsättningarna försämras och de demografiska utmaningarna förstärks.

Se vidare resonemang om de långsiktiga utmaningarna med nuvarande investeringsplanering i bilaga Strategisk fördjupning investeringar.

4.7.7 Bolag

Ökade investeringar i bolagssektorn

Investeringarna i Stadshuskoncernen har successivt ökat de senaste åren för att uppgå till en prognosticerad nivå på 10,8 mdkr för 2024. 2024 och framåt märks en nivåhöjning på cirka 2 mdkr tidigare 7-8 mdkr per år till 10-11 mdkr per år några år framöver. Investeringarna inom Framtidenkoncernen (kluster Bostäder) svarar för 33 procent av koncernens investeringar perioden 2024–2027. Under perioden står Göteborg Energi för omfattande investeringar och reinvesteringar i produktionsanläggningar som syftar till att ersätta äldre fossilbränsleanläggningar med anläggningar som drivs med förnybara bränslen. I planen ingår bland annat också reinvesteringar i fjärrvärmenätet samt ny- och reinvesteringar i elnätet. Även Göteborgs Hamns investeringar ökar. Under perioden 2024–2027 dominerar farledsfördjupning och omlokalisering av färjeterminalen investeringsplanen. I kluster Lokaler pågår under planeringsperioden ett flertal större projekt som Masthugget Väst, museum magasin och kretsloppspark Högsbo. Älvstrandsbolaget avser att investera drygt 2 mdkr inom olika stadsutvecklingsprojekt vilket är en reducerad plan jämfört föregående års plan.

I figuren nedan återfinns bolagens prognosticerade nivåer för investeringar och nyupplåning från den 10-åriga investeringsplanen för 2024–2026. Den 10-åriga investeringsplanen bygger på bolagens prognosticerade resultat och kassaflöden.

Marsprognosen för 2024 indikerar en negativ egenfinansieringsgrad för nyinvesteringar för innevarande år, vilket medför att bolagen till viss del behöver ta upp nya lån för att finansiera reinvesteringar.

Reinvesteringar beräknas, från och med 2025 och framåt, att finansieras till 100 procent av kassaflöde och egenfinansieringsgraden för nyinvesteringar ökar drastiskt. Stadshus bedömer att prognosen för 2024 och framåt bör betraktas som osäker.

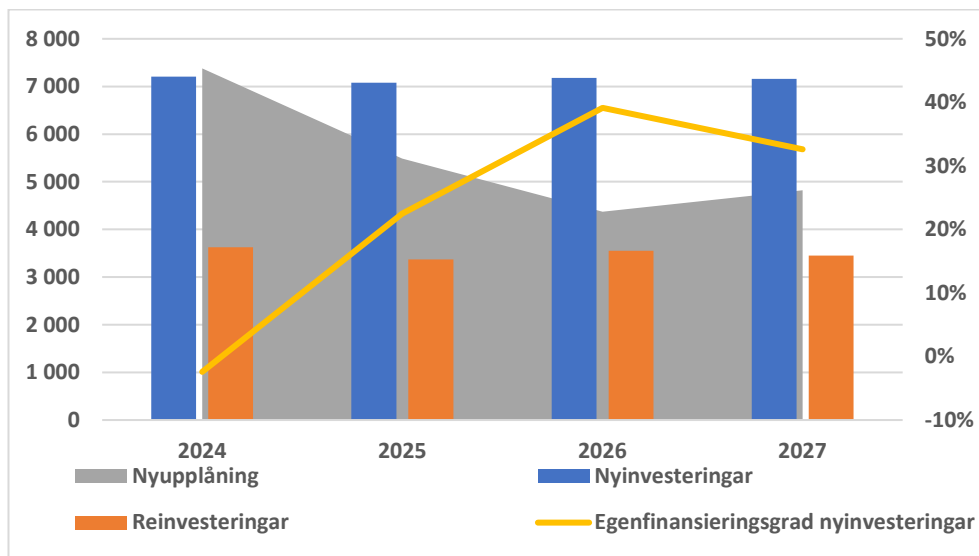

Diagram 10 Investeringar och nyupplåning Stadshuskoncernen 2024–2027

Notering: 2024 avser prognos per mars. 2025–2027 är hämtat från den 10-åriga investeringsplanen.

Diagrammet nedan visar Stadshuskoncernens investeringsvolym enligt utdrag från 10-årig investeringsplan nedbruten per kluster/underkoncern. Planen följer med vissa tidsförskjutningar i stort den plan som redovisades föregående år med undantag för bostadskoncernen som minskat sina investeringar markant jämfört tidigare redovisad plan.

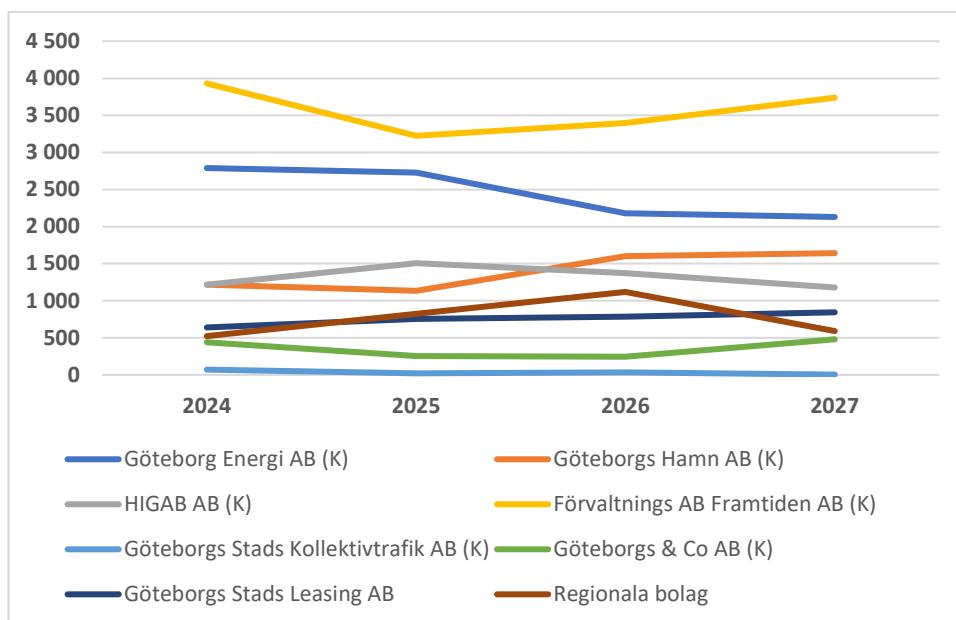

Diagram 11 Investeringar per kluster (mnkr). 2024 avser prognos per mars. 2025–2027 är hämtat från den 10-åriga investeringsplanen.

I budgetförutsättningar 2024–2027 redovisades att bolagen tenderar att överskatta sina framtida investeringsvolymen i den 10-åriga investeringsplanen. Stadshus gör

fortsatt bedömningen att investeringsutfallet även framöver kan förväntas bli något lägre än plan. I genomsnitt har bolagen de fem senaste åren genomfört 85 procent av årets budgeterade investeringar. Diagrammet nedan visar utvecklingen utifrån ett antagande om ett 85-procentigt genomförande den kommande tioårsperioden och med en minskad årlig skuldökning motsvarande investeringsbortfallet.

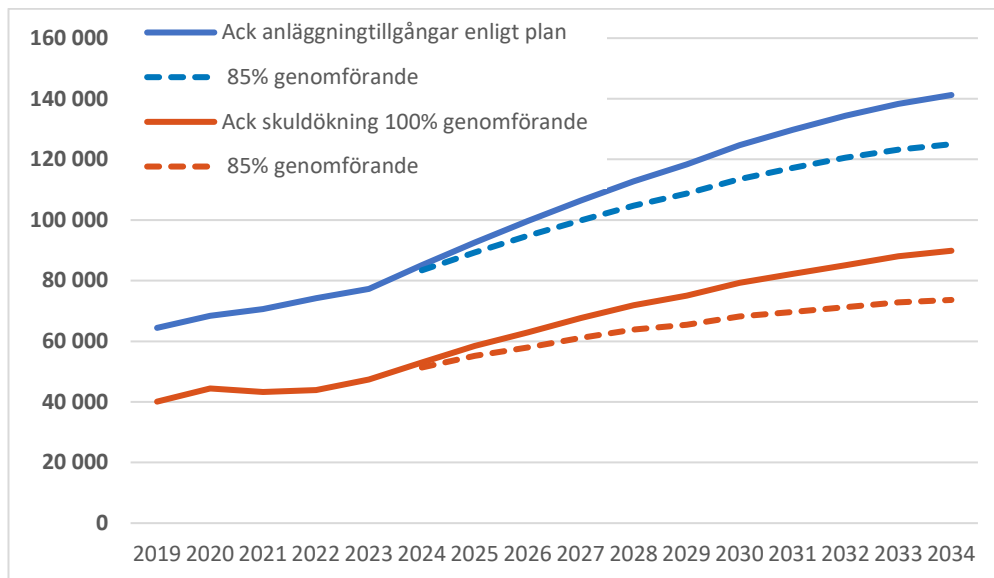

Diagram 12 Ackumulerad investeringsutveckling med 100 procent respektive 85 procent genomförandegrad

Stadshuskoncernens kapitalkostnader kopplat till investeringar

Diagrammet nedan visar Stadshuskoncernens beräknade kapitalkostnader 2024–2027 specificerade per kostnadsslag. Flerårsplanen ger en beräknad genomsnittlig räntenivå från 1,2 procent till 2,4 procent per år.

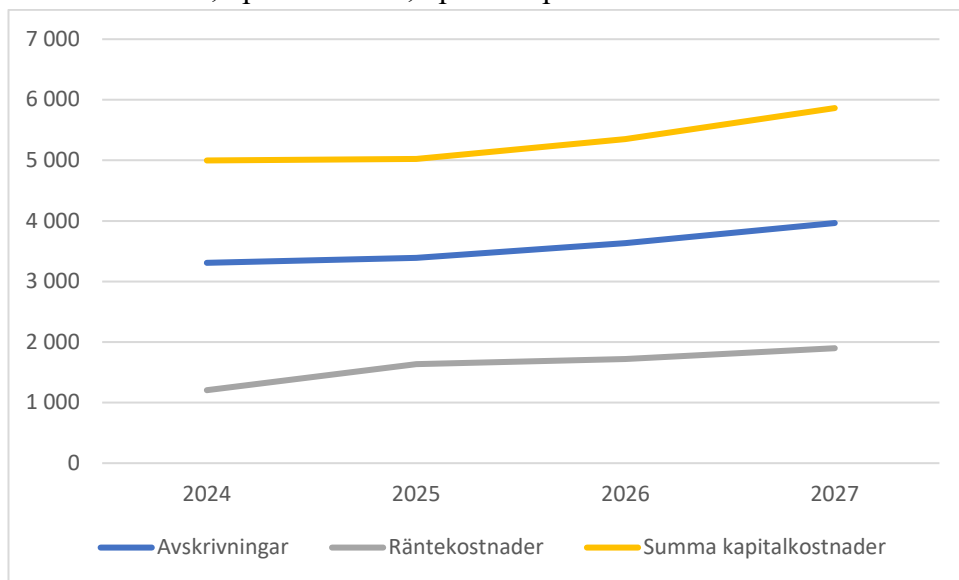

Diagram 13 Kapitalkostnader - kostnader kopplade till investeringar (mnkr).

avser prognos per mars. 2025–2027 är hämtat från den 10-åriga investeringsplanen (100 procent utfall).

Under perioden beräknas kapitalkostnaderna totalt öka med 17 procent jämfört 2024. Räntekostnaderna ökar med 58 procent under perioden i takt med ökade lånevolymer

men framför allt utifrån att den genomsnittliga räntan bedöms öka från 2,7 procent till 3,5 procent under perioden.

I bolagens affärslogik ingår att investeringarna ska generera avkastning som täcker kostnaderna och bidra till bolagets utveckling. År 2023, som var ett osedvanligt svagt år för koncernen, var avkastningen på totalt kapital 1,0 procent för Stadshuskoncernen (där anläggningstillgångarna svarar för 90 procent av totala tillgångar). För den senaste femårsperioden har genomsnittligt utfall på nyckeltalet varit 2,7 procent.

Känslighetsanalys avseende ränteförändring

Stadshuskoncernens sammanvägda prognosticerade räntekostnad under perioden 2025–2027 visar en total finansieringskostnad på cirka 5,8 miljarder kronor vilket innebär en avsevärd ökning jämfört med tidigare år. Ökningen hänförs till såväl höjda räntor samt ökad prognosticerad investeringsvolym.

Stadshus har översiktligt analyserat hur förändrade räntenivåer slår på koncernens räntekostnader. Vid en förändring av räntenivån med +1/-1 procent för åren 2024, 2025 och 2026 påverkas de finansiella kostnaderna årligen enligt nedanstående tabell.

År	Prognosticerad räntekostnad (mnkr)	Ökning av räntan med 1 % (mnkr)	Minskning av räntan med 1 % (mnkr)
2025	1 820	2 376	1 265
2026	1 923	2 528	1 318
2027	2 058	2 708	1 407

Känslighetsanalysen är uppbyggd utifrån bolagens inrapporterade tioåriga investeringsplaner för perioden 2024–2034. En genomsnittlig finansieringskostnad är beräknad utifrån bolagens inrapporterade prognosticerade räntekostnader och lånevolym. Dessa har sedan vägts samman för att få en genomsnittlig finansieringskostnad för koncernens samlade låneportfölj. En beräkning av en procentenhets (+/-) förändring av räntan på koncernens låneportfölj har därefter kalkylerats.

Senaste prognos från koncernbanken per 2024-04-09, inklusive rapporterad skuldökning, enligt nedanstående tabell.

År	Aktuell räntenivå (%)	Ränta 10-årig investeringsplan (%)
2024	2,53	2,67
2025	2,63	3,28
2026	2,73	3,18
2027	2,77	3,16

I diagrammet nedan återfinns ränteprognos för såväl nuvarande lånevolym som ränteprognos med prognosticerad skuldökning i enlighet med den 10-åriga investeringsplanen. Diagrammet visar att den prognosticerade räntan kommer att öka

i takt med att nyupplåning genomförs. Nya lån tas upp till betydligt sämre villkor än befintliga lån.

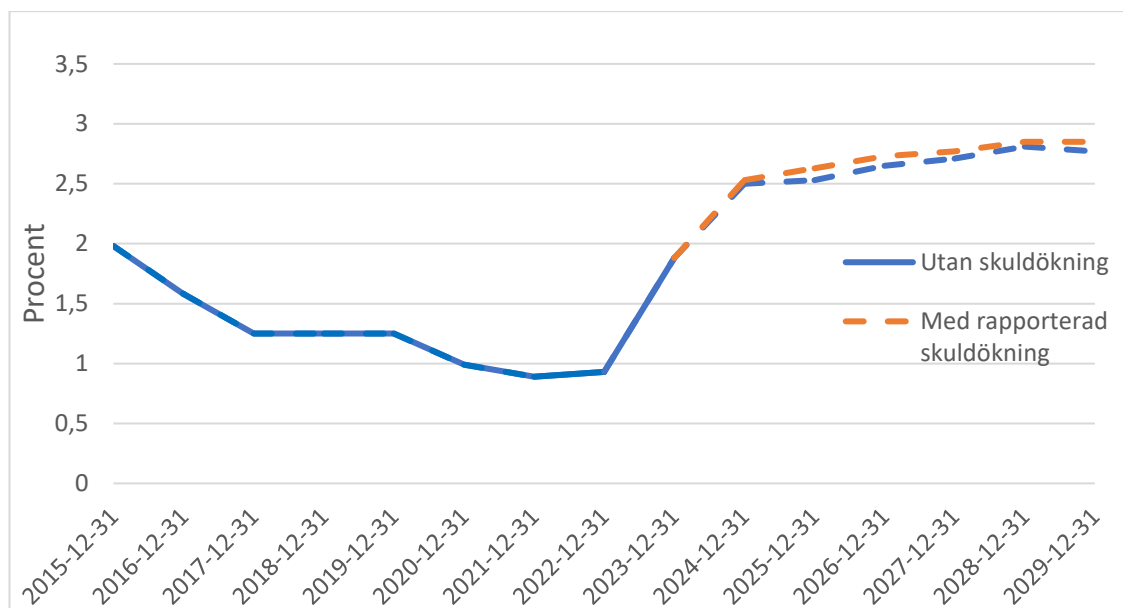

Diagram 14 Historik och prognos kontokreditränta 2015–2029

Utveckling värdetillväxt för förvaltningsfastigheter

I flera av bolagens affärslogik ingår det också att utöver den direkta avkastningen (vilket avkastningen på totalt kapital visar på) även följa förvaltningsfastigheternas värdetillväxt. Bolagen inom kluster Bostäder (Framtidenkoncernen), kluster Lokaler (Higab koncernen) och Göteborgs Hamn gör varje år en marknadsvärdering av sina förvaltningsfastigheter. I nedanstående diagram kan utläsas att för Stadshuskoncernens förvaltningsfastigheter har värdetillväxten från 2014 till 2023 varit 66 procent medan lånen ökat med 32 procent. I belopp en ökning med 56 mdkr respektive 7,4 mdkr. Det bokförda värdet har samtidigt ökat med 13 mdkr eller 37 procent. Högre marknadsräntor innebär att marknadens avkastningskrav ökar vilket får till följd att marknadsvärdena sjunker. Under 2023 innebar det ett fåtal nedskrivningar av fastigheter med cirka 870 mnkr och att koncernens samlade fastighetsvärde föll med cirka 6 mdkr.

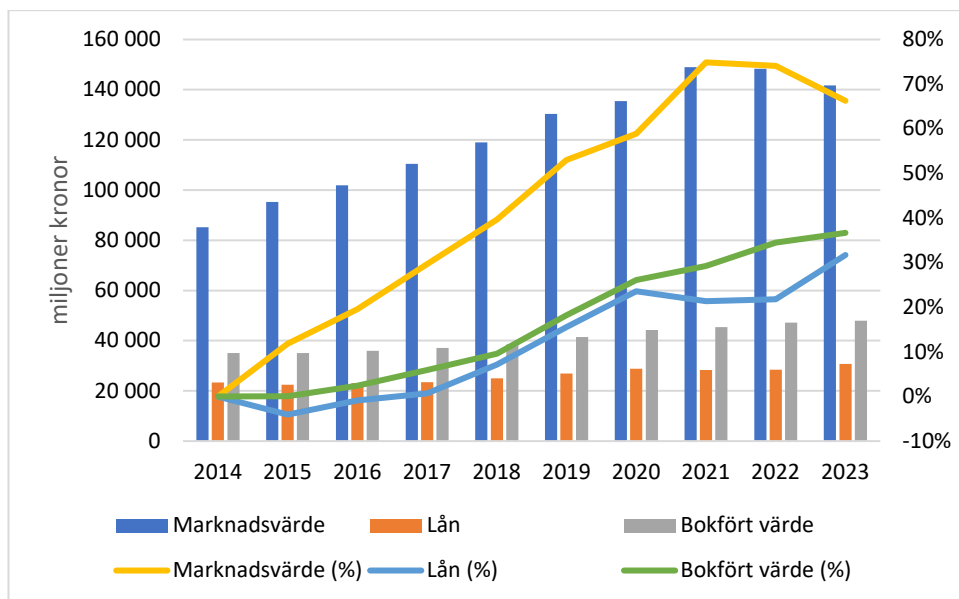

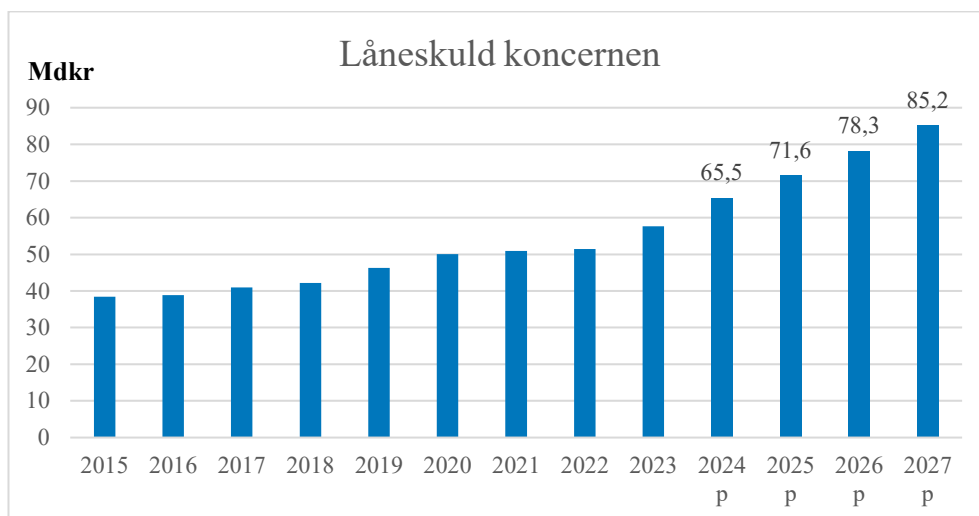
Diagram 15 Värdeutveckling förvaltningsfastigheter.

4.8 Skuldtutveckling och finansiella risker

4.8.1 Stadens skuldtutveckling och finansiella risker

Koncernens skuldtutveckling

I diagrammet nedan visas utvecklingen av koncernens samlade externa låneskuld. Med ett lägre resultat för koncernen som helhet 2023 på 631 mnkr, en högre investeringstakt och bättre framdrift i projekten både för bolagen och kommunen steg den externa låneskulden till 57,7 mdkr per årsskiftet. Det är en kraftig ökning om 6,2 mdkr jämfört med de senaste tre åren då låneskulden legat på en relativt stabil nivå runt 51 mdkr. För 2024 och åren framåt förväntas en fortsatt hög skuldökning vilket är i linje med de budgetmål som ställts upp utefter den stadsutveckling staden är i behov av.

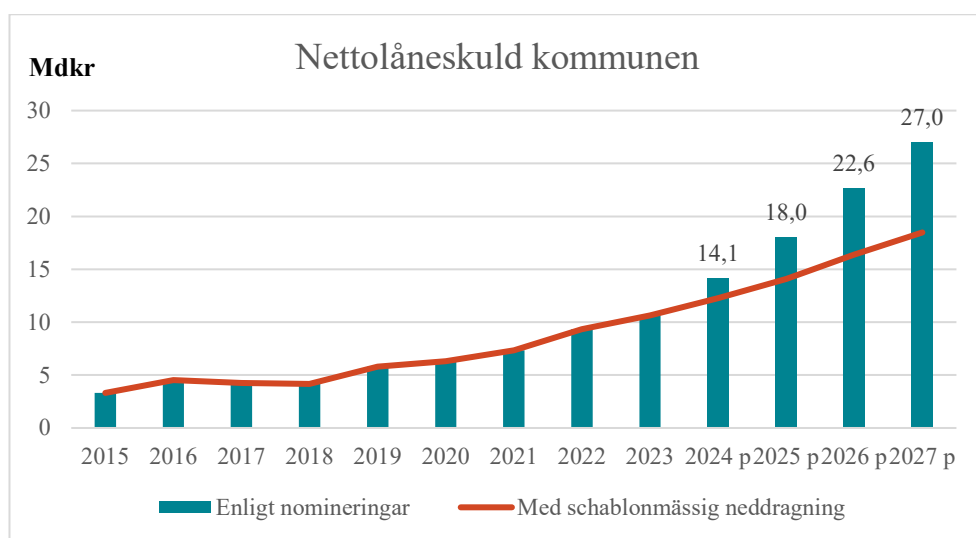
Bedömningen av stadens skuldtutveckling de kommande åren, 2025-2027, görs utifrån nämndernas investeringsnomineringar och styrelsernas inlämnade fleråriga investeringsplaner. Höga investeringsvolymen hos nämnder och framför allt hos styrelser bidrar till en bedömd skuldökning på mellan sex och sju mdkr per år. För perioden 2025-2027 bedöms låneskulden öka med 19,8 mdkr, varav kommunens nettolåneskuld bidrar med 6,2 mdkr och bolagens låneskuld med 13,6 mdkr.

Den ökade skuldvolymen som investeringar medför ger också en ökad räntekostnad och med högre räntenivåer kommer volymavvikelser att påverka resultatet i större utsträckning.

Kommunens nettolåneskuld

Den skattefinansierade verksamhetens del av skulden, det vill säga kommunens nettolåneskuld, uppgick den 31 december 2023 till 10,6 mdkr. Kommunens högre resultat 2023 inkluderat jämförelsestörande poster bidrog till att låneskulden enbart ökade med 1,3 mdkr trots en högre investeringsnivå. Det var även en lägre ökning än föregående års prognostiserade skuldökning med en schablonmässig neddragning. I diagrammet nedan redovisas utvecklingen av kommunens nettolåneskuld.

Låneskulden åskådliggör det likvida flödet för kommunen och fluktuerar ständigt beroende på händelser i verksamheten. I stort påverkas den av driftresultatet i verksamheten, investeringsvolymen och större enskilda likvidposter. Liksom för 2023 förväntas den höga investeringsvolymen innebära att finansiering inte enbart kan ske med egna medel. För 2024 förväntas nettolåneskulden därmed öka med 1,7 mdkr till 12,3 mdkr.

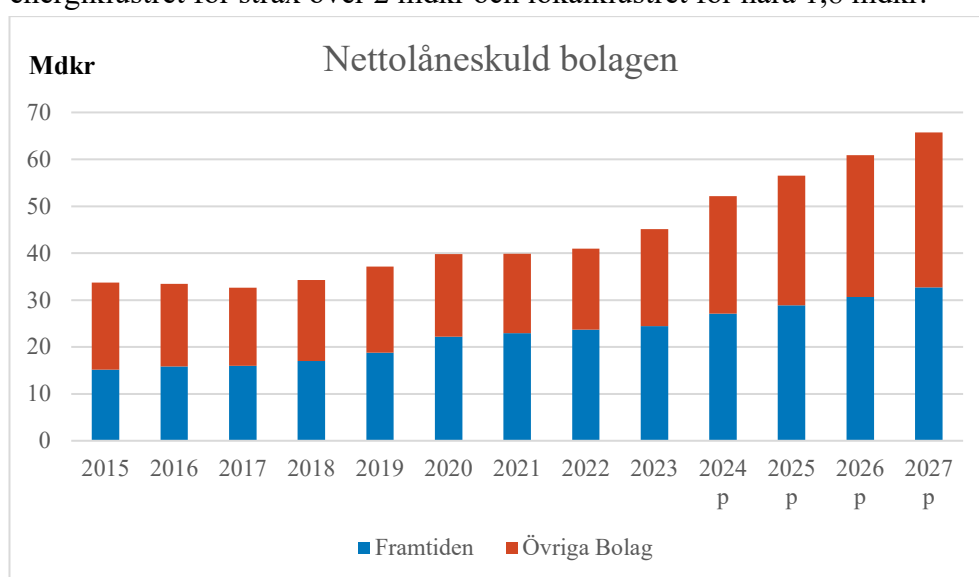

För perioden 2025-2027 har stadsledningskontoret vid beräkningen av nettolåneskuldens utveckling utgått från de investeringsvolymen som nämnderna nominerat samt en resultatnivå på två procent (av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning) i enlighet med stadens riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Detta ger en ökad nettolåneskuld med 3,9 mdkr för 2025, 4,6 mdkr för 2026 och 4,4 mdkr för 2027.

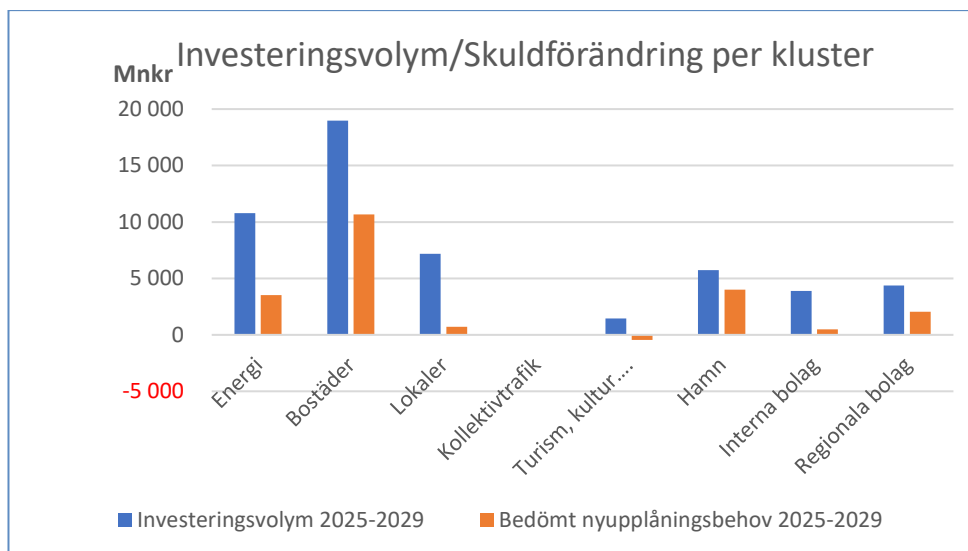
Historiskt har utfallet av investeringsvolymerna understigit de budgeterade volymerna. Då det finns en risk att detta även kommer att gälla för kommande budgetperiod görs en schablonmässig neddragning av investeringsvolymerna. Ökningen av nettolåneskulden bedöms då i stället enligt den röda linjen i diagrammet bli 1,8 mdkr för 2025, 2,3 mdkr för 2026 och 2,1 mdkr för 2027.

Bolagen

I diagrammet nedan framgår bolagens skuldutveckling. Bolagen befinner sig liksom kommunen i en intensiv stadsutvecklingsfas med stora investeringsvolymerna de närmsta åren, vilket även får effekt i en förväntad stor skuldökning. Bolagens låneskuld ökade med 4,2 mdkr 2023 jämfört med året innan. Emellertid väntas en ökning om närmare 7,1 mdkr 2024 där kluster bostäder står för 2,6 mdkr, energiklustret för strax över 2 mdkr och lokalklustret för nära 1,8 mdkr.

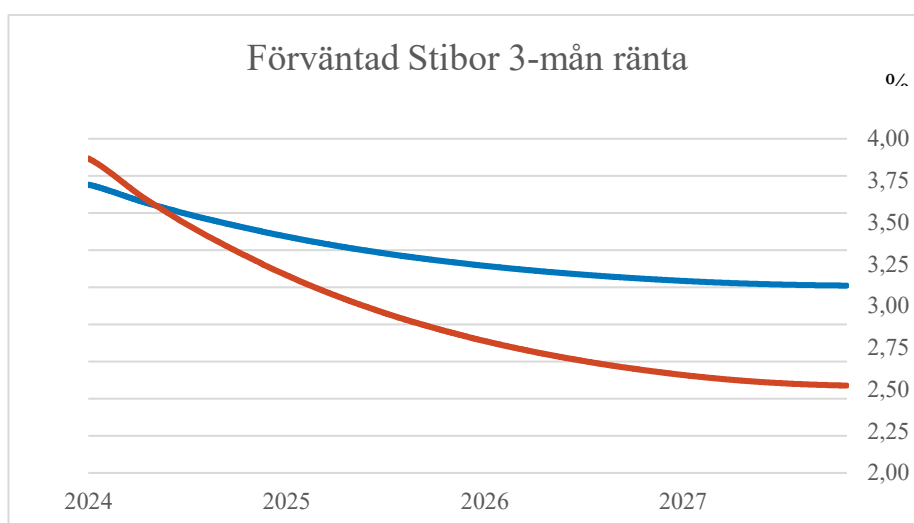

Skulden bedöms 2025–2027 öka med fyra och fem mdkr årligen, där bostadsklustret står för strax över 40 procent av förväntad skuldökning, hamnen för drygt nästan 25 procent och energi för 20 procent. I diagrammet nedan framgår bedömd investeringsvolym och skuldförändring per bolagskluster för perioden 2025–2029 och som ovan nämnts är det främst kluster bostäder, hamn och energi som driver skuldutvecklingen.

Marknadsröntans utveckling

Stadens räntekostnad för nya lån påverkas av olika marknadsräntor samt av stadens individuella kreditkostnad. Marknadsränta är enligt Riksbanken den ränta som aktörer är villiga att betala för olika typer av krediter och den prissätts enligt utbud och efterfrågan. Grovt uppdelat påverkas stadens räntekostnad av en kort rörlig ränta samt en fast bunden ränta på varierande tid, vanligtvis fem till sex år.

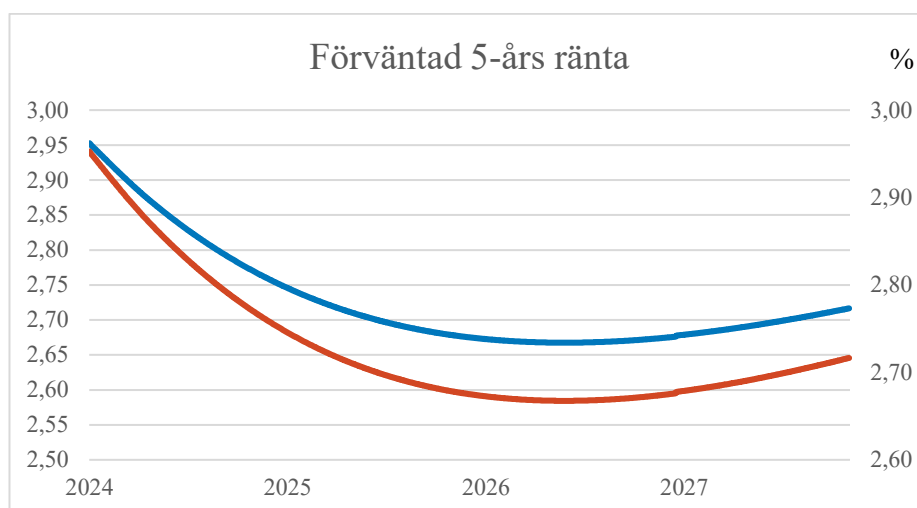

Den korta rörliga räntan, referensräntan Stibor 3 månader, visas i grafen ovan. Förväntansbilden är en sjunkande ränta som förväntas plana ut på en nivå runt 2,4 procent i slutet av 2027.

De svenska räntorna har fallit tillbaka efter att det svenska inflationsutfallet för mars kom in rejält under både marknadens och Riksbankens egna förväntningar. Förväntningarna var att årstakten i KPIF skulle backa till 2,6 procent men i stället föll den till 2,2 procent jämfört med 3,5 procent i februari. Flera prognosmakare tror nu på att Riksbanken kommer med en första sänkning i maj. Swedbank gav följande

analys efter inflationsstatistiken; ”Sannolikheten för en sänkning i maj ökar i och med den svenska inflationssiffran men under gårdagen talade vice riksbankschef Per Jansson där han bland annat lyfte fram hotet mot att kunna sänka räntan i maj framför allt kommer från senareläggningar av räntesänkningsplaner hos andra centralbanker som riskerar att försvaga kronan.” Marknadens prissättning på Riksbanken var efter den överraskande låga inflationsstatistiken en sänkning om 0,17 i maj och 0,12 i juni. Då Riksbanken vanligtvis går i steg om 0,25 blir sannolikheten för en räntesänkning redan i maj knappt 70 procent.

När staden tar upp nya lån via obligationsmarknaden eller kreditinstitut har den femåriga bundna räntan stor betydelse för räntekostnaden. Detta sker löpande då gamla lån förfaller samtidigt som nya lån behöver tas upp då den totala skulden prognostiseras att öka framöver. Grafen nedan visar den svenska femåriga bundna räntans framtida förväntade ränteutveckling enligt finansmarknadens prissättning. Prognosen antyder att femårsräntan kommer att sjunka tillbaka något för att ligga kring 2,6 procent i slutet av 2027.

Stadens genomsnittliga löptid på den totala externa skulden är 3,2 år för kapitalbindning och 3,0 år för räntebindning. En lång duration och en mindre andel rörlig ränta innebär att effekterna av räntenedgången de senaste månaderna kommer att fördröjas och att stadens räntekostnad därigenom kommer att få en långsammare minskningstakt.

Stadens individuella kreditkostnad styrs främst av den kreditrating som Göteborgs Stad har. Kreditkostnaden varierar över tid och kommuner har generellt de senaste månaderna lånat på samma nivåer som Kommuninvest själva lånar i obligationsmarknaden, dvs runt 0,28 procentenheter per år. På ett nytt femårigt lån för staden blir den rörliga räntan idag 4,27 procent (Stibor 3 Mån plus 0,28). För ett fast lån på 5 år blir räntan 3,13 procent (2,85 plus 0,28).

Finansiella risker

De fleråriga investerings- och skuldprognoserna hos både nämnder och styrelser indikerar en stor skuldökning de kommande åren, och visar på den expansiva fas av

stadsutveckling staden befinner sig i. Stadens ökade skuldsättning beror på den ökade investeringstakten. Ökade investeringar innebär ökade tillgångar. Som framgår i kapitel 4 avsnitt Investeringar Bolag, genererar bolagens investeringar avkastning och värdetillväxt med stora marknadsmässiga övervärden. Även kommunen innehar stora mängder anläggningstillgångar vars marknadsvärden vida överstiger bokförda värden. Den ökade skuldsättningen riskerar således inte primärt den ekonomiska ställningen. En ökande låneskuld innebär i stället en successivt ökad finansiell risk för kommunen genom främst ränterisk och finansieringsrisk.

Ränterisken hanteras genom räntesäkring vilket skapar en större förutsägbarhet i räntekostnaderna. För att minska finansieringsrisken har staden tillgång till flertalet finansieringskällor så som institutionella långivare och obligationsprogram.

Därutöver innebär medlemskapet i Kommuninvest en trygghet. För att undvika risken att inte ha tillgång till medel för betalningar anger riktlinjerna att bindande lånelöften samt likviditetsreserv ska täcka kommande 12 månaders förfall plus kommande 12 månaders prognosticerade nettoutflöde. Med en ökad faktisk låneskuld samt en ökad prognosticerad låneskuld ökar volymkraven på bindande lånelöften. Kommunen har avtalade icke utnyttjade lånelöften om sammanlagt 13 mdkr.

Låne- och borgenstak

Då kommunfullmäktige enligt Kommunallagen 3 kap 9 § ska besluta i ärenden av principiell beskaffenhet behöver fullmäktige fastställa en låneram för Göteborgs Stad. Taket är att betrakta som en säkerhet för kommunfullmäktige och krävs även för att långivare ska godta utlåning till staden samt borgen för de externa lån bolagen behöver ta för förvärv av dotterbolagsaktier eller för utdelningar. För 2024 har kommunfullmäktige fattat beslut om ett lånetak på 74,5 miljarder kronor. För 2025 är förslaget att lånetaket höjs till 75,5 mdkr. Förslaget grundar sig på den förväntade skuldutvecklingen enligt ovan, där extern låneskuld 2025 beräknas uppgå till 71,6 mdkr.

Koncernens sammanlagda borgensåtagande uppgick per den 31 december 2023 till 4,6 mdkr, varav 4,1 mdkr avsåg de kommunala bolagen. För 2024 har kommunfullmäktige fattat beslut om en högsta borgensvolym om 7 mdkr. Då Stadshus AB under året kommer att amortera av delar av förvärvslån bedömer stadsledningskontoret att högsta tillåtna volym kan sänkas ytterligare till 6 mdkr för 2025 varav maximalt 5 mdkr föreslås avse borgen till de kommunala bolagen.

All borgen ska beslutas av kommunfullmäktige, men i enlighet med Idrott- och föreningsnämndens reglemente bereder och beslutar nämnden om kommunal borgen till ideella föreningar. Nämnden har sedan 2022 en ram för lån med kommunal borgen som uppgår till 300 mnkr.

I enlighet med Göteborgs Stads riktlinje för finansverksamheten ska fullmäktige i budgeten även besluta om årligt lånetak för respektive investerande bolag. Grunden för stadsledningskontorets förslag till lånetak för respektive bolag är styrelsernas

bedömning av upplåningsbehov inom ramen för den fleråriga investeringsprognosen som lämnats inför framtagandet av förutsättningar för budget 2025 – 2027.

Som beskrivs i kapitel 4 avsnitt Förutsättningar för utdelning och kapitaltillskott för 2024 och budgetperioden 2025–2027 har Stadshus AB på uppdrag av kommunfullmäktige fattat ett inriktningsbeslut 2024-02-19 §30 om hur stor andel respektive dotterbolag ska bidra med till utdelningen för 2024. Där framgår att ett eventuellt uttag kommer göras ur Göteborgs Stads Parkering AB (Parkeringsbolaget) med ytterligare 50 procent av resultatet samt en utdelning på 595 mnkr. Med anledning av det stora uttaget kan Parkeringsbolaget komma att behöva finansiera delar med lån från stadens koncernbank, varför ett framtida lånetak möjligen bör införas även för Parkeringsbolaget. Eftersom det är först när beslut om utdelning tas som det verkliga behovet realiserar kommer finansiering initialt lösas inom stadens utökade kredit för att om behov finns i nästkommande budgetförutsättningar återkomma med förslag på lånetak för ställningstagande.

Fullmäktiges beslut om lånetak utgör mandat för koncernbankens utlåningsvolym till respektive bolag. Fasta taknivåer kan medföra risker i enstaka fall avseende framdriften om frångång från taknivåerna kräver utdragna beslutprocesser för att revidera tidigare fattade beslut. Stadsledningskontoret anser inte att koncernbanken ska kunna neka styrelser upplåning utifrån beslutade lånetak, utan avvikelser från eventuella lånetak får hanteras inom ramen för den ordinarie uppsikten och uppföljningen. Med ovanstående som utgångspunkt lämnar stadsledningskontoret förslag på bolagsspecifika låneramar, vilka redovisas i avsnittet Lånetak per bolag i kapitlet Beräkningsunderlag.

5 FÖRSLAG OM FÖRÄNDRAD LAGSTIFTNING OCH ANDRA FÖRÄNDRINGAR

I detta kapitel redogörs för såväl beslutade, som eventuella, nationella förändringar som kan komma att påverka Göteborgs Stads verksamhet och budget. Presentationen utgår i huvudsak från regeringens förteckning över planerade propositioner, som är avsedda att lämnas från mitten av januari 2024 under återstoden av riksmötet.

Liknande förteckningar kan även komma senare under året, vilket skulle kunna komma att påverka lagstiftningen redan under 2024.

Som urvalsmetod har använts de ärenden som remitterats till kommuner i lagstiftningsprocessen. I de flesta fall, men inte alla, finns därför en länk till remissvar från Göteborgs Stad. Länkar till ärendeprocesserna i Regeringskansliet och riksdagen underlättar möjligheterna att kunna följa varje enskild fråga.

I avsnitt 5.1 redogörs för frågor där regeringen i proposition eller riksdagen i beslut bedömer att det finns ekonomisk påverkan för staden när besluten genomförs.

I avsnitt 5.2 redogörs för några övriga förändringar som påverkar stadens verksamhet, men där inte regeringen i proposition eller riksdagen i beslut identifierat någon betydande ekonomisk påverkan.

I avsnitt 5.3 beskrivs ärenden där regeringen meddelat avsikt att lägga fram en proposition, men ännu inte gjort det.

I kapitel 5.4 beskrivs övriga förändringar såsom en ny lag om tilläggsskatt för företag i stora koncerner vilken bedöms komma få effekt på Stadshuskoncernens finansiella samordning.

5.1 Propositioner med ekonomisk påverkan

5.1.1 Stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende

Beredning i Regeringskansliet (Socialdepartementet): Proposition lämnad till Riksdagen.

Förslaget ska stärka tryggheten och säkerheten för de som vistas på skyddat boende, men också stärka barns rättigheter så att de får sina egna behov tillgodosedda och inte bara ses som medföljande till den vuxne som flytt till det skyddade boendet.

Skyddet mot umgänge med en våldsam förälder stärks också i och med förslagen.

Regeringens bedömning: Förslagen leder till ökade kostnader för kommunerna, regionerna och staten. Den kommunala finansieringsprincipen ska tillämpas för de kostnader som följer av nya skyldigheter och ambitionshöjningar.

Lagändringarna träder i kraft 1 april 2024.

Göteborgs Stads remissvar (dnr 0987/22) avseende Socialdepartementets utkast till lagrådsremiss S2022/03649. I remissvaret bedöms förslagen leda till kostnadsökningar på åtminstone 100 miljoner kronor per år för staden.
Beredning i Riksdagen: Beslut 2024-02-15.

5.2 Övriga propositioner som påverkar stadens verksamhet

5.2.1 Stärkt tillgång till läromedel

Beredning i Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet): Proposition har överlämnats till Riksdagen.

Riksdagen har beslutat om ändringar i skollagen (2010:800) i syfte att stärka elevernas tillgång till ändamålsenliga läromedel. De bestämmelser som reglerar vad eleverna ska ha tillgång till i utbildningen i förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan förtydligas.

Lagändringarna träder i kraft 1 juli 2024.

Göteborgs Stads remissvar avseende Utbildningsdepartementets SOU 2021:3

Skolbibliotek för bildning och utbildning.

Beredning i Riksdagen: Beslut 2023-12-19

5.2.2 Genomförande av EU:S nya dricksvattendirektiv

Beredning i Regeringskansliet (Landsbygds- och jordbruksdepartementet):

Proposition har överlämnats till riksdagen.

Riksdagen har beslutat om regeringens förslag om ändringar i miljöbalken, livsmedelslagen och plan- och bygglagen. Lagändringarna innebär att kommuner ska lämna de uppgifter som behövs för att bedöma risker i tillrinningsområden för dricksvatten och att kommuner, fastighetsägare och nyttjanderättshavare ska lämna de uppgifter som behövs för att bedöma risker som uppkommer i ledningar, installationer och anordningar på fastigheter eller i byggnader som används för att distribuera dricksvatten. Lagförslaget innebär även att de som producerar eller tillhandahåller dricksvatten ska lämna uppgifter om dricksvattenkvaliteten.

Därutöver införs en bestämmelse om marknadskontroll och en bestämmelse om villkor för att släppa ut och tillhandahålla byggprodukter avsedda att komma i kontakt med dricksvatten på marknaden.

Regeringens bedömning: Nya och utökade uppgifter för kommunerna förväntas inte påverka kommunernas kostnader i någon större omfattning.

Lagändringarna börjar gälla den 1 mars 2024.

Beredning i Riksdagen: Beslut 2024-01-31.

5.2.3 Säkerhetszoner-ökade möjligheter för polisen att visitera.

Beredning i Regeringskansliet (Justitiedepartementet): Proposition har överlämnats till riksdagen.

Regeringen föreslår att Polismyndigheten ska kunna införa säkerhetszoner där polismän har särskilda befogenheter att visitera, söka efter vapen och andra farliga föremål. Syftet är att skjutningar och sprängningar vid konflikter inom den kriminella miljön ska kunna motverkas mer effektivt.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 25 april 2024.

Göteborgs Stads remissvar avseende promemorian Säkerhetszoner – ökade möjligheter för polisen att visitera för att förebygga brott (Ds 2023:31).

Beredning i Riksdagen: Beslut 2024-04-10

5.2.4 Utvidgat reseförbud för barn

Beredning i Regeringskansliet (Socialdepartementet): Proposition har överlämnats till Riksdagen.

Regeringen vill utvidga det nu gällande utreseförbudet i lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, förkortad LVU. Utreseförbud föreslås kunna beslutas om det finns en påtaglig risk för att ett barn förs utomlands eller lämnar Sverige och barnets hälsa eller utveckling skadas under utlandsvistelsen på grund av omständigheter som kan föranleda vård enligt LVU.

Lagändringarna föreslås träda i kraft 1 juni 2024.

Göteborgs Stads yttrande över remiss från Socialdepartementet - Ett utvidgat utreseförbud för barn (Ds 2022:9).

Beredning i Riksdagen: Beslut 2024-05-02.

5.2.5 En ny lag om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar

Beredning i Regeringskansliet (Finansdepartementet): Propositionen har överlämnats till Riksdagen.

Regeringen föreslår en ny lag om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet. Förslaget syftar till att ge Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan, Inspektionen för vård och omsorg, Kronofogdemyndigheten, Migrationsverket, Pensionsmyndigheten, Skatteverket, kommuner och arbetslöshetskassor förutsättningar att utbyta uppgifter som behövs för att säkerställa korrekta beslutsunderlag för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juni 2024.

Göteborgs Stads yttrande över remissen Utökat informationsutbyte (Ds 2022:13).

Beredning i Riksdagen: Beslut planerat 2024-05-22

5.3 Övriga planerade propositioner

5.3.1 En ny ordning för asylsökandes boende

Beredning i Regeringskansliet (Justitiedepartementet): Remiss har inte lämnats till lagrådet.

Utredningen föreslår bland annat krav på att asylsökande ska bo i statliga boenden och delta i samhällsintroduktion under asylprocessen. Utgångspunkterna har varit att möjligheten för asylsökande att välja eget boende med bibehållna förmåner ska tas bort och att så många asylsökande som möjligt i stället ska bo på asylboende.

Göteborgs Stads yttrande över remissen En ny ordning för asylsökandes boende (SOU 2022:64).

Beredning i Riksdagen: Beslut planerat hösten 2024.

5.3.2 Tryggare hem för barn

Beredning i Regeringskansliet (Justitiedepartementet): Regeringen avser att lämna proposition till riksdagen i september.

Regeringen beslutade den 16 september 2021 att uppdra åt en särskild utredare att se över regler i föräldrabalken om vårdnadsöverflyttning, adoption och umgänge.

I uppdraget har ingått att ta ställning till bland annat om förutsättningarna för vårdnadsöverflyttning och adoption bör ändras för att tillgodose familjehemsplacerade barns rätt till trygghet och stabilitet samt behovet av åtgärder för att underlätta förutsättningarna för prövningen av frågor om vårdnadsöverflyttning för barn i familjehem.

I uppdraget har även ingått att ta ställning till hur skyddet för barnet kan stärkas när fråga uppkommer om umgänge med en förälder som har utövat våld eller gjort sig skyldig till någon annan allvarlig kränkning.

Utredningens förslag är att de nya reglerna bör träda i kraft den 1 oktober 2024.

5.3.3 Tryggare bostadsområden

Beredning i Regeringskansliet (Justitiedepartementet): En remiss är lämnad till lagrådet.

Regeringen föreslår utökade möjligheter för fastighetsägare att säga upp hyresgäster som begår brott. Syftet är att skapa bättre förutsättningar för trygga bostadsområden i hela landet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 31 maj 2024.

Göteborgs Stads yttrande avseende remiss från Justitiedepartementet – Åtgärder för tryggare bostadsområden.

Beredning i Riksdagen: Beslut planerat hösten 2024.

5.3.4 Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd

Beredning i Regeringskansliet (Justitiedepartementet): Ett utkast till lagrådsremiss har varit på remiss.

I utkastet föreslås bland annat att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ska kunna folkbokföras tidigare än vad nuvarande reglering medger. Det lämnas också förslag för att säkerställa att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd och som arbetar ska få tillgång till arbetsbaserad föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning. Förslagen syftar till att förbättra levnadsvillkoren för utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd och ge dem större möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden på ett ändamålsenligt och samhällsekonomiskt effektivt sätt.

Det föreslås samtidigt vissa ändringar för att förtydliga nuvarande regelverk, bl.a. att en utlänning som har ett giltigt uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, inte ska vara försäkrad för bosättningsbaserade förmåner enligt socialförsäkringsbalken eller ha rätt till insatser med stöd av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 november 2024.

Göteborgs Stads yttrande över remissen Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd.

Beredning i riksdagen: Beslut planerat hösten 2024.

5.4 Övriga förändringar

5.4.1 Tilläggsskatt för företag i stora koncerner

Beredning i Regeringskansliet (Finansdepartementet): Proposition lämnad till riksdagen.

Den 31 december 2023 trädde en ny lag, med bakgrund i EU-direktiv, i kraft som innebär att vissa stora koncerner blir föremål för regler om global minimibeskattning, så kallad tilläggsskatt. Koncerner med omsättning som uppgår till minst 750 MEUR träffas av reglerna. Reglerna innebär i korthet att i jurisdiktioner där en koncern effektivt beskattas lägre än 15 procent kommer att anses vara lågbeskattad. Om koncernen är lågbeskattad ska en tilläggsskatt tas ut motsvarande mellanskillnaden mellan den effektiva beskattningen och en beskattning som motsvarar 15 procent. Då Stadshuskoncernen faller inom lagens tillämpningsområde kommer lagen få effekt på Stadshuskoncernens finansiella samordning då man under vissa förutsättningar kommer att betraktas som lågbeskattad.

Lagstiftningen är fortfarande under utarbetande och kompletteringar kommer att göras. Anvisningar för bedömningar och beräkningsgrunder kommer att tas fram av Skatteverket. Rapporteringsskyldigheten kommer att vara omfattande och nya

administrativa rutiner kommer att behöva skapas för att uppfylla kraven enligt lagstiftningen.

Göteborgs Stads yttrande över remiss från Finansdepartementet - En lag om tilläggsskatt för företag i stora koncerner.

Beredning i Riksdagen: Beslutad 2023-12-13.

6 STYRANDE DOKUMENT

6.1 Program och planer

Förslag till program och planer kommer till kommunfullmäktige för beslut löpande under året. En majoritet av dessa redovisar att ett genomförande innebär ökade kostnader. I bilaga finns en förteckning över samtliga stadsövergripande planer och program per 31 mars 2024. Nedan framgår nya eller reviderade program och planer som är under beredning och som förväntas behandlas i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige under 2024/2025.

Utöver de styrande dokument som omnämns med egna rubriker nedan pågår arbete både inom stadsledningskontoret och i nämnderna med att se över styrningen i form av program och planer inom olika områden.

Kommunfullmäktige behandlade 2024-03-21 (§122) redovisningen av kommunstyrelsens uppdrag att anpassa program och planer inom området mänskliga rättigheter till en likvärdig struktur samt att återkomma med förslag på nästa steg gällande långsiktig styrning av området. Av den genomförda utredningen i ärendet framgår att stadsledningskontoret bedömer att den stadsövergripande styrningen på MR-området behöver omformas för att undanröja identifierade hinder i den nuvarande styrningen, samt för att omhänderta identifierade behov.

Stadsledningskontorets förslag innebär en omformning från en styrning som grundar sig på tidsbegränsade och planerande styrande dokument till en styrning som har sin grund i en mer stadigvarande, reglerande styrning. Kommunfullmäktige beslutade att ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram förslag på en riktlinje för stadens arbete med mänskliga rättigheter för att tillgodose rättigheter och erbjuda likvärdig service.

Inom stadsutvecklingsområdet har kommunfullmäktige beslutat om en ny struktur för styrande dokument. Den nya strukturen medför behov av omtag bland utpekade styrdokument bland annat för att anpassa styrningen till den nya organisationen. Som en följd av detta har kommunfullmäktige bland annat beslutat 2023-01-26 §15 att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att, i nämndens arbete med att ta fram förslag till en samordnad styrning för den strategiska stadsplaneringen, inkludera samordning och värdering av styrningen i Strategi för utbyggnadsplanering, Trafikstrategi för en nära storstad, Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025, Parkeringspolicy för Göteborgs Stad samt Göteborgs grönplan för en nära, sammanhållen och robust stad 2022–2030.

6.1.1 Klimatanpassningsplan

I budget för 2022 fick kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en klimatanpassningsplan för staden. Planen tillgodoser kravet på åtgärdsplan som ställs i Borgmästaravtalet, Covenant of Mayors for Climate & Energy 2030 targets.

Stadsledningskontorets bedömning är att planen i stora delar kan finansieras och prioriteras inom ramen för nämnder och styrelser ordinarie verksamhet, men det finns fortsatt ett behov av de nuvarande kommuncentrala medlen för att starta upp planens åtgärdsarbete och som katalysatormedel för att få fart på och kraft i ett mer långsiktigt och strukturerat arbete. I beredning av planen signalerar några förvaltningar behovet av en långsiktig finansiering och därmed mer stabila förutsättningar för omhändertagande av utpekade uppdrag.

Kommunstyrelsen beslutade om planen vid sitt sammanträde 2024-05-08.

6.1.2 Biblioteksplan för Göteborgs stad 2024–2028

Enligt bibliotekslagen (2013:801) ska kommuner och regioner anta en biblioteksplan för sin verksamhet på biblioteksområdet. Då planperioden för stadens nuvarande biblioteksplan efter förlängning löper ut 2024 har kommunstyrelsen givit kulturnämnden i uppdrag att ta fram ett förslag till revidering av Biblioteksplan för Göteborgs Stad 2013–2021. Kulturnämnden beslutade 2024-03-25 §75 att översända Biblioteksplan för Göteborgs Stad 2024–2028 till kommunstyrelsen inför fastställande i kommunfullmäktige. Kulturnämnden konstaterar i beredningen att regeringen under året har aviserat en omfattande statlig satsning på ökad bemanning av skolbibliotek. En sådan satsning ska finansieras genom statsbidrag och planeras att sjösättas 2025. Kulturnämnden bedömer att genomförandet av insatserna kopplade till skolbiblioteken i biblioteksplanen är avhängigt de statliga satsningarna och statsbidragen. (Se även kapitel 4 ”Justeringar enligt finansieringsprincipen”).

Ärendet planeras till kommunstyrelsen 2024-06-12.

6.1.3 HBTQI-Plan

Kommunfullmäktige beslutade 2023-05-25 § 6, punkt 2 att ge kommunstyrelsen i uppdrag att i samverkan med Göteborgs Stads HBTQI-råd ta fram en ny HBTQI-plan. Ärendet planeras till kommunstyrelsen tredje kvartalet 2024.

6.1.4 Plan för stärkta insatser mot rasism

Kommunstyrelsen fick i budget 2024 i uppdrag att ta fram förslag på hur Göteborgs Stads plan för stärkta insatser mot rasism 2020–2023 kan förlängas. I uppdraget ingår att uppdatera planen efter nya omvärldsförutsättningar. Ärendet planeras till kommunstyrelsen tredje kvartalet 2024.

6.1.5 Program för att ersätta folkhälsoprogrammet och program för jämlikstad (KS 2023-09-20)

I samband med att föreliggande uppdrag lämnades gavs kommunstyrelsen också i uppdrag att ta fram ett nytt program som ersätter Göteborgs Stads folkhälsoprogram 2019–2020 och Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026. Ett förslag till program är för närvarande på remiss enligt beslut i kommunstyrelsen 2023-09-20 § 626. Ärendet planeras till kommunstyrelsen till kommunstyrelsen tredje kvartalet 2024.

6.2 Övrigt

6.2.1 Aktualitetsprövning av ägardirektiv

Kommunfullmäktige fattade 2019-09-12 §31 beslut om Göteborgs Stads riktlinjer för ägarstyrning. Riktlinjerna var resultat av ett utvecklingsarbete med syfte att stärka och utveckla den politiska styrningen av bolagskoncernen. I arbetet konstaterades att det fanns behov av en enhetlig struktur för de bolagsspecifika ägardirektiven i likhet med den som tagits fram för nämndernas reglementen. I ärendet 2019 framgick att aktualitetsprövning och eventuella revideringar av riktlinjerna alltid ska göras i samband med ny mandatperiod och de däremellan kan revideras vid behov.

I anslutande ärende 2019-09-12 §32 fattade kommunfullmäktige även beslut om en ny gemensam struktur för ägardirektiven inom bolagskoncernen. Strukturen är uppbyggd på samma sätt som för nämndernas reglementen med en uppdelning i tre kapitel där första och tredje kapitlet är gemensamma och likalydande för samtliga helägda bolag. Genom ägardirektivens kapitel två ger sedan kommunfullmäktige specifikt direktiv till respektive bolag.

Göteborgs Stadshus har som en del i sitt kommunala ändamål att ge kommunfullmäktige förutsättningar att utveckla ägarstyrningen samt i uppdrag i samverkan med kommunstyrelsen och berört bolag utarbeta förslag till ägardirektiv och bolagsordningar för de direktunderställda bolagen samt yttra sig över förslag till ägardirektiv och bolagsordningar för dotterdotterbolag, inför kommunfullmäktiges ställningstagande.

I kommunfullmäktiges budget 2020 gavs Göteborgs Stadshus AB flera uppdrag att revidera samtliga eller vissa ägardirektiv. Efter det har ett antal ägardirektiv reviderats efter behov och i enskilda frågor men i nuvarande mandatperiod har ännu ingen generell aktualitetsprövning genomförts.

Att bolagen till exempel har en roll i stadens klimatomställning och att bolagssektorns ekonomi samlat bedöms vara utmanande framöver är exempel på förändringar som utgör skäl för en aktualitetsprövning. Sedan 2020 då avkastningskrav och effektivitetskrav infördes i flera ägardirektiven har erfarenheter

gjorts som behöver tas med i en översyn av avkastningskravens roll i styrningen samt vilka mått (vad som mäts) och måltal/tröskelvärden som är ändamålsenliga.

Stadshuset kommer under det kommande året genomföra en revidering av merparten av ägardirektiven.

6.2.2 Tydliggörande av den ekonomiska styrningen för bolag finansierade med koncernbidrag

Got Event AB, Göteborgs Stadsteater AB och Business Region Göteborg AB har ett kommunalt ändamål som inte skapar förutsättningar för dem att genom egna rörelseresultat fullt ut finansiera sin verksamhet. De ges en ekonomisk ram genom att Stadshuset årligen i kommunfullmäktiges budgetbeslut bemyndigas att lämna kapitaltillskott (koncernbidrag) om ett maximalt angivet belopp.

De beslutade koncernbidragen sätter yttersta ramnivån för bolagens verksamhet och utgör en förutsättning för bolagens budget. Koncernbidragen syftar till att finansiera bolagen och ytterst till att återställa deras egna kapital genom att balansera verksamhetens underskott till ett nollresultat.

Av Got Events och Stadsteaterns ägardirektiv framgår krav på att bolagen ska finansieras genom intäkter i viss omfattning i syfte att minska behovet av kapitaltillskott från ägaren. Bolagens intäkter kan dock variera över åren vilket i sin tur kan leda till att det under ett enskilt år kan uppstå överskott eller underskott i verksamheten inklusive erhållna koncernbidrag.

Bolagsformen medger möjlighet att hantera och balansera överskott/underskott över eget kapital mellan åren men Göteborgs Stads styrning av hur detta kan tillämpas för nämnda bolag är otydlig. Bolagsstyrelsernas ges till exempel inte någon vägledning rörande befogenheter över eget kapital och eventuella möjlighet att ianspråka tidigare års överskott i nästa års budget utan att det egna kapitalet samlat över åren förbrukas. Vidare innebär otydligheten att hanteringen av uppkomna överskott eller underskott kan upplevas som oförutsägbara i Stadshuskoncernens finansiella samordning och vid årsbokslut.

En tydligare dokumenterad styrning inom området hade varit till fördel för en ökad transparens och förutsägbarhet och hade underlättat kommunikationen inom koncernen.

6.2.3 Preliminär bedömning av behov för konsekvensjustering av förslag till Göteborgs stads riktlinje för direktavkastning från Stadshuskoncernen

I kommunfullmäktiges budget för 2022 fick Stadshuset dels i uppdrag att ta fram ett långsiktigt hållbart finansiellt ramverk för Stadshuskoncernen, dels i uppdrag att genomföra en genomlysning och föreslå förändringar av bolagens kapitalstruktur. I budgeten beskrevs bland annat att ramverket ska tjäna som vägledning för en

långsiktigt hållbar och förutsägbar direktavkastning och utgöra ett ramverk för Stadshus finansiella samordning.

Som svar på uppdraget om finansiellt ramverk lämnade Stadshus den 23 januari 2023 (§ 8 Dnr 0070/21) ett förslag på en ny riktlinje, Göteborgs Stads riktlinje för direktavkastning från Stadshuskoncernen, som definierar begrepp och beskriver principer och en beräkningsmodell för långsiktigt hållbar direktavkastning. Delar av uppdraget återremitterades i april 2023 av kommunstyrelsen (KS 2023-04-19 § 316 Dnr 0157/23) till stadsledningskontoret för att konsekvensjusteras efter att uppdraget om bolagens kapitalstruktur behandlats av kommunfullmäktige. Av kommunstyrelsens beslut framgår att ärendet ska återrapporteras i Förutsättningar för budget 2025–2027 men då ärendet rörande uppdraget om bolagens kapitalstruktur ännu inte behandlats i kommunfullmäktige lämnas i budgetförutsättningar (kapitel 4.3.Stadshuskoncernens kapitalstruktur) en preliminär bedömning av behovet av konsekvensjustering tillsammans med en kort sammanfattning av genomlysningens slutsatser. Kommunstyrelsens återremiss kommer att återredovisas till kommunstyrelsen inför återrapportering till kommunfullmäktige.

7 FORMALIAFRÅGOR

7.1 Beslut som ska tas i samband med budgeten enligt kommunallagen och kommunfullmäktiges tidigare beslut

Grunderna för den kommunala ekonomiska förvaltningen framgår av 11 kap kommunallagen. Samma kapitel innehåller också bestämmelser om budgetens innehåll. Budgetens innehåll bestäms också av kommunfullmäktiges tidigare beslut i vissa frågor. Stadsledningskontoret redovisar nedan punkter som enligt lag och kommunfullmäktiges tidigare beslut ska beslutas om i samband med stadens budget.

I kommunallagen anges följande:

11 kap. 5 §

Kommuner och regioner ska varje år upprätta en budget för nästa kalenderår (budgetår). Budgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Undantag från andra stycket får göras

i den utsträckning som medel från en resultatreserv tas i anspråk enligt 14 §, eller om det finns synnerliga skäl.

11 kap. 6 §

I budgeten ska skattesatsen och anslagen anges. Av budgeten ska det vidare framgå hur verksamheten ska finansieras och hur den ekonomiska ställningen beräknas vara vid budgetårets slut. De finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning ska anges.

Budgeten ska även innehålla en plan för verksamheten under budgetåret. I planen ska det anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

Budgeten ska också innehålla en plan för ekonomin för en period av tre år. Budgetåret ska då alltid vara periodens första år. Planen ska innehålla sådana finansiella mål som anges i första stycket.

7.1.1 Förslag till beslutspunkter enligt kommunallagen

Skattesats och budget

- Förslag till budget 2025 fastställs i sin helhet inklusive de mål, riktlinjer, uppdrag och ekonomiska ramar som anges samt att skattesatsen fastställs till xx:xx.

Förslag till flerårsplaner för åren 2025 - 2027 fastställs som underlag för den fortsatta planeringen.

Skattesatsen ska fastställas senast den 30 november inför kommande år, enligt kommunallagen, även om budget på grund av särskilda skäl inte har fastställts.

7.1.2 Förslag till beslutspunkter som en konsekvens av tidigare fullmäktigebeslut

Fastställande av ersättningar enligt lov (lagen om valfrihet)

- Grundersättningen från och med 1 april 2025 utgår för beviljad brukartid och fastställs för externa utförare i LOV i hemtjänsten för Göteborgs Stad till x kronor per timma inklusive momskompensation med 1,6 procent kronor per timma.
- Grundersättningen för kommunala utförare i LOV i hemtjänsten för Göteborgs Stad fastställs till x kronor per timma att gälla från och med 1 april 2025.
- Ersättningsmodellen för daglig verksamhet enligt LOV uppräknas från och med 1 april 2025 med av kommunfullmäktige fastställd indexkompensation till nämnderna inom välfärdsområdet.

Beloppen som ska anges i besluten för 2025 och framåt beror på vilka avvägningar som görs i det politiska budgetarbetet och får därmed räknas fram i slutet av budgetprocessen när dessa förutsättningar finns framme.

Fastställande av högsta tillåtna låne- och borgensvolym

Det ska framgå i det slutliga budgetbeslutet vilka tillåtna låne- och borgensvolymerna som fastställs för 2025. Stadsledningskontoret har i nedanstående förslag till beslutspunkter utgått från de volymer som speglar de beräkningsförutsättningar som angetts.

- Göteborgs Stads samlade lånevolym under 2025 får uppgå till maximalt 75 miljarder kronor
- Göteborgs Stads koncerns samlade borgensåtaganden under 2025 får uppgå till maximalt 6 miljarder kronor

Av totalt borgensåtagande enligt ovan (6 miljarder kronor) ingår nedanstående borgen till Stadshus AB och dess vid var tid underliggande hel- och majoritetsägda bolag.

- Göteborg Stad (org. nr 212000-1355) såsom för egen skuld får ingå borgen för Göteborg Stadshus AB:s och dess vid var tid underliggande hel- och majoritetsägda bolags externa låneförpliktelser upp till ett totalt högsta lånebelopp om 5,0 miljarder kronor, jämte därpå löpande ränta och kostnader.
- Samlad lånevolym under 2025 per bolag/koncern får uppgå till maximalt:

Bolag	Lånetak, mnkr
Göteborgs Stadshus AB	3 200
Göteborg Energi koncern	10 200
Liseberg AB	3 100
Älvstranden	2 200
Framtiden koncern	33 000
Göteborgs Hamn AB	3 300
Higab AB	6 300
Göteborgs Stads Leasing AB	1 800
Gryaab AB	1 400
Renova koncern	2 100

- Samlad rörelsekredit under 2025 för övriga bolag får uppgå till 1 000 miljoner.

Fastställande av Göteborgs Stadshus AB:s bemyndigande att lämna kapitaltillskott till helägda bolag

- Göteborgs Stadshus AB bemyndigas att lämna kapitaltillskott avseende 2025 till följande helägda dotterbolag med nedan angivna belopp:

BRG (Business Region Göteborg AB); x xxx tkr

Göteborgs Stadsteater AB; x xxx tkr

Got Event AB; x xxx tkr

Fastställande av budgetram för Göteborgs stadshus AB:s koncernledningskostnader och finansiering av Gothenburg European Office (GEO)

- Göteborgs Stadshus AB bemyndigas att ta ut koncernledningsarvode från övriga bolag inom stadshuskoncernen för finansiering av koncernbolagets verksamhet, exklusive GEO, motsvarande maximalt xx xxx tkr under 2025.
- Göteborgs Stadshus AB bemyndigas att genom finansiell samordning finansiera Gothenburg European Office (GEO) med x xxx tkr under 2025.

Fastställande av exploateringsnämndens bemyndiganden vid köp och försäljning av fastigheter.

- Exploateringsnämnden bemyndigas att inom ramen för i budgeten upptagna belopp för fastighetsförvärv, dels ansöka om tillstånd till expropriation, dels förvärva fast egendom då utgiften för varje förvärv inte överstiger 30 miljoner kronor.
- Exploateringsnämnden bemyndigas att sälja eller med tomträtt upplåta fast egendom för utbyggnad av antagna detaljplaner.
- Exploateringsnämnden bemyndigas att för köpeskilling och på villkor i övrigt som nämnden äger bestämma till kommunala bolag och andra intressenter sälja tomträttsupplåten fast egendom.
- Exploateringsnämnden bemyndigas att för maximalt 15 miljoner kronor per ärende sälja eller med tomträtt upplåta fast egendom som visserligen inte är detaljplanelagd men där nämnden, utifrån markägarrollen samt efter hörande med Stadsbyggnadsnämnden gör bedömningen att den fasta egendomen inte behövs/primärt lämpar sig för utbyggnad i kommunal ägo eller där detaljplaneläggning av den fasta egendomen inte bedöms behövas innan överlåtelse/tomträttsupplåtelse. Maximalt fast egendom om 5 000 m2 per ärende.
- Exploateringsnämnden bemyndigas att för maximalt 15 miljoner kronor per ärende sälja eller med tomträtt upplåta fast egendom som i enlighet med av kommunfullmäktige beslutade principer och organisatorisk struktur för hantering av kommunens fastigheter överförts till Exploateringsnämnden från annan kommunal nämnd och som inte längre behövs för någon kommunal förvaltnings behov

7.2 Beslut som kan/bör tas i samband med budgetbeslutet

Stadsledningskontoret anger nedan punkter som kontoret bedömer bör/kan beslutas om i samband med beslut om stadens budget för att åstadkomma tydlighet. Antingen kan de olika punkterna arbetas in i budgettexterna eller så anges de i beslutspunkterna för ökad tydlighet.

Nedanstående punkter är de som stadsledningskontoret haft möjlighet att identifiera utifrån innehållet i detta underlag och vad som erfarenhetsmässigt kan vara viktigt att förtydliga. Beroende på hur partierna väljer att strukturera och formulera sina förslag till budgetar kan naturligtvis även andra punkter komma att bli aktuella som särskilda beslutssatser.

7.2.1 Fastställande av kommunstyrelsens befogenheter och ansvar

Det ska framgå av budgetbeslutet vilka bemyndiganden som kommunfullmäktige ger till kommunstyrelsen.

- Kommunstyrelsen bemyndigas att inom ramen för beslutad budget fatta beslut om de poster som budgeterats under kommuncentrala medel.
- Kommunstyrelsen bemyndigas att inom ramen för beslutad budget besluta om justeringar av kommunbidrag och ekonomiska ramar under förutsättning att ärendena inte är av sådan principiell art att de ska underställas kommunfullmäktige för beslut.
- Kommunstyrelsen bemyndigas att inom ramen för beslutad budget besluta om uppdrag till nämnder och styrelser med anledning av genomförandet av denna budget under förutsättning att åtgärden ryms inom nämnds reglemente och budget respektive styrelses bolagsordning och ägardirektiv.
Bemyndigandet omfattar inte uppdrag rörande nämndernas myndighetsutövning, tillämpningen av lag eller ärenden som i övrigt rör enskilda. Bemyndigandet omfattar inte heller uppdrag som är av principiell beskaffenhet eller av större vikt för kommunen enligt 5 kap. 1 § kommunallagen
- Kommunstyrelsen ska inom ramen för sitt ordinarie ansvar enligt kommunallagen särskilt följa och analysera den ekonomiska utvecklingen för staden och föreslå åtgärder i de fall då stadens balanskravsresultat avviker negativt från den beslutade nivån.

7.2.2 Fastställande av utdelning från Stadshus AB

Stadsledningskontoret har i detta underlag inte värderat frågan om huruvida utdelning från Stadshus AB ska tas eller inte utan överlämnar den frågan att värderas i det politiska budgetarbetet. Om de färdiga budgetförslagen skulle innehålla finansiering genom utdelning från Stadshus AB bör det tydliggöras

- Utdelningen från Stadshus AB fastställs till xxx tkr för 2025.

7.2.3 Fastställande av internränta

Det bör framgå av det slutliga budgetbeslutet vilken internränta som fastställs för 2025.

- Internräntan fastställs till 2,25 procent för 2025.

7.2.4 Fastställande av indexkompensation

Om nämnderna ska kompenseras för löne- och prisförändringar bör det framgå av slutliga budgetbeslutet vilka index som ligger till grund för uppräknings av de ekonomiska ramarna.

- Index för uppräknings av ekonomiska ramar fastställs till xx %.

7.2.5 Fastställande av resursfördelningsmodell avseende socialnämnderna

Om man i det politiska budgetarbetet använder sig av resursfördelningsmodellen för socialnämnderna bör den fastställas och bifogas som en bilaga.

- Resursfördelningsmodellen för socialnämnderna fastställs för 2025 enligt bilaga.

7.2.6 Reglering av överskott och underskott för specificerade ekonomiska ramar för stadsbyggnadsnämnden och överförmyndarnämnden

Tidigare år har över- respektive underskott för budgetposterna ”stadsbyggnadsnämndens transfereringar (tidigare ”fastighetsnämndens transfereringar”)” samt för ”överförmyndarnämnden arvoden” enligt praxis reglerats vid årets slut så att över- respektive underskott nollställs. Detta för att utfallet för de kostnader som faller under dessa ansvar mer är att betrakta som konsekvenser av förutsättningar som nämnderna inte råår över. Om man i det politiska budgetarbetet bestämmer sig för att fortsätta med denna hantering bör det framgå i budgetbeslutet att denna rutin ska tillämpas.

- Om det uppstår överskott eller underskott inom ramen för ”Stadsbyggnadsnämndens transfereringar” och ”Överförmyndarnämnden arvode” nollställs dessa i samband med stadens årliga bokslut.

7.2.7 Fastställande av ekonomisk ram avseende kostnader för digital utveckling och förvaltning

I samband med budgetbeslut 2025 behöver kommunfullmäktige fastställa beslut per leverantörsnämnd (3 st) enligt nedan; ett för ekonomisk ram för digital förvaltning och ett för ekonomisk ram för digital utveckling där det är aktuellt. De ekonomiska

ramarna är de kostnader som leverantörsnämnderna kan fakturera nämnder och styrelser för bastjänster och digital infrastruktur.

Index nedan avser det index som kommunfullmäktige eventuellt beslutar om.

- KF fastställer ekonomisk ram för nämnden för demokrati och medborgarservice för förvaltning av bastjänster till 86 709 tkr + index
- KF fastställer ekonomisk ram för inköps- och upphandlingsnämnden för förvaltning av bastjänster till 35 300 tkr + index
- KF fastställer ekonomisk ram för inköps- och upphandlingsnämnden för utveckling av bastjänster till 7 000 tkr + index
- KF fastställer ekonomisk ram för nämnden för Intraservice för förvaltning av bastjänster och digital infrastruktur till 1 093 300 tkr + index
- KF fastställer ekonomisk ram för nämnden för Intraservice för utveckling av bastjänster och digital infrastruktur till 30 100 tkr + index

Undantagsvis kan de ekonomiska ramarna behöva justeras med anledning av väsentligt förändrade volymer. Stadsledningskontoret föreslår att det endast kan ske efter att nämnderna gjort en sådan hemställan till kommunfullmäktige där orsak och omfattning noggrant har beskrivits. En eventuell sådan hemställan ska beredas av stadsledningskontoret i kompletterande budgetunderlag.

I kapitel 4 finns bakgrundsinformation och rekommendation från strategisk samordningsgrupp.

7.3 Frågor som i övrigt bör/kan framgå av fullmäktiges budgetbeslut

Stadsledningskontoret har i detta underlag beskrivit de förslag avseende frågor som på olika sätt har bäring på de överväganden som görs i fullmäktiges beslut om budget och som också redovisas som separata ärenden

Stadsledningskontoret rekommenderar att de ställningstaganden som i budgeten för 2025 avseende riktlinjer för god ekonomisk hushållning görs i dessa frågor på olika sätt framgår i budgetbeslutet så att det blir tydligt på vilka grunder budgeten vilar i dessa styrfrågor. När det gäller till exempel riktlinjerna om god ekonomisk hushållning bygger det förslag som stadsledningskontoret har lämnat på att man i fullmäktiges årliga budgetbeslut anger de ekonomiska målsättningar som ska gälla för budgetåret och budgetperioden. På samma sätt är det bra om styrningen avseende eget kapital och investeringar tydliggörs i budgetbeslutet.

7.3.1 Privata utförare

Enligt kommunlagen ska kommunfullmäktige under varje mandatperiod anta ett program för uppföljning och insyn av privata utförare. Utifrån stadens nomenklatur har nämnders och styrelser ansvar inarbetas i riktlinjen för styrning, uppföljning och kontroll. Om det finns behov av stadenövergripande mål för området kan det ingå i förslag till budget.

7.3.2 För ekonomin under budgetåret i de kommunala koncernföretagen

Enligt kommunallagen Lag (2023:642) kap 11 § 6a ska kommunfullmäktiges budget innehålla en redogörelse för ekonomin under budgetåret i de kommunala koncernföretagen. Med kommunala koncernföretag avses detsamma som i 2 kap. 5 § lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning.

Stadsledningskontoret rekommenderar att en sådan sammanställning tas i en bilaga till budgeten. I kapitel 8 finns planeringsförutsättningar för stadshuskoncernens bolag som konsoliderats till en proformabudget för den kommande treårsperioden.

8 BERÄKNINGSUNDERLAG

Beräkningsförutsättningar

I detta kapitel redovisas de ekonomiska förutsättningar, per nämnd och bolag samt för de kommuncentrala posterna, som just nu gäller inför budgetarbetet.

Stadsledningskontoret lämnar de beräkningstekniska förutsättningarna utifrån kommunfullmäktiges budgetbeslut i november 2023, dvs nu gällande budget för 2024. I de fall det finns nya bedömningar och tydliga underlag och förutsättningar så har dessa inarbetats i beräkningsförutsättningarna. Bland annat har den ekonomiska effekten av den uppdaterade befolkningsprognosen inarbetats hos berörda nämnder avseende år 2025. Ekonomiska effekter av befolkningsförändringar år 2026 och 2027 har inarbetats kommuncentralt. Nämndernas kommunbidragsramar har även uppräknats utifrån PKV (enligt SKR april) år 2025. PKV avseende 2026 och 2027 har avsatts kommuncentralt. Kommuncentralt har bland annat ny skatteprognos samt ny pensionskostnadsberäkning inarbetats.

Kapitlet inleds med en genomgång av de kommuncentrala kostnaderna och intäkterna. Därefter följer genomgång per nämnd och bolag.

8.1 Kommuncentrala kostnader och intäkter

Skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning

8.1.1 Utveckling av skatteintäkter, generella stadsbidrag och utjämning

I kapitel fyra redogörs för Sveriges kommuner och regioners bedömning avseende skatteunderlagsutvecklingen för riket under kommande år. Nedanstående bedömning av stadens skatteintäkter är gjord utifrån SKR:s prognos. Bedömningen avseende kostnadsutjämningen bygger på stadens befolkningsprognos i förhållande till befolkningsutvecklingen i riket enligt SCB:s senaste framskrivning. Förändringar av generella statsbidrag inklusive justeringar enligt finansieringsprincipen enligt vad som framgår av kapital 4 är också inarbetade. Nästa skatteunderlagsprognos från SKR kommer i slutet av augusti. Stadsledningskontoret kommer då att lämna en uppdaterad bedömning över stadens skatteintäktsutveckling.

Mnkr (skattesats 21,12)	2024	2025	2026	2027
Kommunalskatteintäkter	36 085	38 174	40 169	42 146
<i>Kommunalekonomisk utjämning m m</i>				
Inkomstutjämning	3 323	3 525	3 618	3 703
Kostnadsutjämning	-1 415	-1 709	-1 854	-2 028
LSS-utjämning	343	414	418	422
Kommunal fastighetsavgift	973	1 015	1 040	1 065
Regleringsbidrag och övriga generella statsbidrag	1 875	1 459	1 288	1 080
TOTALT	41 184	42 878	44 679	46 388
Enligt KF:s budget 2024–2026	41 157	42 846	44 681	-
Differens mot beslutad budget 2024	27	32	-2	-

Trots att den förväntade skatteunderlagstillväxten år 2024 och 2025 reviderats ned i Sveriges kommuner och regioners senaste bedömning (se kap 4) visar prognosen sammantaget på i princip oförändrade intäkter för staden under kommande år i förhållande till vad som finns inarbetat i kommunfullmäktiges budget för 2024–2026. Framför allt beror det på att den starka befolkningsutvecklingen i staden under 2023 påverkar skatteintäkter i positiv riktning. Dessutom utvecklades skatteunderlaget 2023 något bättre än förväntat vilket gav ett starkare ingångsläge för 2024. Sammantaget kompenserar detta för den svagare utvecklingen av skatteunderlaget som vi nu ser inför 2024 och 2025.

8.1.2 Känslighetsanalys avseende skatteintäkter

I tabellen nedan redovisas hur skatteintäkterna förändras om någon av de huvudsakliga parametrarna förändras i beräkningen. Dels hur intäkterna förändras om skattesatsen höjs eller sänks med 1 krona och dels hur intäkterna förändras om rikets skatteunderlag ökar eller minskar med 0,1 procent år 2025 och åren därefter. En tredje parameter som har stor påverkan på de samlade skatteintäkterna är befolkningsutvecklingen. I tabellen nedan redogörs för effekten på de samlade intäkterna om befolkningen ökar eller minskar med 1 000 invånare i förhållande till aktuell befolkningsprognos. När det gäller befolkningsutvecklingen är det dock viktigt att konstatera att en större befolkning även leder till ökade kostnader.

Känslighetsanalys, mnkr	2025	2026	2027
<i>Avgår/tillkommer skatteintäkter Om:</i>			
Skatteunderlaget ökar/minskar med 0,1 procent år 2025	+/- 35	+/-37	+/-39
Skattesatsen höjs/sänks med 1 krona år 2025	+/-1 800	+/-1 900	+/-2 000
Befolkning ökar/minskar med 1000 personer jämfört med aktuell befolkningsprognos	+/-63	+/-65	+/- 67

8.1.3 Möjlig användning av resultatutjämningsreserv

I nedanstående tabell framgår möjligt nyttjande av resultatutjämningsreserven under de kommande åren utifrån SKR:s prognos i april. Om den uppdaterade bedömningen i augusti pekar på en starkare eller svagare skatteunderlagstillväxt under kommande år påverkar det också möjligheten att använda resultatutjämningsreserven. Stadsledningskontoret kommer lämna en uppdaterad bedömning över möjlig användning av RUR i det kompletterande budgetunderlaget i augusti.

Disponering RUR	2024	2025	2026	2027
Årlig underliggande skatteunderlagsutveckling riket (procent)	3,1	4,7	4,5	4,0
Skatteunderlagsutveckling 10-årigt snitt för riket (procent)	4,5	4,5	4,5	4,4
Differens (procent)	-1,4	0,2	0,0	-0,4
Möjlig användning i procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning (nuvarande regelverk)	2,8	-	-	0,8
Möjlig användning (Mnkr)	1 153	-	-	371

8.2 Övriga kommuncentrala intäkter

8.2.1 Tomträttsintäkter

Stadens tomträttsavgälder rapporteras från exploateringsnämnden till kommunen centralt och ingår i de kommuncentrala finansieringsförutsättningarna. Exploateringsnämnden har i sina verksamhetsnomineringar lämnat en bedömning över avgäldernas utveckling de kommande åren som framgår av tabellen nedan.

Ändamål	2024	2025	2026	2027
Småhus	123,0	133,0	140,0	147,0
Flerbostadshus	211,5	235,0	269,0	290,0
Industri/övriga ändamål	129,6	135,0	140,0	145,0
Summa intäkter	464,1	503,0	549,0	582,0
Kostnader	-10,9	-11,0	-10,0	-9,5
Nettointäkter tomträtter	453,2	492,0	539,0	572,5
Enligt KF:s budget 2024–2026	453,2	491,4	536,5	-
Differens	0	0,6	2,5	-

8.2.2 Realisationsvinster och exploateringsbidrag

Reavinster

Exploateringsnämnden har i sina verksamhetsnomineringar lämnat en bedömning över reavinsterna de kommande åren. Trots lågkonjunktur bedömer exploateringsnämnden att reavinsterna från markexploateringen bör uppgå till cirka

550 mnkr per år 2025 för att sedan öka något till cirka 650 mnkr år 2026 och cirka 700 mnkr år 2027. Samtidigt konstateras att prognosen för markförsäljningen framöver är väldigt svårbedömd. Övriga reavinster bedömer nämnden till cirka 100 mnkr per år. Sammantaget landar exploateringsnämnden därmed i bedömningen att reavinsterna bör uppgå till cirka 650 mnkr år 2025 för att sedan öka till 750 mnkr år 2026 och cirka 800 mnkr år 2027. Stadsledningskontoret har inte inarbetat reavinsterna i beräkningsunderlaget utan menar att det är en fråga att värdera i budgetberedningen.

Exploateringsbidrag

Ett exploateringsbidrag är den ersättning som kommunen enligt plan- och bygglagen har rätt att ta ut av en exploatör eller ägare till kvartersmarken inom en detaljplan och skall avse ersättning för kommunens utgifter för nödvändiga åtgärder avseende utbyggnad av allmän plats. Denna ersättning faktureras och bokförs succesivt under tiden som delar av anläggningen blir utbyggd.

Exploateringsnämnden bedömer exploateringsbidragen till cirka 200 mnkr netto år 2025, cirka 750 mnkr netto år 2026 och till cirka 450 mnkr år 2027. Det finns dock stora osäkerheter kopplat till dessa intäkter. I kommunfullmäktiges beslutade budget för 2024 exkluderades dessa intäkter vid behandling av resultatet för år 2024–2026. Stadsledningskontoret föreslår motsvarande hanteringsordning i budgeten för 2025.

Reavinster och exploateringsbidrag, mnkr	2024	2025	2026	2027
Försäljningsintäkt kvartersmark	800	800	900	1 000
Kostnad för kvartersmark	-200	-250	-250	-300
Reavinst markexploatering	600	550	650	700
Övriga reavinster	100	100	100	100
Totala reavinster	700	650	750	800
<i>Intäkter exploateringsbidrag</i>	<i>500</i>	<i>300</i>	<i>800</i>	<i>450</i>
<i>Kostnader medfinansiering</i>	<i>-100</i>	<i>-100</i>	<i>-50</i>	<i>-</i>
Exploateringsbidrag	400	200	750	450

Sammanställning kommuncentrala intäkter

I nedanstående tabell redovisas en sammanställning över samtliga kommuncentrala intäkter som utgår från kommunfullmäktiges beslutade budget 2024. De större posterna har redogjorts för under egen rubrik ovan. Nedan kommenteras kort vad som ligger till grund för bedömningen för övriga poster.

Statsbidrag maxtaxa

Statsbidraget för maxtaxa inom förskola och fritidshem hanteras som en kommuncentral intäktspost. De tre senaste åren har statsbidraget uppgått till mellan 117 mnkr och 118 mnkr. Stadsledningskontoret utgår från oförändrad nivå även kommande år.

Finansiering VGR Stadsteatern

Enligt avtal mellan VGR och Göteborg Stad så ska VGR årligen lämna ett ekonomiskt stöd till Göteborg Stad för drift av kulturinstitutionerna (stadsteatern och museerna). Det ekonomiska stödet avseende stadsteatern redovisas kommuncentralt medan stödet till museerna går till kulturnämnden. Enligt det avtal som tecknades hösten 2022 så ska beloppet årligen uppräknas med det index som regionfullmäktige beslutar om för kulturverksamhet. För år 2023 och år 2024 räknades stödet upp med 2 %. Stadsledningskontoret räknar med samma uppräkning 2025 till 2027.

Budgetpost, belopp, tkr	Prognos 2024	Bedömning 2025	Bedömning 2026	Bedömning 2027	Kommentar
Statsbidrag maxtaxa	118 000	118 000	118 000	118 000	Oförändrat i förhållande prognos 2024
Finansiering VGR Stadsteatern	57 200	58 300	59 500	60 700	Uppräknat med 2 procent årligen (se ovan)
Inkontinenshjälpmedel	12 000	12 000	12 300	12 700	Uppräknat PKV (utifrån prognos 2024)
Tomträttsintäkter	453 200	492 000	539 000	572 500	Se kap 8 "Tomträttsintäkter"
Schablonmedel flyktingmottagning	85 000	79 000	81 000	75 000	Se kap 4 "Fördelning av statliga ersättning för etableringsinsatser och introduktion för nyanlända personer"
Intäkter som hanteras utanför det strukturella resultatet					
Utdelning	750 000				Politisk värdering.
Exploateringsbidrag					Föreslås exkluderas vid behandling av resultat i budget. Se kap 8 "Exploateringsbidrag"
Intäkter som ej medräknas i balanskravsresultatet					
Realisationsvinster	700 000				Politisk värdering, se kap 8 "Realisationsvinster"

8.2.3 Kommuncentrala kostnader

Nedan redovisas de kommuncentrala kostnaderna. Precis som för intäkterna så redogörs för större poster i text. I tabell redogörs för samtliga kommuncentrala kostnader som finns med i budget 2024.

8.2.4 Personal- och kompetensförsörjningsanslaget

Personal- och kompetensförsörjningsanslaget finansierar gemensamma aktiviteter och utbildningar som är avgörande för att kunna leda och samordna den personalpolitiska utvecklingen i staden. Dessa områden inbegriper frågor som rör chefsförsörjning och ledarskapsutveckling, marknadsföring av staden som

arbetsgivare, stadens gemensamma HR-processer och kompetensutveckling och fortbildning för chefer och medarbetare som företräder arbetsgivaren samt i förekommande fall även fackliga företrädare.

Flera av aktiviteterna utgör en del av grunduppdraget och har bedrivits länge och behöver fortsätta även framöver för att kunna hantera utbildning av nyanställd personal samt fortbildning av befintlig personal. Ett exempel på detta är den grundläggande arbetsmiljöutbildningen som numera är obligatoriskt för chefer i Göteborgs stad. Inom de olika områdena genomförs även utvecklingsinitiativ kopplat till enskilda pågående aktiviteter. Även helt nya utbildningar och aktiviteter tas fram utifrån identifierade behov samt från politiska uppdrag, planer och program som till exempel satsning på utbildningar för chefer och ledare om digitalisering som metod för utveckling enligt aktivitet i stadens plan för kompetensförsörjning. Vidare planeras även för satsningar på utvecklingen av medarbetarskapet.

Utifrån ovanstående bedömer Stadsledningskontoret att det finns behov av att personal- och kompetensförsörjningsanslag finns kvar även kommande år. Stadsledningskontoret konstaterar att det framåt troligen också kommer finnas behov av att med hjälp av anslaget stötta nämnder i staden i arbete med kompetensväxling. Stadsledningskontoret bedömer att beskrivna områden med aktiviteter motsvarar ett totalt behov av 20 mnkr vilket är samma summa som för 2024. Dock föreslår Stadsledningskontoret att anslaget minskas med 4,5 mkr år 2025 och att nämnden för intraservice får ett utökat kommunbidrag med samma summa, dvs 4,5 mkr. Det motsvarar kostnaden för genomförandet av utbildningen Morgondagens Chef som idag finansieras av anslaget. Utbildningen har genomförts under många år i Göteborgs stad och i samverkan mellan intraservice och stadsledningskontoret. Under 2025 kommer antalet kursplatser att utökas med cirka 50 procent utifrån beslutad aktivitet i Göteborgs Stads plan för kompetensförsörjning 2024-2026. För att få en mer långsiktig planering och kontinuitet i utbildningen föreslår stadsledningskontoret att nämnden för intraservice får ett utökat kommunbidrag för att genomföra utbildningarna. Stadsledningskontoret kvarstår som huvudansvarig för innehållet i utbildningarna. Genomförs denna förändring finns det i så fall ett behov av personal- och kompetensförsörjningsanslag på totalt 15,5 miljoner för 2025 och om inte förändringen görs är behovet 20 mkr. Fördelningen av personal- och kompetensförsörjningsanslaget bör kunna beslutas av kommunstyrelsens personalutskott utifrån eventuella övergripande inriktningar i kommunfullmäktiges budget. Detta behöver ske i anslutning till kommunstyrelsens budgetbeslut.

Pensionskostnader

Stadsledningskontorets bedömning av pensionskostnaderna baseras på beräkningar från KPA. Enligt den senaste pensionsberäkningen förväntas kostnadsutvecklingen under åren framöver ske enligt tabellen nedan. Prognosen utgår från att inflationen har fallit tillbaka vilket ger väsentligt lägre pensionskostnader kommande år. Bedömningen är i linje med de beräkningarna som gjordes inför budget för 2024–2026. Osäkerheterna är dock fortsatt relativt stora och en förändring av prisbasbeloppet i förhållande till de bedömningar som ligger till grund för den

prognos som nu lämnas kan få stort genomslag på pensionskostnaderna.

Stadsledningskontoret kommer få en uppdaterad beräkning av pensionskostnaderna från KPA i augusti som kontoret kommer att redogöra för i de kompletterande budgetförutsättningar som lämnas under hösten.

Pensionskostnader inklusive löneskatt, mnkr	2024	2025	2026	2027
Avgiftsbestämd ålderspension	1 600	1 610	1 640	1 720
Pensionsutbetalningar ansvarsförbindelsen	700	730	725	720
Förmånsbestämd ålderspension (FÅP)	1 970	615	240	325
Övriga pensionskostnader	60	40	35	35
Summa pensionskostnader	4 330	2 995	2 640	2 800
<i>Enligt KF:s budget 2024–2026</i>	<i>4 205</i>	<i>2 940</i>	<i>2 690</i>	-
<i>Differens</i>	<i>-125</i>	<i>-55</i>	<i>50</i>	-

KP-avgiften

Den samlade pensionskostnaden hanteras kommuncentralt men för att få en rättvisande bild av kostnaderna ute i verksamheterna belastas nämnderna av en pensionsavgift (KP-avgiften) som utgör en del av personalomkostnadspålägget. Kommunen följer den nivå på KP-avgiften som rekommenderas årligen av SKR och som även tillämpas av övriga kommuner. Utifrån de minskade pensionskostnaderna 2025 föreslår SKR en kraftig sänkning av KP-avgiften från 15,56 procent 2024 till 9,77 procent 2025. År 2026 beräknas KP-avgiften till 8,2 procent och år 2027 till 8,9 procent. Pensionsavgiften redovisas som en kommuncentral intäkt. Baserat på den uppdaterade KP-avgiften räknar stadsledningskontoret med nedanstående utveckling av pensionsavgiften.

Pensionsavgift nämnder (kommuncentral intäkt)	Prognos 2024	2025	2026	2027
Bedömning 2025 - 2027 utifrån preliminär KP avgift	2 715	1 780	1 550	1 730

8.2.5 Subvention av periodkort

Genom uppdrag i underlag för kompletterande budget – oktober 2023, (KF 2023-11-23 § 41) har stadsmiljönämnden i samverkan med kommunstyrelsen fått i uppdrag att fortsätta förhandlingen av den kommunala subventionen av periodbiljetter i kollektivtrafiken för Göteborgs invånare.

Stadsledningskontoret har initierat en fortsatt dialog med stadsmiljöförvaltningen om förhandling med Västtrafik för ett införande av subvention på periodbiljetter i Göteborg. Med utgångspunkt från det av Västtrafik presenterade arbetsmaterialet

rörande subvention om periodbiljetter (daterat 2023-05-10) har Västtrafik efter önskemål från stadsledningskontoret tagit fram ett kompletterande underlag. Underlaget är ett arbetsmaterial som innehåller översiktliga bedömningar. Innehållet kommer därför att utvecklas när det gemensamma arbetet mellan stadsmiljönämnden och Västtrafik har kommit längre (se bilaga).

Den uppskattade kostnaden för införandet av en kommunal subvention av periodbiljetter har justerats av Västtrafik till en årlig kostnad om 120–140 mnkr för Göteborgs Stad. Kostnaden avser periodbiljetter med giltighet i zon A (2025 års prisnivå), baserat på att subventionen antas vara 140 kr för 30 dagar.

Tillköpskostnaden styrs av flera olika parametrar så som exempelvis antalet resenärer folkbokförda inom Göteborgs stad, överflyttning från enkelbiljetter till periodbiljetter samt utformningen av den kommunala subventionen. Därtill tillkommer en utvecklingskostnad för projektledning, systemutveckling samt kommunikation från idé till fullgjort genomförande om cirka 6–12 mnkr som behöver hanteras mellan parterna.

Stadsledningskontoret bedömer att den kommunala subventionen får en till del budgetpåverkande effekt hos stadsmiljönämnden för utvecklingskostnader under 2024 – 2026. Med utgångspunkt från Västtrafiks kompletterande underlag kan den kommunala subventionen av periodbiljetter införas som tidigast under 2026. Då förutsätts att parterna avsätter resurser och gemensamt prioriterar utformningen och införandet av en kommunal subvention samt lyckas omhänderta flera komplexa frågor som återstår att utredas och hanteras.

Under våren 2024 kommer en projektsamverkan mellan Västtrafik och Göteborgs Stad att starta för framtagande av projektdirektiv, avtal samt enas om former för styrningen.

Ett effektivt införande av subventionerade periodbiljetter inom staden kan säkerställas genom att stadsmiljönämnden i samverkan med stadsledningskontoret ansvarar för införandet. Behov av beslut rörande utformning och införande av en kommunal subvention behöver hanteras av stadsmiljönämnden som en del av den ordinarie besluts- och budgetprocessen.

8.2.6 Avsättning infrastruktur

Från och med 2024 har staden kvar avsättningar avseende medfinansiering för utbyggnaden av E20, samt medfinansiering för åtgärder på det statliga väg- och järnvägsnätet med anledning av stadens åtgärder i det gemensamma projektet avseende Kvilleleden och gator i Backaplan.

Prognosen sänks något i förhållande till den prognos som redovisades i förutsättningar för budget för 2024–2026. Främsta orsakerna är en justerad bedömning av ingående balanser för avsättningarna 2024 samt lägre indexutveckling för framför allt 2024, utifrån det faktiska konjunkturläget, än vad som låg till grund för den tidigare bedömningen.

Enligt plan ska medfinansieringen för utbyggnad av E20 slutregleras under 2026.

Avsättningar, mnkr	IB 2024	2024	Indexering 2025	Indexering 2026	Indexering 2027
Utbyggnad E20	28,4	0,4	0,1	0,0	0,0
Gator i Backaplan	194,9	3,7	3,4	2,3	2,3
Summa indexering		4,1	3,5	2,3	2,3
Enligt KF:s beslut 2024-2026		6,3	4,8	3,8	
Differens mot gällande plan		-2,2	-1,3	-1,5	

8.2.7 Räddningstjänstförbundet Storgöteborg

Medlemsavgiften till Räddningstjänstförbundet Storgöteborg består dels av en avgift för räddningstjänst, dels en ersättning för pensionskostnader. Inför budget 2025 har budgetprocessen för Räddningstjänsten Storgöteborg förändrats. I den nya beslutsprocessen ges ägarkommunerna möjlighet att i formella remissvar lämna synpunkter och medskick i RSG:s budgetprocess. Medlemskommunerna har fram till den 31 maj på sig att inkomma med remissvar. Räddningstjänstförbundet kommer att göra en sammanvägd bedömning av remissvaren från ägarkommunerna och utifrån det ta fram ett nytt förslag till budget för 2025 och därmed fastställa medlemsavgifterna. Beslut om medlemsavgifter 2025 kommer fattas av förbundsfullmäktige i augusti. Ägarkommunerna får därefter inarbeta de fastställda medlemsavgifterna i sina respektive budgetar för 2025. Stadsledningskontoret har i ärende med Dnr SLK-2024-00320 lämnat förslag på remissvar. Ärendet bordlades på kommunstyrelsen 2024-05-08. Eftersom det ännu inte finns några beslutade avgifter för räddningstjänst 2025 har stadsledningskontoret i budgetförutsättningar inarbetat medlemsavgifter enligt stadsledningskontorets förslag till remissvar.

Belopp, mnkr	2024	2025	2026	2027
Avgift för räddningstjänst	394,2	408,8	421,0	434,1
Pension räddningstjänsten	138,6	92,2	78,4	80,4
Medlemsavgift, total	532,8	501,0	499,4	514,5

8.2.8 Specifikation kommunövergripande medlemsavgifter

De kommunövergripande medlemsavgifterna ligger samlade under en kommuncentral budgetpost. Nedan lämnas en specifikation över de medlemsavgifterna som inarbetats. Den största avgiften avser Göteborgsregionens kommunalförbund (GR) som utgör cirka två tredjedelar av de totala medlemsavgifterna. Årsavgiften för 2024 baseras på befolkningens storlek per den 31 december 2022. GR sänkte årsavgiften inför år 2022

från 75,52 kronor per invånare till 72,64 kronor per invånare. Sedan dess har årsavgiften varit oförändrad i kronor per invånare. För Göterbog innebär det en årsavgift 43 355 tkr år 2024. Stadsledningskontoret räknar med fortsatt oförändrad avgift i kronor per invånare år 2025 till år 2026.

Urban futures

Göteborgs Stad har sedan 2020 varit en av parterna i Urban Futures – Centrum för hållbar utveckling. Staden har bidragit utöver personellt medverkande med 2 miljoner kronor per år.

Ett ärende som behandlar fortsatt samverkan 2025 och framåt är anmält till kommunstyrelsen den 29:e maj. Parter är Göteborgs Stad, Chalmers tekniska högskola AB, Göteborgs universitet, Göteborgsregionen, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Västra Götalandsregionen, IVL Svenska miljöinstitutet samt RISE. Göteborgs Stad bidrar med 1,9 kronor per år samt naturainsats i form av styrelseledamot, samordnare och deltagande i projektarbete. Avtalstecknande förutsätter att samtliga parter beslutar om fortsatt samverkan.

Kanslifunktionen för Urban Futures består av verksamhetsledare, projektledare, projektassistent och kommunikatör. Organisatoriskt är det akademins västsvenska arena Wexsus som utgör centrumvärd och har arbetsgivaransvar för personalen. Göteborg Stad uppfattar att det kommer en förfrågan om att även teckna avtal med Wexsus för att bli associerad partner. Detta kommer i så fall att hanteras i separat ärende.

Organisation, belopp i tkr	Prognos 2024	2025	2026	2027	Kommentar
Göteborgsregionens kommunalförbund (GR)	43 355	43 920	44 415	44 900	Se ovan
Urban Futures	2 000	1 900	1 900	1 900	Se ovan
Sveriges kommuner och regioner (SKR)	15 360	15 400	15 800	16 300	Uppräknat PKV
Eurocities	200	200	200	200	Ingen ny bedömning
Patientnämnden	725	730	750	770	Uppräknat PKV
Förstärkt förvaltningsforskning och mer kvalificerad förvaltningsutbildning i Västsverige (KOLV)	2 400	2 420	2 445	2 470	Uppräknat utifrån befolkning
Musik inom kommunal verksamhet (SAMI)	180	180	180	180	Ingen ny bedömning
European cities against racism (ECCAR)	20	20	20	20	Ingen ny bedömning
Nordic safe cities	115	115	115	115	Ingen ny bedömning
String network	800	800	800	800	Ingen ny bedömning
Summa	65 155	65 685	66 625	67 655	

8.2.9 Revisors kollegiet

Vad gäller den kommuncentrala posten ovan angående revisorskollegiet är det inte så att kommunstyrelsen skall föreslå budget. Frågan om budgetberedning för revisorskollegiet är förbehållet kommunfullmäktige och bereds av kommunfullmäktiges presidie. Dock skall budgetposten finnas med i stadens budget varför dialog om denna behöver ske i det politiska budgetarbetet. Stadsledningskontoret har i budgetförutsättningarna utgått från det beslut som togs i samband med budget för 2024–2026. I det särskilda beslut som togs avseende stadsrevisionen beslutades om ett kommunbidrag för år 2024 på 42 296 tkr och i flerårsplaner med 43 753 tkr år 2025 och med 45 219 tkr år 2026. För 2027 har avgiften räknats upp med PKV vilket ger ett kommunbidrag på 46 756 tkr

8.2.10 Finansiella kostnader och intäkter

Koncernbanken

Kommunens medelsförvaltning sköts samordnat för hela kommunkoncernen genom koncernbanken vid stadsledningskontoret. I tabellen nedan redovisas stadsledningskontorets prognos för koncernbankens resultat fram till 2027.

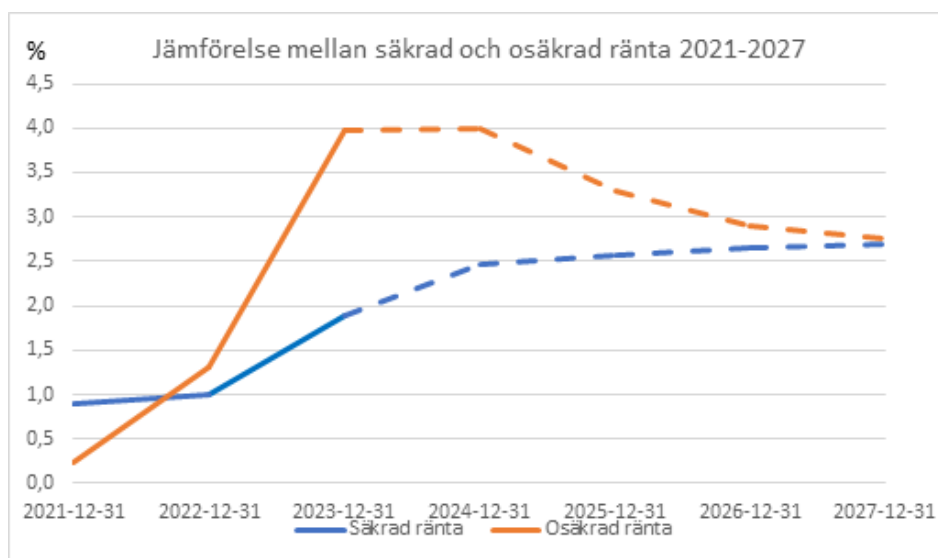
Koncernbankens resultat består dels av ränteintäkter från nämnder och bolag, dels av kostnader för den externa upplåningen. Räntekostnaderna i tabellen baseras på den genomsnittliga räntenivån i befintlig upplåning samt bedömning av kommande års utveckling av svenska marknadsräntor. Därutöver baseras räntekostnaden på en årlig ökning av låneskulden som baseras på inrapporterade investerings- och skuldutvecklingsplaner från nämnder och styrelser för perioden, med tillägg för uppdaterade skuldprognoser under april för 2024 och 2025. I beräkningen av kommunens låneskuldutveckling har en erfarenhetsmässig neddragning gjorts utifrån att nämndernas investeringsvolym historiskt sett väsentligt understigit planerade volymer varje år. Resultatet påverkas också av finansiella kostnader för hanteringen av låneskulden såsom avgifter för lånelöfte och avgifter till kreditvärderingsinstitut. Övriga intäkter är främst borgensavgifter från bolagen. Sammantaget växer ränteintäkterna från nämnder och bolag succesivt som en konsekvens av ökade investeringsvolymer. Högre räntenivåer bidrar emellertid till ett försämrat finansnetto framåt men nämndernas investeringsvolymer bidrar till en betydligt högre internränteintäkt från och med i år och framåt när internräntan höjts från 1 procent till 2,25 procent. Det har en positiv effekt på koncernbankens resultat.

Koncernbankens resultat					
Tkr	Utfall 2023	2024	2025	2026	2027
Ränteintäktbolag	1 026 815	1 273 100	1 367 100	1 492 100	1 670 700
Externa räntekostnader	-1 165 793	-1 467 300	-1 631 000	-1 830 000	-2 004 000
Övriga finansiella poster	25 596	0	-6 000	-7 000	-7 000
Summa finansnetto	-113 382	-194 200	-269 900	-344 900	-340 300
Internränta nämnder	403 491	867 400	960 500	1 118 000	1 275 500
Summa koncernbanken	290 109	673 200	690 600	773 100	935 200
Snittränta total extern skuld	1,9%	2,5%	2,6%	2,7%	2,8%

Räntekostnadsutveckling

Marknadsräntans utveckling beskrivs ovan i avsnittet Skuldutveckling och finansiella risker. Där framgår att marknaden framöver indikerar sjunkande räntor. Den svenska långa fem års räntan har efter en dramatisk uppgång sedan januari 2022 fram till hösten 2023 ökat med nästan 3 procentenheter. Sedan dess har den kommit ner något och förväntas sjunka tillbaka något ytterligare för att ligga kring 2,6 procent i slutet av 2027.

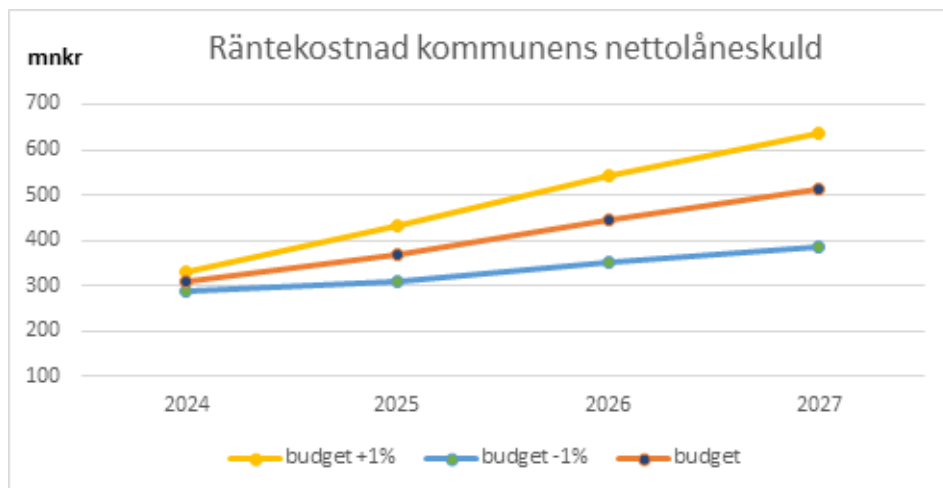
Stadens räntebindningsstrategi syftar till att skapa en trögrörlighet och förutsägbarhet i räntekostnadsutvecklingen för kommunens externa låneportfölj. Koncernbanken har därför en genomsnittlig löptid på lånen på drygt tre år. Det medför att snitträntan bedöms bli 2,5 procent för 2024 för att till 2027 sedan enbart öka med 0,3 procentenheter till 2,8 procent. Likväl som den kraftiga höjningen i marknadsräntor har dämpats utav befintliga räntesäkringar kommer effekterna av räntenedgången att fördröjas. Detta illustreras i diagrammet nedan genom att jämföra befintlig räntebindningsstrategi mot en strategi med osäkrad ränta, det vill säga rörlig ränta.

Skillnaden i ränta har under illustrerad period varit som högst 2 procentenheter för att i slutet av perioden närma sig cirka noll procentenheter. Trots det får en snabb förändring av räntan en betydande påverkan på kommunens räntekostnader, drivet av den höga investerings- och skuldökningstakten. Nedan beskrivs två scenarion, ett där räntan går upp med en procentenhet redan idag, och hela basscenariot parallellförskjuts uppåt. Det andra scenariot visar vad som händer om räntan i stället går ner med en procentenhet och hela basscenariot parallellförskjuts nedåt. I tabellen framgår att effekten för staden skulle innebära en successivt ökad eller minskad ränteeffekt som 2027 skulle uppgå till en cirka 0,7 procentenheter högre eller lägre ränta.

Snittränta extern låneskuld				
%	2024	2025	2026	2027
bedömd snittränta ink skuldökning	2,5	2,6	2,7	2,8
om räntan stiger 1 procentenhet	2,7	3,1	3,3	3,5
effekt för staden	+0,2	+0,5	+0,6	+0,7
om räntan faller 1 procentenhet	2,4	2,2	2,2	2,1
effekt för staden	-0,1	-0,4	-0,5	-0,7

Samma scenario beskrivs i diagrammet och tabellen nedan som visar räntekostnaden för kommunens nettolåneskuld, dvs den del av den externa skulden som kommunen behöver låna för att finansiera nämndernas investeringar. Diagrammet visar hur räntekostnaden ökar årligen med budgeterad skuldökning samt räntekostnadernas utveckling om räntescenarion med en procentenhets höjd eller sänkt ränta skulle inträffa.

Räntekostnaden bedöms enligt basscenariot med skuldökning uppgå till totalt 1,3 mdkr för 2025-2027. Om räntescenariot med en procentenhets höjd ränta skulle inträffa uppgår den totala räntekostnaden för motsvarande period i stället till 1,6 mdkr, dvs en ökning om 300 mnkr. Sjuncker räntan däremot med en procentenhet minskar den totala räntekostnaden med motsvarande. I tabellen nedan beskrivs hur förändrade räntenivåer med +1/-1 procent påverkar kommunens räntekostnader årligen för perioden 2025-2027. Högre räntenivåer i kombination med en ökande skuld innebär följaktligen att stigande räntekostnader blir en allt större kostnadspost i kommunens budget.

År	Prognostiserad räntekostnad utan skuldökning (mnkr)	Prognostiserad räntekostnad med skuldökning (mnkr)	Ökning av räntan med 1%-enhet (mnkr)	Minskning av räntan med 1 %-enhet (mnkr)
2025	269	370	431	310
2026	282	447	542	352
2027	288	512	638	386

Snitträntan på den externa skulden påverkas av stadens kreditvärdighet. Idag har Göteborg stad näst högsta betyg AA+ med stabila utsikter. Detta är senast bekräftades i mars 2024 från kreditvärderingsinstitutet Standard & Poor's (S&P). En hög kreditvärdighet innebär att staden kan låna till förmånliga villkor och det har också avgörande betydelse för tillgången till kapital. Koncernens betydande upplåningsbehov förutsätter tillgång till de finansiella marknaderna. Med en allt större växande skuld och lägre resultatnivåer framåt finns risk för att stadens nyckeltal och därmed kreditvärdighet kan komma att försämrast.

Temporära bostäder

Exploateringsnämnden har, som en följd av bosättningslagen, kostnader för att ordna bostäder för nyanlända.

Exploateringsnämnden erhåller 2024 kommuncentrala medel som ersättning för ökade kostnader för temporära bostäder om 16,0 mnkr. Prognosen för 2024 uppgår enligt delårsrapport mars till 16 mnkr.

Exploateringsnämndens nettokostnader för nyanlända uppgick 2023 till 18,8 mnkr, och erhållna kommuncentrala medel uppgick till 17,0 mnkr. Underskottet gentemot budget beror på tomställda boenden vid Askimsviken samt osäkra fordringar som inte kan vidarefaktureras.

Enligt exploateringsförvaltningens bedömning beräknas behovet till 17 mnkr 2025, 17 mnkr 2026 och 17 mnkr 2027. Det nya lägre anvisningstalet beräknas vara det samma 2025–2027 vilket medför lägre kostnader för uppsägningshyror, tomgångskostnader och osäkra fordringar. Nämndbeslut gällande övertag av kontrakt för barnfamiljer med korttidsavtal har lett till ökat behov av handläggning i överlåtelseprocessen. Förslag om att barnfamiljer i genomgångslägenheter ska få överta kontrakten utifrån exploateringsförvaltningens uppdrag är bordlagt hos kommunfullmäktige. Om beslut fattas enligt förslaget väntas arbetsinsatsen per ärende öka inför eventuell överlåtelse av avtalet. Omvärldsläget har medfört ett betydligt högre index än tidigare år, vilket påverkar hyresavtal som indexuppräknas. Antalet hushåll som omfattas av Bosättningslagen kan komma att påverkas beroende på hur bostadsfrågan för Ukrainska flyktingar efter massflyktsdirektivet hanteras. Läs mer i kapitel 5 under rubrik Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd.

Prognos över nettokostnader temporära bostäder för åren 2025–2027, enligt uppgift från exploateringsförvaltningen:

Belopp i mnkr	Budget 2024	2025	2026	2027
Nettokostnader	16,0	17,0	17,0	17,0

Även socialnämnd Centrum har kunnat avropa medel för temporära bostäder. För 2024 uppgår den kommuncentrala posten för nödbistånd för temporära bostäder att avropa till 3 mnkr. Under 2023 var socialnämnd Centrums kostnader 2,8 mnkr. För 2024 är helårsprognosen 2,8 mnkr.

8.2.11 Arenauppdraget

Program "Ny arena och stadsutveckling i evenemangsområdet" är inne i en intensiv fas i planeringsarbetet. De sex utsedda parterna utför sina respektive uppdrag i sitt linjeuppdrag och bär sina egna kostnader enligt ordinarie arbetssätt. Efterfrågad hög framdrift för att säkerställa att nya arenor, centralbad och stadsutveckling kan färdigställas så tidigt som möjligt enligt de krav och med de nyttor som kan förväntas, innebär att parterna behöver säkerställa kompetens och resurser för samordning och samverkan. Behov per år för 2025–2027 bedöms i likhet med innevarande år till 10 mnkr.

8.2.12 Sammanställning kommuncentrala kostnader

Nedanstående tabell över de kommuncentrala kostnaderna utgår ifrån kommunfullmäktiges budgetbeslut i november 2023, dvs nu gällande budget för 2024 och plan för 2025–2026. Där det finns tydliga underlag och förutsättningar har dessa uppdaterats med nya bedömningar avseende 2025 – 2027. De större posterna har redogjorts för under egen rubrik ovan. I övriga fall redogör stadsledningskontoret i tabellen nedan för hur beloppen tagits fram. I en del fall innebär det att uppräkningskostnader skett utifrån PKV. I andra fall har ingen ny bedömning gjorts i förhållande till den plan för 2025-2027 som beslutades om i budgeten för 2024.

Budgetpost, belopp i tkr	Budget 2024	Bedömning 2025	Bedömning 2026	Bedömning 2027	Kommentar
Beredskap för särskilda ändamål					
Allmän reserv för nämndernas eget kapital, ekonomiskt bistånd extra beredskap, energikostnader m.m.	220 000	200 000	200 000	200 000	Enligt Politiska prioriteringar i budget 2024
Kommuncentral riskpost investeringsrelaterade driftskostnader	30 000	25 000	25 000	25 000	Se kapitel 4 driftskostnadskonsekvenser
Beredskap ökade kostnader, justeringar enligt finansieringsprincipen		12 400	24 700	24 700	Se kap 4 "Justeringar enligt finansieringsprincipen"
Uppräkningskostnader PKV 2026			912 034	912 034	Se kap 4 Lön och prisutveckling
Uppräkningskostnader PKV 2027				1 389 794	Se kap 4 Lön och prisutveckling
Befolkningsförändringar 2026			163 985	163 985	Se kap 4 "befolkningsförändringar"
Befolkningsförändringar 2027				184 402	Se kap 4 "befolkningsförändringar"
Utbyggnad BmSS 2026			139 000	139 000	Se kap 4 Tilldelning för utbyggnad av bostad med

					särskild service (BmSS)
Utbyggnad BmSS 2027				137 000	Se kap 4 Tilldelning för utbyggnad av bostad med särskild service (BmSS)
Uppräkning försörjningsstöd (KPI)			3 830	3 830	Se kap 4 Lön och prisutveckling
Uppräkning försörjningsstöd (KPI)				16 344	Se kap 4 Lön och prisutveckling
Budgeterade kostnader för särskilda ändamål					
Revisorskollegiet (OBS! budgetberedning görs av KF presidie)	42 296	43 753	45 219	46 756	Se kap 8 "Revisorskollegie t"
Indexering infrastrukturella avsättningar	6 300	3 500	2 300	2 300	Se kap 8 "Avsättning infrastruktur"
Bidrag politiska partier	33 593	33 694	34 469	35 641	Uppräknat PKV
Lindholmen science park grundfinansiering (aktieägartillskott)	3 000	3 000	3 000	3 000	Ingen ny bedömning
Lindholmen science park Visual Arena	3 200	3 200	3 200	3 200	Ingen ny bedömning
Johanneberg science park (aktieägartillskott)	2 000				Enligt beslut KF 2023-04-27 om ordnad avveckling av Johanneberg Science Park
Göteborgs Symfoniker bidrag	2 500	2 500	2 500	2 500	Ingen ny bedömning
Win Win Gothenburg sustainability award	1 500	1 500	1 500	1 500	Ingen ny bedömning
Kommunövergripande avgifter	65 155	65 685	66 625	67 655	Se kap 8 "kommunövergri pande avgifter"
Räddningstjänsten brandvatten	4 351	4 365	4 465	4 615	Uppräknat PKV
Medlemsavgift Räddningstjänsten	394 200	408 800	421 000	434 100	Se kap 8 "räddningstjänstf örbundet"
Pensioner räddningstjänsten	98 100	92 200	78 400	80 400	Se kap 8 "räddningstjänstf örbundet"
Stärkt klimatanpassning	10 000	10 000	10 000	10 000	Enligt Politiska prioriteringar i budget 2024
Samordningsförbundet	15 330	15 375	15 730	16 260	Uppräknat med PKV utifrån Göteborgs andel av finansieringen till samordningsförb undet 2024.
Pensionskostnader	4 205 000	2 995 000	2 640 000	2 800 000	Se kap 8 pensionskostnad er

Finansiering intern pensionsavgift	-2 530 000	-1 780 000	-1 550 000	-1 730 000	Se kap 8 pensionskostnader
Göteborg Filmstudios	1 000				Borttagen då tidigare års avsatta medel ej ianspråktagits.
Arenauppdraget	10 000	10 000	10 000	10 000	Se kap 8 "Arenauppdraget"
Kapitalkostnader (exploateringsnämnden, idrotts- och föreningsnämnden och stadsmiljönämnden samt kommunbidragsfinansierad verksamhet inom kretslopp- och vattennämnden samt stadsfastighetsnämnden)	836 000	930 000	1 100 000	1 200 000	Se kap 4, investeringsnomineringar
Låglönesatsning för personal i välfärdsverksamheter	30 000				Medlen avseende 2024 och framåt har fördelats till nämnder i enlighet med SLK:s förslag i kompletterande budget maj (DNR SLK-2024-292)
Förstärka arbetet med jämlikt Göteborg	3 000	3 000	3 000	3 000	Enligt Politiska prioriteringar i budget 2024
Subvention av periodkort			140 000	140 000	Enligt Politiska prioriteringar i budget 2024 och med hänsyn tagen till uppdaterad bedömning om kostnad och möjlig tidpunkt för införande (se kap 8 samt bilaga)
Avsättning arbetstidsinnovationer	15 000	15 000	15 000	15 000	Enligt Politiska prioriteringar i budget 2024
Kommuncentral reserv för ökade kostnader med tanke på arbetstidsregler från oktober 2023			50 000	50 000	Enligt Politiska prioriteringar i budget 2024

Poster som hanteras genom beslut av andra nämnder styrelser					
Medel som hanteras genom beslut av Miljö- och klimatinämnden					
Klimatkontrakt	700	700	700	700	Ingen ny bedömning
Medel som hanteras genom redovisning i kommunstyrelsens uppföljningsrapporter					
Extern visseblåsarfunktion	700	700	700	700	Ingen ny bedömning
Personal-/kompetensförsörjning	20 000	15 500	15 500	15 500	Se kap 8 Personal- och kompetensförsörjningsanslaget
Kostnader för ordförandeskap STRING	500				Endast 2024
Krisberedskap och civilt försvar, förmågehöjande åtgärder	8 000	15 000	20 000	20 000	Se kap 4. Civil beredskap och förmågehöjande åtgärder
Etablera förutsättningar för AI		5 000			Se kap 4 kostnader för digital utveckling och förvaltning
Trygghetsfrämjande åtgärder					
LOV 3 områden (Avropas kommunstyrelsen)	30 000	30 000	30 000	30 000	Ingen ny bedömning
Förstärkt kamerabevakning (Avropas Stadsmiljönämnden)	5 000	5 000	5 000	5 000	Ingen ny bedömning
Samverkanslokaler (avropas kommunstyrelsen och Socialnämnd Centrum)	1 500	2 000	2 000	2 000	Ingen ny bedömning
Medel som hanteras genom beslut av Kretslopp- och vattennämnden					
Dagvatten och skyfall	10 500	11 000	12 000	12 000	Ingen ny bedömning
Kretslopp och vatten västsvenska paketet	2 000	2 000	2 000	2 000	Ingen ny bedömning
Nedlagda deponier	1 000	1 000	1 000	1 000	Ingen ny bedömning
Kapitalkostnader Skyfall	1 200				Överfört till kommungemensam pott för kapitalkostnader 2025 och framåt.
Driftskostnader tillkommande anläggningar skyfall	200	300	500	800	Enligt investeringsnominering KOV
Medel som hanteras genom beslut i Stadsmiljönämnden som fördelar medlen mellan berörda nämnder					
Enkelt avhjälpta hinder	20 000	20 000	20 000	20 000	Ingen ny bedömning
Citysamverkan	1 000	1 000	1 000	1 000	Ingen ny bedömning
Medel som hanteras genom beslut av Socialnämnderna och Idrotts- och föreningsnämnden					
Fritidsbanker	5 000	6 000	6 000	6 000	Ingen ny bedömning
Medel som hanteras genom beslut av Utbildningsnämnden, Grundskolenämnden och Stadsmiljönämnden					
Sommarlovskort	32 000	33 000	33 000	33 000	Ingen ny bedömning
Medel som hanteras genom beslut av socialnämnd centrum					
Beredskap för kostnader för temporära bostäder	3 000	3 000	3 000	3 000	Ingen ny bedömning (se även kap 8 "Temporära bostäder")
Medel som hanteras genom beslut av Exploateringsnämnden					
Beredskap för ökade kostnader för temporära bostäder	16 000	17 000	17 000	17 000	Se kap 8 "Temporära bostäder"

Medel som hanteras genom beslut av Förskolenämnden					
Alfons Åbergs kulturhus	2 000	2 000	2 000	2 000	Ingen ny bedömning
Medel som hanteras genom beslut av Utbildningsnämnden och Grundskolenämnden					
Gratis mensskydd på alla kommunala högstadie- och gymnasieskolor	5 000	5 000	5 000	5 000	Ingen ny bedömning
Medel som hanteras genom beslut av Idrotts- och föreningsnämnden					
Driftskostnader tillkommande anläggningar	16 500	20 500	37 500	51 900	Enligt investeringsnominering IOFN
Medel som hanteras genom beslut i Stadsfastighetsnämnden som fördelar medlen mellan berörda nämnder					
Evakuerings- och omställningskostnader	120 000	162 000	165 000	168 000	Enligt stadsfastighetsför bedömning Se kap 4.
Medel som hanteras genom beslut av Stadsmiljönämnden					
Driftskostnader tillkommande anläggningar	19 100	42 500	60 500	77 500	Enligt investeringsnominering SMN
Medel som hanteras genom beslut av Socialnämnderna (tillkom genom beslut i kompletteringsbudget mars)					
Förstärka helg- och lovaktiviteterna 2024	15 000				
Medel som hanteras genom räddningstjänsten Storgöteborg (tillkom genom beslut i kompletteringsbudget mars)					
Insatser och inköp som ökar brandförsvarskapaciteten för känsliga anläggningar och byggnader och som bidrar till totalförsvaret inom Göteborgs stad.	10 000				

8.3 Nämnder

Förutsättningar per nämnd (drift och investeringar)

Nedan redovisas per nämnd utvecklingen av intäkter, kostnader, kommunbidrag, resultat och antal årsarbetare för åren 2021–2023 samt prognos för 2024.

För investerande nämnder redovisas per nämnd inkomster och utgifter (varav respektive nyinvesteringar), från investerings- och exploateringsverksamhet.

Nämndernas intäkter inkluderar finansiella intäkter och kommuninterna bidrag.

Taxor och avgifter samt statsbidrag per nämnd redovisas som en del av nämndernas intäkter. Här redovisas dock inte prognos avseende 2024. För specifikation om vilka taxor och avgifter respektive nämnd har, se bilaga *Taxor och avgifter*.

Nämndernas kostnader inkluderar finansiella kostnader och avskrivningar.

Nettokostnad är inklusive finansnetto och kommuninterna bidrag.

Förvaltningsinterna kostnader och intäkter har eliminerats. Kommunbidrag är enligt budget 2024–2026 samt eventuella justeringar beslutade under 2024. Prognos 2024 avser den som lämnats i delårsrapport mars.

8.3.1 Exploateringsnämnden

Driftverksamhet

De senaste årens utveckling

Nämnden är nybildad från och med 2023. Någon historik finns därmed inte tillgänglig för 2021–2022.

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2021	2022	2023	2024
Intäkter	0	0	1 120	893
- varav taxor och avgifter	0	0	15	
- varav statsbidrag	0	0	12	
Kostnader	0	0	-1 331	-943
Nettokostnad	0	0	-212	-49
Kommunbidrag	0	0	127	132
Resultat	0	0	-85	83
Antal årsarbetare	0	0	358	370

Nämnden har ansvar för kommunens strategiska markförsörjning och utövar den formella ägarrollen till kommunens fasta egendom. Nämnden ansvarar för kommunens samlade exploateringsverksamhet.

Kostnader för subventionering av trygghetsboenden ingår i exploateringsnämndens ram, läs mer i kapitel 4 under rubrik Målsättning för trygghetsboenden.

Kostnader kopplade till temporära bostäder till nyanlända enligt bosättningslagen har genom åren delvis finansierats inom fastighetsnämndens ram och delvis genom avrop från kommuncentrala medel. Från och med 2023 har dessa placerats inom exploateringsnämndens ansvarsområde. Läs mer i kapitel 8 under rubrik Temporära bostäder.

Under 2023 beslutade kommunfullmäktige om avveckling av projekt Skeppsbron. Nämndens resultat innehåller därmed förgäveskostnader om 110 mnkr avseende utrangering av nedlagda projekt- och entreprenörskostnader.

Exploateringsnämnden	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	128 570	128 570	128 570	128 570
<i>Justeringar för 2025 och 2026 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2024</i>				
Utökad budgetram för finansiering av trygghetsbostäder		3 700	5 600	5 600
Utökade resurser Högvattenskydd		4 000	10 000	10 000
<i>Justeringar i kompletteringsbudget februari 2024</i>				
Klimatanpassningsmedel	3 600			

Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2025-2027				
Uppräkning PKV 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		389	389	389
Justering av kommunbidragsram kapitalkostnad tomträtter (överfört till kommuncentral pott)		-9 000	-9 000	-9 000

Investerings- och exploateringsverksamhet

Investeringsvolym

Exploateringsnämnden	Utfall 2023	Budget 2024	Prognos 2024	2025	2026	2027	2028	2029
Nominerad bruttoinvestering	549	980	798	850	950	1 000	1 300	1 550
varav nyinvestering	549	976	795	850	950	1 000	1 300	1 550
varav reinvestering	0	4	3					
Investeringsinkomster	284	378	296	300	300	350	500	550
Nominerad nettoinvestering	265	601	502	550	650	650	800	1 000

Nämndens investeringsvolym avser till största delen nyinvesteringar.

Underhållskostnader inklusive reinvesteringar av de gator och parker som nämnden uppför genom exploateringen och genom de större komplexa investeringsprojekten belastar stadsmiljönämndens budget.

Nämnden nominerar investeringar motsvarande drygt 3,5 mdkr för de kommande 5 åren där stora delar av volymerna avser pågående projekt i genomförandefas eller där genomförande väntas påbörjas inom kort. Volymerna innehåller stora infraprojekt de kommande åren som framför allt är knutna till åtgärder inom Sverigeförhandlingen och inom Västsvenska paketet, men även utrymme för strategiska markförvärv och muddring och utbyggnad av Fiskebäcks hamn utifrån tidigare genomförda kalkyler. I nämndens nominerade ramar för strategiska markförvärv omfattar den normala beredskapen för löpande förvärv, men inrymmer inte större enskilda förvärv, som exempelvis pågående diskussioner avseende förvärv mellan exploateringsnämnden och Älvstranden Utveckling AB avseende bolagets mark i Gullbergsvass.

I förhållande till föregående års nomineringar är de knyts de största förändringarna för perioden till att utbyggnaden av Skeppsbron har utgått efter beslut om i kommunfullmäktige att avsluta projektet i nuvarande form. Därutöver har projekt som saknar inriktningsbeslut lyfts ur nomineringarna i år. Det gäller främst Bangårdsförbindelsen och Spår i alléstråket som tidigare hade utpekade volymer i slutet av perioden. Nämnden har även gjort erfarenhetsmässig neddragning av de mer projektorienterade prognoserna på cirka 30 procent för att nominera mer realistiska nomineringar utifrån ett genomförandeperspektiv och nämnden har även inarbetat investeringsutrymme för konstgestaltning knuten till exploateringsprojekten som avses hanteras som rena investeringar inom och inte som en del av exploateringsekonomin.

De kapitalkostnader och tillkommande driftkostnader som följer av nämndens investerings- och exploateringsverksamhet får främst konsekvenser för stadsmiljönämnden som ansvarar för förvaltningen av uppförda anläggningar.

Exploateringsvolymerna

Exploatering (mnkr)		Utfall 2023	Budget 2024	Prognos 2024	2025	2026	2027	2028	2029
Exploateringsnämnden									
Exploateringsinkomster		1 085	2 785	1 400	1 225	1 750	1 550	2 220	1 280
Exploateringsutgifter		1 090	2 210	1 400	975	1 235	1 500	1 645	975
varav Kvartersmarksutveckling		243	810	440	360	315	450	350	155
varav Exploateringsfinansierad allmän plats		675	1 225	830	550	830	905	1 075	660
varav Skattefinansierad allmän plats		172	175	130	65	90	145	220	160
Exploateringsnetto		-5	575	0	250	515	50	575	305

Exploateringsvolymerna har reviderats ned både vad det gäller inkomster och utgifter under perioden i förhållande till föregående års nomineringar. Den snabba inbromsningen i konjunktur och bostadsbyggandet medför att inkomsterna från markförsäljningar sjunker kraftigare än utgifterna, då kommunen fortsatt behöver bygga ut allmän plats inom ramen för pågående projekt. Förändringen innebär lägre volymer och en nedrevidering av exploateringsnettot för perioden med i storleksordningen en halv miljard i förhållande till tidigare nomineringar och uppgår till cirka 1,7 mdkr. Det innebär att nämnden fortsatt väntas nå målsättningen om god ekonomisk hushållning, men att nedgången minskar marginalerna för att kunna hantera ytterligare negativa svängningar i konjunkturen eller att kunna omhänderta nya projekt med betydande finansiella underskott.

Även inom exploateringsverksamheten har nämnden gjort schablonmässiga neddragningar för att öka prognossäkerheten och skapa förutsättningar för en ökad budgetföljsamhet. Förseningar inom projektverksamheten är inte ovanliga vilket även påverkar kostnaderna över tid. Nämnden lyfter därför att utgifter och inkomsterna är osäkra både vad det gäller storlek och när de uppstår.

8.3.2 Förskolenämnden

De senaste årens utveckling

Belopp, mnkr	Utfall			Prognos
	2021	2022	2023	2024
Intäkter	511	565	587	534
- varav taxor och avgifter	229	241	262	
- varav statsbidrag	170	199	187	
Kostnader	-4 879	-5 107	-5 412	-5 575
Nettokostnad	-4 368	-4 542	-4 825	-5 042
Kommunbidrag	4 461	4 481	4 777	5 042
Resultat	94	-61	-48	0
Antal årsarbetare	6 596	6 640	6 709	6 348

Det positiva resultatet för 2021 förklaras av lägre personalkostnader till följd av Covid-19 då verksamheterna inte behövde ta in vikarier i samma utsträckning då även barnen varit frånvarande, av statlig ersättning för sjuklönekostnader, men även av att kommunbidraget grundats på fler barn än vad som det de facto var.

För 2022 fick nämnden mandat av kommunstyrelsen att ianspråka upp till 130 mnkr av det egna kapitalet. Nämnden beslutade dessutom enligt gällande regler att själv ianspråka 22 mnkr av det egna kapitalet och budgeterade därför med ett negativt resultat och användande av eget kapital på sammanlagt 152 mnkr. Nämndens resultat blev 91 mnkr i överskott mot det budgeterade resultatet om -152 mnkr. I resultatet ingick statlig ersättning för sjuklönekostnader avseende första kvartalet, högre statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder samt bättre språkutveckling som inte budgeterats fullt ut i verksamheterna.

Det negativa resultatet för 2023 förklaras främst av högre personalkostnader då anpassningen till det lägre barnantalet inte skedde fullt ut. Nämnden erhöll totalt 75 mnkr i tilläggsbudget under 2023. I kompletteringsbudget mars tilldelades nämnden 100 mnkr för 2024 och framåt.

Riktade statsbidrag

De riktade statsbidragen till förskolenämnden beräknas 2024 till närmare 183 mnkr. Det samlade bidraget för ökad kvalitet i förskolan, vilket är en hopslagning av kvalitetshöjande arbete och minskade barngrupper, minskar mellan 2024 och 2025. I tabellen nedan redovisas de viktigaste riktade statsbidragen och prognostiserade belopp till nämnden för åren 2024-2025.

Riktat statsbidrag (belopp, mnkr)	2024	2025
Kvalitetshöjande åtgärder	165,0	119,0
Lärarlönelyftet	7,0	7,0
Specialpedagogik för lärande	4,0	4,0
Övriga bidrag	7,0	8,0
Uppskattad summa:	183,0	138,0

Göteborgs kostnadsnivå jämfört med övriga storstäder och referenskostnad

I tabellen nedan redovisas Göteborgs nettokostnad per invånare för förskola och öppen förskola jämfört med övriga storstäder och ett genomsnitt för riket. För 2023 finns i nuläget endast preliminära uppgifter tillgängliga för Göteborg och Malmö. En jämförelse görs också med referenskostnaden för Göteborg. Referenskostnaden beräknas utifrån nettokostnaden per invånare för riket med hänsyn tagen till Göteborgs strukturella förhållanden enligt kostnadsutjämnningen. Nettokostnadsavvikelsen visar förhållandet mellan Göteborgs kostnad per invånare och referenskostnaden uttryckt i procent. Ett positivt värde anger att Göteborgs nettokostnad är högre än den förväntade och ett negativt värde att nettokostnaden är lägre.

Nettokostnad förskola inklusive öppen förskola, kronor per invånare			
	2021	2022	2023
Göteborg	7 314	7 578	7 999
Stockholm	7 885	7 811	-
Malmö	8 252	8 148	8 487
Riket	6 994	7 146	-
Referenskostnad Göteborg	7 007	7 201	7 668
Nettokostnadsavvikelse %	4,4	5,2	4,3

Befolkningsförändringar

I årets budgetförutsättningar har stadsledningskontoret arbetat in befolkningsförändringarna för åren 2025–2027 jämfört med 2024. Beräkningarna utgår ifrån årets befolkningsprognos. För förskolenämnden är beräkningen enligt uppställningen nedan:

Förskolenämnden	2024	2025	2026	2027
Ram enl budget 2024 (tkr)	5 041 650			
Medelbefolkning 1–5 år enl PR 2023	32 844			
Kronor per inv 1–5 år	153 503			
Medelbefolkning 1–5 år enl PR 2024	32 900	32 446	32 116	31 924
Förändring antal inv PR2024 jmf med 2024 enl PR2023	56	-399	-728	-920
Förändrat resursbehov (antal inv x kr per inv), tkr		-61 171	-111 750	-141 223

Antalet barn i åldern 1–5 år har sedan 2019 sjunkit successivt. Under 2022 och 2023 föddes betydligt färre barn än tidigare. I PR2023 antogs det lägre barnafödandet vara tillfälligt och successivt öka igen från 2025. Bedömningen nu är istället att det lägre barnafödandet beräknas öka något senare.

För 2024 och 2025 innebär PR2024 något fler barn i åldern 1–5 år medan för åren 2026–2027 innebär årets prognos färre barn än PR2023. Dock är förändringarna relativt små och prognosen innehåller många osäkerhetsfaktorer. Sammantaget kan

konstateras att behoven framåt sjunker i och med ett lägre barnafödande och leder till ett minskat resursbehov hos förskolenämnden.

Förskolenämnden	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	4 941 650	4 941 650	4 941 650	4 941 650
Justeringar för 2025 och 2026 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2024				
Säkra finansiering för kommunfullmäktiges uppdrag att vidareutbilda befintlig personal på betald arbetstid (utökning 2025 och 2026)		600	1 300	1 300
Justeringar i kompletteringsbudget mars 2024				
Utökat kommunbidrag	100 000	100 000	100 000	100 000
Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2025-2027				
Förändring Schablonmedel		-1 500	-1 000	-2 500
Befolkningsförändring 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		-61 171	-61 171	-61 171
Fördelning av medel avseende låglönesatsning		12 000	12 000	12 000
Uppräkning PKV 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		14 904	14 904	14 904

8.3.3 Grundskolenämnden

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2021	2022	2023	2024
Intäkter	1 095	1 182	1 155	1 167
- varav taxor och avgifter	139	151	163	
- varav statsbidrag	581	610	590	
Kostnader	-9 745	-10 086	-10 571	-11 192
Nettokostnad	-8 651	-8 904	-9 416	-10 026
Kommunbidrag	8 834	9 017	9 412	10 030
Resultat	183	114	-4	4
Antal årsarbetare	9 413	9 810	9 967	9 300

Nämndens kostnadsnivå och antal årsarbetare påverkas från och med 2021 av att nämnden övertagit ansvaret för kulturskolan. Antal årsarbetare påverkas även av att nämnden övertagit personalansvaret för intern service från och med 2021 från de tidigare stadsdelsnämnderna.

Det positiva resultatet 2021 förklaras till del av lägre verksamhetsnivå på grund av covid-19, ersättning för sjuklönekostnader samt högre statsbidragsintäkter även i övrigt än förväntat. En viktig förklaring är även att kommunbidraget 2021 är

beräknat på fler invånare i skolåldrarna och därmed fler elever än vad utfallet sedan blivit. För 2021 belastas resultatet av en uppbokad risk för skadestånd till fristående skola med 100 mnkr. För 2022 uppgick resultatet till 114 mnkr inklusive bortbokning av ovan nämnda risk. I resultatet ingick statlig ersättning för sjuklönekostnader avseende första kvartalet, högre övriga statsbidrag samt lägre po-pålägg än budgeterat. Under 2023 har nämnden behövt arbeta med anpassningar i verksamheten då kostnadsnivån och antalet årsarbetare varit för hög i förhållande till beslutad budget samtidigt som statsbidragen har minskat. Nämnden redovisade slutligen ett underskott på 4 mnkr. I kompletteringsbudget mars tilldelades nämnden 100 mnkr för 2024 och framåt.

Riktade statsbidrag

De riktade statsbidragen till grundskolenämndens ansvarsområde beräknas 2024 till cirka 646 mnkr. Skillnaden mot 2023 består till stor del av att bidraget Likvärdig skola förstärks med 850 mnkr för 2024, 800 mnkr för 2025 och 820 mnkr för 2026. Statsbidraget kommer framöver att benämnas "Kunskapsbidraget" för att tydliggöra att skolans fokus ska vara på förstärkt kunskapsutveckling. För 2025 tillkommer och förstärks statsbidrag för läromedel och inköp av litteratur.

I tabellen nedan redovisas de viktigaste riktade statsbidragen och prognostiserade belopp till nämnden för åren 2024–2025.

Riktat statsbidrag (belopp, mnkr)	2024	2025
Kunskapsbidraget (Likvärdig skola)	323,0	321,0
Lärarlönelyftet	79,0	80,0
Arbetsmiljö och arbetsvillkor, lärare	60,0	60,0
Karriärtjänster	51,0	52,0
Personalförstärkning speciallärare	18,0	18,0
Vidareutbildning förskolelärare och lärare	16,0	16,0
Läromedel	-	25,0
Lärarassistenter	15,0	15,0
Asylsökande	15,0	15,0
Stärkta och bemannade skolbibliotek	-	9,0
Elevhälsa	9,0	9,0
Inköp av litteratur	7,5	15,0
Läxhjälp	7,0	7,0
Skapande skola	6,5	6,5
Verksamhetsförlags utbildning	6,0	6,0
Utvecklingsbidrag till kulturskolor	6,0	6,0
Skolsociala team	6,0	6,0
SIS-medel	5,0	10,0
Summa mindre bidrag	16,0	12,0
Uppskattad summa:	646,0	688,0

Göteborgs kostnadsnivå jämfört med övriga storstäder och referenskostnad

I tabellen nedan redovisas Göteborgs nettokostnad per invånare för grundskola inklusive förskoleklass, fritidshem och öppen fritidsverksamhet jämfört med övriga storstäder och ett genomsnitt för riket. För 2023 finns i nuläget endast preliminära uppgifter tillgängliga för Göteborg och Malmö.

En jämförelse görs också med referenskostnaden för Göteborg. Referenskostnaden beräknas utifrån nettokostnaden per invånare för riket med hänsyn tagen till Göteborgs strukturella förhållanden enligt kostnadsutjämnningen.

Nettokostnadsavvikelsen visar förhållandet mellan Göteborgs kostnad per invånare och referenskostnaden uttryckt i procent. Ett positivt värde anger att Göteborgs nettokostnad är högre än den förväntade och ett negativt värde att nettokostnaden är lägre.

Nettokostnad grundskola inkl förskoleklass och fritidshem per invånare				
	2021	2022	2023	
Göteborg	13 997	14 574	15 028	
Stockholm	14 266	14 897	-	
Malmö	14 041	14 445	15 085	
Riket	14 084	14 622	-	
Referenskostnad Göteborg	12 525	12 966	13 698	
Nettokostnadsavvikelse %	11,8	12,4	9,7	

Befolkningsförändringar

I årets budgetförutsättningar har stadsledningskontoret arbetat in befolkningsförändringarna 2025–2027 jämfört med 2024. Beräkningarna utgår ifrån årets befolkningsprognos. För grundskolenämnden är beräkningen enligt uppställningen nedan:

Grundskolenämnden	2024	2025	2026	2027
Ram enl budget 2024 (tkr)	10 029 920			
Medelbefolkning 6-15 år enl PR 2023	64 421			
Kronor per inv 6-15 år	155 693			
Medelbefolkning 6-15 år enl PR 2024	64 081	64 161	63 935	63 851
Förändring antal inv PR2024 jmf med 2024 enl PR2023	-340	-261	-486	-570
Förändrat resursbehov (antal inv x kr per inv), tkr		-40 558	-75 667	-88 745

Befolkningsprognosen över antalet invånare 6–15 år är lägre i PR2024 jämfört med PR2023. Det innebär att redan 2025 minskar resursbehovet inom grundskolenämnden till följd av lägre invånarantal även om minskningarna de närmsta åren är förhållandevis små. I prognosen finns en osäkerhet kring flyttmönstren, både inom landet och mot utlandet. Från 2028 och framåt påverkas grundskolenämnden även av den stora osäkerheten kring antalet födda då dessa barn ännu inte är födda. Enligt PR2024 ser minskningen av antalet invånare 6–15 år ut att hålla i sig fram till 2033.

Grundskolenämnden	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	9 930 440	9 930 440	9 930 440	9 930 440
<i>Justeringar för 2025 och 2026 som inarbetades i KF:s budgetbeslut 2024</i>				
Digitala och centralt rättade nationella prov (justering enl finansieringsprincipen, se ovan)		-3 550	-6 550	-6 550
Gemensamt skolvalssystem (Se ovan, justering enl fin.principen)		-4 800	-4 800	-4 800
<i>Justeringar i kompletteringsbudget mars 2024</i>				
Överföring av verksamhet kopplat till Slottsskogsobservatoriet	-520	-520	-520	-520
Utökat kommunbidrag	100 000	100 000	100 000	100 000
<i>Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2025-2027</i>				
Förändring schablonmedel		-4 500	-4 000	-5 500
Befolkningsförändring 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		-40 558	-40 558	-40 558
Överföring av kommunbidrag avseende skolskjuts till och från fritidshem från Stadsmiljönämnden		10 000	10 000	10 000
Fördelning av medel avseende låglönesatsning		3 500	3 500	3 500
Uppräkning PKV 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		29 941	29 941	29 941
<i>Ej inarbetade poster att värdera i det politiska budgetarbetet</i>				
Förebyggande mot prostitution, människohandel och sexuell exploatering. (SLK-2022- 00921) 1 100 tkr 2025				

8.3.4 Idrotts- och föreningsnämnden

Driftverksamhet

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2021	2022	2023	2024
Intäkter	114	167	169	323
- varav taxor och avgifter	52	89	111	
- varav statsbidrag	2	1	0	
Kostnader	-648	-732	-813	-907
Nettokostnad	-535	-564	-644	-584
Kommunbidrag	535	571	666	584
Resultat	0	6	22	0
Antal årsarbetare	345	378	397	413

Nämnden finansieras till del av intäkter, som primärt kommer från nämndens anläggningar. Pandemin hade betydande påverkan på nämndens verksamhet och även under 2022 har besökarna till nämndens anläggningar inte återkommit i den takt som planerat. Under 2023 ökade besökstalen jämfört med de senaste åren vilket bidrog till högre intäkter än budgeterat. De totala besökstalen har dock inte återhämtat sig till nivåerna före 2019 förutom på enstaka anläggningar. Antalet årsarbetare har ökat under perioden och beror i huvudsak på att det nu är full verksamhet efter pandemin och att Lundbybadet nu är öppet efter att ha varit stängt för reparation under delar av 2020/2021, samt att nya anläggningar och ny uppsökande verksamhet har tillkommit. Detta tillsammans med satsning på ökade föreningsbidrag samt avgiftsfri badentré för barn i målsmans sällskap och för pensionärer under 2023 har även bidragit till att nettokostnaden ökade.

Idrotts- och föreningsnämnden	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	584 180	584 180	584 180	584 180
<i>Justeringar för 2025 och 2026 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2024</i>				
Ridsport		5 000	5 000	5 000
Frölundabadet			14 000	14 000
Extra beredskapspengar till föreningar i kris med särskild betydelse för lokalsamhället (fram till och med 2025)			-1 000	-1 000
<i>Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2025-2027</i>				
Uppräkning PKV 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		1 753	1 753	1 753

Investerings- och exploateringsverksamhet

Investeringsvolym

Idrott och föreningsnämnden	Utfall 2023	Budget 2024	Prognos 2024	2025	2026	2027	2028	2029
Nominerad bruttoinvestering	251	494	446	600	800	1 050	1 350	1 450
<i>varav nyinvestering</i>	<i>169</i>	<i>274</i>	<i>291</i>	<i>400</i>	<i>600</i>	<i>950</i>	<i>1 200</i>	<i>1 200</i>
<i>varav reinvestering</i>	<i>82</i>	<i>220</i>	<i>155</i>	<i>200</i>	<i>200</i>	<i>100</i>	<i>150</i>	<i>250</i>
Investeringsinkomster	4	0	0					
Nominerad nettoinvestering	247	494	446	600	800	1 050	1 350	1 450

Idrott- och föreningsnämnden nominerar investeringar om cirka 5,2 mdkr under kommande femårsperiod vilket är cirka 0,6 mdkr högre än den långsiktiga planen

från 2024. Förändringarna baseras framför allt på förskjutningar i tid i volymer från tidigare år samt tillkommande uppdrag som tydligare definierats avseende driftsättning av ny ishall senast 2026 och en ny ishall i Majorna-Linné. Mot slutet av femårsperioden har även volymerna kompletterats utifrån inriktningen att nämnden ska omhänderta ersättningen för Valhalla sporthallar. Även reinvesteringsnivåerna har justerats upp för perioden i förhållande till tidigare bedömningar. Den ökade investeringstakten innebär en kraftigare kapitalkostnadsutveckling på sikt även om det bedömda utfallet för de närmsta åren ligger i linje med tidigare bedömningar.

8.3.5 Kommunledningen

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2021	2022	2023	2024
Intäkter	144	174	202	184
- varav taxor och avgifter	-1	2	-1	
- varav statsbidrag	23	20	17	
Kostnader	-479	-543	-574	-578
Nettokostnad	-335	-369	-372	-395
Kommunbidrag	367	383	386	395
Resultat	32	14	14	0
Antal årsarbetare	242	263	256	251

Stadsledningskontoret har ett kommunbidrag för att driva det grunduppdrag som ligger på kommunstyrelsen. Kontorets uppdrag varierar dock i omfattning över tid, främst utifrån vilka uppdrag som ges av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen i budget eller löpande under året.

I kapitel 4, avsnitt Civil beredskap och förmågehöjande åtgärder, redovisas tillkommande uppdrag och krav avseende civil beredskap, säkerhetsskydd och informationssäkerhetsarbete. Lagstiftningen och det kommuncentrala ansvaret förstärks kommande år och innebär en ny typ av resursbehov.

Kommunledningen	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	394 520	394 520	394 520	394 520
<i>Justeringar för 2025 och 2026 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2024</i>				
Frysta heltidsarvoden (-1 200 2025, tar bort besparing 2026-)		-600	600	600
<i>Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2025-2027</i>				
Uppräkning PKV 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		1 184	1 184	1 184
Överföring av kommunbidrag från Intraservice avseende det stadengemensamma dataskyddsarbetet		2 770	2 770	2 770

8.3.6 Kretslopp- och vattennämnden

Driftverksamhet

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2021	2022	2023	2024
Intäkter	1 689	1 773	2 017	2 385
- varav taxor och avgifter	1 547	1 603	1 852	
- varav statsbidrag	1	2	3	
Kostnader	-1 689	-1 773	-2 017	-2 382
Nettokostnad	0	0	0	3
Kommunbidrag	0	0	0	0
Resultat	0	0	0	0
Antal årsarbetare	543	555	591	-

Kretslopp- och vattennämndens verksamhet finansieras till största delen av taxeintäkter, se separat avsnitt i kapitel 4 om taxor och avgifter. I beslutat reglemente från 2017 för kretslopp och vattennämnden framgår att nämnden har ett utökat uppdrag att samordna och driva dagvatten- och skyfallsarbetet i Göteborg. Uppdraget kan inte taxefinansieras enligt Lag om allmänna vattentjänster. När det gäller skattekollektivets ansvar för nedlagda deponier beslutade kommunstyrelsen 2019-08-25 § 625 att godkänna kretslopp och vattennämndens hemställan om att skattekollektivet övertar ekonomiskt ansvar för nedlagda deponier. Detta gäller de deponier som drivits av annan än före detta renhållningsverket eller VA-verket. Beslutet var att 1 mnkr avsätts centralt för avrop från nämnden. Ytterligare några ansvarsområden som finansieras med skattemedel genom avrop av kretslopp- och vattennämnden är dagvatten, skyfall samt delar inom Västsvenska paketet (se aktuella poster ovan i detta kapitel under rubrik kommuncentrala kostnader).

Investerings- och exploateringsverksamhet

Investeringsvolymer

	Utfall 2023	Budget 2024	Prognos 2024	2025	2026	2027	2028	2029
Kretslopp och vattennämnden								
Kretslopp och vattennämnden (Taxekollektiv)								
Nominerad bruttoinvestering	933	1 285	1 285	1 502	1 752	1 752	1 813	1 760
varav nyinvestering	688	968	968	1 050	1 150	1 050	1 112	1 009
varav reinvestering	245	317	317	452	602	702	701	751
Investeringsinkomster								
Nominerad nettoinvestering	933	1 285	1 285	1 502	1 752	1 752	1 813	1 760
Kretslopp och vattennämnden (Tekniskt vatten)								
Nominerad bruttoinvestering	235	146	220	90	0	0	0	0
varav nyinvestering	235	146	220	90				
Nominerad nettoinvestering	235	146	220	90	0	0	0	0
Kretslopp och vattennämnden (Skattefinansierad verksamhet)								
Nominerad bruttoinvestering	11	20	8	36	44	60	60	60
varav nyinvestering	11	20	8	36	44	60	60	60
varav reinvestering	0	0	0	0	0	0	0	0
Nominerad nettoinvestering	11	20	8	36	44	60	60	60
Total nominerad nettoram	1 179	1 451	1 513	1 628	1 796	1 812	1 873	1 820

För nämndens taxefinansierade verksamheter nominerar nämnden nettoinvesteringar för 2025–2029 som ligger i paritet med föregående års nomineringsvolymer om man tar hänsyn till prisutveckling och förskjutningar av tidigare års volymer. Ökningen avser en fortsatt ökad ambition avseende reinvesteringar och förnyelse. Ambitionen pekar på en ytterligare ökning av de årliga investeringsnivåerna med drygt en halv miljard redan 2026 i förhållande till tidigare års utfall.

Investeringstakten är historiskt hög och nämnden beslutade om att utgå från det förslag från förvaltningen som innebär en mer proaktiv och kraftigare investeringstakt för de kommande åren. Driftkonsekvenserna i form av framför allt tillkommande kapitalkostnader utgör en betydande del av nämndens kostnadsmassa och därmed nämndens behov av en ökad avgiftsfinansiering.

Nominerade volymer för tekniskt vatten avser volymer för att kunna omhänderta eventuella slutliga åtgärder under 2025 och för att hantera eventuella förskjutningar av utgifter mellan 2024 och 2025.

Inom ramen för skattefinansierade investeringar återfinns nämndens kommungemensamma uppdrag avseende skyfallsåtgärder samt delar av de förmågehöjande åtgärderna kring civil beredskap där nämnden bedömer att det krävs insatser som går utöver vad taxekollektivet förväntas finansiera. Det finns fortsatt en diskussion både nationellt och i staden i vilken grad dessa ska finansieras av skattekollektivet eller fortsatt kan belasta avgiftskollektivet. Kapitalkostnader och drifteffekter knutet till dessa åtgärder förväntas finansieras via kommunbidrag.

Exploateringsvolym

Exploatering (mnkr)	Utfall 2023	Budget 2024	Prognos 2024	2025	2026	2027	2028	2029
Kretslopp och vattennämnden								
Utgifter VA-utbyggnad	159	120	220	140	150	150	150	150
Prognos anslutningsavgifter (från exploatering)	34	45	45	58	64	70	77	85

Föreslagna exploateringsvolymerna ligger på en något högre nivå för 2025-2029 än vad nämnden tidigare nominerat, men ligger i linje med nämndens ökade genomförandekapacitet. Det är dock oklart i vilken grad nämndens nivåer följer den inbromsning i utbyggnadstakt som exploateringsnämnden prognostiserar för i sina exploateringsnomineringar.

Från och med budget 2024 beslutar kommunfullmäktige endast om ramar för nämndens VA-utbyggnad. Exploateringsknutna anslutningsavgifter redovisas som en upplysning för att åskådliggöra den direkta årliga självfinansieringsgraden från inbetalningarna. Men då inkomsterna inte direkt är knutna till utbyggnaden inom samma period är de årliga nettovolymerna svåra att styra utifrån. Utveckling av nämndens självfinansieringsgrad och hantering av utbyggnadstakten hanteras i första hand inom nämndens anslutningsavgifter samt bruksavgifter. Nämndens beskrivning av VA-taxornas utveckling återfinns under kapitel 4.

8.3.7 Kulturnämnden

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2021	2022	2023	2024
Intäkter	133	154	151	141
- varav taxor och avgifter	12	12	22	
- varav statsbidrag	14	23	75	
Kostnader	-761	-778	-830	-872
Nettokostnad	-628	-624	-679	-731
Kommunbidrag	624	638	683	731
Resultat	-4	14	4	0
Antal årsarbetare	677	684	696	700

Under 2021 minskade både intäkter och kostnader som en effekt av pandemin för de publika verksamheterna. Under 2022 nådde inte intäkterna upp till samma nivåer som innan pandemin, eftersom besökarna inte återkommit i den takt som planerats. Lägre kostnader för bland annat personal möjliggjorde för nämnden att omfördela medel till det fria kulturlivet. Nämnden fick utökat kommunbidrag under 2021 för att förstärka stödet till det fria kulturlivet i Göteborg. Nämnden fick också permanent utökat kommunbidrag om 15 mnkr i samband med kompletteringsbudget februari 2023 för att i större mån säkra det fria kulturlivet och köp av böcker till biblioteken.

Kulturnämnden	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	731 200	731 200	731 200	731 200
<i>Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2025-2027</i>				
Nya magasin enligt uppdaterad bedömning kulturnämnden		-900	-300	4 500
Göteborgs konstmuseum enligt uppdaterad bedömning kulturförvaltningen		200		12 500
Uppräkning PKV 2025 (2026–2027 kommuncentralt)		2 194	2 194	2 194

8.3.8 Miljö- och klimatnämnden

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2021	2022	2023	2024
Intäkter	99	93	92	91
- varav taxor och avgifter	68	76	83	
- varav statsbidrag	28	12	4	
Kostnader	-187	-189	-201	-220
Nettokostnad	-88	-96	-109	-129
Kommunbidrag	101	105	112	129
Resultat	14	9	3	0
Antal årsarbetare	239	236	241	228

Miljö- och klimatnämndens verksamhet finansieras till drygt 40 procent av taxor. Främst avser taxefinansieringen avgifter enligt miljöbalken (44 procent), livsmedelslagen och foderlagstiftningen (31 procent) samt alkohol och tobak-avgifter (25 procent).

Nettokostnaden har ökat de senaste åren, vilket innebär minskande andel intäktsfinansiering. Under 2021 fick nämnden statligt bidrag för tillsyn av tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen, vilket är en bidragande orsak till det positiva resultatet. Antal årsarbetare ökade med 26 personer under 2021, vilket kan förklaras med att verksamheten prövning och tillsyn enligt alkohollagen och lagen om tobak och liknande produkter fördes över till miljö- och klimatnämnden vid årsskiftet 2020/2021. Under 2022 fattades ett kommunfullmäktigebeslut att inga avgifter för tillsyn kopplad till alkoholserveringstillstånd inom Göteborgs Stad skulle debiteras, vilket innebar ett intäktsunderskott för avgifter för nämnden. Detta bidrog till att nettokostnaden för året blev högre jämfört med föregående år.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-12-08 § 29 om att nuvarande taxor för handel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, folköl, tobaksfria nikotinprodukter och tobaksvaror fortsätter att gälla för år 2023, men med en uppräknings på 4,5 procent. Nämnden har inte tagit upp något nytt förslag till taxa inför 2024 och inte heller innan april 2024 inför budgetförutsättningar 2025.

Nämnden har i stället räknat upp taxan även inför 2024 med 4,5 procent. Som en konsekvens av att nämnden inte har behandlat förslag till ny taxekonstruktion har nämnden inte heller infört efterhandsdebitering på området. Förvaltningen avser att behandla ett nytt förslag till taxa under 2025 inför 2026.

Nämnden är enligt reglementet stadens myndighetsutövande nämnd inom miljö- och hälsoskyddsområdet och påverkas kontinuerligt av ny och förändrad lagstiftning. I samband med kompletterande budget mars 2024 beslutade kommunfullmäktige om en reviderad taxa för miljöbalken.

Miljö- och klimatanämnden	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	128 110	128 110	128 110	128 110
<i>Justeringar för 2025 och 2026 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2024</i>				
Utöka energi- och klimatrådgivningen endast till 2024		-1 400	-1 400	-1 400
Fortsatt kompensation av tidigare beslut gällande tillsynstaxa (fram till 2024)		-2 500	-2 500	-2 500
Implementering av systematik för klimatbudget och synliggörande av klimatåtaganden		-1 500	-1 750	-1 750
Upprätta ett åtgärdsprogram för att minska förekomst av partiklar i luft - PM10 (endast 2024)		-1 400	-1 400	-1 400
Miljödifferenterad modell för båtplatsavgift i Göteborg stads småbåtshamnar (endast 2024)		-300	-300	-300
<i>Justeringar i kompletteringsbudget mars 2024</i>				
Arbete med förorenade områden	1 000	1 000	1 000	1 000
<i>Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2025-2027</i>				
Uppräkning PKV 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		366	366	366

8.3.9 Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2021	2022	2023	2024
Intäkter	308	288	291	303
- varav taxor och avgifter	3	3	1	
- varav statsbidrag	145	141	138	
Kostnader	-946	-975	-1 037	-1 143
Nettokostnad	-638	-686	-746	-840
Kommunbidrag	739	740	753	808
Resultat	102	54	7	-32
Antal årsarbetare	295	318	322	312

Nämnden redovisade ett högt positivt resultat 2021 i förhållande till nämndens omslutning. Till del förklaras resultaten av en lägre aktivitet eller att verksamheten har fått bedrivas i andra former på grund av covid-19. Även ny upphandling med lägre kostnad för vuxenutbildningen har haft en positiv effekt på resultatet. Under 2022 blev överskottet lägre än tidigare år och berodde främst på lägre efterfrågan på vuxenutbildning. För 2023 redovisade nämnden i princip ett nollresultat trots ökade behov inom vuxenutbildningar av bland annat svenska för invandrare (sfi) och omställningsinsatser. Detta motverkades av lägre kostnader inom arbetsmarknadsområdet för ferieanställningar, arbetsträning och arbetsförmågebedömningar.

Nämnden prognostiserar ett underskott på 32 mnkr för 2024 som är kopplat till att öka egen regin inom vuxenutbildningen. Även fler studerande inom vuxenutbildningen samt fler sommarjobb än budgeterat påverkar det ekonomiska läget under 2024 och bidrar till underskottet.

Riktade statsbidrag

Det statliga stödet för vuxenutbildning utökas under 2024 med 130 mnkr. Av dessa avsätts 110 mnkr för ökad tillgång till yrkesutbildning och 20 mnkr för utökade möjligheter att erbjuda sfi för vuxna personer på flykt från Ukraina.

De riktade statsbidragen till nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning beräknas 2024 till cirka 127 mnkr. För 2025 prognostiseras i stort sett samma belopp som för 2024, se tabellen nedan.

Riktat statsbidrag (belopp i mnkr)	2024	2025
Yrkesvux	55,0	53,0
Yrkesvux (sfi)	40,0	40,0
Lärlingsvux	11,0	13,0
Lärlingsvux (sfi)	10,0	9,0
Yrkesförarutbildning	9,0	9,0
Stimulans sfi	2,0	-
Sommarjobb för unga i kommuner med hög arbetslöshet	*	-
Uppskattad summa:	127,0	124,0

* Belopp, fördelning och villkor är i dagsläget inte presenterade.

Nämnden för Arbetsmarknad och vuxenutbildning	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	807 540	807 540	807 540	807 540
Justeringar för 2025 och 2026 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2024				
Projekt som riktas mot unga arbetslösa (fram till 2026)			-3 500	-3 500
Förstärkning av SFI		1 600	1 600	1 600
Utbildningsinsatser med inriktning mot batterier (fram till 2025)			-21 000	-21 000
Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2025-2027				
Förändring schablonmedel		-2 500	-2 000	-3 000
Uppräkning PKV 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		2 366	2 366	2 366

8.3.10 Nämnden för demokrati och medborgarservice

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2021	2022	2023	2024
Intäkter	74	76	116	128
- varav taxor och avgifter	0	0	0	
- varav statsbidrag	3	3	1	
Kostnader	-167	-194	-245	-285
Nettokostnad	-94	-118	-129	-157
Kommunbidrag	112	121	135	161
Resultat	19	2	6	4
Antal årsarbetare	200	210	216	220

Nämndens intäkter består till stor del av intäkter från andra nämnder utifrån det uppdrag som nämnden har. Under 2021 fick nämnden det utökade demokratiuppdraget samt medborgarkontor. Under 2022 öppnades ytterligare ett medborgarkontor i Frölunda kulturhus, vilket har haft påverkan på såväl kostnader som nettokostnader. Under 2023 blev nämnden en av tre leverantörer av digitala tjänster, nämligen fyra gemensamma bastjänster och en tilläggstjänst. Det förändrade uppdraget och finansieringsformen bidrar till att både intäkter och kostnader samt kommunbidrag har ökat under 2023.

Antalet årsarbetare har ökat då nämnden fått fler uppdrag samt behövt vidta åtgärder för att minska handläggningstiden inom överförmyndarverksamheten.

Nämnden för Demokrati- och medborgarservice	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	124 850	124 850	124 850	124 850
<i>Justeringar för 2025 och 2026 som inarbetades i KF:s budgetbeslut 2024</i>				
Förutsättningar för effektivisering av stadens överförmyndarverksamhet med hjälp av digitalisering. (Successiv nedtrappning 2025 och 2026 av tidigare tillskott)		-7 900	-10 800	-10 800
<i>Justeringar i kompletteringsbudget februari 2024</i>				
Utredning medborgarvittnen	1 000			
<i>Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2025-2027</i>				
Teckenspråksformum - äldrevägledare		312	312	312
Uppräkning PKV 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		354	354	354
<i>Ej inarbetade poster att värdera i det politiska budgetarbetet</i>				
Göteborgsförslaget lyfts ur bastjänsten och hanteras inom nämndens kommunbidragsfinansierade grunduppdrag. (250 tkr per år 2025 och framåt)				

8.3.11 Nämnden för funktionsstöd

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2021	2022	2023	2024
Intäkter	594	597	538	537
- varav taxor och avgifter	12	14	19	
- varav statsbidrag	99	103	77	
Kostnader	-5 183	-5 366	-5 786	-6 048
Nettokostnad	-4 589	-4 769	-5 248	-5 510
Kommunbidrag	4 653	4 772	5 100	5 540
Resultat	64	3	-148	30
Antal årsarbetare	5 020	5 155	5 318	5 150

Nämnden bildades i samband med avvecklingen av stadsdelsnämnderna 2021.

Under 2021 förklaras resultatet bland annat av högre statsbidrag, ersättning för sjuklönekostnader och lägre verksamhetsnivå på grund av Covid-19. För 2021 erhöll nämnden en tillfällig förstärkning av kommunbidraget med 150 mnkr.

Även 2022 års resultat berodde på högre statsbidrag, ersättning för sjuklönekostnader samt till viss del lägre po-pålägg än budgeterat. För 2022 erhöll nämnden en tillfällig förstärkning av kommunbidraget med 85 mnkr.

Resultatet för 2023 förklaras främst av högre kostnader för köpta insatser och boende samt högre personalkostnader inom främst bostad med särskild service, daglig verksamhet och stöd samt boendestöd. Avvikelsen berodde även på ökade kostnader för nämnden i och med brukare med komplex problematik som inte med självklarhet hör hemma i en specifik förvaltning samt ny debiteringsform för hemtjänsten.

Riktade statsbidrag

I tabellen nedan redovisas de viktigaste riktade statsbidragen och prognostiserade belopp till nämnden för åren 2024–2025.

Riktat statsbidrag (belopp i mnkr)	2024	2025
Habiliteringsersättning	16,0	16,0
Vuxna flyktingar med uppehållstillstånd	33,0	33,0
Personligt ombud	8,0	8,0
Övriga bidrag	23,0	23,0
Uppskattad summa:	77,0	77,0

Göteborgs kostnadsnivå jämfört med övriga storstäder och referenskostnad

I tabellen nedan redovisas Göteborgs nettokostnad per invånare för insatser för funktionsnedsatta enligt LSS och statlig assistansersättning enligt Socialförsäkringsbalken (SFB) jämfört med övriga storstäder och ett genomsnitt för riket. För 2023 finns i nuläget endast preliminära uppgifter tillgängliga för Göteborg och Malmö.

En jämförelse görs också med referenskostnaden för Göteborg. Referenskostnaden beräknas utifrån nettokostnaden per invånare för riket med hänsyn tagen till Göteborgs strukturella förhållanden enligt kostnadsutjämnningen.

Nettokostnadsavvikelsen visar förhållandet mellan Göteborgs kostnad per invånare och referenskostnaden uttryckt i procent. Ett positivt värde anger att Göteborgs nettokostnad är högre än den förväntade och ett negativt värde att nettokostnaden är lägre.

Nettokostnad LSS och SFB, kronor per invånare			
	2021	2022	2023
Göteborg	6 611	6 843	7 508
Stockholm	3 998	4 201	-
Malmö	5 447	5 689	6 187
Riket	5 585	5 849	-
Referenskostnad Göteborg	6 243	6 412	6 986
Nettokostnadsavvikelse %	5,9	6,7	7,5

Befolkningsförändringar

I årets budgetförutsättningar har stadsledningskontoret arbetat in befolkningsförändringarna 2025-2027 jämfört med 2024. Beräkningarna utgår ifrån årets befolkningsprognos. För nämnden för funktionsstöd är beräkningen enligt uppställningen nedan:

Nämnden för funktionsstöd	2024	2025	2026	2027
Ram enl budget 2024 (tkr)	5 540 460			
- avgår BmSS	-2 980 000			
Just ram (tkr)	2 560 460			
Medelbefolkning 20-64 år enl PR2023	381 546			
Kronor per inv 20-64 år	6 711			
Medelbefolkning 20-64 år enl PR2024	382 735	387 492	391 567	395 115
Förändring antal inv PR2024 jmf med 2024 enl PR2023	1 189	5 946	10 021	13 569
Förändrat resursbehov (antal inv x kr per inv), tkr		39 902	67 245	91 055

Antalet invånare 20-64 år ökade mer 2023 än vad som antogs i budget 2024 och beräknas även öka mer framöver än PR2023.

Uppdrag kring gränssnitt

I kapitel 4 lämnas ett antal förslag till ramjusteringar utifrån ett ändrat verksamhetsansvar i förhållande till det som låg till grund för välfärdsnämndernas ramtilldelning vid övergången från stadsdelsnämnder till facknämnder. Förslagen specificeras i tabellen nedan under rubriken "Ej inarbetade poster att värdera i det politiska budgetarbetet".*

Nämnden för funktionsstöd	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	5 539 360	5 539 360	5 539 360	5 539 360
<i>Justeringar i kompletteringsbudget februari 2024</i>				
Övertagande av verksamheten Norma	1 100	1 100	1 100	1 100
<i>Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2025-2027</i>				
Befolkningsförändring 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		39 902	39 902	39 902
Expansion BmSS 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		107 000	107 000	107 000
Fördelning av medel avseende låglönesatsning		3 550	3 550	3 550
Uppräkning PKV 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		17 062	17 062	17 062
Gränssnitt 65-årsgräns borttagen		60 000	90 000	105 000
<i>Ej inarbetade poster att värdera i det politiska budgetarbetet</i>				
Överföring till nämnden för funktionsstöd m a a felplacerade barn o unga ärenden (-2,0 mnkr 2025)				
Avsättning till gemensamt anslag för gränssnittsärenden (3,5 mnkr 2025 och 2026)				

8.3.12 Nämnden för inköp och upphandling

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2021	2022	2023	2024
Intäkter	72	90	141	143
- varav taxor och avgifter	0	0	0	
- varav statsbidrag	0	0	0	
Kostnader	-77	-84	-138	-149
Nettokostnad	-5	6	3	-6
Kommunbidrag	9	8	8	6
Resultat	4	14	11	0
Antal årsarbetare	82	84	96	102

Nämnden för inköp och upphandling finansieras till största del genom provisionsintäkter från ramavtal. Kostnadsökningen är framför allt följden av en utökning av nämndens verksamhet, där ett större ansvar kopplat till utvecklingen av stadens inköpsstrategiska arbete lagts på nämnden, med en ökad nettokostnad för 2021 som följd. Det höga positiva resultatet för 2022 kan i princip hänföras till ökade provisionsintäkter till följd av volym och prisökningar. Under 2023 blev nämnden en av tre leverantörer av digitala tjänster, med fokus på att utveckla och förvalta digitala tjänster som stödjer stadens gemensamma inköpsprocess. Det förändrade uppdraget bidrar till att både intäkter och kostnader har ökat under 2023.

Nämnden för Inköp och upphandling	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	6 050	6 050	6 050	6 050
Justeringar för 2025 och 2026 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2024				
Kategoristyrningssystemet innebär att ramen kan minska och finansieras internt på sikt		-2 000	-2 000	-2 000

8.3.13 Nämnden för Intraservice

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2021	2022	2023	2024
Intäkter	1 159	1 268	1 287	1 321
- varav taxor och avgifter	0	0	0	
- varav statsbidrag	2	2	0	
Kostnader	-1 179	-1 290	-1 320	-1 350
Nettokostnad	-20	-22	-33	-29
Kommunbidrag	20	22	37	29
Resultat	0	0	4	0
Antal årsarbetare	761	748	709	670

Intraservice verksamhet finansieras till största del av intäkter från övriga nämnder och styrelser, se avsnitt Kostnader för interna tjänster i kapitel 4.

Nämnden för Intraservice	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	28 920	28 920	28 920	28 920
<i>Justeringar i kompletteringsbudget mars 2024</i>				
Utökad kommunbidragsram	7 500	7 500	7 500	7 500
<i>Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2025-2027</i>				
Uppräkning PKV 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		109	109	109
Medel för genomförande av utbildning Morgondagens chef (överfört från personal- och kompetensförsörjningsanslaget)		4 500	4 500	4 500
Överföring av kommunbidrag till kommunledningen avseende det stadengemensamma dataskyddsarbetet		-2 770	-2 770	-2 770

8.3.14 Socialnämnder

Riktade statsbidrag

Följande riktade statsbidrag är aktuella för de regionala socialnämnderna (några av bidragen som bidraget kopplat till ny socialtjänstlag riktar sig till alla sex socialnämnder):

Ny socialtjänstlag och omställningen till en mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst

Under 2024 ska förslag till en ny socialtjänstlag presenteras och arbetet påbörjas för omställningen till en långsiktigt hållbar, mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst. För denna omställning föreslår regeringen en bemannings- och kompetenssatsning motsvarande 200 miljoner kronor 2024, 1 200 miljoner kronor 2025 och 2 200 miljoner kronor årligen 2026–2028. Därutöver föreslår regeringen att 20 miljoner kronor årligen under perioden används för en överenskommelse med SKR för stöd i omställningen.

Kvinnofrid

Regeringen tillför 50 miljoner kronor i tillskott som en treårig satsning på hedersrelaterat våld och förtryck, könsrelaterat våld, prostitution och människohandel. Det är inte specificerat hur medlen ska fördelas.

Subvention av kommunala avgifter vid placering på SiS

I budgetpropositionen för 2023 föreslog regeringen en förlängning av subventioneringen av de kommunala avgifterna vid SiS. Subventionen för 2024 beräknades till 532 miljoner kronor. Regeringen bedömer nu att 2023 års nivå på subventionen, 484 miljoner kronor är tillräcklig för 2024 och därmed minskar anslaget med 48 miljoner kronor. Regeringen föreslår dessutom att subventionen ovan, som ju enbart avser kommuner som beslutar om placeringar enligt LVU vid SiS, görs om till att bli placeringsneutral, det vill säga omfatta alla placeringar (både enligt LVU och SoL) inom den sociala barn- och ungdomsvården. Regeringen föreslår att 484 miljoner kronor avsätts för ändamålet 2025 och 484 miljoner kronor för 2026.

Skolsociala team

Anslaget ökas med 125 miljoner kronor 2024 för ökade kostnader i socialtjänsten till följd av en tidsbegränsad satsning på skolsociala team. För samma ändamål beräknas anslaget öka med 125 miljoner kronor under 2025 för att sedan minska med motsvarande belopp 2026 då satsningen upphör. Insatsen finansieras genom en motsvarande minskning inom området Utbildning och universitetsforskning. Socialtjänst och skolhuvudmän får, enligt regeringen, på så vis likvärdiga möjligheter att erhålla statsbidrag för sina personalkostnader för deltagande i skolsociala team.

Kommunernas arbete mot gängkriminalitet

Regeringen aviserar en treårig satsning på förebyggande insatser mot gängkriminalitet och avsätter 80 miljoner kronor under 2024 till kommunernas förebyggande arbete mot gängkriminalitet. För 2025 och 2026 föreslås preliminärt 150 miljoner kronor per år. Satsningen ska ske i form av statsbidrag till kommunerna, med särskilt fokus på kommuner med områden där utanförskapet är stort. Socialstyrelsen kommer att få i uppdrag att fördela pengarna. Regeringen återkommer med detaljer om utformningen av uppdraget.

Föräldraskapsstöd

En satsning på förstärkt föräldraskapsstöd har pågått med start 2023-2025 med 400 miljoner kronor per år.

Subvention av kommunala avgifter vid placering på SiS

I budgetpropositionen för 2023 föreslog regeringen en förlängning av subventioneringen av de kommunala avgifterna vid SiS. Subventionen för 2024 beräknades till 532 miljoner kronor. Regeringen bedömer nu att 2023 års nivå på subventionen, 484 miljoner kronor är tillräcklig för 2024 och därmed minskar anslaget med 48 miljoner kronor. Regeringen föreslår dessutom att subventionen ovan, som ju enbart avser kommuner som beslutar om placeringar enligt LVU vid SiS, görs om till att bli placeringsneutral, det vill säga omfatta alla placeringar (både enligt LVU och SoL) inom den sociala barn- och ungdomsvården. Regeringen

föreslår att 484 miljoner kronor avsätts för ändamålet 2025 och 484 miljoner kronor för 2026.

I tabellen nedan redovisas de viktigaste riktade statsbidragen till socialnämnderna för åren 2024–2025.

Riktat statsbidrag (belopp i mnkr)	2024	2025
Ny socialtjänstlag/bemannning socialtjänst	0,7	*
Kvinnofrid	0,5	*
Subvention familjehemsplaceringar	2,7	*
Skolsociala team	7,4	*
Kommunernas arbete mot gängkriminalitet	*	*
Föräldraskapsstödjande insatser	22,4	*
Subvention LVU, SoL	*	*
Främja hbtqi-personers situation	0,2	*
Hemlöshet, metoden bostad först	1,5	*
Brottsförebyggande socialtjänst	2,6	*
Uppskattad summa:	38,0	*

* Belopp, fördelning och villkor är i dagsläget inte presenterade.

Göteborgs kostnadsnivå jämfört med övriga storstäder och referenskostnad

I tabellen nedan redovisas Göteborgs nettokostnad per invånare för individ- och familjeomsorg jämfört med övriga storstäder och ett genomsnitt för riket. För 2023 finns i nuläget endast preliminära uppgifter tillgängliga för Göteborg och Malmö. En jämförelse görs också med referenskostnaden för Göteborg. Referenskostnaden beräknas utifrån nettokostnaden per invånare för riket med hänsyn tagen till Göteborgs strukturella förhållanden enligt kostnadsutjämnningen.

Nettokostnadsavvikelsen visar förhållandet mellan Göteborgs kostnad per invånare och referenskostnaden uttryckt i procent. Ett positivt värde anger att Göteborgs nettokostnad är högre än den förväntade och ett negativt värde att nettokostnaden är lägre.

Nettokostnad individ och familjeomsorg, kronor per invånare				
	2021	2022	2023	
Göteborg	7 174	7 068	7 355	
Stockholm	4 232	4 436	-	
Malmö	9 313	9 087	9 391	
Riket	4 816	4 890	-	
Referenskostnad Göteborg	6 943	7 100	7 483	
Nettokostnadsavvikelse %	3,3	-0,4	-1,7	

Befolkningsförändringar

I årets budgetförutsättningar har stadsledningskontoret arbetat in befolkningsförändringarna 2025-2027 jämfört med 2024. Beräkningarna utgår ifrån årets befolkningsprognos och har skett utifrån respektive delmodell i resursfördelningsmodellen:

Delmodell	2025	2026	2027
Barn och unga	4 650	12 453	19 825
Vuxna	17 297	29 056	39 200
Fritid och kultur	246	953	1 584
Totalt socialnämnder	22 193	42 462	60 610

Enligt principerna för resursfördelningsmodellen ska fördelningen per nämnd och delmodell varje år även justeras för de relativa befolkningsförändringarna mellan nämnderna. Effekterna av denna justering 2025 redovisas nedan:

	Nordost	Centrum	Sydväst	Hisingen	Totalt
Barn och unga					
Andel 2024	40,1%	16,0%	16,6%	27,3%	100,0%
Andel 2025	39,3%	16,2%	16,8%	27,7%	100,0%
Belopp	-12 839	5 786	3 970	7 734	4 650
Vuxna					
Andel 2024	32,6%	24,9%	15,8%	26,8%	100,0%
Andel 2025	32,7%	24,9%	15,8%	26,7%	100,0%
Belopp	6 927	4 090	2 611	3 669	17 297
Fritid o kultur					
Andel 2024	33,0%	20,2%	19,4%	27,4%	100,0%
Andel 2025	32,3%	20,5%	19,5%	27,6%	100,0%
Belopp	-1 613	683	416	760	246
Totalt					
Belopp	-7 526	10 559	6 997	12 163	22 193

Uppdrag kring gränssnitt

I kapitel 4 lämnas ett antal förslag till ramjusteringar utifrån ett ändrat verksamhetsansvar i förhållande till det som låg till grund för välfärdsnämndernas ramtilldelning vid övergången från stadsdelsnämnder till facknämnder. De förslag som berör socialnämnderna specificeras per nämnd i tabellerna nedan under rubriken ”Ej inarbetade poster att värdera i det politiska budgetarbetet”.

8.3.15 Socialnämnd centrum

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2021	2022	2023	2024
Intäkter	164	166	168	161
- varav taxor och avgifter	4	6	5	
- varav statsbidrag	33	29	44	
Kostnader	-1 332	-1 392	-1 450	-1 522
Nettokostnad	-1 168	-1 225	-1 282	-1 360
Kommunbidrag	1 227	1 256	1 306	1 378
Resultat	58	31	24	18
Antal årsarbetare	834	822	839	856

Nämnden bildades i samband med avvecklingen av stadsdelsnämnderna och social resursnämnd 2021.

Socialnämnd Centrum redovisade ett förhållandevis högt resultat för 2021, men det behöver sättas i relation till att nämndens kommunbidrag sänktes med 22 mnkr 2022 som en effekt av ny resursfördelningsmodell för socialnämnderna. Under 2022 erhöll nämnden en tilläggsbudget på 40 mnkr och under 2023 en tilläggsbudget på 22 mnkr. Under 2023 fortsatte kostnaderna för försörjningsstöd att minska samtidigt som kostnaderna för barn och unga steg.

Socialnämnd Centrum	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	1 348 080	1 348 080	1 348 080	1 348 080
<i>Justeringar för 2025 och 2026 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2024</i>				
Föräldraskapsstödsprogram, justering enligt finansieringsprincipen		-900	-900	-900
<i>Justeringar i kompletteringsbudget februari 2024</i>				
Boutredningsenheten	1 200	1 200	1 200	1 200
<i>Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2025-2027</i>				
Förändring schablonmedel (försörjningsstöd)		-1 500	-1 000	-2 000
Förändring schablonmedel (integration)		-2 000	-1 500	-2 500
Befolkningsförändring 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		10 559	10 559	10 559
Uppräkning PKV 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		3 406	3 406	3 406
Uppräkning försörjningsstöd 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		4 668	4 668	4 668
<i>Ej inarbetade poster att värdera i det politiska budgetarbetet</i>				

Förebyggande mot prostitution, människohandel och sexuell exploatering. (SLK-2022- 00921) 1 600 tkr 2025 och framåt				
Överföring till nämnden för funktionsstöd m a a felplacerade barn o unga ärenden (-811 tkr 2025)				
Avsättning till gemensamt anslag för gränssnittsärenden (1617 tkr 2025 och 2026)				

8.3.16 Socialnämnd Hisingen

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2021	2022	2023	2024
Intäkter	126	135	122	94
- varav taxor och avgifter	3	3	2	
- varav statsbidrag	49	54	48	
Kostnader	-1 202	-1 224	-1 327	-1 387
Nettokostnad	-1 076	-1 089	-1 206	-1 293
Kommunbidrag	1 133	1 171	1 222	1 288
Resultat	57	82	16	-5
Antal årsarbetare	667	676	714	732

Nämnden bildades i samband med avvecklingen av stadsdelsnämnderna 2021. Socialnämnd Hisingen redovisade ett förhållandevis högt resultat 2021, men en orsak till det var att nämnden 2021 erhöll ett tillfälligt kommunbidrag på 25 mnkr. Som en effekt av ny resursfördelningsmodell för socialnämnderna från och med 2022 sänktes nämndens kommunbidrag med 5 mnkr. Under 2022 erhöll nämnden en tilläggsbudget på 47 mnkr och under 2023 en tilläggsbudget på 14 mnkr. Resultatet för 2023 berodde på lägre kostnader för försörjningsstöd samt tilläggsbudget samtidigt som kostnaderna för barn och unga ökade. Nämnden prognostiserar med ett underskott på 5 mnkr för 2024 beroende på ökat behov och kostnadsökning inom köpt vård främst avseende barn och unga samt unga vuxna.

Socialnämnd Hisingen	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	1 288 890	1 288 890	1 288 890	1 288 890
<i>Justeringar för 2025 och 2026 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2024</i>				
Fortsatt finansiering av medborgarbudget		-1 000	-1 000	-1 000
Föräldraskapsstödsprogram, justering enligt finansieringsprincipen		-1 530	-1 530	-1 530
<i>Justeringar i kompletteringsbudget februari 2024</i>				
Boutredningsenheten	-400	-400	-400	-400

<i>Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2025-2027</i>				
Befolkningsförändring 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		12 163	12 163	12 163
Uppräkning PKV 2025 (2026-2027 kommuncentralt) exkl försörjningsstöd		3 104	3 104	3 104
Uppräkning försörjningsstöd 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		6 495	6 495	6 495
<i>Ej inarbetade poster att värdera i det politiska budgetarbetet</i>				
Överföring till nämnden för funktionsstöd m a a felplacerade barn o unga ärenden (-1383 tkr 2025)				
Avsättning till gemensamt anslag för gränssnittsärenden (1736 tkr 2025 och 2026)				

8.3.17 Socialnämnd Nordost

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2021	2022	2023	2024
Intäkter	146	197	220	203
- varav taxor och avgifter	20	16	12	
- varav statsbidrag	50	69	54	
Kostnader	-1 725	-1 708	-1 897	-2 008
Nettokostnad	-1 579	-1 511	-1 677	-1 805
Kommunbidrag	1 618	1 655	1 721	1 805
Resultat	39	144	44	0
Antal årsarbetare	989	1 015	1 068	1 090

Nämnden bildades i samband med avvecklingen av stadsdelsnämnderna 2021. För 2021 erhöll nämnden ett tillfälligt kommunbidrag på 60 mnkr. Som en effekt av ny resursfördelningsmodell för socialnämnderna från och med 2022 höjdes nämndens kommunbidrag med 7 mnkr. Under 2022 erhöll nämnden en tilläggsbudget på 63 mnkr och under 2023 en tilläggsbudget på 18 mnkr. Resultatet för 2023 på 44 mnkr berodde främst på lägre personalkostnader på grund av svårigheter att rekrytera personal till de vakanser som uppstått till följd av hög personalomsättning, lägre kostnader för försörjningsstöd samt lägre arvodeshöjning för familjehem än budgeterat.

Socialnämnd Nordost	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	1 805 440	1 805 440	1 805 440	1 805 440
<i>Justeringar för 2025 och 2026 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2024</i>				
Statsbidrag socialt utsatta områden		-3 600	-3 600	-3 600
Föräldraskapsstödsprogram, justering enligt finansieringsprincipen		-2 240	-2 240	-2 240
<i>Justeringar i kompletteringsbudget februari 2024</i>				
Boutredningsenheten	-590	-590	-590	-590
<i>Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2025-2027</i>				
Befolkningsförändring 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		-7 525	-7 525	-7 525
Uppräkning PKV 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		4 198	4 198	4 198
Uppräkning försörjningsstöd 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		9 858	9 858	9 858
<i>Ej inarbetade poster att värdera i det politiska budgetarbetet</i>				
Överföring till nämnden för funktionsstöd m a a felpplacerade barn o unga ärenden (-1966 tkr 2025)				
Avsättning till gemensamt anslag för gränssnittsärenden (2123 tkr 2025 och 2026)				

8.3.18 Socialnämnd Sydväst

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2021	2022	2023	2024
Intäkter	467	485	563	573
- varav taxor och avgifter	5	5	5	
- varav statsbidrag	45	79	127	
Kostnader	-1 152	-1 198	-1 351	-1 367
Nettokostnad	-685	-712	-787	-794
Kommunbidrag	746	749	787	839
Resultat	61	36	0	0
Antal årsarbetare	889	900	947	920

Nämnden bildades i samband med avvecklingen av stadsdelsnämnderna 2021.

Socialnämnd Sydväst redovisade ett förhållandevis högt resultat 2021, men det behöver sättas i relation till att nämnden 2021 erhöll ett tillfälligt kommunbidrag på 70 mnkr. Som en effekt av ny resursfördelningsmodell för socialnämnderna från och med 2022 höjdes nämndens kommunbidrag med 20 mnkr. Under 2022 erhöll nämnden en tilläggsbudget på 26 mnkr och under 2023 en tilläggsbudget på 15 mnkr. Totalt sett redovisade nämnden ett nollresultat för 2023, men det stadenövergripande uppdraget boende och hemlöshet visade ett underskott på cirka 30 mnkr som möttes av motsvarande överskott inom det ordinarie socialtjänstuppdraget.

Socialnämnd Sydväst	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	839 510	839 510	839 510	839 510
<i>Justeringar för 2025 och 2026 som inarbetades i KF 's budgetbeslut 2024</i>				
Sydsvästs bostadsuppdrag		-2 000	-2 000	-2 000
Föräldraskapsstödsprogram, justering enligt finansieringsprincipen		-930	-930	-930
Stella och Umgängesenheten (utökning)		1 000	2 000	2 000
<i>Justeringar i kompletteringsbudget februari 2024</i>				
Boutredningsenheten	-210	-210	-210	-210
<i>Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2025-2027</i>				
Befolkningsförändring 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		6 996	6 996	6 996
Uppräkning PKV 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		2 107	2 107	2 107
Uppräkning försörjningsstöd 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		3 246	3 246	3 246
Fördelning av medel avseende låglönesatsning		350	350	350
<i>Ej inarbetade poster att värdera i det politiska budgetarbetet</i>				
Överföring till nämnden för funktionsstöd m a a felplacerade barn o unga ärenden (-839 tkr 2025)				
Avsättning till gemensamt anslag för gränssnittsärenden (1024 tkr 2025 och 2026)				

8.3.19 Stadsbyggnadsnämnden

De senaste årens utveckling

Nämnden är nybildad från och med 2023. Någon historik finns därmed inte tillgänglig för 2021–2022.

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2021	2022	2023	2024
Intäkter	0	0	218	220
- varav taxor och avgifter	0	0	189	
- varav statsbidrag	0	0	1	
Kostnader	0	0	-472	-484
Nettokostnad	0	0	-254	-263
Kommunbidrag	0	0	256	263
Resultat	0	0	2	0
Antal årsarbetare	0	0	451	450

Nämnden har ansvar för att driva och samordna den fysiska planeringen för Göteborg. Nämnden har i uppdrag att samordna och ansvara för den samlade strategiska stadsplaneringen. Nämnden har ansvar för kommunens reglering av bebyggelse, mark och vatten.

Stadsbyggnadsnämnden finansieras till drygt 40 procent med taxor och avgifter i enlighet med plan- och bygglagen. Inför 2025 finns förslag om förändrad taxa, se separat avsnitt i kapitel 4 om taxor och avgifter.

Stadsbyggnadsnämnden	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	262 730	262 730	262 730	262 730
<i>Justeringar för 2025 och 2026 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2024</i>				
Utredning angående införandet av en eller flera kulturljudszoner i Göteborg (endast 2024)		-500	-500	-500
Hela stadens grönska (till och med 2025)			-900	-900
<i>Justeringar i kompletteringsbudget mars 2024</i>				
Klimatanpassningsmedel	500			
<i>Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2025-2027</i>				
Uppräkning PKV 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		787	787	787

8.3.20 Stadsfastighetsnämnden

Driftverksamhet

Nämnden är nybildad från och med 2023. Någon historik finns därmed inte tillgänglig för 2021–2022.

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2021	2022	2023	2024
Intäkter	0	0	3 880	4 309
- varav taxor och avgifter	0	0	0	
- varav statsbidrag	0	0	0	
Kostnader	0	0	-3 850	-4 309
Nettokostnad	0	0	30	0
Kommunbidrag	0	0	0	0
Resultat	0	0	30	0
Antal årsarbetare	0	0	680	690

Nämnden har till uppgift att tillhandahålla, förvalta och utveckla de verksamhetslokaler med tillhörande utemiljöer som behövs för stadens nämnder. Stadsfastighetsnämnden finansieras till fullo av hyresintäkter som baseras på en självkostnadsprincip för de verksamheter som nyttjar lokalerna, samt intäkter från den verksamhet som övertas från nuvarande fastighetsnämnden avseende förvaltning av fastigheter.

Investerings- och exploateringsverksamhet

Investeringsvolym

Stadsfastighetsnämnden	Utfall	Budget	Prognos					
	2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Nominerad bruttoinvestering	2 199	2 964	2 820	3 020	3 200	3 200	3 100	3 200
varav nyinvestering	1 280	1 860	1 662	1 860	2 000	1 950	1 900	1 950
varav reinvestering	919	1 104	1 158	1 160	1 200	1 250	1 200	1 250
Investeringsinkomster	0	0	0					
Nominerad nettoinvestering	2 199	2 964	2 820	3 020	3 200	3 200	3 100	3 200

Årets investeringsnomineringar innebär en sänkning av volymer mot föregående års prognos för samma period med drygt 1 000 mnkr. De minskade volymerna är förhållandevis jämnt fördelade mellan ny- och reinvestering. Skälet till ovan nedjustering grundar sig i stadsfastigheters genomförandekapacitet men även utifrån en reviderad behovsbild då befolkningsprognosen förändrats de senaste åren. Den visar på ett lägre behov av nyinvesteringar än tidigare prognoser indikerat, samt att hyresgästernas önskemål om lokaler har förändrats utifrån betalningsförmåga. Hyresutvecklingen med utgångspunkt i nominerad investeringsplan redovisas i kapitel 4.

I nämndens underlag återfinns även åtgärder knutet till civil beredskap där det utifrån nuvarande självkostnadshyresmodell inte finns en direkt hyrestagare, eftersom

åtgärderna inte är knutna till hyresgästens behov. Det avser företrädelsevis i detta skede utpekade åtgärdsområden så som befolkningsskyddsrum, tillskapande av trygghetspunkter (lokanpassningar och reservkraftkapacitet) och beredskapshöjande ombyggnadsåtgärder. I kapitel 4 lyfts förslag till finansieringsmodell och hantering från och med 2025 avseende denna typ av kommunala civila beredskapsåtgärder.

8.3.21 Stadsmiljönämnden

Driftverksamhet

De senaste årens utveckling

Nämnden är nybildad från och med 2023. Någon historik finns därmed inte tillgänglig för 2021–2022.

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2021	2022	2023	2024
Intäkter	0	0	1 661	2 406
- varav taxor och avgifter	0	0	402	
- varav statsbidrag	0	0	13	
Kostnader	0	0	-3 538	-3 899
Nettokostnad	0	0	-1 877	-1 493
Kommunbidrag	0	0	1 763	1 493
Resultat	0	0	-114	0
Antal årsarbetare	0	0	882	900

Nämnden har ett helhetsansvar för stadens offentliga rum och samlade framkomlighet och ska arbeta för att skapa tillgängliga attraktiva och levande stadsmiljöer och naturområden.

Resultatet för 2023 blev -114 mnkr och berodde på att nämnden fick återredovisa ett utökat kommunbidrag på 92 mnkr till följd av att kommunstyrelsens beslut om tilläggsbudget överklagades till förvaltningsrätten. Även omfattande snö- och halkbekämpningsinsatser under framförallt november och december bidrog till underskottet.

I samband med införandet av ny organisation för stadsutveckling överfördes tidigare kommuncentrala medlen för tillköp av kollektivtrafik till stadsmiljönämnden. Stadsledningskontoret föreslog i samband med överförandet en hanteringsordning där de bedömda årliga kostnaderna för tillköp inarbetas i nämndens kommunbidrag i beräkningsförutsättningarna.

I tabellen nedan framgår bedömd kostnad för de tillköp som finansieras via stadsmiljönämndens kommunbidrag för de kommande tre åren. Kostnaden för 2025 baseras på bedömningar från Västtrafik. År 2026 och år 2027 har schablonmässigt uppräknats med prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Därutöver har kostnader för älvtrafiken räknats upp utifrån total befolkningsprognos och kostnader för 65+ har räknats upp utifrån befolkningsprognos i gruppen 65 år och äldre. I

beräkningsförutsättningarna har nämndens kommunbidrag justerats utifrån den uppdaterade bedömningen.

Budgetpost, belopp tkr	Inarbetat i ram 2024	Bedömning 2025	Bedömning 2026	Bedömning 2027
Avgiftsfri älvtrafik	43 100	52 800	54 500	56 800
65+	173 400	193 500	201 100	210 900
Summa	216 500	246 300	255 600	267 700

Stadsmiljönämnden	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	1 491 580	1 491 580	1 491 580	1 491 580
<i>Justeringar för 2025 och 2026 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2024</i>				
Möta efterfrågan av serviceresor		15 000	36 000	36 000
Tillköp seniorkort		12 000	12 000	12 000
Satsning för utökat cyklande		3 000	3 000	3 000
<i>Justeringar i kompletteringsbudget februari 2024</i>				
Övertagande av verksamhet kopplat till Slottsskogsobservatoriet	520	520	520	520
Klimatanpassningsmedel	900			
<i>Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2025-2027</i>				
Tar bort tidigare ram tillköp		-228 500	-228 500	-228 500
Ny ram tillköp		246 300	255 600	267 700
Överföring av kommunbidrag asvssende skolskjuts till och från fritidshem till Grundskolenämnden		-10 000	-10 000	-10 000
Uppräkning PKV 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		4 446	4 446	4 446
Investeringsrelaterade kostnader höjning av grundnivå (omfördelning av kommuncentrala medel)		5 000	5 000	5 000

Investerings- och exploateringsverksamhet

Investeringsvolym

Stadsmiljönämnden	Utfall 2023	Budget 2024	Prognos 2024	2025	2026	2027	2028	2029
Nominerad bruttoinvestering	910	1 100	1 100	1 200	1 500	1 400	1 100	1 200
varav nyinvestering	384	450	450	600	700	800	500	400
varav reinvestering	526	650	650	600	800	600	600	800
Investeringsinkomster	88	130	130	150	50	50	0	0
Nominerad nettoinvestering	822	970	970	1 050	1 450	1 350	1 100	1 200

Stadsmiljönämndens investeringsnomineringar för 2025–2029 innebär en ökning av nominerade volymer i förhållande till föregående år med cirka 600 mnkr.

Förändringen beror främst på förskjutningar av tidigare års volymer, som förts över

till den kommande perioden samt en uppräknig av kostnader mot bakgrund av de senaste årens prisutveckling. Andelen reinvesteringensvolymen fortsätter att öka succesivt under perioden, främst till följd av att de stora åtgärderna för upprustning av kanalmurarna planeras att påbörjas under perioden.

Även stadsmiljönämnden utgår från schablonmässiga neddragningar av de underliggande samlade projektprognoserna med cirka 20 procent de första åren, för att bättre gå i linje med erfarenhetsmässig genomförandekapacitet och uppdragsförmåga.

Kapitalkostnadernas och driftkostnadseffekter som belastar nämnden utgår både från nämndens egen investeringsverksamhet och från utbyggnadstakten i exploateringsnämndens exploateringsverksamhet och större investeringsprojekt.

8.3.22 Utbildningsnämnden

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2021	2022	2023	2024
Intäkter	1 048	1 053	1 066	1 111
- varav taxor och avgifter	9	12	11	
- varav statsbidrag	264	223	227	
Kostnader	-3 212	-3 308	-3 527	-3 779
Nettokostnad	-2 164	-2 255	-2 461	-2 668
Kommunbidrag	2 201	2 255	2 471	2 668
Resultat	36	1	10	0
Antal årsarbetare	2 449	2 437	2 442	2 440

Resultatet 2021 förklaras bland annat av en positiv nettoeffekt av utökade statsbidrag (skolmiljarden) och att kommunbidraget grundades på fler invånare 16-18 år än vad utfallet sedan blev.

Riktade statsbidrag

De riktade statsbidragen för gymnasieskola och yrkeshögskola beräknas 2024 till cirka 233 mnkr. Inga förändringar i bidragen har aviserats inför 2025.

I tabellen nedan redovisas de viktigaste riktade statsbidragen och prognostiserade belopp till nämnden för åren 2024–2025.

Riktat statsbidrag (belopp i mnkr)	2024	2025
Yrkeshögskolan lång	135,0	135,0
Lärarlönelyftet	18,0	18,0
Stb RG (Riksgymnasiet rörelsehindrade)	12,0	12,0
Läringsutbildning	15,0	15,0
Karriärtjänster	11,0	11,0
Bidrag för (framtagande av Planering och dimensionering av gymnasie-)	10,0	10,0
Asylsökande	5,0	5,0

Lärarassistenter	4,0	4,0
Sommar och Lovskola	3,0	3,0
Övriga bidrag	20,0	20,0
Uppskattad summa:	215,0	215,0

Göteborgs kostnadsnivå jämfört med övriga storstäder och referenskostnad

I tabellen nedan redovisas Göteborgs nettokostnad per invånare för gymnasieskolan jämfört med övriga storstäder och ett genomsnitt för riket. För 2023 finns i nuläget endast preliminära uppgifter tillgängliga för Göteborg och Malmö.

En jämförelse görs också med referenskostnaden för Göteborg. Referenskostnaden beräknas utifrån nettokostnaden per invånare för riket med hänsyn tagen till Göteborgs strukturella förhållanden enligt kostnadsutjämningen.

Nettokostnadsavvikelsen visar förhållandet mellan Göteborgs kostnad per invånare och referenskostnaden uttryckt i procent. Ett positivt värde anger att Göteborgs nettokostnad är högre än den förväntade och ett negativt värde att nettokostnaden är lägre.

Nettokostnad gymnasieskola per invånare

	2021	2022	2023	
Göteborg	3 458	3 480	3 686	
Stockholm	3 223	3 353	-	
Malmö	3 587	3 762	3 983	
Riket	4 254	4 377	-	
Referenskostnad Göteborg	3 515	3 630	3 855	
Nettokostnadsavvikelse %	-1,6	-4,1	-4,4	

Befolkningsförändringar

I årets budgetförutsättningar har stadsledningskontoret arbetat in befolkningsförändringarna 2025–2027 jämfört med 2024. Beräkningarna utgår ifrån årets befolkningsprognos. För utbildningsnämnden är beräkningen enligt uppställningen nedan:

Utbildningsnämnden	2024	2025	2026	2027
Ram enl budget 2024 (tkr)	2 668 050			
Medelbefolkning 16-18 år enl PR 2023	18 822			
Kronor per inv 16-18 år	141 752			
Medelbefolkning 16-18 år enl PR 2024	18 818	19 310	19 775	20 061
Förändring antal inv PR2024 jmf med 2024 enl PR2023	-5	488	953	1 239
Förändrat resursbehov (antal inv x kr per inv), tkr		69 175	135 018	175 559

I 2024 års befolkningsprognos beräknas medelbefolkningen i åldern 16-18 år under åren 2024-2027 att öka ungefär lika som i PR2023.

Utbildningsnämnden	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	2 668 050	2 668 050	2 668 050	2 668 050
<i>Justeringar för 2025 och 2026 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2024</i>				
Digitala och centralt rättade nationella prov		-1 150	-2 150	-2 150
Utökning och utveckling av Polhemsgymnasiet.		-6 400	-9 700	-9 700
Förändring schablonmedel		-1 000	-1 000	-1 000
Förändring schablonmedel, stadengemensamma insatser			-500	-500
<i>Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2025-2027</i>				
Förändring schablonmedel		-1 500	-1 500	-2 000
Förändring schablonmedel, stadengemensamma insatser		-500		
Befolkningsförändring 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		69 175	69 175	69 175
Uppräkning PKV 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		8 158	8 158	8 158
<i>Ej inarbetade poster att värdera i det politiska budgetarbetet</i>				
Förebyggande mot prostitution, människohandel och sexuell exploatering. (SLK-2022- 00921) 600 tkr 2025				

8.3.23 Valnämnden

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2021	2022	2023	2024
Intäkter	0	21	0	17
- varav taxor och avgifter	0	0	0	
- varav statsbidrag	0	16	0	
Kostnader	-6	-42	-10	-45
Nettokostnad	-6	-21	-10	-28
Kommunbidrag	12	32	12	28
Resultat	6	11	2	0
Antal årsarbetare	3	26	7	7

2021 var ett förberedelseår inför de allmänna valen 2022. Inför valet 2022 beslutades att utöka antalet valdistrikt, vilket innebar högre kostnader för valnämnden. Även 2023 var ett förberedelseår inför valet till Europaparlamentet 2024. Nämnden har tillförts 15 mnkr för att genomföra EU-valet. Nästa val blir det allmänna valet som

kommer att genomföras 2026. I samband med det allmänna valet 2022 tillfördes nämnden 20 mnkr. Det är dock svårt att nu bedöma nivån på kostnaderna för valet 2026 då förutsättningar kan förändras. Frågan angående säkerhet i valet har de senaste valen ökat. SKR har träffat en överenskommelse mellan parterna om ett undantag från regler om dygnsvila under EU-valet, frågan om dygnsvila är därmed hanterad avseende EU-valet 2024 men inte i nuläget för det allmänna valet 2026. Valnämnden kommer återkomma med en bedömning av kostnaderna för valet 2026 i samband med budgetförutsättningar inför budget 2026.

Valnämnden	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	27 600	27 600	27 600	27 600
<i>Justeringar för 2025 och 2026 som inarbetades i KF's budgetbeslut 2024</i>				
EU-val 2024 (tar bort)		-15 000	-15 000	-15 000
<i>Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2025-2027</i>				
Uppräkning PKV 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		38	38	38
<i>Ej inarbetade poster att värdera i det politiska budgetarbetet</i>				
Allmänna val 2026 (25 000 tkr år 2026)				

8.3.24 Äldre samt vård och omsorgsnämnden

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall			Prognos
	2021	2022	2023	2024
Intäkter	1 372	1 458	1 466	1 282
- varav taxor och avgifter	203	212	232	
- varav statsbidrag	313	360	300	
Kostnader	-6 820	-7 161	-7 709	-7 948
Nettokostnad	-5 449	-5 703	-6 243	-6 666
Kommunbidrag	5 707	5 824	6 240	6 666
Resultat	258	121	-4	0
Antal årsarbetare	8 374	8 467	8 583	8 350

Nämnden bildades i samband med avvecklingen av stadsdelsnämnderna 2021. Resultatet 2021 förklaras i första hand av högre statsbidrag och lägre verksamhetsnivå på grund av Covid-19. Bland annat har den förebyggande verksamheten inte kunnat bedrivas i full omfattning. Även 2022 års resultat berodde på högre statsbidrag samt till viss del lägre po-pålägg än budgeterat.

Riktade statsbidrag

De riktade statsbidragen till äldreomsorg samt hälso- och sjukvård beräknas 2024 till cirka 248 mnkr. Skillnaden jämfört med 2023 består till stor del av att statsbidraget för att främja ett hållbart arbetsliv har upphört.

I tabellen nedan redovisas de viktigaste riktade statsbidragen och prognostiserade belopp till nämnden för åren 2024–2025.

Riktat statsbidrag (belopp i mnkr)	2024	2025
God vård och omsorg	160,0	160,0
Satsningen äldreomsorgslyftet	68,0	68,0
Nära vård	29,0	29,0
Hälsosamtal för äldre	4,0	4,0
Uppskattad summa:	261,0	261,0

Göteborgs kostnadsnivå jämfört med övriga storstäder och referenskostnad

I tabellen nedan redovisas Göteborgs nettokostnad per invånare för äldreomsorg jämfört med övriga storstäder och ett genomsnitt för riket. För 2023 är preliminära uppgifter i nuläget endast tillgängliga för Göteborg och Malmö.

En jämförelse görs också med referenskostnaden för Göteborg. Referenskostnaden beräknas utifrån nettokostnaden per invånare för riket med hänsyn tagen till Göteborgs strukturella förhållanden enligt kostnadsutjämnningen.

Nettokostnadsavvikelsen visar förhållandet mellan Göteborgs kostnad per invånare och referenskostnaden uttryckt i procent. Ett positivt värde anger att Göteborgs nettokostnad är högre än det förväntade och ett negativt värde att nettokostnaden är lägre.

Nettokostnad äldreomsorg, kronor per invånare			
	2021	2022	2023
Göteborg	9 655	9 729	10 525
Stockholm	8 232	8 336	-
Malmö	9 438	9 407	10 025
Riket	11 342	11 691	-
Referenskostnad Göteborg	9 047	9 231	9 823
Nettokostnadsavvikelse %	6,7	5,4	7,2

Befolkningsförändringar

I årets budgetförutsättningar har stadsledningskontoret arbetat in befolkningsförändringarna 2025–2027 jämfört med 2024. Beräkningarna utgår ifrån årets befolkningsprognos. Beloppen framgår av tabellen nedan:

Justering jämfört med budget 2024	2025	2026	2027
Äldreomsorg exklusive hemsjukvård i ordinärt boende	97 208	224 399	359 928
Hemsjukvård i ordinärt boende	9 832	18 860	27 785
Totalt nämnden	107 040	243 259	387 713

I beräkningen har antal äldre viktats utifrån ålder då behovet antas öka med stigande ålder. En rak framskrivning av behoven ger enligt stadsledningskontorets bedömning en överskattning av de verkliga behoven på grund av successivt förbättrad hälsa och ökad livslängd. Behoven har därför justerats ner med en faktor 0,4 procent per år för åldersgrupperna 65–84 år och med en faktor 0,2 procent för åldersgrupperna 85 år och äldre.

Uppdrag kring gränssnitt

I kapitel 4 lämnas ett antal förslag till ramjusteringar utifrån ett ändrat verksamhetsansvar i förhållande till det som låg till grund för välfärdsnämndernas ramtilldelning vid övergången från stadsdelsnämnder till facknämnder. Det förslag som berör äldre samt vård- och omsorgsnämnden specificeras i tabellen nedan under rubriken ”Ej inarbetade poster att värdera i det politiska budgetarbetet”.

Äldre samt vård- och omsorgsnämnd	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	6 623 670	6 623 670	6 623 670	6 623 670
<i>Justeringar i kompletteringsbudget mars 2024</i>				
Inköp digitala hjälpmedel	12 000			
Stötta stiftelsen Neuberghska Äldreboendets ökade kostnader för säkerhetsarbete	2 500	2 500		
Fördelning av statsbidrag utökad bemanning v sjuksköterskor på särskilda boenden	27 500			
<i>Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2025-2027</i>				
Befolkningsförändring 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		107 040	107 040	107 040
Teckenspråksforum - äldrevägledare		-312	-312	-312
Fördelning av medel avseende låglönesatsning		10 600	10 600	10 600
Uppräkning PKV 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		20 200	20 200	20 200
Gränssnitt 65-årsgräns borttagen		-60 000	-90 000	-105 000

8.3.25 Ekonomiska ramar-särskilda budgetposter

Arkivnämnden

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall		Prognos	
	2021	2022	2023	2024
Intäkter	40	40	39	40
- varav taxor och avgifter	0	0	0	
- varav statsbidrag	0	0	36	
Kostnader	-61	-59	-62	-65
Nettokostnad	-21	-19	-22	-25
Kommunbidrag	22	24	24	25
Resultat	1	5	2	0
Antal årsarbetare	54	51	49	0

Arkivnämnden finansieras till 40 procent av Göteborgs stad och till 60 procent av Västra Götalandsregionen. Eventuell indexering sker i dialog med Västra Götalandsregionen och stadsledningskontoret har därför inte indexerat arkivnämndens kostnader i detta underlag.

Arkivnämnden beviljades att nyttja 1,5 mnkr i eget kapital under 2023 då nämnden skulle få återställningskostnader för gamla arkivlokaler, samt högre kostnader för de IT-tjänster nämnden nyttjar. Nämndens resultat blev dock positivt på grund av lägre kostnader för intraservice tjänster, vakanser samt uppsagd tjänst hos kontaktcenter. Under 2023 minskade antalet årsarbetare med två stycken då tjänster inte har återbesatts.

Arkivnämnden	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	24 580	24 580	24 580	24 580
Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2025–2027				
Uppräkning PKV 2025 (2026–2027 kommuncentralt)		74	74	74

Stadsbyggnadsnämnden-Transfereringar

De senaste årens utveckling

Belopp i mnkr	Utfall		Prognos	
	2021	2022	2023	2024
Intäkter	0	0	0	0
- varav taxor och avgifter	0	0	0	
- varav statsbidrag	0	0	0	
Kostnader	-58	-54	-66	-68
Nettokostnad	-58	-54	-66	-68
Kommunbidrag	68	68	68	68
Resultat	10	14	2	0
Antal årsarbetare	0	0	0	0

Verksamheten flyttades i sin helhet från fastighetsnämnden till stadsbyggnadsnämnden i och med ny organisation för stadsutveckling. Därav redovisas historiska uppgifter.

Kostnaderna för bostadsanpassningar beror på antalet anpassningar och omfattningen av dessa, vilket varierar mellan åren. Att bedöma framtida kostnadsnivåer för transfereringar är svårt eftersom omfattningen för bostadsanpassningsbidraget helt styrs av vilka ansökningar som skickas in. Enligt gällande lagstiftning måste bidrag beviljas för de ansökningar som inkommer. Mellan 2012 och 2017 låg antalet ansökningar relativt stabilt, men de senaste åren har kostnaderna minskat. Under 2023 ökade dock kostnaderna med över 20 procent beroende på ett allmänt högre kostnadsläge samt fler ärenden.

Se även kapitel 7 avsnitt Formaliafrågor, Reglering av överskott och underskott för specificerade ekonomiska ramar för stadsbyggnadsnämnden.

Stadsbyggnadsnämndens transfereringar	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	68 000	68 000	68 000	68 000

Socialnämnd Centrum- Studieförbunden

Socialnämnd Centrum studieförbunden	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	29 200	29 200	29 200	29 200

Business region Göteborg AB

Business Region Göteborg AB	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	38 580	38 580	38 580	38 580
Justeringar i kompletteringsbudget mars 2024				
Klimatneutralt byggande och återbruk inom bygg- och anläggningsbranschen	3 000	3 000	3 000	3 000
Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2025-2027				
Uppräkning PKV 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		125	125	125

Göteborg och Co AB

Göteborg & Co AB	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	122 120	122 120	122 120	122 120
Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2025-2027				
Uppräkning PKV 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		366	366	366
Ej inarbetade poster att värdera i det politiska budgetarbetet				
Ny inriktning Kulturkalaset (25 000 per år 2025 och framåt)				

Överförmyndarnämnden

Se avsnitt Formaliafrågor, Reglering av överskott och underskott för specificerade ekonomiska ramar för överförmyndarnämnden.

Överförmyndarnämnden arvoden	2024	2025	2026	2027
Kommunbidrag 2024 enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut	35 610	35 610	35 610	35 610
Poster som inarbetats i beräkningsförutsättningarna inför budget 2025-2027				
Uppräkning PKV 2025 (2026-2027 kommuncentralt)		107	107	

8.4 Bolag

Under detta avsnitt redogörs för moderbolaget Stadshus AB:s uppdrag och finansiering inklusive Gothenburg European Office. Därefter följer en analys och bedömning av ett urval av bolag/kluster inom Stadshuskoncernen vars situation bedöms kräva särskild uppmärksamhet från ägaren samt övergripande förutsättningar för de bolag som delvis finansieras med koncernbidrag eller uppdragsersättning. Avslutningsvis redovisas Stadshuskoncernens proformabudget för perioden 2025–2027 med ett urval av nyckeltal och resultat- och investeringsprognos för perioden per underkoncern/bolag.

8.4.1 Koncernledningsarvode Stadshus

Kommunfullmäktige ska i samband med sitt beslut om budget även besluta om koncernledningsarvode för Stadshus (se kapitel 7) I kommunfullmäktiges budget för 2024 bemyndigades Stadshus att ta ut koncernledningsarvode från övriga bolag inom Stadshuskoncernen för finansiering av koncernbolagets verksamhet motsvarande 23 460 tkr

Stadshus AB som moderbolag fakturerar koncernens bolag sina administrativa kostnader genom ett så kallat koncernledningsarvode.

Flerårsöversikt budget och utfall, tkr	2020	2021	2022	2023	2024
Koncernledningsarvode (beslut)	28 800	28 230	28 670	29 960	23 460
Administrativa kostnader Stadshus Utfall (U)	23 613	19 401	19 310	25 666	23 460p

Stadshus kärnuppdrag är att främja kommunfullmäktiges ägarstyrning, finansiell samordning och ägarstöd. Bolaget har haft som ambition att över tid minska kostnaderna bland annat genom ett ökat samarbete med Stadsledningskontoret. Efter flera år lägre kostnader än budgeterat nivåjusterades Stadshus koncernledningsarvode inför 2024 från 29 960 tkr till 23 460 tkr.

Kraven på hållbarhetsrapportering enligt CSRD och Taxonomi-rapportering utifrån ny EU-gemensam lagstiftning omfattar samtliga bolag i stadshuskoncernen och ska ingå i Stadshus årsredovisning från och med räkenskapsåret 2025. För att bygga upp en systematik och säkerställa korrekt rapportering framåt krävs externt expertstöd. Förutom ökade kostnader under uppbyggnadsfasen innebär rapporteringen nytillkomna kostnader, som ännu är osäkra, för bland annat extern revision av koncernens hållbarhetsrapport, utformning av årsredovisning enligt direktivens krav och kostnad för systemstöd. Kostnaderna är till viss del ännu osäkra, till exempel den för utökad revision. På grund av CSRD-införandet har den kostnadsminskning på 800 tkr för 2025 som förespeglades i Förutsättningar för budget 2024–2026 omvärderats då förberedelsearbetena är omfattande.

Under 2023 genomförde Stadshus styrelseutbildning för koncernens bolag. Inga kompletterande insatser planeras då utbildningen spelades in och finns under mandatperioden tillgänglig för nya styrelseledamöter.

Tabellen nedan ger möjlighet för en politisk värdering av uppräkningsfaktor och framräkning för åren 2025–2027.

Belopp i tkr	2024	2025	2026	2027
A Föregående års koncernledningsarvode		Totalt 2023: 23 460	Totalt 2024:	Totalt 2025:
B Styrelseutbildning 2023		0	0	0
C Potential kostnadsminskning		0		
D Ingångsvärde (A, B & C)		23 460		
E Indexering				
Totalt (C+D+E)	23 460			

8.4.2 Gothenburg European office (GEO)

Kommunfullmäktige ska i samband med sitt beslut om budget även besluta om den årliga budgetramen för GEO, se kapitel 7. Beslutet omfattar också att bemyndiga Göteborgs Stadshus AB att finansiera GEO via Stadshuskoncernen. Utgångspunkten för nivån på GEO:s budgetram är kommunfullmäktiges uppdrag 2020 till kommunstyrelsen att se över verksamheten och inriktningen för stadens internationella omvärlds- och intressebevakning. Av utredningen framgick att verksamheten för 2022 och framåt skulle planeras mot en finansieringsnivå på 4 600 tkr plus indexering. För 2024 har kommunfullmäktige fastställt att budgetramen för GEO ska uppgå till 5 007 tkr, vilket är i linje med detta. Verksamheten i Bryssel finansieras i SEK och köpkraften påverkas för närvarande av en ogynnsam växelkurs vilket motiverar fortsatt indexökning.

8.4.3 Förutsättningar bolag

Nedan redovisas information för ett urval av Stadshuskoncernens bolag som bedömts vara relevanta att kommentera inför budgetberedningsarbetet.

Redovisningen består av två delar:

1. Redogörelse för de underkoncerner/bolag vars verksamhet och ekonomiska utveckling bedöms ha en stor betydelse för Stadshuskoncernens ekonomiska utveckling under planeringsperioden och framöver eller av andra skäl bedöms kräva en särskild uppmärksamhet från ägarens sida.
2. Redogörelse för ekonomiska förutsättningar och särskilda omständigheter för de bolag erhåller uppdragsersättning (kommunbidrag) för delar av sitt uppdrag och/eller har ett kommunalt ändamål som inte genom egna rörelseresultat medger full finansiering från den egna verksamheten och som erhåller koncernbidrag.

I kommunfullmäktiges budget fattas beslut om koncernbidrag och uppdragsersättning.

Information och analys bygger på rapporten Uppföljning av verksamhet och ekonomi, som bolag med ekonomiska avkastningskrav i sina ägardirektiv rapporterar till Stadshus årligen. Därtill har uppgifter hämtats från bolagens verksamhets-/affärsplaner, delårsrapport mars för 2024 och 10-åriga investeringsplaner (som rapporterats till stadsledningskontoret), andra relevanta källor samt Stadshus löpande uppföljning och uppsikt.

8.4.4 Underkoncerner/ bolag som bedöms kräva särskild uppmärksamhet från ägaren

Nedan redogörs för de underkoncerner/bolag vars verksamhet och ekonomiska utveckling bedöms ha en stor betydelse för Stadshuskoncernens ekonomiska utveckling under planeringsperioden och framöver eller av andra skäl bedöms kräva en särskild uppmärksamhet från ägarens sida.

8.4.5 Energi – Göteborg Energi koncernen

I Göteborg Energi-koncernen ingår Göteborg Energi Nät AB, Göteborg Energi Gothnet AB, Göteborg Energi Gasnät AB och Göteborg Energi Din El AB.

Flerårsplan i mnkr	2024	2025	2026	2027
Resultat efter finansnetto	610	790	960	980
Bruttoinvesteringar	2 791	2 730	2 180	2 130
varav nyinvesteringar	1 738	1 719	1 140	1 211
Lån	6 258	7 699	8 365	10 101
Soliditet (%)	45	43	43	41
Avkastning totalt kapital (%)	5,0	5,8	6,5	6,1
Egenfinansieringsgrad investeringar (%)	48	58	88	93

Notering: 2024 avser prognos per mars.

Koncernen Göteborg Energi har de senaste åren redovisat försämrade resultat och lägre lönsamhet. Kommunfullmäktige har i ägardirektiv till bolaget angivit gränsvärden avseende avkastningskrav/lönsamhet för den totala ekonomin och för de enskilda verksamheterna. Sedan några år tillbaka uppnår koncernen inte fastställda avkastningskrav för koncernen som helhet. Räntabiliteten på det totala kapitalet för koncernen har under åren 2021–2023 uppgått till 2,6, 3,2 respektive 3,1 procent vilket är lägre än de 5,0 procent som fastställts i ägardirektivet. Av rapporteringen framgår att fjärrvärme- och kylverksamheten inte uppnår fastställda avkastningskrav.

Energikoncernens planer omfattar stora investeringssatsningar inom befintliga verksamhetsområden varav de största är fjärrvärmeverksamheten i moderbolaget och elnät-verksamheten i Göteborg Energi Elnät AB. Se vidare nedan angående dessa verksamheter. Utöver satsningar i befintliga verksamheter har styrelsen i Göteborg Energi AB i april hemställt om kommunfullmäktiges ställningstagande till betydande investeringar i elproduktion. Elanvändningen och behovet av tillförsel av el framåt i tiden kan antas öka kraftigt och Göteborg Energi utvärderar därför förutsättningarna för att etablera sig som en större elproducent i syfte att aktivt bidra till att säkerställa tillgången av el i Göteborgsregionen. Klimatomställningen med elektrifiering inom flera industrisektorer, elektrifiering av vägtransporter, nya storskaliga industrietableringar med flera förhållanden gör att energi- och elsystemet kommer att genomgå stora förändringar.

Utfallet för koncernen Göteborg Energi har stor betydelse för den finansiella samordningen inom Stadshuskoncernen och för möjligheten att med koncernbidrag finansiera underskottsverksamheter samt för Göteborgs Stadshus AB att lämna utdelning till Göteborgs kommun.

Särskilt om fjärrvärmeverksamheten

Göteborg Energi AB har för de senaste åren rapporterat lägre resultat och lägre lönsamhet än historiskt. För 2023 redovisade fjärrvärmeverksamheten en förlust på – 68 miljoner kronor.

Fjärrvärmeverksamheten är den del av verksamheten i koncernen Göteborg Energi som de senaste decennierna varit dominerande resultatmässigt. Av nedanstående översikt framgår fjärrvärmeverksamhetens bidrag till energikoncernens samlade resultat efter finansiella poster.

Fjärrvärme- verksam- heten	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Resultat efter finansnetto	508	695	388	520	394	403	188	40	-68	370*

* Avser prognos 2024-03-31. Analysen av fjärrvärmeverksamhetens prognos försvåras av att betydande belopp inte har fördelats ut på verksamheterna i bolagets produktredovisning i samma omfattning som tidigare år.

Fjärrvärmeverksamheten är på väg in i en fas med stora investeringsbehov i såväl produktion som i distribution. Investeringsbehovet har tidigare uppskattats till cirka 15 miljarder kronor de kommande 10 - 15 åren. För tiden fram mot 2050 uppskattas investeringsvolymen till cirka 25 miljarder kronor.

Under 2023 har Göteborg Energi AB hemställt om kommunfullmäktiges ställningstagande till två större investeringar. I maj tillstyrkte kommunfullmäktige byggnationen av biokraftvärmeverk på Rya och senare, i november, tillstyrkte kommunfullmäktige också, under ett antal förutsättningar, en inriktning att investera på Riskullaområdet i Mölndal. Biokraftvärmeverket på Rya och Riskullainvesteringen uppgår totalt till drygt 3 miljarder kronor enligt beslutsunderlagen.

I samband med att kommunfullmäktige tillstyrkte BKV Rya i maj 2023 fick Göteborg Energi AB i uppdrag att återkomma med analys av konsekvenser (scenarioanalyser) för hur fjärrvärmeverksamheten kan komma att utvecklas givet de stora investeringar som är aktuella.

Av de scenarioanalyser som Göteborg Energi AB beslutade om 2024-02-09 framgår att ett viktigt resultat av analysen fram mot 2050 är att det föreligger en målkonflikt mellan investeringar och risknivå i fjärrvärmesystemet, konkurrenskraftigt pris och fjärrvärmeverksamhetens förmåga att framåt generera avkastning/ resultat. Bolaget konstaterar att fjärrvärmeverksamheten inte kommer att ha förmåga att uppnå fastställda avkastningskrav utan ökad riskexponering eller tappad konkurrenskraft. Av bolagets rapport framgår att målkonflikten riskerar att ytterligare förstärkas genom en snabb avveckling av Rosenlundsverket. Därtill kan scenariorelaterade faktorer, bland annat kopplat till utveckling av kundbehov och leveransvolym och utveckling av utbud och pris på biobränslemarknader förstärka utmaningarna ytterligare.

Under det senaste decenniet har fjärrvärmeverksamhetens volymmässiga (kWh eller kilowattimmar) tillväxt avstannat och Göteborg Energi AB:s aktuella prognoser visar nu på en utveckling där fjärrvärmesystemets volymer, trots stadens planerade tillväxt, sannolikt inte längre kontinuerligt ökar. En väsentlig orsak till denna

utveckling är att den bebyggelse som tillkommer är mycket energieffektiv samtidigt som befintlig bebyggelse effektiviseras vad gäller energianvändning.

Särskilt om elhandeln

Efter några år med stora förluster redovisas för elhandeln åter positiva resultat. I dagsläget utgör avtal med, för bolaget, lägre risker (timprisavtal och rörliga avtal) huvuddelen av försäljningen samtidigt som prispåslaget i dagsläget är större på det befintliga produktutbudet jämfört med vad det varit historiskt samt högt i förhållande till konkurrenter. Efter 1 januari 2022 tecknas fastprisavtal med maximalt ett års bindningstid. Dessa avtal utgör i dagsläget en mycket marginell andel av den totala försäljningen.

Stadshuset konstaterar att det sedan årsskiftet 2021/22 succesivt genomförts flera genomgripande förändringar avseende elhandelsverksamheten i Göteborg Energi Din El AB. Förändringarna innebär strategiska vägval där kommunfullmäktige som ägare till verksamheten inte givits möjlighet att ta ställning till förändringar i verksamhetens inriktning, produktutbud, prisstrategier, riskmandat och liknande. Stadshuset bedömer fortsatt att kommunfullmäktige bör ges möjlighet att utvärdera förutsättningarna för elhandeln, värdera den kommunala nyttan och ges möjlighet att utfärda direktiv och värdera inriktning för verksamheten.

8.4.6 Framtidenkoncernen

I Framtidenkoncernen ingår dotterbolagen Bostads AB Poseidon, Bostadsbolaget, Familjebostäder, Gårdstensbostäder, Framtiden Byggutveckling, Göteborgslokaler, Egnahemsbolaget, Bygga hem, Störningsjouren och moderbolaget Förvaltnings AB Framtiden.

Flerårsplan i mnkr	2024	2025	2026	2027
Resultat efter finansnetto	383	132	212	325
Bruttoinvesteringar	3 931	3 225	3 396	3 739
varav nyinvesteringar	2 474	1 803	1 933	2 115
Lån	29 296	30 716	32 544	34 557
Soliditet (%)	30	29	28	27
Justerad soliditet (%)	60	59	58	58
Avkastning totalt kapital (%)	2,5	2,5	2,5	2,8
Egenfinansieringsgrad investeringar (%)*	21	2	6	5

*Framtiden definierar egenfinansieringsgrad som den del av kassaflöde före nyproduktion & förvärv som finansierar investeringar i nyproduktion, konverteringar, solenergi och förvärv.

Precis som övriga fastighetsbolags verksamhet är Framtidenkoncernen kapitalintensiv och därmed känslig för förändringar av såväl räntenivåer som direktavkastningskrav på marknaden. Ökade priser på byggmarknaden samt ökade taxebundna kostnader påverkar investeringsvolymerna och driftskostnader.

I sin affärsplan för 2024 konstaterar Framtiden att koncernen fortsatt är finansiellt stabil med kraft och förmåga att genomföra och åstadkomma en förflyttning inom

alla långsiktiga målområden samtidigt. Samtidigt konstateras att bolaget befinner sig i ett läge där risken att målen inte nås har ökat. Bolaget beskriver behov av att insatser prioriteras där både affärsnytta, boendenyttan och samhällsnytta samt de tre hållbarhetsperspektiven nås. Det konstateras krävas en tydligare övergripande prioritering av åtgärder och en större samordning mellan målområdena och bolaget konstaterar att ramen för koncernens totala utrymme för insatser inom olika målområden sätts av hyresintäkterna samt bolagets finansiella mål.

När det gäller nyproduktionsvolym har bolaget i affärsplanen för 2024 formulerat målet att bolaget på ett affärsmässigt sätt ska hålla en hög och jämn takt i bostadsproduktionen över tid och bidra till områdesutveckling och minskad bostadsbrist i hela staden. Koncernen beskriver att man har en finansiell beredskap för en produktion om cirka 1 000 bostäder per år, varav majoriteten hyresrätter. I kommunfullmäktiges budget för 2023 fick bolaget i uppdrag att öka byggtakten till 2 300 bostäder per år från år 2025. I sin långsiktiga prognos för 2024-2034 beskriver bolaget att man gör bedömningen att det inte är möjligt att nå målet 2025-2026 och att åren därefter är målet mycket svårt att nå.

Finansiell styrning

Det finansiella målet enligt 2 kap § 10 i bolagets ägardirektiv är att en stabil ekonomisk utveckling ska säkerställas för att skapa ekonomiskt utrymme som möjliggör ett långsiktigt agerande.

Detta mål har bolaget konkretiserat genom beslut om en finansiell strategi. Det överordnade målet enligt denna är att upprätthålla en justerad soliditet om som lägst 50 procent samt ha en begränsad risknivå genom en långsiktig belåningsgrad om högst 30 procent. Dessa ekonomiska mål överensstämmer med den inriktning för kommunfullmäktiges styrning av bolaget som bedömdes som ändamålsenlig 2020 i samband med att ekonomiska tröskelvärden infördes i de affärsdrivande bolagens ägardirektiv (kommunfullmäktige 2020-05-14, handling 2020 nr 110). I samband med kommunfullmäktiges beslut om nytt ägardirektiv för Framtiden 2022-11-22 (Handling 2022 nr 222) togs de finansiella tröskelvärdena bort. Detta innebär att ägarstyrningen av bolaget är begränsad jämfört med styrningen av övriga affärsdrivande bolag inom Stadshuskoncernen.

Bolagets långsiktiga prognos indikerar en justerad soliditet på 52 procent samt en belåningsgrad på 34 procent år 2034, att jämföra med 2023 års motsvarande nivåer om 63 procent respektive 21 procent. Prognosen bygger på en nyproduktionsvolym om 1 000 bostäder per år samt koncernbankens ränteprognoser. Blir nyproduktionstakten högre påverkas nyckeltalen negativt.

Framtiden redovisar en jämförelse med andra allmännyttiga bolag när det gäller motsvarande nyckeltal. Jämförelsen visar ett spann för dessa om 69-76 procent gällande justerad soliditet respektive 17-22 procent för belåningsgrad. Av jämförelsen kan konstateras att de allmännyttiga referensföretagen har en högre marginal för förändringar i omvärlden och verksamheten än Framtiden. Privata bostads- och fastighetsförvaltande bolag har lägre justerad soliditet och högre belåningsgrad men även en annan affärsmodell genom att de arbetar aktivt med sin

balansräkning genom förvärv och avyttring av fastigheter. En jämförelse med av Framtiden utvalda privata aktörer på bostads- och fastighetsmarknaden visar för motsvarande nyckeltal ett spann om 40-61 procent respektive 19-50 procent. Framtidens finansiella strategi anger även att investeringar i befintligt bestånd ska ske till 100 procent genom självfinansiering och att målet är att 30 procent av nyproduktionsinvesteringarna över tid ska finansieras via eget kassaflöde, det vill säga av medel genererade i verksamheten. Bolaget definierar självfinansieringsgraden som hur stor andel av kassaflödet innan nyproduktion och förvärv som finansierar just investeringar i nyproduktion, förvärv, solenergi och konverteringar. Bolaget beräknar en vägd självfinansieringsgrad över tid. Bolaget anger att självfinansieringsgraden är en viktig parameter för att styra de finansiella prioriteringarna på en övergripande nivå i koncernen och för att kunna balansera nyproduktion, underhåll och investeringar i befintligt bestånd och extrasatsningarna i utvecklingsområdena.

Den ackumulerade självfinansieringsgraden för perioden 2018–2034 prognosticeras till 12 procent, att jämföra med målet på 30 procent. För perioden 2024–2034 ligger den årliga självfinansieringsgraden på cirka 5 procent under periodens första del för att under den senare delen av perioden ligga strax under 0 procent. Detta beror på låga operativa kassaflöden bland annat på grund av höga räntekostnader och satsningarna på utvecklingsområdena. Antaganden om högre räntenivåer i slutet av perioden bidrar till de försämrade kassaflödena och därmed lägre självfinansieringsgrad.

Bolaget beskriver att man har ett stort fokus på kassaflödet och dess utveckling i syfte att öka detta och därigenom lönsamheten. Stadshuset konstaterar att trots detta är utvecklingen i detta avseende under planperioden inte tillräcklig för att en god lönsamhet och positiva kassaflöden ska åstadkommas. Att bolagets verksamhet inte genererar överskott som möjliggör att bolagets utveckling helt eller delvis kan finansieras med egna medel är inte långsiktigt hållbart. Stadshuset vill därför understryka vikten av ett ökat fokus på bolagets lönsamhet och att bolaget gör väl avvägda prioriteringar mellan olika målområden med fokus på att långsiktigt säkerställa målen enligt bolagets finansiella strategi. Det är viktigt att bolaget säkerställer ett hållbart ekonomiskt utrymme över tid för att möjliggöra ett långsiktigt agerande för bolaget.

Fortsatt sval bostadsrättsmarknad

Förvaltnings AB Framtiden rapporterar att marknaden för nyproducerade bostadsrätter fortfarande är sval och att ännu saknas tydliga signaler om en ljusning på marknaden. Bolaget gör dock bedömningen att framtida räntesänkningar kan innebära att marknaden förbättras mot slutet av året med eventuella positiva effekter för bolaget under 2025.

Framtiden rapporterar att Egnahemsbolaget har vidtagit åtgärder och arbetar med att aktivt förbättra bolagets ekonomiska situation. Framtiden beskriver att man kontinuerligt följer utvecklingen för att se om behov av aktiviteter uppstår. Även Stadshuset följer utvecklingen och konstaterar att i det fall dessa aktiviteter innebär

strategiska vägval för bolaget bör kommunfullmäktige, som ägare, ges möjlighet att ta ställning till eventuella förändringar i verksamhetens inriktning och värdera den kommunala nyttan.

8.4.7 Bolag finansierade med koncernbidrag eller uppdrags ersättning

Nedan redovisas de bolag inom Stadshuskoncernen vars kommunala ändamål inte skapar förutsättningar för bolagen att genom egna rörelseresultat fullt ut finansiera den egna verksamheten. Detta gäller för bolagen Business Region Göteborg AB, Got Event AB och Göteborgs Stadsteater AB.

I kapitel 4 avsnitt Stadshuskoncernens ekonomiska utveckling och förutsättningarna för utdelning och koncernbidrag 2025–2027, redogörs för Stadshuskoncernens lönsamhetsutveckling och i efterföljande avsnitt lämnas prognos för möjligheten att finansiera koncernbidrag och eventuell utdelning under planeringsperioden.

Redovisningen visar att koncernbidragen kontinuerligt ökar och med minskade resultat i övriga Stadshuskoncernen ökar andelen koncernbidrag av totalt resultat efter finansnetto rensat från jämförelsestörande poster och exklusive koncernbidrag under tioårsperioden från nivån 16–20 procent till nivån 30–32 procent. På några års sikt väntar eventuellt omfattande investeringar i arenutveckling, vilket kan komma att skapa betydande utmaningar förutsatt nuvarande modell med koncernbidragsfinansiering från resultatgivande bolag.

I avsnittet redovisas även Business Region Göteborg AB och Göteborgs & Co AB som erhåller uppdragsersättning (kommunbidrag) från Göteborgs Stad.

Nedan redovisas kända förutsättningar för bolagen inför 2025. Stadshus har i övrigt inte värderat bolagens befintliga uppdrag.

8.4.8 Business Region Göteborg AB

I kommunfullmäktiges budgetbeslut avseende särskilda budgetposter ges ett kommunbidrag (uppdragsersättning) till Business Region Göteborg (BRG). För 2024 beslutades följande belopp för BRG: 38 580 tkr (32 260 tkr). I den kompletterande budgeten i mars 2024 tilldelades bolaget 3 mnkr för 2024 och framåt för arbetet med klimatneutralt byggande och återbruk inom bygg- och anläggningsbranschen.

I kapitel 7 beskrivs kommunfullmäktiges beslut avseende bemyndigande till Göteborgs Stadshus AB att lämna kapitaltillskott till enskilda bolag. För 2024 beslutades följande belopp för BRG: 46 283 tkr (44 460 tkr).

För delägandet i Science Parks har Göteborgs Stad fördelat aktieägartillskott genom kommuncentrala medel till Lindholmen Science Park AB (LSP) med 3 000 tkr (3 000 tkr) och till Johanneberg Science Park AB (JSP) med 2 000 tkr (2 000 tkr) som går genom BRG. Aktieägartillskott utgår även till Sahlgrenska Science Park AB om 1 760 tkr (1 760 tkr) men hanteras inom BRG:s ordinarie ram. För det regionala uppdraget erhåller BRG driftanslag från Göteborgsregionens kommunalförbund som

även motfinansierar de delregionala utvecklingsmedlen från Västra Götalandsregionen.

Kommunfullmäktige biföll den 28 april 2023 hemställan från BRG om ställningstagande gällande verksamhetsförändring i delägda bolag. Beslutet innebär bland annat att BRG får i uppdrag att inleda och genomföra en ordnad avveckling av Johanneberg Science Park AB samt att se över förutsättningarna för nya programområden inom ramen för Lindholmen Science Park AB. Syftet är att möta samhällsutmaningar genom att ta ansvar och vidareutveckla Lindholmen Science Park AB för att attrahera nya stora initiativ och skapa nya mervärden.

BRG har i samband med delårsrapporten per mars 2024 rapporterat om status avseende avvecklingen av Johanneberg Science Park AB samt om det pågående arbetet med att återkomma till kommunfullmäktige med förslag på justeringar i Lindholmen Science Park AB:s aktieägaravtal, ägardirektiv och bolagsordning. Avvecklingen av Johanneberg Science Park AB går enligt plan och verksamheten avslutas i juni 2024 då all personal lämnar bolaget. Bolaget behöver därefter invänta slututbetalning av projektintäkter innan beslut om likvidation kan tas. BRG gör bedömningen att avvecklingen av bolaget bör vara helt klar mot sommaren 2025. Lindholmen Science Park AB har utifrån sitt uppdrag presenterat en förstudie som pekar på potential att förstärka parkens uppdrag och inkludera samhällsbyggnad och energi. Dialog pågår i ägarkretsen över innehållet och hur en breddad ägarfinansiering skulle kunna se ut. BRG vill i samband med detta uppmärksamma att det kan komma att bli aktuellt med en hemställan om omfördelning av nuvarande aktieägartillskott från Johannebergs Science Park AB till Lindholmen Science Park AB. En initial uppskattning är att av det befintliga aktieägartillskottet till Johanneberg Science Park AB om 2 miljoner kronor skulle cirka 1 miljon kronor kunna omfördelas som breddad ägarfinansiering till Lindholmen Science Park AB. Då bolagets beredning fortsatt pågår får en eventuellt kommande hemställan och eventuellt beslut om finansiering hanteras på lämpligt sätt utifrån tidsmässiga förutsättningar i exempelvis budgetberedning för budget 2025 eller i kompletteringsbudget.

8.4.9 Göteborg och Co AB

I kommunfullmäktiges budgetbeslut avseende särskilda budgetposter ges ett kommunbidrag (uppdragsersättning) till bolaget, se kapitel 7. För 2024 beslutades följande belopp för Göteborg & Co till 122 120 tkr (127 740 tkr).

Göteborg & Co fick i kommunfullmäktiges budget 2024 i uppdrag att ”utreda hur Kulturkalaset kan göras om till ett Göteborgskalas med en ny inriktning. Inspiration ska hämtas från jubileumsfirandet. Kalaset ska fortsatt vara avgiftsfritt att besöka”. Göteborg & Co har efter beslut i bolagets styrelse 2024-03-05 § 37 återkommit med förslag till ny inriktning. Förslaget bygger på att befintliga värden i Kulturkalaset nuvarande direktiv tillvaratas och förstärks ytterligare.

Göteborg & Co bedömer att förslaget innebär ett behov av utökat kommunbidrag (uppdragsersättning) om 25 mnkr per år från och med 2025. Bolaget uppskattar

förslagets budget till totalt 35 mnkr. Den utökade finansieringen ska primärt möjliggöra en större, central festplats, en nysatsning på ett centralt placerat område för dans samt ett större matutbud. Bolaget lyfter vikten av att ett beslut om ny inriktning för Göteborgs Kulturkalas följs av ett tydligt genomförandeuppdrag och en långsiktig finansiering.

Återrapportering av uppdraget har under våren varit föremål för beredning hos Stadsledningskontoret (Dnr SLK-2024-00356) och är överlämnat till kommunstyrelsen/kommunfullmäktige för vidare behandling. Stadsledningskontoret har i ärendet inte tagit ställning till bolagets förslag om utökat kommunbidrag. Frågan om utökat kommunbidrag (uppdragsersättning) om 25 mnkr från och med år 2025 förslås i stället att överlämnas för ställningstagande i ordinarie budgetprocess.

8.4.10 Got Event AB

I kapitel 7 avsnitt Förslag till beslutspunkter som en konsekvens av tidigare fullmäktigebeslut beskrivs kommunfullmäktiges beslut avseende bemyndigande till Göteborgs Stadshus AB att lämna enskilda bolag kapitaltillskott genom koncernbidrag. För 2024 beslutades följande belopp för Got Event: 206 545 tkr (198 410 tkr). Got Event ska enligt sitt ägardirektiv i huvudsak finansieras via biljettintäkter, uppdrag och uthyrning. Kvarstående underskott finansieras via kapitaltillskott/koncernbidrag efter beslut i kommunfullmäktige. Bolagets egenfinansieringsgrad har varierat mellan 48 procent och 58 procent under åren 2015–2023.

8.4.11 Göteborgs stadsteater AB

I kapitel 7 avsnitt Förslag till beslutspunkter som en konsekvens av tidigare fullmäktigebeslut beskrivs kommunfullmäktiges beslut avseende bemyndigande till Göteborgs Stadshus AB att lämna enskilda bolag kapitaltillskott genom koncernbidrag. För 2024 beslutades följande belopp för Göteborgs Stadsteater AB: 176 647 tkr (169 690 tkr).

Som ett resultat av minskade intäkter redovisade bolaget för 2023 ett negativt resultat om 5,5 mnkr jämfört med budget. Stadsteatern redovisar för första kvartalet 2024 ett underskott om 11 miljoner kronor mot budget. Enligt bolaget beror den negativa avvikelser främst på lägre restaurangintäkter, ökade kostnader för material, ökade lönekostnader samt sent aviserad räntehöjning gällande hyror. Till följd av detta prognostiserar bolaget ett underskott för helåret om cirka 6 mnkr jämfört med budget.

Bolaget redovisar att man vidtar åtgärder till exempel genomförs en organisationsförändring med syfte att stärka såväl organisationen som ekonomistyrningen av produktionerna. Åtgärden bedöms i huvudsak ge effekt inför spelåret 2024–2025. Utöver det undersöker bolaget möjligheter att öka intäkterna samtidigt som man försöker minska kostnaderna där det är möjligt.

Göteborg & Co har på såväl tjänstepersonsnivå som i ägardialogen fört samtal med bolaget om underskotten och vilka åtgärder bolaget avser att vidta.

Stadshuset konstaterar att kommunfullmäktige genom det beslutade koncernbidraget ytterst sätter de ekonomiska ramarna för bolagets verksamhet och utgör en budgetförutsättning som bolaget har att förhålla sig till. Stadshuset har därför poängterat i uppföljningsrapporterna vikten av att bolaget arbetar för att säkerställa att verksamheten håller sig inom de ramar som har getts av kommunfullmäktige.

8.4.12 Stadshuskoncernens proformabudget

Enligt kommunallagen Lag (2023:642) kap 11 § 6a ska kommunfullmäktiges budget innehålla en redogörelse för ekonomin under budgetåret i de kommunala koncernföretagen. Med kommunala koncernföretag avses detsamma som i 2 kap. 5 § lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning.

Stadshuskoncernens bolag har inför budgetarbetet lämnat in planeringsförutsättningar som konsolideras till en proformabudget för den kommande treårsperioden. Inlämnade uppgifter är styrelsebehandlade men ersätter inte bolagets årsbudget som arbetas fram under hösten innan budgetåret

Stadshuskoncernens proformabudget bygger på följande uppgifter och antagande:

Resultaträkning

2024 – årsprognos från mars, 2025–2027 - bolagens långtidsplan.

Balansräkning

2024 – årsprognos från mars.

2025–2027 – bolagens 10-åriga investeringsprognos med investeringar, upplåningsbehov, avskrivning-/nedskrivningskostnader och räntekostnader.

Antagande om att 50 procent av bolagens reinvesteringar kostnadsförs och 50 procent aktiveras.

Antagande om utdelning till kommunen

2024 – 750 mnkr enligt beslut i kommunfullmäktiges budget.

2025 – 2026 – 350 mnkr respektive 150 mnkr enligt uppgift i kommunfullmäktiges budget

2027 – eget antagande om oförändrad utdelning jämfört med 2026.

Koncernens lån

Koncernens lån finns i nedanstående balansräkning redovisade under posten låneskuld. Nyupplåningen ingår i låneskulden.

Stadshuskoncernens proformabudget

Resultaträkning	2024p	2025	2026	2027
Rörelseresultat	1 733	2 562	3 490	2 976
Finansnetto	-1 173	-1 635	-1 719	-1 898
Resultat efter finans	560	927	1 771	1 078
Skatt	-20	-25	-25	-25
Resultat efter skatt	540	902	1 746	1 053
Balansräkning				
Tillgångar IB	77 931	85 708	93 769	101 866
Nyinvesteringar	7 077	7 082	7 178	7 161
Reinvesteringar	3 493	3 368	3 553	3 448
Avskrivningar	-3 793	-3 389	-3 634	-3 965
Övriga tillgångar	1 000	1 000	1 000	1 000
Summa tillgångar	85 708	93 769	101 866	109 510
Eget kapital	24 236	25 635	27 328	28 188
Utdelning	750	350	150	150
Låneskuld	53 833	58 280	62 059	67 618
Övriga skulder	6 889	9 504	12 329	13 554
Summa eget kapital och skulder	85 708	93 769	101 866	109 510
Nyckeltal				
Soliditet ¹ (%)	29,2	27,7	27,0	25,9
Avkastning totalt kapital ² (%)	2,1	2,9	3,6	2,8
Avkastning eget kapital ³ (%)	2,1	3,6	6,5	3,8
Självfinansieringsgrad investeringar (%)	45,6	41,1	54,6	47,3

¹ Eget kapital i förhållande till balansomslutningen (summa skulder och eget kapital)

² Rörelseresultat i förhållande till genomsnittliga totala tillgångar (ränteutgifter försumbara här)

³ Resultat efter skatt i förhållande till genomsnittligt eget kapital

Resultat per underkoncern/bolag

Resultat efter finansiella poster i mnkr	2024p	2025	2026	2027
Moderbolaget				
Göteborgs Stadshus AB inkl. koncernjusteringar	-76	-88	-88	-88
Dotterbolagen				
Göteborg Energi AB (K)	610	790	960	980
Göteborgs Hamn AB (K)	281	230	198	216
Higab AB (K)	305	199	354	-52
Förvaltnings AB Framtiden (K)	383	132	212	325
Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB (K)	10	9	9	9

Göteborg & Co AB (K)	-930	-355	123	-315
Business Region Göteborg AB	-51	-51	-51	-51
Försäkrings AB Göta Lejon	4	0	0	0
Göteborgs Stads Leasing AB	22	20	13	13
Gryaab AB	-24	0	0	0
Renova AB (K)	26	41	41	41
Grefab AB	0	0	0	0
Boplats Göteborg AB	0	0	0	0
Resultat koncernen totalt	560	927	1 771	1 078

Investeringar per underkoncern/bolag

Bruttoinvesteringar i mnkr	2024p	2025	2026	2027
Moderbolaget				
Göteborgs Stadshus AB	0	0	0	0
Dotterbolagen				
Göteborg Energi AB (K)	2 790	2 730	2180	2 130
Göteborgs Hamn AB (K)	1 218	1 134	1 600	1 642
Higab AB (K)	1 219	1 507	1 371	1 179
Förvaltnings AB Framtiden (K)	3 931	3 225	3 396	3 739
Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB (K)	71	19	34	4
Göteborg & Co AB (K)	439	256	245	480
Business Region Göteborg AB	0	0	0	0
Försäkrings AB Göta Lejon	0	0	0	0
Göteborgs Stads Leasing AB	640	753	786	844
Gryaab AB	157	245	334	410
Renova AB (K)	356	561	765	161
Grefab AB	10	20	20	20
Boplats Göteborg AB	0	0	0	0
Koncernjusteringar	0	0	0	0
Koncernen	10 831	10 450	10 731	10 609

Notering: Dotterbolag med beteckningen (K) har dotterbolag

8.4.13 Lånetak per bolag

Som framgår i kapitel 4, avsnitt Skuldtutveckling och finansiella risker ska kommunfullmäktige i enlighet med Göteborgs Stads riktlinje för finansverksamheten besluta om årligt lånetak, dels för kommunen totalt, dels för respektive bolag/koncern. Med utgångspunkt i bolagens skuldprognoser, inlämnade under april 2024, har stadsledningskontoret beräknat respektive bolags/koncerns bedömda utgående skuld per 2025-12-31 och förslag till lånetak vilka framgår i tabellen nedan. Även förslag till totalt låne- och borgenstak för Göteborgs Stad visas i tabellen.